



BALOGH RÉKA - BECK ZOLTÁN - BOLDOG ZOLTÁN
DÁNIEL ANDRÁS - DARVASI LÁSZLÓ
DÉRCZY PÉTER - DIENES ESZTER
FECSKE CSABA - FENYVESI OTTÓ - HAÁSZ JÁNOS
JENEI GYULA - JÓNÁS TAMÁS - JUHÁSZ TIBOR
KISS OTTÓ - KOPRIVA NIKOLETT - LACKFI JÁNOS
MEZEY KATALIN - OLÁH ANDRÁS
P. NAGY ISTVÁN - PETŐCZ ANDRÁS
PODMANICZKY SZILÁRD - SERFŐZŐ SIMON
SZABADOS ATTILA - SZÁRAZ MIKLÓS GYÖRGY
TOMAJI ATTILA - VÁMOS MIKLÓS
VASS TIBOR - VIDÉKI PÉTER
VÖRÖS ISTVÁN - ZALÁN TIBOR

irodalmi lap

2022/2. nyár

ESQ

LEVÉL ADAMI grafkával

ESOLAP

2022. nyár

XXV. évfolyam 2. szám

Megjelenik negyedévente

Főszerkesztő: Jenei Gyula

Szerkesztő: Molnár H. Magor

Szerkesztőbizottság:

Fekete Marianna, Simon Ferenc, Verebes György

A szövegeket gondozza: Varga Sándor

Lapterv, tördelés: Cselle Judit

Alapító kiadók: Vass Lajos, Várszegi Tibor

Szerkesztőség levélcíme: 5000 Szolnok, Versegly u. 7/a;

telefon: 30/153-0764; ímél: jeneigyula62@gmail.com

Szerkesztőségi titkár: Fekete Marianna;

telefon: 30/153-0768; ímél: fekete968@gmail.com

Honlap: www.esolap.hu

Kiadó: Max-kontír '99 Bt., 4461 Nyírtelek, József Attila u. 14.

Felelős kiadó: Fekete András

Készült az All in One Nyomda Kft. üzemében, Szolnokon

ISSN: 1419-7987

HÉTKÖZNAPI SZÜRREÁL**3 FENYVESI OTTÓ**

Hétköznapi szürreál

6 BECK ZOLTÁN

A bolti kisegítő

8 JÓNÁS TAMÁS

Kívülálló

26 SZÁRAZ MIKLÓS GYÖRGY

Tibeti szél

31 PETŐCZ ANDRÁS

Útközben – a túlsó partra; Vagyunk, akik

32 SERFŐZŐ SIMON

Nem csupán; Ha este

33 SZABADOS ATTILA

Sörét; Eper; Hagyték; A vendég

35 TOMAJI ATTILA

Semmiágon

36 LACKFI JÁNOS

Derengő gomoly

44 VÁMOS MIKLÓS

Főzőcske

DIN DON DIRIDONGÓ**48 HAÁSZ JÁNOS**

Gólyafészek; Az is van Istennel; Nem lennék felnőtt; Kék; Véletlenül; Kereső tevékenység;

Nem boldogít

51 BOLDOG ZOLTÁN

Kilóár; Üzlet; Lényeg; Életrajz

53 KISS OTTÓ

Állati Áruház; Kirándulás Mackófalvára

58 DÁNIEL ANDRÁS

Hilda virága

61 ZALÁN TIBOR

Manka királykisasszony

63 DARVASI LÁSZLÓ

Esike

A FOR KALÁRA**86 DÉRCZY PÉTER**

A könyv illata

88 PODMANICZKY SZILÁRD

Örök élet meg egy nap

KÖPÖNYEG**93 DIENES ESZTER**

Emlék

94 JENEI GYULA

Fotóalbum egy fekete lyukról

97 JÓNÁS TAMÁS

Emlékromboló

97 KOPRIVA NIKOLETT

Tavas, nyár, ősz, tél

98 DARVASI LÁSZLÓ

Én vidám szülőföldem

101 OLÁH ANDRÁS

[tolvaj szív]

102 FECSKE CSABA

Másik emlék

103 MEZEY KATALIN

Lámpaoltásra hajnal

103 JUHÁSZ TIBOR

Részeseülés

104 VASS TIBOR

A Szent-medencében hallottam

106 ZALÁN TIBOR

Lék M-nek

107 VÖRÖS ISTVÁN

Elmék

INTERJÚ**109 JUHÁSZ TIBOR**

Jön és átiramlík

*(Beszélgetés Fenyvesi Ottóval)***OLVASÓ****117 P. NAGY ISTVÁN**

Fékezett sebességgel

*(Fenyvesi Ottó: Paloznak overdrive)***120 BALOGH RÉKA**

Látni még a fától az embert?

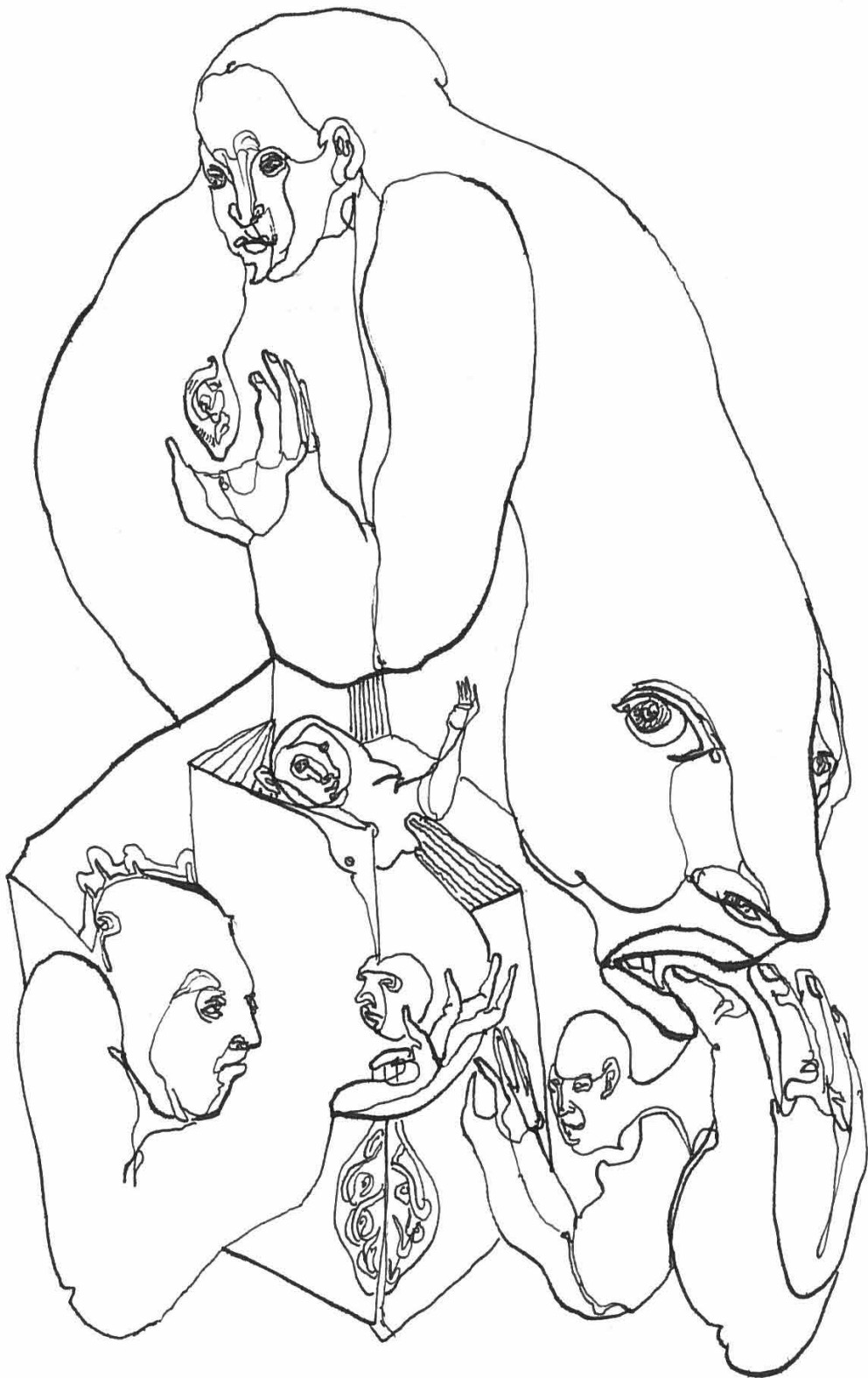
*(Vámos Miklós: Ötvenhét lépés)***123 BOLDOG ZOLTÁN**

Középre rendeződni

*(Tomaji Attila: Folyóhang)***126 VIDÉKI PÉTER**

„Az Isten történet”

(Beck Zoltán – Jónás Tamás: Talajgyakorlatok)



**FENYVESI
OTTÓ**

HÉTKÖZNAPI SZÜRREÁL

A költészet megérkezik a strandra

Tegnap szombat, ma vasárnap.
Hosszú hétvége, hosszú kocsisor.
Hirtelen valaki lecsúszik a csúszdán.
Piros pünkösd vagy mi? Erotikus kánikula.
És mondok még valamit: a spekulatív
realizmusnak elég egy gyöngye félóra,
és már megy is az árnyékba.

Különben minden bekerítve.
A vízpart, a fű, a fák, az emberek.
Bezárul a végtelenre nyitott egész.
A napsugár a széteső világ réseibe bújik.

Kicsit távolabb mozdony zakatol Tapolca felé.
Valaki lecsúszik a csúszdán.
Vagy nem.

Kollázs a strandon

Lehet örülni, sajnálkozni vagy nyafogni,
mindenki a vendégem egy fagyira!

Tündöklő napfény síkálja a tájat.
Metafora keresi a medrét.
Telefont taperolnak a celebek,
az eszkrözről párolog a balzsam.
Virulnak a láthatatlan háttérhatalmak.
Nano csillan a napfényben.
Ragyognak a bogarak, a méhek.

Fénylünk a napsütésben.
Lángost majszol a bulibáró, arcán viseli
a polgári jólét és kényelem anyajegyét.
A test boldog a zsírtól. Különben is:
pénz, köröm, csivava.

Az egyik padon illatok felhőjében egy aggastyán.
Félbemaradt mondatok után kutatnak szemei.
Niksz virulencia. A történetek rég összekeveredtek.
A sarokban valaki azt mondja: irreverzibilis.
És tényleg visszafordíthatatlanok
az abroszra szökkenő madarak vagy
a Balatonból kifelé táncoló hullámok.

Hardcore az öltözőfülkében

Nagy sóhaj. Mindig ugyanaz.
Most nem jövök elő nyavalyákkal,
inkább mindenféle húsok jutnak eszembe.
Megigazítod a szemüvedet. Jó a frizurád.
Sárkányt ölök érted! Kettőt, hármat!

Harminc fok van, előszezon.
Már megint dugtak a fülkében.
A mókusok is tolnak egy performanszt a fán.
Kenjük be magunkat. Hallod?
A víz alatt ne nyisd ki a szemed!
Még valami? Esetleg egy sóhaj.
Hol a nyugtatóm? Láttad valahol?

Emberhernyó

Felettébb gyanús volt a haja,
és csak bámulta a vizet,
a vízbe csapódó sirályokat,
a tündérhínár bokrai felé rajzó küszöket.

Falánk szirének, éjszakai lepkék.
A pongyola alatt semmi bikini.
Valahonnan letört egy darabka lélek,
hánykolódik a semmiben. Kiszabadult.

Hanyatt fekszik a föld,
csend gyűlik a strandon.
Mindig elfelejtem: endorfin,

a boldogsághormon.
Van egy kis gond odafenn:
felrobbant egy műhold.

A ritmusképlet hatalma

Szem-szájnak gasztronómia,
asztalterítők lobognak a szélben.
Kéz a kézben hallgatnak:
tántorgó punkok és hippik.
Nem minden végződik rosszul.

Jó volna folytatni mindent,
ott, ahol abbahagytuk.
Sá-lá-lá-lá-lí! Rák-end-roll!
Roadhouse Blues és happy end.

Boglárka a luxusfeleség

Két lábon járó botoxkirálynő.
Meztelen hasán ott a köldöke.
Gyémántlogikával teregeti ki egy luxusfeleség életét.
Egyik székről átül a másikra,
miközben szavak hagyják el a száját.
Legszívesebben máshol lenne.
Egy nagyra nőtt Barbie baba.
Ablakzsiráf a minőségi jóléthez.
Szemét forgatja, az önimádatot
és az egoizmust a végtelenségig turbózza.
Mit kell csinálni, ha unatkozol?
Férjhez kell menni.
Mi az első dolga, ha társaságba kerül?
Kibeszéli a pasiját.
Élvezi a bilincset, na nem a rendőrségit.
Hogy mi kellene igazán?
Minden, ami aranyból van.
Legfőbb gondja: mikor jön a kertész?
Nem kell túlelemezni és túlgondolni a dolgokat.
Neki a művészet: meztelen,
bekötött szemű chippendale-fiúk,
akik nem szólalhatnak meg.
A traumákat nem kell megoldani.
Magasból kell tenni rájuk.
Az ő vallása a botox.
És szabadságot a ciciknek!

Basszuskulcs

Ködképek a kedély láthatárán:
az élet néha jobbról jön, máskor balról.
Fönről, lentről: Going Underground.
Olykor képes az összefüggések
és egy jó kis katarzis kiváltására.
Amíg a basszus rőfögését hallgatjuk.

Utolsó simítások

„A vers luxus és rögeszme.
Kulcs az életünkhöz.
Nem hajt semmi hasznot”
– állítja Orbán Ottó.
Folytatom, ahol abbahagytam,
mintha mi sem történt volna.
Alig emlékszem valamire.
Visszaszálllok a metaforába.
Viszem az üzenetet,
csőrömben tartom.
Felcsaptam postagalambnak.

**BECK
ZOLTÁN**

A BOLTI KISEGÍTŐ

hogy ő aztán nem akar a dolgok mögé látni. vannak a dolgok, az addig rendben, érzékeli azokat valahogy. vagy mondják, vagy látja, vagy szagolja, megfogja, ha szerencséje van, hogy foghatja, mert akkor azt gondolja, hogy az övé, *amit megfogsz, el ne eresszed, gyerek*, ez jutott az eszébe, meg talán megízleli. hogy a szájában van, forgatja, édes-sós, akármilyen, ha keserű, azt kiköpi. *amit megeszel, az a tiéd*, ez jutott az eszébe.

a dolgok mögött semmi nincs, mert azt feltételezni, hogy valami van, az kinyitja a végtelennek a kapuját. és a semmi meg a végtelen az egy. nem úgy érti, hogy ugyanaz, hanem úgy, hogy a végtelen, *fektetett nyolcas*, ez jut eszébe, az éppenséggel nagyon is hasonló természetű ahhoz, amit az emberek semminek mondanak. mert hazament az iskolából, az anyja meg azt kérdezte tőle, hogy mi volt az iskolában, és akkor ő azt mondta, hogy semmi. és ez a semmi nem azt jelentette, hogy konkrétan semmi nem volt, hanem éppen azt, hogy volt egy csomó minden. meg

azt is jelentette, hogy erről nem akar beszélni. de az akarata a tagadásnak, az nem belőle jött, hanem úgy nem akart beszélni róla, hogy nem volt beszélésre alkalmas az, ami történt, és ő maga sem volt alkalmas arra, hogy beszéddé formázza. a semmi azt jelenti, hogy nincsen kész, ő maga nincsen készen a megszólalásra. és annak se egy oka van, hanem nagyon sok, még ha nem is lehetne végtelennek mondani, de azért a semminél több oka volt arra, hogy ne mondjon semmit. ebből azt akarja most kihozni, hogy a semmi nem semmit jelent, hanem éppenséggel többet. a semminél. szóval egy példát hoz most fel, a saját gyerekkorából, még ha nem is konkrét példát, abban az értelemben, hogy ekkor és ekkor, itt és itt, ez és ez történt, hanem úgy általában egy példát, amiből azért azt lehet sejteni, hogy ez az esemény rendre megismétlődött. végtelenszer. és azt is tudja, arról is tudomása van, hogy ez az esemény, hogy a gyerek azt mondja, amikor kérdezik valamiről, hogy semmi, ma is éppen így ismétlődik. mert neki nincsen gyereke, de a szülők erről panaszkodnak. ott, ahol ő dolgozik, vannak szülők is. hogy mit csináljak a gyerekekkel, szóval, hogy mit csináljanak a gyerekekkel, állandóan ezt kérdezik, mert a gyerek azt mondja, bármit kérdeznek tőle, hogy semmi, aztán bezárkózik a szobájába, vagy elhúz otthonról, de azt se mondja, hova megy, érted, én meg otthon halálra aggódom magam, ha drogos lesz, agyonverem, a saját kezemmel ütöm agyon, ezt mondják, hogy ők a saját kezükkel. és ha kérdezik, erre azt mondja nekik, hogy semmit. és azok nem akadnak ki, holott pedig kiakadhatnak, mert végtére is azt mondja nekik, amit a gyerekeik mondanak, és amit ő is mondott, amikor gyerek volt. de most nem gyerek. szóval az is különbség, hogy ki kezd el semmizni. semmizésnek lehet nevezni azt, hogy azt válaszolja valaki, hogy semmi. ez a semmizés. jó szó, ő találta ki. végtelenezni nem lehet, mert nem nagyon szokás azzal a szóval válaszolni egy kérdésre, kivéve persze ha a kérdés direkt a végtelenre irányul, hogy az az egyetlen jó válasz. ami meg megint eléggé furcsa, mert a végtelen hogyan lehet egyetlen jó válasz, amikor az inkább azt jelenti, hogy éppen nem egyetlen jó válasz van. mondjuk a pultról fordul ki a béci éppen, hangos ember, van neki humora is, de akkor azért ideges volt, mert a felesége küldött neki üzenetet, egész héten ez megy, hogy a gyerekről nem tud semmit. mi a faszt csináljak én ezzel, ezt kérdezi a béci, és éppen ő állt az ajtóban, a hőfüggöny mögött, mert ajtó abban az értelemben nincsen ott, balesetveszély, ott a tábla, *a biztonság az első*, ez jutott eszébe. az ajtónyílásban állt valójában, és akkor azt mondta ott a függönyön keresztül a bécinek, hogy semmit. és a béci meg magában, mint aki nem is hallotta, mit mondott neki, hogy a faszom se tudja, és ezzel a dolog el volt intézve. ha azt mondta volna, hogy végtelent, ha azt mondja a semmit helyett, akkor is ugyanezt mondta volna a béci. mert egyébként nem is hallotta a választ, nem volt rá kíváncsi, mert nem is kérdés volt, hanem költői kérdés, ahogyan az iskolában tanulta, hogy kérdés, de nem kell rá mondani semmit. de ha az ember ott áll az ajtónyílásban, a másik meg ránéz, úgy mondja, amit mond, akkor arra mondani kell valamit. nem leírta, a húspultról, hogy mit akar, egy zsírpapírra, aztán azt nyomta a kezébe, hogy ne kelljen rá válaszolni, hanem kimondta, és közben meg nézett rá. a semmit volt a jó válasz, ezt abból lehetett tudni, hogy nem akadt meg rajta az, aki kérdezett, hanem maradt csak továbbra is ugyanabban. ha azt mondja, hogy végtelent, akkor lehet, hogy a béci megakad ezen, hogy mi a faszt akarsz ezzel, és akkor már nem költői lesz a kérdés, hanem állatira dühös, mert az egész haragot, ami most tombol a béciben, egyrészt azért, mert a faszért írogat az asszony, másrészt meg azért, mert a gyerekekkel mi van, szóval ezt az egész haragot magára húzza, hogy igaza lesz a táb-

lának, hogy ütközésveszély, mert nekimegy akkor a pvc-függönynél, és megismétli, hogy feleség, gyerek, nagy hangon neki, ő meg védekezik, hogy mit tehet arról, hogy a felesége írogat, a gyerek meg egy fasz. amire már egyből lehet mondani, hogy a feleségemet ba-szogatod, a gyereket meg lefaszozod, hát, elmeroggyant barom, azért tudd ám, és akkor a bécinek eljár a keze, és hiába akarja maga elé húzni a vödört a felmosóval, mert a vödör se csúszik, meg egy könnyű alumíniumnyél mögé hogyan is lehetne elbújni, de csak egyet üt, és akkor legyint, hogy a faszom, és nem látta senki az incidenst. csak a kamera vette, azért hívták őket raportra később, amikor is kérdezték tőlük, az érintettektől, így mondta az üzletvezető, hogy mi volt, és ők egybehangzóan mondták, hogy semmi. ha akkor is megkockáztatta volna, hogy bemondja a semmi helyett a végtelent, szóval, hogy semmizés helyett végtelenezik, akkor azzal kiderült volna, miért volt az ütés. mert felment volna a főnökben is a pumpa, és bár lebaszta volna a bécit ott kicsit, de amikor ő kimegy, biztosan azt mondja, hogy ha nem húztál volna be, én ütöm meg ezt a hülyét, autista ez, vagy mi, na, menjél vissza a pultba, a mamáknak már hiányzol. a végtelen mégsem olyan, mint a semmi, de nem a természetük különbözik, egyszerűen csak más hatást vált ki, ha mondja az ember. mert a semmitől mindenki megnyugszik, a végtelentől meg izgatottak lesznek, mert a végtelentről azt hiszik, hogy az valami, a valamitől meg félni kell, az a tapasztalatuk, *jobb félni, mint beszarni*, ez jutott eszébe, és a valamiről nem lehet tudni, hogy mi, mert ha lehetne, akkor meg lenne nevezve, de, ugye, nincsen, azért mondják, hogy valami. a végtelennel még az is a baj, hogy azt jelenti, hogy abból a valamiből, amiről nem lehet tudni, hogy mi, több van. olyan sok, hogy azt már nem is lehet megszámolni, nem lehet felfogni. és az ilyen nagyon sok valami a félelmet is megsokszorozza ezzel a nagyon sokkal. a semmi meg olyan, hogy semmi osztva akárhánnal, az semmi, akárhány osztva a semmivel, az is semmi, szóval a semmiről legalább lehet tudni valamit. és éppen azt, hogy semmi. pedig ettől lehetne jobban félni szerinte, mert a végtelenben mégis van valami, a semmiben meg nem lehet tudni, hogy mi az a valami, ami benne van, mert valaminek lennie kell, különben honnan lehetne tudni, hogy a semmi van.

JÓNÁS TAMÁS

KÍVÜLÁLLÓ

A pokol nem hely. Szándék.

Csak azok között, akik hajlandók védtelenek lenni egymással szemben.

A szeretet a pokol humusza. A szeretettelenek védekeznek.

1.

A tavasz unottan telepedett a szigetre. Errefelé nincsenek járdák, betonutak, az esőzések járhatatlanná áztatták a földet. Cuppogós csizmákban járták az emberek az egykori marhahajtót a boltig és vissza, nyaralóövezet, egy-két öreget leszámítva senki nem termesztett már haszonnövényeket. A pofásra nyírt fű, egy-egy diófa,

de inkább fenyő lett a divat, tágas udvar, ahová könnyedén beállhat az autó, itt-ott némi szőlő, rengeteg macska, és miattuk kutyák. Jóval kevesebben, mint a lopakodók, a kutyát az ember helyhez köti, nem a csavargó macskák sokaságához. Locspocs és szűnni nem akaró kutyaugatás a tavasz errefelé.

A faházakban nappal is ég a villany, a kis ablakok nem adnak elég természetes fényt, a kályha megrakva, az udvaron a nyár előtti utolsó rendelés fahasábjai rendezetlenül, a kapun túl csak a földre öntve, még fel kell rakni a falak mellé, hogy el ne ázzanak. A közelben óránként közlekedő komp, kihalt kikötő, hiába üzemel a víz fölé húzott épületben konyha, csak hajóinduláskor gyűlnek az emberek, öten-hatan, unottan nézik a túloldalt, oda kell jutniuk, a jég már megolvadt, de még csip a szél. A Duna másik oldalán egyelőre csak egyetlen ember toporog, idős néninek látszódik, aki talán kora reggel indult el Budapestre, hogy komoly orvos lássa, és most felszabadultan várja, hogy hazajuthasson, egyedül maradt magatehetetlen párja, a kutyának is enni kell adni, és rakni kell a tűzre.

Felkapcsolták a villanyokat, de a szoba sarkaiban így is félhomály van. És kicsit hideg. Jancsikát, a kis kályhát nem sikerült egész jól megrakni, pedig azt kell először, hogy huzatot csináljon a kéményben, csak azután lehet a nagy kemencét megpakolni, másként nem kap elég levegőt. Macska nyávog az ajtó előtt, bekéredzkedik. Az ágyban harmincas férfi fekszik, sovány, sápadt, de beszél, néha még mosolyog is. Közel húzva hozzá egy szék, orvos ül rajta, hallgatja a beteget, aki kerek, szabályos mondatokban meséli a baját, hogy nem bír kikelni az ágyból, szédeleg, és úgy érzi, elrabolja valami a lelkét, ha kimegy a házból, mintha hatan hatfelé próbálnák tépni, nem érzi a testét, és nincsen mibe kapaszkodnia, nem tudja, ki ő, ha nem figyelne egyetlen pontra vagy egy jelentéktelen kis kavicsra, igyekezvén, hogy más eszébe ne jusson, egészen biztosan darabokra esne, volt is ilyen már, s akkor hangosan kellett ordítania, hogy valami egyben tartsa. Az orvosnak nehezére esik nem mosolyogni. A háta mögött fiatal lány tördeli a kezét, mintha lelkifurdalása lenne.

– Szerelmi csalódás? – kérdezi az orvos, érett nő.

A szerelmesek egymásra néznek.

– Persze – válaszol a férfi az ágyból. – Ő itt csak a szelleme, visszajár kísérteni.

– Székrekedése van?

– Nem is eszik – szól a lány aggódva.

– Pulsatilla pratensis – egy kis dobozt vesz elő színes, nepáli kabátjának zsebéből az orvos. – Naponta 3-4 alkalommal 5 bogyócska, legalább két hétig. Aztán visszajövök. Fémhez, mágneshez ne érjen, ne telefon közelében tartsák. És igyon sokat. Vízet – néz a lányra.

– Homeopátiás szer?

– Nem hisz benne? Szed valamilyen gyógyszert?

A válaszra csak illedelmességből figyel, látott már ilyesmit elégszer, csak az idő segít, nagy baj nincs, errefelé nincsenek nagy bajok, csak gazdagok és művészek laknak ezen a környéken, meg akik ide születtek. De azok nem nyavalyognak, teszik a dolgukat, ahogy mindig is tették. Errefelé a legnagyobb orvosi kihívás az otthon szülés. Nem legális.

– És boldog születésnapot! – mondja az orvos, készülődik.

– Honnan tudja?

Az orvosnő elmeséli, hogy ők már tulajdonképpen találkoztak, de a férfi nem emlékezhet rá, nem volt magánál, még Budapesten, évekkal korábban.

– A volt feleségének voltam én a válásuk után a pszichológusa. Megismertem magát, tavaly a boltban. Újraolvastam a jegyzeteimet.

– A jegyzeteiben benne van a születésnapom?

A nő titokzatosan mosolyog, most már tényleg menni akar, de még körülnéz, észreveszi a kismacskákat, a gerendán gubbasztanak, fent melegebb van. A nagy zongorán is elidőzik a szeme.

– Jó itt maguknak.

Pénzt nem fogad el.

Az orvost kikíséri a lány, becsukja utána a kaput, és sűrűn köszöni, hogy kijött hozzájuk.

– Nyárra jól lesz.

Mosollyal köszönnek el egymástól.

A túlságosan is kiadós születésnap ebéd után lefeküdtek. Az ágy lábánál álló tévében az *Elfújta a szél* jelenetei pörögtek. A meleg lassan leért a padlóig, és ahogy szokott lenni, már sok is volt, az ablakon besütött a nap, a cicák monoton dorombolása, a táguló faház recsegései beleringatták az embert a békés szombatba. A férfit gyorsan elnyomta az álom. Eldugott öbölben ringatózó hajóval álmodott. A partok kopasz dombjai szinte szégyellték magukat a teljesen meztelen tenger előtt, és csak távol, az itt-ott szabadon látható horizonton álltak lábujjhegyre a magas, éles törésű hegyoldalak. Felhők gyülekeztek a tetejükön, lehetett tudni, pár óra múlva ideérnek, erős vihar lesz, ki kellett volna kötni, de még béke volt, a vízben gyerekek játszottak, a parti, kimosott köveket gyenge víztömegek pofozták, az összefüggő hullámokat megtörték az öböl cikcakkjai, nyugtató hangzavar volt. A tiszta égboltról egy villám csapott a hajóba, ami rögtön szétesett, a darabjai szerteszét lángoltak a vízben. A férfi rémülten riadt fel. Lihegett, mint aki valóban a vízből szabadult, és nem kap elég levegőt.

Az ágya mellett állt a lány. Kabátban.

– Elmegyek – a takaróra tett néhány papírpénzt, csekket, nyugtákat, bankkártyát és végül a kulcsokat. A falióra nézett, karórája nem volt.

– A gyógyszereid a tévé alatti szekrényben. Idekészítettem ételt és vizet. De a hűtő is tele. A blokkon rajta van, miket vettem.

Még akart mondani valamit, de küszködött, nem bírt megszólalni. A háta mögött egy bőrrönd és egy nagy, sárga válltáska. Az ajtó máris nyitva, befújta a szél, a kiscicák kiszaladtak, pedig még nem szabadott volna nekik, el fognak tévedni a kertekben vagy a Duna ártereiben.

– Kereken két hét múlva visszajön a doktornő. Meg fogsz gyógyulni.

Nem tétovázott tovább, az összepakolt cuccaival együtt kivihozott a házból, a kis ablakon át látni lehetett, hogy az udvarból is. A sárban óvatosan, de határozottan lépkedve tűnt el a rév irányában. Sietnie kellett, tíz perc múlva indult.

A férfi szédelegve kecmergett ki a fürdőszobába, hányingere volt. A polcok üresen álltak, szinte minden eltűnt, az összes piperecikk. A tükör előtt csak egy fogmosó pohár maradt, benne fogkefe, mellette fogkrém-tubus. A kád szélén új sampon és új Baba tusfürdő. Alaposan kitakarítva, lemosva minden. Frissen mosott ruhák száradtak.

2.

A fülke, ahol az emberek várokoznak, míg a kikötött hajóból kiszállnak a túloldalról érkezők, és egy másik, elterelő úton jutnak a partra, nyomasztóan kicsi. Összehidegednek a leheletek, egy idő után mégis valahogy melegítenek. Még a legbeszédesebbek, idősek vagy izgatottak is elcsendesednek, olvasgatják a falra akasztott hirdetményeket jegyárakról, menetrendről, és végül az egyetlen fotóra fókuszálnak, amelyen a kapitány látható, nem mosolyog a tengerparton. Jó elképzelni azt is, hogy mosolyog, de semmivel sem mond többet, mint így, komolyan. Egyedül áll, belenéz a kamerába, mögötte az égig érő, csupasz víztömeg. Nem jelzi semmi, hogy ő folyami hajós.

A férfi óvatosan leakasztja a bekeretezett fotót, és a válltáskájába süllyeszti. Látják, de nem szól rá senki.

– A nevéet kérem – a kapitány bal kezével nyújtja a jegyet, a jobbal írásra készen várja a nevet. Csíkozott füzetbe ír, mint egy kisiskolás.

– Tessék?

– Össze kell írunk, én sem értem.

A férfi vitatkozni akar, de eszébe jut a fotó a táskájában.

– És ha más nevet mondok?

– Miért mondana más nevet?

– Bornemissza... Máté?

A Duna csendes és hideg. Meg-meglöki néha a hajót, olyankor az összes utas kinéz. A gyenge világításban elvesznek az arcok részletei. Aki ül, és ölbe rakja a kezét, valószínűleg idősebb. Hat óra múlt, már közelebb vannak a közeledő éjszaka álmái, mint a végtelennek tűnő nap feladatai.

Máté a kezét takargatja, átvértett a kötés, két csepp vér a padlóra cseppent. Indulás előtt beletenyereelt a tükörbe, csak harmadikra sikerült szétütnie. Nem takarította össze a darabokat, sietnie kellett a hajóhoz, csíkot szakított egy pólóból, azzal tekerte be a sebet a tenyerén.

Rálép a vércseppekre, a mocskos cipője talpával elkeni, már csak sárfoltnak látszódnak. Kifelé kell figyelni, gondolja, és ettől rögtön felszabadul, a vállait leereszti, és kényelmesen hátradől.

Ahogy a hajó kikötött, a pilótafülkéből a kapitány döngő léptekkel sétált le az utasokhoz.

– Máté!

A férfi először azt hitte, máshoz szól.

– Á, én...

– A fotót! Nem maga az első.

– Komolyan? – a kép megakadt a táskában, nehéz kivenni. – Elnézést, egy kicsit... véres lett.

– Jöjjön fel, bekötözöm. És a kabátja?

– Az... otthon maradt.

3.

Bejutni a városba, csak erre koncentráltam, és egyelőre bele se gondoltam, lesz-e hová mennem, kivel találkoznom. A több hónapos fekvés és némaság után minden zörej, mozgás zavart, meg-megszédültem az emberek közelében. A Horgony étterem egy partra rögzített, szépen gondozott hajó szalonjában működött. Meggyópálinkát kértem, aztán még

egyed, pedig még az elsőhöz se nyúltam. Úgy akartam viselkedni, mintha a környékről való lennék, de a lehető legrosszabbul sikerült. Kirázott a hideg a pálinkáktól, égette üres gyomrom az alkohol, és mire leértem az étterem alatti révváró kabinba, már részeg is voltam. Melegem lett, újra az ágyban éreztem magam, izzadtan, lázasan, ki kellett gombolnom a kabátomat, és próbáltam nem figyelni a többi várakozóra. Zenét akartam hallgatni, de nem bírtam elviselni a dobhártyám közelében a fülhallgatókat, megszedültem a hangoktól. Már látszódtott a Duna közepében a ködből előbukkanó hajó, amikor ki kellett szaladnom, hogy az egyik fa tövében hányjak, le kellett dugnom az ujjam a torkomon, öklendeztem. A folyó túloldalán kétségbeesetten próbáltam lépést tartani azzal a 4-5 emberrel, akik velem utaztak, hogy elérjem a vonatot, ami a Nyugati pályaudvarra vitt. Úgy viselkedtem, mint akinek célja van. Bíztam a márciusi péntekben, majdnem tavasz, ilyenkor már kell lennie valamilyen programnak, amin majd elüldögélhetek, és hagyom magam sodortatni. Tudtam, hogy a budapesti művészprogramok félig-meddig nélkülözhető szereplőit legkésőbb éjjelre öszszesodorja a szél, két-három helyszínnel lehetett számolni, italozással, ismeretlen arcokkal és ismerős pultosokkal. Amilyen nyers volt a tervem, annyira biztosnak tűnt. Nőt kellett találnom, akinek érintésétől megnyugodhatok.

Tanácsstalanul álltam a körúton, a pályaudvar percről percre zsúfoltabb lett, és zaklatóbb. Rendőrök igazoltattak, két fiatal fiú, újoncknak tűntek. A papírjaim rendben voltak.

- Hova megy?
- Úgy tudom, ezt nem kérdezheti meg.
- Mi történt a kezével?
- Becsírte a vonaton a WC-ajtó.
- Meg kellett mutatnom a jegyemet.

Jobbra a budai szórakozóhelyek elviselhetetlen eleganciája, túlázott sörök – nem kívántam. A Jászai téri McDonald'snál a pinchehelyiség vagy a Bem mozi büféje kínálkozott. Mindkét helyen voltak már botrányaim. Legutóbb egy elhúzódtott hajnalon törtem össze a mozi büféjében egy korsót, ami felvágta a tenyeremet, és mint egy elbaszott, európai Jackson Pollock, a véremmel fröcsköltem össze a falakat. Kirázott a hideg az egésztől. Vajon a gyerekkori szadizmusok vagy a dühös otthontalanság érzése váltotta ki belőlem ezeket a performanszokat, józanul már képtelen voltam megérteni. Apám családi vandalizmusai jutottak eszembe, elszégyelltem magam.

Maradtam Pesten. Az Oktogon felé kezdtem sétálni, Jókai tér, Király utca, Hunyadi tér, Klauzál tér – pörgettem a fejemben a helyszíneket, hol érdemes lehorgonyozni.

Egy kirakatüvegben hosszasan nézegettem magam, mi a feltűnő rajtam, miért igazoltattak. De kifejezetten rendezett, visszafogottan divatos volt az öltözésem. Nem voltam frissen borotvált, de nekem elég kényelmesen rendbe szedni magam. Bágyadtan sétáltam tovább. Csak el ne érjek a Boráros térig.

Valahol a Bródy és a Krúdy utca között kötöttem ki egy étteremben, amelyiknek egyik termében minden pénteken irodalmi estet rendeztek. Késve érkeztem, már mindenki túl volt az első pohár boron, beavatott mosollyal hallgatták a nehezen követhető felolvasást.

Az érintkezéshibás mikrofon elviselhetetlenül hangosra erősítette a beszédhibásan formált hangokat, rossz hangsúlyú mondatokat. És ez még mindig jobb, mint ha színészek olvasnák fel a verseket, akik leplezni sem igyekeznek értetlenségüket, üresen artikulálnak, mint a halak, és megszédülnek saját, bűgő hangjuktól, és ahogy vége a hivatalos programnak, le is lépnek, mint akik jobb helyre hivatottak. Mégis nyújtott valami otthonosságérzetet ez a társaság, ahogy bólintanak, amikor megjelenesz, később elbeszélgetnek róla, jövőre kinek melyik díjat illene már megkapnia, és végül előkerülnek a friss irományok is, A/4-es lapokra kis betűkkel nyomtatott, érhetetlen, szekértáborok esztétikájának megfelelni igyekvő, cseppet sem életszerű versek. A spiccesebbek minden sorban állásnál meghívnak valakit, aki náluk józanabb, egy újabb pohár borra, ne kelljen egyedül inniuk.

– Ti egy pár vagytok?

Értelmes tekintetű, fiatal fiú előtt álltam, mellette vékony, ólmos pislantású lány ült. Kérdezhettem volna őt is, de örökölttem valamit családunk hagyományaiból: a férfit illik először megszólítani kocsmai körülmények között. Szelíd mosollyal jeleztem mindkettőjüknek, hogy engem a lány érdekel.

– Akkor a helyedre ülhetek?

A fiú engedelmesen felpattant, és átült egy távolabbi székre, háttal nekünk. Látható volt, sajnálja, hogy át kell ülnie, de nem ellenkezett – hálás voltam a jólneveltségéért. Nem húztam az időt, megkérdeztem a lányt, vele maradhatok-e, ő itt a legszebb ember. Úgy mosolygott, hogy nem is kellett válaszolnia, legalábbis nem értettem, mit mondott, leültem mellé, és azonnal megfogtam a kezét, hogy alaposan megvizsgáljam. Hosszú, egyenes ujjak, hidegek, de a tenyér mégis meleg. Meg is szagoltam. Nem vette tolakodásnak, mélyen a szemembe nézett. Aztán ő is megszagolta a kezét, én pedig belecsókoltam a másikba. Már nem lehetett hibázni. Az estről megfeledkezett, nem figyelt a felolvasásra, érdeklődve vizsgálta az arcomat. Odahúztam a tenyerét, ne csak lássa, érezze is.

– Már megint tiéd a legszebb lány – lépett oda hozzánk Imre, vékony, alacsony költő, aki fel is olvasott, ezért elől kellett ülnie, amit erősen bánt, nem ismerkedhetett, és tessék, le is maradt valamiről. Bár nehezen tudtam elképzelni, hogy akad olyan lány, akinek ő is, és én is tetszünk.

– Évácskát már tavaly is láttam itt.

Szóval már bepróbálkoztál, gondoltam.

– Évácská? – kérdeztem a lányt meglepetten.

– Éva! – óvatosan elhúzta a kezét, de hogy ne értsem félre, az enyémet megpuszilta. – Ki kell festenem a körmeimet. Később elmagyarázom.

Imre a fejét rázta, mosolygott, én azon gondolkodtam, honnan keríthetett műanyag poharat, mikor a teremben mindenki kecses üvegpohárból kortyolgatta a bort. Éva lehajolt, hogy a földön heverő válltáskájából kivegye a körömlakkját. A sárga vállkendője megnyílt, előtűntek vállcsontjai, és sejtethetővé vált a feszes mellek íve. Imre is látta, elkomorodott. Mióta magamra maradtam a szigeten, a faházban, most először éreztem dühöt és haragot: a lányhoz hajoltam, és Imre előtt belecsókoltam a nyakába.

Zöld körömlakk. Vajon mit jelent?

Amikor Éva végzett, felöltözött, hozzám bújít, át kellett karolnom, úgy hagytuk el az éttermet, és nekivágtunk a feltámadt kora tavaszi szélben a városnak.

– Most biztosan rólunk pletykálnak – mondtam, de a lányt nem érdekelte.

– Még ki kell mennem Óbudára, el kell néhány cuccot hoznom.

Drogokért mentünk.

– Ha ki van festve a köröm, felnéznek rám a kamaszok. Nem jár hozzájuk ilyen jó nő, mint én.

4.

Úgy döntöttem, hogy jobbra indulok, pár perces séta a Jászai térig, a Riff Klub pincehelyiségei megnyugtató közelségben voltak, épp időben érek oda. Biztos voltam benne, hogy nem ismerek ott majd senkit. Sört kértem. Nem bírtam meginni. Az alkohol rossz ízűnek bizonyult, bármikor próbáltam. Az első két-három pohárral mindig meg kellett küzdenem, ki ne hányjam. Amilyen gyorsan csak tudtam, lehúztam. Aztán ha már hatott, jöhetett a többi. Pár év beletelt, hogy rájőjjek, érdemes rövidebbel kezdeni, ha be akarok rúgni. És ha ittam, akkor be akartam rúgni. Nem jutottam el addig, hogy békésen élvezzek egy-két pohár sört vagy bort. Unikum: két-három másodperc, pikoló: legfeljebb öt. Ha ezeken túljutottam, már hangulatba kerültem. De a Riffben egyelőre nem volt kedvem inni. Lehajtott fejjel ültem a harmadik sorban, kényelmetlen iskolás székeket rendeztek félkörbe, azt se tudom, hányan voltunk, a mocorgások miatt legfeljebb húsz emberre tippeltem. Hallottam a szöveget, amit felolvastak a túlzottan is öntudatos szerzők. Fogalmam se volt, verseket hallok-e vagy prózát. Leginkább a szövegek közötti, kötelező mederben örvénylő párbeszédeknek volt értékük számomra, a köhécseléseknek, mozgolódásoknak. Lehunytam a szemem, az orrom élményeire koncentráltam – megállt az idő. Jelentős, egyedi szomorúság keveredett sértett önérzetekkel. Valaki most nyitott fel először egy nyomdafriss könyvet, éreztem a festék szagát. És szappant. Kinyitottam a szemem, olcsó, legfeljebb 38-as tornacipőt láttam a lábaim mellett, valaki mellém ült. Az est véget ért.

– Iszunk egy sört? – kérdeztem a tornacipős lánytól.

– Ugye nem tudod, ki vagyok?

Nem válaszoltam, elindultam a pult felé, követett. Szólt, hogy ő nem ihat. Rivotril szed.

– A Zoli barátnője voltam.

– Ki hagyott el kit? – nem tudtam, ki az a Zoli. – Bennem is van Rivotril.

– Oké. Egy korsót megiszom én is.

Egy hónap sem telt el, az ajtaja előtt, a lábtörlőjén aludva vártam, hogy hazaérjen, de ő már otthon volt, a feje lelógott a galériájáról, a nyelve a torkán akadt.

5.

Valóban kamaszok voltak. Úgy néztek Évára, mintha a Playboyból lépett volna elő, és összevigyorogtak mögötte. Már elő voltak készítve a drogok, a lány előtt mérték le, minden tétel annyi-e, amennyinek lennie kell. Végül gyakorlott mozdulatokkal becsomagolták, lehupantak a nyolcvanas éveket idéző kanapéra, és felsőbbrendű mosollyal követték minden mozdulatunkat. Megkérdeztem őket, hány évesek, de csak felnevettek.

– Remélem, ti nem fogyasztjátok – hülyeség volt ezt mondanom, de aggódtam értük, pattanásos arcú tinédzserek a hatodik emeleti panellakásban, szülők nélkül.

– Bekóstolsz? Túl erős ez neked.

Elméláztam, velem mi történt, amikor ennyi idős lehettem, mint ezek a szórtelen gyerekek. Könyvtárban töltöttem az egész időmet, Freud és Spinoza voltak a hőseim, és arról

álmodoztam, hogy felnőttként erdő melletti házban írogatok tömör, rövid történeteket a társadalom szélén élő emberek becsületéről és jóságáról. Az udvaron kutya, macska, semmi haszonállat, még füstölög a tűzhely, amit korábban barátokkal ültünk körbe, és akik most sört iszogatva hangoskodnak a tágas nappaliban. Pár hónappal korábban, a meleg őszben még így is volt. A két fiam az emeleten, olvasgattak, és néha lenéztek, mi folyik, kíváncsian leskelődtek az egyre hangosabban kacagó hétvégi vendégeink után.

– Nyomjátok! Mindkettőből két csíkot. Abból a gombából is kérek, és tekerhettek egy erős spanglit!

– Ezek ütős cuccok ám egyenként is, tesó!

– Remélem.

Megszeppentek, de kikészítették, amit kértem. Tisztelettel nézték, milyen gyorsan és hidegrázás nélkül nyomtam magamba a cuccokat. A vendégük voltam. Amikor eljöttünk, odasúgtak Évának, hogy vigyázzon rám, örült vagyok. És valóban kellett is vigyázni, az utcán minden egyszerre ütött be. De nem volt alkalmam aggódni a sokirányú izgatottságomon, mert a fekete égből, mint égi ajándék, elkezdett hullani az égetően fehér, tiszta hó. Először csak apró, puha szemek szállingóztak, a pelyheket gyengéden dobálta a szél, majd hirtelen, mintha kiszakadt volna Holle anyó párnája, lezuhant a teljes északi sark, és már nem is esett a hó, hanem megálltak a levegőben remegő kristályszemek, hogy hamarosan kavicsokként kopogva essenek a parkoló autókra és a tetőkre. Jóval később Éva elmesélte, hogy percekig álltam az utcán, és bámultam a csodát. Pedig nem esett semmi. Ami ezek után következett, teljesen rögzítetlenül suhant át a tudatomon – két teljes nap.

6.

Mivel legfőbb törekvésem mindig is az volt, hogy a lehető legtöbb dologból maradjak ki, amit az élet kínál, akkor, amikor elveszettnek éreztem magam, egyszerre a legnyugodtabb is lettem: történhet bármi, már haszontalan dolog tiltakozni. Kíváncsi lettem, mi vár arra, aki megengedi magának, hogy sodródjon. Az első lépéseket persze meg kell tenni, és már az is meghatározza valamennyire, mi történhet, hogy merre tartanak, illetve merre nem ezek az első lépések, de a meglepetések, váratlan fordulatok teljes bizonyossággal elvezetnek addig a káoszig, ahol már nem kérdéses, hogy döntened kell, rendet kell raknod, vagy számolnod kell azzal, hogy a maguk arcára formálnak az események és szereplők, amelyekbe szándékosan csak belekóstolni akartál. Nagy felismeréseid nem lesznek, határozott célképzetek nélkül megmarad minden lehetséges élmény semlegesnek, nincsenek gonosz vagy jó szándékú erők, melyek ki akarnának sajátítani. Valójában értéktelen vagy, erős, tudatos munkával kell elérned, hogy számíts, és megbecsüljenek. Egyelőre mindkét lehetséges törekvés taszított. Végre a rendezetlenség kellős közepén álltam, ami annyira jellemző az éhes lélekre. Korábban szerettem volna évek és társaságok vegyérték nélküli összetevője lenni, de legalábbis a megörökölt preferenciáim miatt jellegzetes sodrásban voltam. Ültem a Ferenciek terén, előbb a járda szélén, majd, hogy ne figyeljenek olyan sokan rám, a 7-es busz megállójában, és azon gondolkodtam, mit kezdjek az életemmel. Ha lett volna akkor tanúja a tanácstalanságomnak, nevettem volna neki magamon, de muszáj volt komolyan vennem ezt a regényekbe illő elveszettséget.

– Ez nem lehet igaz – mondtam ki hangosan, eszembe jutott, milyen elborult élvezettel olvastam kamaszkoromban Julien Sorel történetét, és kirázott a hideg, hogy talán tudat alatt erre készültem mindig.

– Igen, már a harmadik marad ki, el fogok késni, ki fognak rúgni.

Hatvan fölötti, visszafogottan sminkelt nő aggódott mellettem, busz valóban nem jött már egy ideje. Belefeledkeztem a tartásába, a ruházatába, igyekeztem kitalálni, milyen munkahelyre igyekszik, és vajon attól fél-e ennyire tényleg, amit mondott. Pénz, magány, betegség, adósság vagy talán valamilyen számomra ismeretlen, sok évtizedes szerelem jutott lehetséges okként még eszembe, de mire rájöttem, hogy meg is kérdezhetném, ha már így szóba elegyedtünk, a nő elszaladt, és pár perccel később feltűnt a túloldalon, hogy az ellenkező irányba tartó, másik 7-es buszra szálljon fel. Ha várt volna még egy keveset, éppen akkor szállhatott volna fel arra, amelyik jó irányba ment, és amelyikre olyan sokat várt. Máris tanultam valamit. Én várni fogok, és arra fogok menni, amerre nem akarok.

Italbolt volt a közelben. Vettem egy üveg Zwack unikumot, és életemben először ittam, rövid idő alatt felhajtottam az egészet. Harmincon túl fogalmam sem volt róla, mennyit szabad inni, és egyáltalán mi az az unikum. Természetesen hamarosan összeestem.

7.

Belvárosi lakásban ébredtem. A szoba hatalmas volt, egy elválasztófalnak befordított szekrény mögött feküdtem, vékony szivacson, de gondosan betakargatva. Az ablakon nem volt redőny, de fel volt rá akasztva egy bahiás kendő, ami kellemes, sárgás fényt adott. Mellettem, a földön egy pohár víz, benne pezsgőtabletta, de éppen hogy csak elkezdett pezsegni, másodpercekkel maradtam le róla, hogy lássam, ki dobta bele. Szagolgattam. Narancs. A könyökömré támaszkodva, elbűvölve néztem, ahogy zavarossá válik a víz, a tablettá fel szabaduló buborékoktól táncolni kezd, miközben egyre fogy. Így fogyunk el mindannyian. Bedobnak az életbe, nyugtalankodsz, fogysz, vagy az idő fogy, s közben megízesíted a környezetet. Hülyeség! Valaki gondoskodik rólad. De vajon ki?

Feltápászkodtam, egyelőre semmire nem emlékeztem. A szoba kétszárnyú ajtaja szélesre tárva, a nyitott ablakon friss levegő áramlott be, délután lehetett, az óra bizonytalan. Csozátkoztam, mert az utolsó dolog, amire emlékeztem, hogy hideg tavasz van. Azt hittem, szédülni fogok, vagy fájni fog a fejem, de pihenten ébredtem. Derengeni kezdett a hóesés és a lakótelepi kamasz fiúk rémült tekintete. Zajt hallottam kintről, ösztönösen kisértáltam. Éva a bejárati ajtó előtt állt, és két karral csimpaszkodott valakibe, aki már a gangon állt, és hosszú csókot nyomott a szájára. Nem láttam, ki volt az. Elment, a lány gondosan bezárta utána az ajtót. A konyhába lépett, még nem vett észre. Spanglival tért vissza.

– Kérsz?

Bólintottam. A második slukk után már bátrabb voltam, addig kényelmetlenül éreztem magam, nem értettem, milyen helyzetbe csöppentem.

– Mi... – azt akartam kérdezni, lefeküdtünk-e, de úgy éreztem, sértő lehet, de mindenképpen lúzergyánús.

– Egy kicsit – sejtelmes mosoly. A gondolataimba lát? Nem. Csak addig nem vettem észre, hogy erőteljesen áll a faszom. Fájt is.

Éva mellém lépett, és erősen megmarkolta. Azt hittem, elmeséli, mi történt velünk, de úgy viselkedett, mintha minden a legnagyobb rendben lenne, nincs mesélnivaló. Leült

a földre, csak egy fürdőköpeny volt rajta, szétnyílt, nem volt alatta bugyi. Terpeszben ült, maga elé vett egy fadobozt, az is bahiás, pénz volt benne, számolni kezdte.

– Nem ennyinek kéne lennie – csak akkor vettem észre, hogy ő már rendesen be van állva, most először nézett a szemembe.

– Hiányzik? – próbáltam én is természetesen viselkedni.

– Nem. Több van, mint hittem. Figyelj csak!

Az ágya melletti kisszekrényben kutatott. Nem aludtunk együtt. És ahogy próbálta elrejteni az éjjelire ragadt használt óvszert, abban is biztos voltam, hogy nem velem szexelt.

– Ez a táskából esett ki.

– És a táskám?

– Elvesztettük.

Akkor vettem észre, hogy a táskám ott van a szivacsom mellett, ő viszont nem tudott róla. Terhességi tesztet nyújtott felém, használat, kétvonalasat, mintha csak öngyújtót adna át.

– Á, igen! – akkor ugrott be minden, még a szigeten szedtem ki a fürdőszobai szemetesből. – Nem tudom, hogy... tőlem van-e.

Éva gyors csókot nyomott a számra, és ment ajtót nyitni, csöngettek. Szerettem volna azt hinni, nem hallotta, amit mondtam, és nem azt, hogy nem érdekelte.

Aznap már nem beszéltünk, hajnalig jöttek-mentek a kuncsaftok, én meg jobbnak láttam, ha végig be vagyok állva. Fű. Ingyenes és egészséges.

8.

A Riff Klub elviselhetetlen hely volt. Mintha nem tudták volna, milyen vendégeket akarnak kiszolgálni. A pultot gazdag vállalkozóknak rendezték be, megfizethetetlenül drága, márkás, főleg amerikai italok sorakoztak a polcokon, csodálkoztam, hogy egyáltalán van csapolt sörük. Tíz után biztosan lecserelődött a társaság, délután még becsábították a nem éppen fizetőképes irodalmárokat, különben ilyen korán még pangott volna a hely. A Jászai Mari téri McDonald's, a 2-es villamos végállomása és a Margitszigetről szállingózó tömegek elég embert hoztak, de túlságosan vegyes társaságot. A pincérek kellenlenül szolgálták ki a jöttmenteket. Egy sörnél többet mi sem engedhettünk meg magunknak.

– Fogalmad sincs, ki az a Zoli, ugye?

– De, de! – végiggondoltam, milyen Zolikat ismerek, egyik se jöhetett számításba. – Nem, tényleg nem tudom.

– A Kálvin téren lakom, alhatsz nálam.

A lakás nagy volt, két szoba, de egy harmadik is kijött volna a konyhából és az előszobából. Tisztán tartott csempé, csillogó fürdőszoba, modern konyhai felszerelés, csak a bútorok voltak régiek, sötétbarna mind. De még azok is hatalmasak. Fények alig, gyenge égők, a csillárok azonban értékesnek tűntek. A szülők lakása. Eszterrel lakott a húga is, alacsony, józan tekintetű lány, aki csak ritkán jött ki a szobájából, de olyankor kopogtatás nélkül ránk nyitotta az ajtót, hogy a macskát keresi, erre Eszter minden alkalommal hisztériás rohamot kapott, miért nem lehet neki háborítatlan magánélete. Sikongatva kiabált, a húga pedig megvető némasággal csapta rá az ajtót. Pedig a macska tényleg nálunk volt, és aggódni is kellett érte, mert Eszter valahányszor kinyitotta az ablakot, hogy dohányozzon, rögtön ki akart szökni.

– Rajta akar minket kapni.

– Min?

– Mondom, mindig ezt csinálja.

– Mindig?

– Elkényeztetett kis kurva. Mesélj arról, amikor a Keményék lányával buliztál.

Sose buliztam a Keményék lányával. Nem is tudtam, melyikre kell gondolni, úgy tudtam, két lányuk van. Akik Eszter szerint elég pletykásak. Nagyon hamar rájöttem, hogy nem kell minden mondatát elhinni. Nem meséltem el neki, hogyan is történt, amikor hajnalok hajnalán egy lépcsőházban kötöttem ki, azt hittem, in flagranti rajtakapom a nőmet a szeretőjével, csöngettem összevissza, csak az emeletben voltam biztos. Az egyik ajtót Jordán lánya nyitotta ki, a másikat meg Kemény felesége, aki behívott, nyugodjak meg, adott enni, beszélgetett – látszódot rajtam, hogy nem vagyok képbem.

– Sose találkoztam a Kemény lányokkal. Még gyerekek.

– Ez nem igaz, mert a Ráday utcában is együtt buliztatok, ezt Zolitól hallottam.

– Esetleg egy helyiségben voltunk. Egy galérián, nem?

– Na, ugye!

Legyintettem, még ha úgy is lett volna, ahogy állítja, nem emlékezhettem rá. Majdnem verekedés lett akkor éjjel, Zoli, akiről végre már tudtam, ki, kozmikusán részeg fejét lógatta az egyik asztalnál, ahogy már megszokhattuk tőle, aztán hirtelen felcsattant, és mindenkit elküldött a kurva anyjába. Elé álltam, hogy én vagyok az, azt hittem, az jelent valamit, velem biztos nem akar verekedni, de akart, vagy nem ismert meg.

– Lili azt írja, hogy kérdezzem meg tőled...

– Ti sms-eztek rólam? Nekem ez nem tetszik. Ez kié?

Értékesnek tűnő fényképezőgépet tartottam a kezemben, kör alakú, szintén barna asztalról vettem fel.

– Portrékat készítek. De még tanulom.

Erősködött, hogy rólam is csinál egy sorozatot. Belementem, de hoznia kellett egy-két üveg bort, nem tudtam volna józanul pózolni neki. Leszaladt a boltba, készülődés közben mentegetőzött, hogy csak olcsó borra futja, az anyja rövid pórázon tartja. Akkor még nem tudtam, hogy joggal, nemrég engedték ki a pszichiátriáról.

Eszter tolakodóan kíváncsi volt, egy percre sem hagyott békén, sejthettem volna, hogy rosszul fog elsülni a fotózás. Performanszra készültem. Pengét kértem, de az nem volt, maradt a kés. Sebet nyitottam a felkaromon, és amennyi vérem elfolyt, annyi bort ittam, így egyből a véráramba jut az alkohol, és úgy üt, ahogy az Dionüszosz-ünnepekkor szokott. Átröpít egy másik világba. Eszter végig fotózott. A baj abból lett, hogy a homályos szobában néha vakut használt, és egyszer egyenesen a szemembe villantott. Megrémültem tőle, mint a vadállatok a reflektorfénytől. Tágra nyílt pupillákkal órákig guggoltam a sarokban, mint rémült Maugli. Nem értettem akkor már, mi zajlik körülöttem, csak nyüzszíteni voltam képes.

9.

A boldogság múlt idő. Azokról a történeteinkről vagyunk képesek kijelenteni, hogy boldogok voltak-e, amelyeket már elmeséltünk. Hasznosabb lenne, persze, semmit sem állítani történeteinkről, de előfordul, hogy úgy érezzük, szívesen lefuttatnánk újra, vagy ellenkezőleg, soha többé, amit egyszer már átélünk. Mindez attól függ, hogy a visszaidézés idején milyen irányba haladunk: távolodni vagy közeledni akarunk emlékeinkből kiserkesztett élményeinkhez. Ha azt mondom, az az éjszaka, amelyről beszélni fogok, életem legszebb éjszakája volt, máris eltávolítottam magamtól, kívülállóként mesélek róla, lemondok bizonyos részletekről, másokat felértékelek – mesét komponálok magamnak. Az első, barbár rombo-

lást máris elvégeztem: soha többé nem vagyok képes az eredeti történetre visszaemlékezni, az élményről szóló mesém lesz az egyetlen, visszaidézhető sztori. És valahányszor újra elmesélem, annyiszor módosítom. Önmagamnak komponált, egyszemélyes kozmoszt teremtek, akár akarom, akár nem, és ha jó ideig nincs, aki kiigazítsa önkéntelen kompozícióimat, egyre sablonosabbá válik minden esemény sor, végül megelégszem egy-két jelentősebb hangulattal. Állóképékké merevedett skicceimet, ha képes leszek valakinek megmutatni, akinek van bátorsága hozzá, hogy kiigazítsa azokat, attól függően, hogy illetéktelennek tartom vagy nem, vehemensen védem vagy óvatosan módosítom. Ugyan a többnyire már csak tenyér méretű fényképeket soha nem fogom tűzre vetni. Mire felismerem, hogy nem is a mese számít, hanem az elmesélés módja, szenvedélye, mások már történeteimmel azonosítanak. Ilyen módon elvárásokat vagy tagadásokat ébresztnek, érdeklődés nélkül kíváncsisággal soha nem találkozom. El akarod-e varázsolni a másikat? Nem hiányozna-e, hogy varázstalan állapotában lásd? Csak akkor, ha úgy ismerted meg? A képhez ragaszkodsz, vagy ahhoz, aki a képet szüli? Képes vagy-e Istent szeretni akkor is, ha nincs, vagy csak akkor vagy rá hajlandó, ha hasznosnak mutatkozik? Kíváncsi vagy-e a saját történeteidre, ha azokra mások nem kíváncsiak. Illene, hogy ez egy kérdőmondat legyen, de mivel csak egy válasz van, a nem, jelöletlenül becsületesebb.

Éhes malacok voltunk. Közös vályúnk a szerelem. Ami, ha zavart állapotainkban, átmenetileg kiürrült – már észre sem vettük –, visítva haraptuk egymást. És ők is. Így voltunk négyen barátok. Jobb híján a szó, a barát. Azt semmiképpen sem állíthatom, hogy keresztgyűlöletben éltünk volna. Inkább érdeklődésben. Hagytuk magunkat bajba sodródni, de nem késlekedtünk a mentéssel, ha bárkinek arra volt szüksége. Csak az unalmat nem bírtuk elviselni, nem arra szerződünk.

Közel a parthoz órák óta vontattuk tönkrement hajónkat, fáradtan ültünk a mentőcsónakban. A nők menetiránynak háttal, fejünk felett olyan éjszakai égbolttal, amit az ember akkor is megemleget, ha csak fűben heverészve bámulja. A vontatókötélnek mindig feszeknek kellett lennie, nehogy belénk szaladjon a százötven lóerős motoros hajó, amit az ide felé úton túlhajtottunk. Hatvan kilométeres sebességgel a tenger hullámain száguldozni feleslegesen veszélyes és lélegzetelállító élmény. A naplemente mellékes. Szabadságról szó sincs, ellenkezőleg: érezzük és tudjuk, hogy nem tehetünk semmi mást és semmit máshogy, mint amit és ahogyan éppen. A horizonton reflektoros halászhajók álltak, mint rosszul hamisított napok, nyugtalanítóan fehérek. Távolodtunk tőlük.

A csónakunk mellett egyre nagyobb halak ugrándoztak ki a vízből, még a mi kis jelzőfényünk is odacsábította őket. Nem volt erőnk lelkendezni, milyen szépek, és aggódva hallgattuk a visszacsobbanásuk hangjának erejét, némelyik képes lett volna felborítani minket. Csábító gondolat volt, hogy igyunk vagy szívjunk valamit, de éreztük, hogy elég egy kis figyelmetlenség, és odaveszünk mind a négyen. Én voltam a legnyugodtabb, pedig egyedül én nem tudtam úszni. A lányokat figyeltem, hogyan marnak egymásba, először szavakkal, aztán tehetetlenségükben körmel, arca támadva, de amilyen hirtelen fel-felcsattantak, ugyanúgy le is nyugodtak. Kimerültek voltak a küzdelemhez.

Amikor mindketten a fejüket lehajtva ültek, Leho gyorsan felém nyújtotta nyitott tenyerét, intett, hogy azonnal vegyem át a két galacsint, amit tartott, a lányok már nem kaphatnak, kivannak. A spuri gyorsan hatott, akkor már régen nem ettünk, a gyomron keresztül is gyorsan

szívódott fel. És azzal az égi, tengeri feketeségben megszületett boldogságomnak is vége szakadt. Már nem voltak többé varázslatosak a csillagok, a feladat adott volt: békességben eljutni a kikötőnkig, lehorgonyozni, a lakókocsiban oszlatós spanglit szívni, szeretkezni és elaludni. Volt egy pillanat, amikor még átéreztem a felismerésem súlyát, még nem pörgette túl a gondolataimat a drog: a boldogsághoz józanság kell, és fáradtság. Sírni tudtam volna, olyan tisztának és egyszerűnek éreztem ezt a tudást, és fáj, hogy az egész gondolat hamarosan elillan, feloldódik a gondolataim zűrzavarában. Megadóan sóhajtottam egy utolsót, és bosszankodni kezdtem én is: kibaszott út, még a felénél sem vagyunk, rohadt halak, mindjárt felborítja valami tengeri szörny a csónakot, hideg van, kurva halászhajók.

– Hallgassunk zenét! Oké, ne! Benzin? Víz? Van vízünk?

10.

Éva ráérősen dolgozott. Tíz körül ébredt, fürdött, reggelizett, negyedórába se telt az egész, majd délig az időt az ágyban töltötte. Megszámolta a bevételét, szerintem sosem tudta pontosan, hiánya van-e. Aszerint volt éppen elégedett vagy nyugtalan, hogy fedezi-e, amennyije van, az aznapi kiadásait. Az ebédet komolyan vette. Még sétára is hajlandó volt miatta. Ez a két-három óra volt a napjában az egyetlen időszak, amíg tiszta fejjel, tiszta tekintettel intézte az ügyeit, és ilyenkor azt érezhettem, valóban járunk, figyelt rám, kedveskedett, mesélt és kérdezett. Ilyenkor még a telefonjával sem foglalkozott. Ha nem lett volna feltűnően vékony, az ember azt hitte volna, normális életet él. Fiatalsága, szépsége tisztelettel töltötte el az utca emberét, nem kapott sanda megjegyzéseket, sem lekicsinylő pislantásokat, nem látszódtott rajta a már-már kétségbeejtő zűrzavar, ami a nap többi részére jellemző volt. A mosolyát mosollyal viszonzták boltban, étteremben, előszeretettel ugrott be turkálókba és antikváriumokba. Jó ízléssel, sok könyvet vett, de olvasni nem láttam sosem. Nagylelkű volt, pár nap múlva könnyedén ajándékozta el a könyveket annak, aki kezébe vette, és érdeklődött, milyen: még nem olvastam, a tiéd lehet. Nem tudtam eldönteni, aggódni kell-e érte, ahogy azt sem, hogy igaz-e, hogy Parti Nagy a kedvenc költője. Alkalmazkodtam: nem faggattam a múltjáról, a terveiről, mindig csak a jelen feladataival foglalkoztunk. Ha jobb idő lett, parkokban üldögéltünk, és csókolóztunk, mint friss szerelmesek, de éreztem, hogy mindez csak felszínen tartó rutin. Mivel semmi sértőt nem találtam benne, és nekem is jólesett vele lenni, igyekeztem alkalmazkodni. Mire hazaértünk, már túl volt pár telefonhíváson, üzeneten, és elkezdődött a napi rutin: kapucsengő, ajtócsengő, próbacigi, fizetés, fecsegés, elköszönés. Csak pár perces üresjáratok voltak, pörgött az üzlet. Mivel rám egy-egy futó csókon, simogatáson túl több ideje nem jutott, a vendégeit figyeltem. Nem sok vizet zavartam, de azzal, aki megszólított, illett beszédbe elegyednem. Hamar kiderült számomra, hogy úgy tekintenek rám, ahogy az aktuális, de átmeneti pasira, és ez még akkor sem zavart, ha éppen előző barátok miattam jöttek rá, hogy már csak exek. Meg voltak számlálva a napjaim. Fel kellett rá készülnöm, hogy hamarosan el kell mennem, és azt is tudtam, hogy Éva nem fog kidobni, nekem kell rájönnöm, mikor járt le az időm. Albérletet kellett keresnem, de képtelen voltam a lány rutinjából kiszabadulni. Azt a két-három órát, amíg képes lettem volna ügyeket intézni, vele tölthettem, és vele is akartam tölteni. Felhívtam hát egy barátomat, aki ismerte a helyzetemet, hogy intézzon nekem lakást Budapesten. Persze, nem olyan barát volt, aki érdek nélkül segít, de legalább nem játszotta el az ellenkezőjét. Két-három hét múlva, amikor Éva mellékesen és természetesen, tehát egyelőre nem a lekoptatás szándékával megkérdezte,

hol lakom, már tudtam mondani egy címet, bár akkor a lakásban még egyszer sem jártam. A kulcsokat, kódokat megkaptam, így Évának azt javasolhattam egy nap, látogassunk el oda, őszintén és tömören elmeséltem neki, mi történt velem az elmúlt hetekben. Elnéztünk hát a minigarzonba, de pár percnél tovább nem bírta az egyébként igényesen berendezett kis zugot, hozzá volt szokva a tágas terekhez, gyorsan vissza is sétáltunk az ő lakásába.

– Ma elkényeztetlek – mondta a visszavezető sétán, és nem tudom, azért mondta-e, mert felfogta, hogy éppen kényszerpályán mozgok, és minden szempontból kiszolgáltatott vagyok, vagy egyszerűen csak hiányzott neki is a szex. Abból ugyanis kevés volt. Mire magunkra maradtunk, olyan fáradtak voltunk, hogy ágyba zuhantunk, és aludtunk másnap tízig. Nekem akkor az is gyógyító volt, hogy éreztem a testmelegét, és átölélhettem. Eleinte még erőltettem ilyenkor is a szeretkezéseket, mert drogoktól felajzva tudott volna nagyon jó is lenni, de amikor észrevettem, hogy háton fekvé, széttett lábakkal elaludt, miközben igyekeztem kielégíteni, lemondtam erről a furcsa élményről. De aznap éjjel tényleg elkényeztetett, kettő körül kitessékelt mindenkit, aki ott ragadt, kulcsra zárta az ajtót, behívott a fürdőbe, hogy zuhanyozzunk együtt, úgy mozgott, mint egy kígyó, feltette az egyik lábát a kád szélére, előrehajolt, a fejét hátrafordította, és mosolyogva, félreérthetetlenül kínálta formás fenekét. Az ágyban is folytattuk, nem hagyta, hogy én mozogjak, a hátamra fektetett, vékony, finom ujjával megmasszírozott, és szégyen nélkül nyúlált olyan helyekre és úgy, ahogy és ahová talán csak férfiak szoktak. Hagytam neki. Hagytam magamnak.

Éreztem, hogy ez afféle búcsúszeretkezés volt, hadd legyenek róla jó emlékeim, és bár maradhattam volna még, amíg akarok, másnap elkezdtem figyelni a vendégeit, vajon melyikhez tudnék csatlakozni, egyedül képtelen voltam elszabadulni tőle. Nem volt könnyű dolgom, a kuncsaftok többnyire ijesztőek voltak. Felszínesek vagy rémültek, nem ritkán erőszakosak, mindenkinek nagy-nagy szüksége volt a fűre, spurira – a legtöbben ezeket keresték. De a legrosszabbak a hízelgők voltak. Sok nap telt el, mire megérkezett valaki, aki árnyalt, illedelmes, mégis bátran öntudatos és türelmes volt. Nagyjából velem egyidős fiú. Zolinak nem kellett sokat magyarázkodni, leültem mellé a földre, és pár mondat után megkértem, hogy ne menjen el nélkülem, itt ragadtam több hete, és bár jól érzem magam Évával, el kell mennem.

– Összebarátkoztatok? – kérdezte Éva mosolyogva. – Ti tényleg összeillettek.

Zoli buli előtt ugrott be fűért, aznap este már együtt szórakoztunk valami pincelabirintusban, a 47-es villamos budai végállomásán jóval túl.

11.

A csütörtöki matekóráról Juli általában késett, olyankor voltak a vezetési gyakorlatai. Általában mosolyogva érkezett. Rozika néni, aki a legkisebb rendbontást sem tűrte, csak intett, üljön le, próbáljon felzárkózni. Úgy látszik, a jogosítvány fontos dolog. Tíz évvel később én is eljártam tanfolyamra, de bosszantott a KRESZ, képtelen voltam figyelni, életemben először úgy ültem a padok mögött, mint egy rossz tanuló, nem tudtam rögtön a válaszokat, és akkor sem mindig jól. Végül is úgy döntöttem, autót, ténylegesen, nem fogok vezetni soha. Az ablak felőli padosor első székén ültem, Lityó mellett, csak a táblára, a tanárookra figyelhettem. Az iskolában engem csak a tananyag érdekelt. Ami sosem volt elég bonyolult ahhoz, hogy teljesen lekössön. Elég időm jutott rá, hogy Edinát nézhessem, milyen szép és milyen ijedt – főleg matekórákon. Előtte ült Juli. Sokszor azt hitte, őt bámulom szomorú, vágyakozó tekintettel. Rám kacintott néha, vagy felhúzta a szemöldökét. Tudtam, hogy ilyen is tud

lenni: gúnyos, megvető, kacérkodó, de akkor, tizenhét évesen, nem tudtam eldönteni, éppen hogyan viselkedik. Még egy évet kellett várni, hogy megértsem. Mivel én nem léptem, lépett ő. Szülei Trabantjában vette el a szüzességem.

És most itt állunk Budapesten, a Budakeszi úton, kapaszkodnak felfelé a buszok, tizenöt év telt el. A bíróság kimondta a válást. Egyelőre nyugodtan fogadom. A válást is, a házasságot is ő akarta. Van két fiunk. Megölel, hagyom. Sír. Beszáll az Opelbe, én még mindig nem tudok vezetni, de a kocsi én vettem, az övé lett, ahogy minden. A válások terén igen tapasztalt rokonai alapos, kíméletlen, ismerős valóperes ügyvédek által előkészített szerződést írtattak alá velem. Miközben buszra várok, hogy én is bejussak valahogy a városba, a 13. kerületi albérletembe, azon gondolkodom, vajon engem miért nem kérdezett meg senki, hogy mit akarok és hogyan. Edina pár nap múlva megkeres, éppen Budapesten jár, feljön hatodik emeleti lakásomba, végre fekdüjünk le, félmeztelenül ül a szoba közepén, miért nem csinálom már vele semmit, hiszen 17 éves korunk óta hajtom, zaklatom, és még csak a kezét sem fogtam meg soha. A barátnőjét vettem feleségül. Kéri, hogy öleljem át, de nem ölelem. A melleit nézem, hogy ezek bizony olyanok, amilyennek elképzeltem őket kamaszkoromban. Szomorúan megy el tőlem, pár perccel később követem, talán beérem, de útközben lemondok róla, sétálgatok a már alaposan kiismert városban, és unottan leülök a Ferenciek buszmegállójában. Csak rutinból. Ha felszállnék a hetes buszra, hazavinne a gyerekekhez.

12.

Már a boldogság mezsgyéjén, ahonnan indult a családunk (rossz irányba), azt hallgattam, hogy ha nagy a baj, nem kell feltétlenül elviselni, végül adott a lehetőség: megölheted magad. A méltóság megőrzése fontosabb a legtöbb kötelességnél. Feri bátyám, aki öregségére lesántult, és bottal járkált a faluban élete utolsó tíz évében, példát is mutatott: amikor a kórházban arra ébredt, hogy levágták mindkét lábát, feladta az életet. Nem két sóhajjal. Csendben őrjöngött, csapta-verte magát, mígnem meghalt. Anyám az utolsó pillanatáig egy zacskó gyógyszert őrizgetett a párnája alatt, *ha úgy alakulna*. Nem úgy alakult. Én azonban a sok rontás után, tudván, hogy hamarosan el fogunk válni, azt éreztem, hogy nekem már úgy alakult. Sokkal jobban akartam intézni, mint kamaszkori kísérleteimet. Legalább úgy, mint az érettségit. Hajtogassam össze a ruháimat, és merüljek alá én is a Büdösbe? Ma ez máshogy megy, gondoltam magamban, ahogy szépen kiraktam az íróasztalom közepére a bankkártyáimat, szerződéseket, jelszavakat, és egy előre megírt meghatalmazást. Félkész írásaimat, levelezéseimet kitöröltem a gépemből. A halom felett nem a kucsmám, lenyomtatva egy nagy kővel, hanem a mobiltelefonom lepintelenítve. Just for last fun, elindultam életem utolsó felolvasóestjére. Se lát, se hall, gyalog. Az Oktogonon túl utánam kiáltott Andris.

– Mi a baj? – kérdezte akkori, egyetlen valódi barátom.

Szóval látszik rajtam. Azt gondoltam, hogy az ilyen jellegű, végső döntések után kitisztul az ember érzékelése, fényesebb lesz a fény, hangosabb a hang, észreveszed a madarakat, eltűnnek a szemedből a kollagénrostok. De úgy látszik, csak bejedsz. Hazudni a barátomnak nem akartam.

– Úgyis tudod.

– Ma este buliznunk kell! Berúgunk!

– Tudod, hogy én nem iszom.

– Tudom. De csak a ma estét add nekem, én mondom meg, mit csináljunk, és ha holnap is azt akarod, amit ma, engedlek...

Megbeszéltük, hogy egy óra múlva értem jön, nekem ott a felolvasás, neki meg haza kell vinnie az apja kocsját.

A színházteremben szokatlanul sok és sokfajta fiatal ült. Kötelező órára érkeztünk Jánossal. Ő rutinosan kezelte a színésznövendékeket, ahogy általában mindent. Meghallgattunk pár versmondást, gesztusokat, hanglejtéseket, technikákat – semmi eredetit. Hát, ez az élmény nem segít rajtam, gondoltam.

A körútnak ezen a szakaszán már kétszer estem szerelembe. A kétszínű szemű zsidó lány kihívó szégyenlőssége kapott meg, a titkárnőnek meg a testalkata, olyan vékony volt, mint anyám, és arányos, alacsony. A legszűkebb hüvelyű nő, akivel szeretkeztem. Komolyan oda kellett figyelni, nehogy korán élvezzek el, körúti irodában, az asztalra döntve tettem magamévá, miután már mindenki hazament. Inkább ő tett magáévá: túl sokat váraкоztam, beszélgetni lett volna kedvem, de ő kezébe vette az irányítást, levetkőztetett és magába húzott. Éreztem, ahogy a bordázott hüvelyfalát szándékosan összehúzza és ernyeszti, és közben perisztaltikusan mozgatja, ahogy az ember nyel. Le akart nyűgözni a képességeivel, és sikerült is neki. Feltétlenül szeretkezni akart, ugyanis a férje hónapok óta nem feküdt le vele.

– Ne élvezz belém! – kérte, de közben a fenekét az ágyékomhoz nyomta.

Az a fajta nő volt, aki a száját a rúzsánál valamivel erősebb árnyalattal rajzolta körbe. Kurvász. A gyönyörű zsidó lány azonban nem. Miután szakítottam vele, pár hét múlva levelet írt, hogy köszöni, megszerette a szopást, és elmesélte a legfrissebb élményét. Önudorral néztem a kíváncsan szép, csillogó tekintetű színésznövendék lányok sorát. Ugyan merevedésem még volt, ahogy volt szeretőimre gondoltam, de próbáltam jelentéktelen, unalmas költőnek tűnni, nehogy aznap éjjel valamelyikük ágyában kössek ki. Színésznő és költő nehezen kerüli el egymást. János megnyugodva vette tudomásul, hogy az est után rögtön otthagytam, többször próbált már letiltani nőkről, a házasság szentségét emlegette, és nekem nem volt erőm elmagyarázni, hogy ez nálunk cseppet sem olyan szövetség, mint az övék. Nekem nem kellett szégyellnem, ha pornóképeket nézegetek a neten, Juli sosem volt féltékeny, szabadosan éltünk, nem ritkán hármásban-négyesben szeretkeztünk arra alkalmas ismerőseinkkel.

Andris már várt az Oktogonon, a Burger King előtt. A Fészekbe mentünk. A legnagyobb megdöbbenésemre nemcsak mi. A színésznövendékek is. És újra ott álltam a fehér pulóveres, visszahúzódó és a túlsminkelt, magabiztos lány között, akikre már korábban, a színházteremben is felfigyeltem. A fehér pulóveres ivóversenyre hívtak. Természetesen ő nyert. De ha esélyem lett volna, akkor is hagyom. Andris önfeledten táncolt, figyeltük, milyen jól. Elgondolkodtam rajta, hol tanulhatott meg ilyen pópecül mozogni. Zénész volt, nem lepott meg, de azt azért láttam, hogy a táncban komoly gyakorlata van. Ezeket a mozdulatokat tanulni kell. Egy egészen másfajta kamaszkor rémlett fel előttem, mint amilyen az enyém volt. Nekem könnyögött anyám, hogy ne csak olvassak mindig, menjek diszkóba, egy alkalommal még óvszert is adott a kezembe, gyanítom, a zűrös életű bátyámtól szerezte. És akkor ismertem fel, hogy anyám ugyanolyan fehér pulóvert hordott élete utolsó hónapjaiban, mint amilyet a velem versenyt ivó lány, Tilda viselt. Hazakísértem, még erősen spiccesen, kicsit gyerekes módszerrel szereztem meg a telefonszámát. Elvettem a retiküljét, hogy addig nem adom vissza, míg meg nem mondja, de rögtön kitepte a kezemből,

és elszaladt. De pár méter után még visszafordult, és mondta a számokat. Nem tudhatta, hogy elsőre, örökre megjegyzem. Színeket, hangulatokat, mozdulatokat jelentő sorozatot cseppet sem esett nehezemre bevésni.

Pár órás várakozás után az első busszal Egerbe utaztam, a Minaret szállóban vettem ki egy szobát, ott akartam megőlni magam. Az etikus öngyilkosságról szóló könyvben olvastam, hogy a környezet számára ez a legkevésbé traumatikus élmény. Fürdőkád, nyugtatók és hosszanti érvfelvágások a karokon és a combok belső felén. Aludtam egy keveset, másnap tovább akartam utazni Csernellybe, hogy utoljára üldögéljek kicsit anyám sírja mellett. De valamiért még adtam egy esélyt annak, hogy Tildával is beszéljek. Felhívtam. Ő is Egerben volt, két-három percre a főtéri áruházról, ahonnan telefonáltam. Ugyanúgy meglepődött, mint én. Kértem, hogy találkozzunk.

– Te követtél?

– Azt se tudtam, hogy egri vagy.

Piros rózsás, hosszú szoknyában suhant, egyszerre volt örömmel teli zavarban és felháborodva. A nap sütött, 21 éves egri színészlány és 31 éves ózdi, hamarosan elváló, kétgyerekes költő beszélget egymással az egri vár falai alatt – meg volt a dolog írva. Rohantunk a végzetünkbe. Letettem az öngyilkosságról, és elhatároztam, követem, bárhova is megy. Másnap együtt ültünk a Népkertben egy padon, amikor megcsörrent a telefonja, Juli keregett. Andristól tudta meg, hogy előző éjszaka együtt maradtunk, de én nem mentem haza, attól fél, öngyilkos lettem, mert minden értékemet, még a telefonomat is hátrahagytam. Arra kértem Tildát, tagadjon le.

13.

Úgy tűnt, Krakkó az én városom lesz. Tetszetek az épületek, az illatok, az óváros, a külváros, a belváros – Polával rajongtunk egymásért. Esténként úgy aludtunk el, hogy a meztelen hasamat simogatta és csókolgatta, ő még ilyen szépet sosem látott, fürdettük egymást, mint önfeledt gyerekek, és esténként titokban (bár nem kellett volna titkolóznunk senki előtt) egy-egy pohár Napoleon konyakot loptunk a nővérétől, meg lefekvés előtt, hogy tovább bírjuk a szeretkezéseket. Halmozott orgazmusok fáradtságában aludtunk el. Nappal állandósult mosollyal sétálgattunk, és intéztük a kisebb-nagyobb kötelességeinket. El-elbújtunk a zsidó negyed fái mögött, hogy csókolózzunk, Pola kicsit szégyenlős volt, de kipirosultan fogadta arcátlanságaimat: ki-kihámoztam a nadrágjából, hogy kockáztatva a lebukást, belenyaljak pár rövidet az ölébe. Minden után bugyit kellett cserélnie, annyira szétáztattam izgatásaimmal. Megfeledkeztem a kihűlt, szeretkezésmentes házasságomról, és ha néha mégis eszembe jutott, ő csak nyugtatott, és reményteli jövőnket tervezte. A nővére hamarosan elköltözik a barátjával, épül a házuk, és akkor miénk az egész lakás, aminek a rezsije alacsony, és nagyon jó helyen van, közel a városszéli tó, a közlekedés remek, Pola fordítóként és tolmácsként dolgozik több helyen, mivel öt nyelven beszél folyékonyan, köztük a magyar, én pedig továbbra is dolgozhatok otthonról programozóként, és írhatok is, mert írnom kell, sokkal többet, mint eddig.

A boldogság kellős közepén, minden szégyenkezés és ellenézés nélkül feküdtünk, ébredtünk. Annak látszódtunk, aminek akartunk, és amik valóban voltunk.

Fordítótáborban ismerkedtünk meg. A fordítók többsége lány volt, sportpályák lelátóira emlékeztető padosorokban ültek, három emelet magasan. Többnyire könnyű ruhákban,

melegítőben, sportcipőben. Egyetlen lány volt, aki széken ült, bal oldalon, tetőtől talpig piros ruhában, elegáns magassarkúban. Én voltam a vendég, akit a szervezők az írásról és a könyveiről kérdezgettek. Nem tudtam másra figyelni, csak rá. A többiek túl messze voltak, nem láthattam rendesen az arcukat, már sötétedni kezdett, rendesen csak mi voltunk megvilágítva, akik lent ültünk. A beszélgetés után rögtön eltűnt, átöltözött, és jött is vissza. Nem tudom, fel akarta-e hívni magára a figyelmet, vagy csak szerencsétlenül sikerült ez a kiöltözés, de észrevettem, oda is léptem hozzá rögtön, ahogy lehetett.

– Töltsük együtt az időt! – nagyon szélesen mosolygott.

Egy-két óra múlva már táncoltunk a sötétben, fűvön, walkmanből hallgattunk zenét, az egyik fülhallgató az ő fülében, a másik az enyémben. És természetesen bekapcsolt az automata öntöző, átázott mindkettőnk ruhája, és én kíváncsian nézegettem előbukkanó idomait, de illedelmesen nem nyúltam hozzájuk. Megcsókoltam, szorosan átölelve, hadd érezze a merevedésemet.

Az egész nyarat együtt töltöttük, albéletet vett ki Budapesten, azt is terveztük, hogy majd együtt, de okosabbnak tűnt Krakkóba költözni, ahol közös lakása volt a nővérel. Az elköltözése napjáig éreztem benne valami elfojtottságot, amit nem tudtam mivel magyarázni. Azt hittem, az a baj, hogy megint egy nős férfival jött össze, az előző barátja is ilyen volt, és traumatikus volt számára. És mesélte is, hogy többé nem akar szerető lenni. Ősz elején költözött vissza Krakkóba, segítettem neki a pakolásban, úgy terveztük, hogy én később megyek utána. Már minden táskát, bőröndöt bepakoltunk az utcán várakozó taxi-ba, amikor ránk tört a vágy, hogy utoljára szeretkezzünk. Az asztalra ültettem, felhúztam a lábait, és mivel sietnünk kellett, pár másodperc alatt kielégültünk mind a ketten. Ljedtséget és ernyedséget egyszerre láttam a szemeiben: nedves orgazmusa eláztatta a ruháimat. Csókot nyomtam a szájára, hogy ne aggódjon, nincs semmi baj.

– Nem kellett volna titkolnod. Megyek utánad.

Pár óra alvás után, négy óra körül csörgött a telefonom. Pola még aludt, Juli keresett.

– Gyere haza, kellesz a gyerekeknek. Gyere haza!

Gondterhelten ültem az ágy szélén, meztelenül, vívódtam. Pola is felébredt, nem kérdezett semmit, tudta, mi történt, teát főzött, tojást sütött, hagyta, hogy gondolkozzak. Kellek a gyerekeknek, Polának is kellek. Ő volt az egyetlen nő, aki mellett azt éreztem, hogy az is fontos, velem mi történik, én mit szeretnék, és nem csak azzal törődöm, mit várnak el tőlem. Arra is marad időnk, hogy meglepődjek, hagyhatom magam elkényeztetni, mert tudom, még azzal sem sérül semmi, nemcsak magamra számíthatok, hanem a társamra is. Neki is vannak ötletei, ereje, kedvessége, és magával is törődik, törődhetek hát magammal én is. Zúgott a fejem. Hol önzéssel, hol az önzetlenség önzésével vádoltam magam. Kellek a gyerekeknek.

– Ne menj hazal! Te is tudod, hogy csak elesettségében hív. Tudom, hogy most nehéz neked, de idővel a gyerekek ide is kijöhetnek, megbékültök, és nekik is jót tesz, ha boldognak látják az apjukat, és nem azt kell figyelniük, hogyan szenvedsz és mennyit. Akaratlanul is minta nekik, hogy depressziósan, gyógyszereket szedve fekszel és dolgozol, és képzeld el, felnőtt korukban milyen sokat jelentene nekik, ha arra emlékezhetnének, hogy boldogan jársz-kelsz a világban. Maradj velem, édes!

Arra figyeltem, hogyan ejti a magyar a hangot. Sokat vitatkoztunk a nyelven, főleg az angol miatt, amit én sehogy sem akartam megszeretni, és ha csak lehetett, nem szóltam

meg angolul. Pola próbált velem gyakorolni akkor is, amikor nem kellett, hogy a nővérel és barátjával folyékonyabban kommunikálhassak. Volt, amikor felcsattant, miért nem tudom már megjegyezni, hogy a *w dupla ú* és nem *vé* – a magyarok képtelenek ezt a hangot kiejteni, mi ebben az olyan nehéz. Elmagyaráztam neki, hogy a magyar logika szerint mi. És érveltem, hogy kár ilyesmit számonkérni bárkin, a nyelveket használni kell, a pontosság mellékes. Itt van például az *ó magyar* a hangja, az sem pontos, de én sose szólnék miatta. Csodálkozva kérdezte, hogyhogy nem pontos. Hát, nem az az a, amit mi, magyarok kiejtünk. Nagyon kevesen képesek azt rendesen kiejteni. Megértette, és onnantól gyakorolta, míg tökéletes nem lett. Csak akkor tért vissza a nyíltabb á-khoz, amikor indulatos lett vagy félt.

– Megint nyíltak az a-id – átötlettem, megnyugtattam, visszacsábítottam az ágyba, és addig simogattam, míg el nem aludt. Sokáig nézegettem az arcát, simogattam a fültövét, végighúztam meleg tenyerem a gerincén, pihentettem a fenekén, és melléfeküdtem, tenyeremet a hasára tettem. Abban a pillanatban belém csapott valami indokolatlan félelem: ez a nő nem fog nekem gyereket szülni soha. Mindig kerültük ezt a témát, a gyerekekkel nehezen tudott mit kezdeni, sose hallottam, hogy dicsérte volna őket, és mintha terhes nővére egyre növekvő pocakja is inkább aggodalommal és elégedetlenséggel töltötte volna el. Hirtelen sok zavart helyzet kitisztult előttem. Legalábbis azt akartam hinni. Hamar lelepleztem magam, hogy csak indokot keresek, miért menjek haza. Valójában fogalmam sem volt, Pola akart-e gyereket, vagy sem. Kellek a gyerekeknek.

Csendben összekészültem, a legtöbb dolgom otthagytam, nem akartam felébreszteni a lányt. Sunyin, búcsúszó nélkül indultam el, kisurrantam a lakásból. Kellek a gyerekeknek. Villamos, vonat – minden éppen időben érkezett, indult. Lefizettem a kalauzt, hogy csak egyedül legyek a hálókocsiban, aludnom kellett, zúgott a fejem. Még mielőtt elindult volna a szerelvény, lehúztam az ablakot, mélyeket lélegeztem a hideg, még mindig hajnali levegőből. És akkor láttam meg a peronon Polát. Mozdulatlanul állt, a karjai lógtak, engem nézett. Csak nézett. A vonat elindult, és ő csak nézett, nézett.

SZÁRAZ MIKLÓS GYÖRGY

— kisregény — TIBETI SZÉL

Hét

A felhőtlen égen forró ezüstként fénylett a nap. Elnyúlt a parti fövényen, nedves szempillái közül hunyorogva nézte az ég mélyén reszkető ezüst korongot, amiről tudta, hogy egy tűzgömb az űrben. Haja szála sem görbült, mert amikor észrevette, hogy a hajót vontató öszvérek megtorpannak, és a hajtók ordibálásából megsejtette, ami nem sokkal később be is következett, akkor lehúzta és a tarisznyájába gyúrte rongyos gönceit. Nyugodtan figyelte, ahogy az öszvérek küzdenek, nekifeszülnek a hámnak, úgy belefekszenek, hogy orruk megérinti a sárga földet, mégis hátrafelé csúsznak, seggükre ülni kényszerítik őket a feszülő kötelek. A hajó vergődött a zöld

hullámok közt, egy tapodtat sem haladt, csak a víz rohant mellette, és ha nem pillantott ki a partra, akár azt is hihette, eszeveszetten száguldanak. Ilyen zöld folyót még soha nem látott. A kristálytisztá, áttetsző víz folyton változó buckáit és dombjait, éleit és hasadékait nem érezte fenyegetőnek. Ilyen ragyogó vízben nem is lehet meghalni, gondolta. Körülötte az emberek rémülten kapaszkodtak, ki mibe tudott, a kifeszített jakszőr kötelekbe és pányvákba, a hajó peremébe, egymásba. Nem sikoltoztak, meredt szemmel figyelték a víz erejével és a homokkal küszködő öszvéreket, asszonyok és férfiak, mind némán, feketén, sötét arccal, hajukban ezüstbe foglalt vörös és kék kövek, jáspis, türkiz, nyakukban széles láncok, csuklójukon karperecek, a férfiak övében díszes török, hiszen ünnepre indultak. A víz sistergett, csapkodott, néha felsírt egy-egy gyerek, a hajó szíjai nyikorogtak, a part felől a hajtók kurjongatása hallatszott. Nem félt a víztől, és csodálta ezeket az embereket, akik láthatóan rettegtek, mégis elszánták magukat, hogy átkelnek egyik partról a másikra. Nem a bátorságukért tisztelte őket, hanem a hitükért, és amikor maga is beszállt a hajóba, elgondolkodott rajta, hogy vajon nem éppen az-e a bátorság: a bizalom, tudni és elfogadni, hogy nem történhet másként, mint ahogy történni fog.

Tudta, vagy inkább számolt vele, hogy ha az öszvérek nem bírják tovább, ha ledönti őket a lábukról a fehér habot tajtékozó, fortyogó erő, mely ott hánykódik a talpa alatt, akkor a hajcsárok nem tehetnek mást, elvágják a pányvákat, hogy mentsek az állatokat, és a hajókban szorongóknak nem marad más reményük, mint a két part közt feszülő kötél, ami édeskevé. Azt is végiggondolta, már a beszállás pillanatában eldöntötte, hogy ha elérkezik az ideje, ha borul vagy vízzel telik meg és süllyed a hajó, akkor nem vár, hanem azonnal ugrik, mert egyedül több esélye lehet.

Parázslott a bőrén, olyan hideg volt a víz, aztán nem érzett sem hideget, sem parazsat, csak azt a puha és ellenállhatatlan erőt, ami megforgatta és vitte magával, húzta és toltá, néha megráncigálta, és ő nem küzdött vele, meg sem próbálta legyőzni, de még csak ellenállni sem igyekezett, hagyta, hogy sodorja magával, kóstolgassa, aztán kiköpje a partra. Négykézláb odébb mászott, aztán hanyatt dőlt, elterült a bársonyos homokon, nedves szempillái közül hunyorogva nézte a felhőtlen égen reszkető ezüst korongot, hallgatta a folyót és a távoli ordítózást, kolompolást, dobok tompa buffogását, álomszerű lebegés volt ez, a hangok foszlányokban jutottak el hozzá, mintha nem is kívülről hallaná őket, hanem a fejében keletkeznének, onnan próbálnának kitörni a világba. A szíve dübögött, mint egy degeszre tömött zsákban, mélyen bent a mellkasában. Az öszvérhajcsárok üvöltése, a menteni igyekvők figyelmeztető kurjantásai meg valami artikulátlan bömbölés, gőzkürt szakadozott süvöltéséhez hasonló, sosem találkozott vele, nem ismeri, de később majd sokszor hallja a vadszamár kétségbeesett nyerítését, aztán megint a kolompok repedtfazék-kongása, csengők csicsergése, távoli dobok és a szív szapora dübörgése, kürtök nyivorgása...

Lehunyta a szemét, a napfény sárgászörsően izzott belül a szemhéján, teleszívta a tüdejét, igyekezett szabályosra fogni a lélegzését, és nem az jutott eszébe, hogy él, hanem hogy még csak vizet sem nyelt, és hogy vajon tényleg sárkányokat látott-e az égen, mert ahogy a víz lenyomta, aztán feldobta és meg-megforgatta, lobogó farkú szörnyeket látott fenn az égen, sok száz és ezer színes sárkányt, és nem tudta, vajon a szeme káprázott-e, vagy az elméje játszott vele rémületében.

És én még azt hittem, mondta magában, hogy meg sem ijedtem.

A szíve erősen és szaporán vert, de már nem dörömbölt a bordáin, és amikor az jutott eszébe, hogy vajon megérkezett-e, tényleg ott van-e, ahová érkezni szeretett volna, akkor a

sárgászöld derengés elsötétült, és ahogy kinyitotta a szemét, egy fölébe hajló arcot látott, vagy inkább csak egy fej sötét árnyát a szikrázó ezüst korong előtt.

– Hol vagyok? – kérdezte tőle, és tényleg megijedhetett, még ha nem is vette észre, mert magyarul kérdezte.

– Ne mozogj – mondta az árny. – Megnézem, nem törött-e csontod. Dönkar vagyok.

Nyolc

Dzsampal Gyaco, le sem véve szeméről a messzelátót, szolgálért kiáltott. Semmi nem történt. Megint kiáltott, majd hogy senki nem felelt, toppantott, leeresztette a távcövet, és a vezető tanítóját, Szangje Punszogot szólította, végül türelmét veszítve beszaladt a napfényes tetőterasról a mécsesektől fojtogató levegőjű terembe. Kevés idő múltán, legyen tíz perc, vagy inkább egy jakvajás tea kényelmes elfogyasztásának ideje, a Potala nyugati oldalán, a Félholdtorony alatti rejtett kiskapun kilépett egy szolgál, és elindult a Söl falut elkerülő gyalogúton a folyó felé. Nem nézett fel a magasban csapkodó-verdeső sárkányokra, sietett, néha úgy nekilódult, hogy szinte futott. Nyomában, alaposan lemaradva, hanyatt-homlok loholt vagy tíz-tizenöt másik szolgál.

Kilenc

(Dönkar meséje)

Akkor történt, amikor a világ még fiatal és csodálatos hely volt, kéken ragyogott az ég, gyapjas felhők simogatták a hegyeket és a gabonátlákat, az emberek és az állatok békében éltek, és értették egymás beszédét. Történt, hogy egy gondtalan szegény ember, akinek soha semmije sem volt a testén hordott göncein és a szép emlékein kívül, talált egy zsák árpát. Jó nagy zsák volt, majd szétrepedt az egészséges gabonaszemekről. Örült az ember, törni kezdte a fejét, mit kezdjen a kincsével. Először úgy határozott, hogy elveti az árpát. Jó lesz, gondolta, aratáskor minden árpaszemre tízet kapok vissza. Hosszas fejtörés után mégis inkább úgy döntött, hogy megőrleti a szemeteket. Jó lesz, gondolta, a lisztet magam élem fel, így egy szem semvész majd kárba. Ez sem tetszett neki. Legjobb lesz, ha elviszem a piacra, és bögréként adok túl rajta. Ebben aztán megnyugodott. De addig is hová rejthetné a kincsét, hogy egér, patkány, szárnyas meg ne dézsmálja, tolvaj el ne orozza tőle? Vállára vette a nehéz zsákot, és elindult. Cipelte, cipelte, és egyre azon aggódott, hogy hogyan telik majd az éjszaka. Elérkezett egy patakig. Kövecses, jéghideg, rohanó vízü patak volt. Az ember máskor örült az ilyen pataknak, lehajolt hozzá, szomját oltotta, aztán átugrotta, vagy vidáman átlábolt rajta. Most gondban volt. Azon próbódott, mit tegyen, hogy a gabonája száraz maradjon, miként keljen át a túlpartra. Végül a patak megsajnálta, és azt mondta neki: „Gyere nyugodtan, nem esik bajod sem neked, sem az árpádnak.” Az ember a túlparton megpihent, aztán nehéz terhét a vállára véve ismét nekivágott az ösvénynek. Ballagott, ballagott, törte a fejét, hogy ha majd álmra tér, hová dugja, hová rejtsa a kincsét, hogy egér, patkány, szárnyas meg ne dézsmálja, tolvaj el ne orozza tőle. Elérkezett egy mély szakadékhoz, melyen keskeny bürü, jakszőr kötelekből és ág-bogakból összeványolt, lélekveszejtő hidacska ívelt által. Máskor nem habozott a szegény ember, mosolyogva átcsellengett a szédítő mélység fölött, de most, súlyos terhével a vállán, most nyomasztotta a felelősség. Mi van, ha leszakad a híd? Ő még talán túlélheti, megkapasz-

kodik a szakadó kötélben, vízbe pottyán, de az árpája bizonyosan odavész, szerteszóródik. Töprengett, tépelődött, amikor a híd így szólt: „Gyere nyugodtan, nem esik bajod sem neked, sem a zsáknak.” Átövakodott az ember, ment, ballagott tovább, mikor aztán szürkülni kezdett, csatlakozott hozzá egy szellem. Megijedt az ember, de nem mutatta a félelmét. Mentek egymás mellett, aztán a szellem megkérdezte az embert, mi az, amitől a legjobban fél. Majd kihűlt a teste rémületében, de azért csak cipelte a zsákot az ember, és azt felelte, hogy olyan dolgot nem ismer, amitől félne. Aztán visszakérdezett, hogy a szellem vajon mitől fél a legjobban. Az nem gondolkodott a válaszon, nyomban rávágtá, hogy ő mindentől fél, és mindentől egyformán, de ha mindenképp választania kell, akkor legjobban a széltől fél, ami észrevétlenül suhan a gabonatóblák felett. Azzal eltűnt, mint akit elnyelt a föld. Az ember kutyagolt tovább, és mikor az arany tűzkristály korongja alábu-kott a hegyek mögött, egy falu pislákoló fényeit pillantotta meg a távolban. Nem megyek oda éjszaka, gondolta. Megkívánhatják, ami az enyém, és a sötétben könnyen eltehetnek láb alól. Inkább itt töltöm az éjszakát, biztonságban, egyedül, és holnap reggel, napvilágnál megyek be a faluba. Letette a terhét a földre, és ismét azon törte a fejét, hogy miként óvja meg a vagyonát. Ha az útszélen fekszem le, későn járók vagy rosszban sántikálók botlanak belém, és arra ébrednek, hogy semmim sincsen. Ha odább megyek, és ráfekszem a zsákra, alulról kóstolgatják a férgek és rágcsálók. Távolabb magányos vén fát vett észre a sziklás tájban. Az jó lesz, gondolta az ember. Felakasztom a zsákot a fejem fölé az övemmel, és nyugodtan alhatok. Így is tett. Elheveredett a fa alatt, egy követ tett párnául a tarkója alá, és fáradtan, de elégedetten sóhajtott, aztán elnyomta az álom. Fel-felriadt, ám olyankor elég volt felpillantania, és megnyugodott, látva, hogy minden rendben van. Éjfél is elmúlt már, az Égi Kutya csillagösvénye szélesen terült el az égen, az ember mélyen aludt, mit sem tudott róla, hogy a gabonatóblák felől könnyű szél suhan a kopár sziklafennsík fölé. Nem hallotta azt sem, hogy az ág megreccsen...

– A súlyos zsák lezuhan, és az embert agyoncsapja.

Dönkar nem felel. Gyakran előfordul vele, hogy elgondolkodik, olyankor mintha kiesne az időből, mintha idegen világba nyerne bepillantást, vagy inkább az idegen világ nyerne bepillantást az ő agyába. Amióta az eszét tudja, tapasztalja ezeket a perceket, várja őket, ajándéknak tekinti, hiszen olyasmit tapasztal meg általuk, ami szokatlan, ami megmozgatja az elméjét. Most azon tűnődik, hogy az ember vajon elrontott-e valamit. Hogy megmosolyognivaló vagy szánnivaló inkább. Egy kifejezést keres. Egy szót, ami kifejezhetné azt, amire gondol. Érti, hogy létezik az a szó, talán valahol máshol, messzi országokban, ahol tornyokban élnek az emberek, vagy buborékokban a víz alatt. A bőrük színe más, fekete vagy vörös, mint a réz. Vagy talán fehér. Ott létezik egy szó arra, ami most megkörnyékezte, és amivel nehezen birkózik az agya, mert abban sem lehet egészen biztos, hogy létező valami az, amire gondol. Elrontott valamit az az ember? Tehetett volna valamit másként? Kellott volna valamit tennie, amit elmulasztott? Vagy éppen az volt a mulasztás, amit tett? Mit kellett volna nem tennie? Ha nem vásott kötél vagy kiszáradt ág, akkor skorpió, patkány vagy halálos mérgű kígyó. Égszakadás, földindulás, villámcsapás, gyilkos haramia... Mennyi eszköz. Megszámálhatatlan, rengeteg sok, elképzelhetetlenül sok. Csak a gyermek gondolhatja, hogy szembeszállhat azzal, ami lesz. És mégis keresi azt a szót, azt a kifejezést, amire úgy gondol most, mint a vastüskére, a fekete, súlyos ékre, melyet a nagyapja vert a kövekbe és a farönkökbe, hogy széjjelrepassze azokat, úgy gondol arra a valamire, ami talán nem is

létezik, vagy amit valahol messze, idegen országokban, sosem látott városokban minden nap használnak, többször is kimondanak, nevetve vagy elkeseredetten, dühtől tajtékozva vagy lemondóan hivatkoznak rá, úgy gondol rá, mint egy vésőre, amit a valóság megbont-hatatlan sziklájának keskeny repedésébe illeszt, és érzi, hogy ez jó, de nem elégíti ki a kép, mert az nem maga a lényeg, valami mást keres, valami varázsszót, dehogyis!, hogy is ne!, éppen hogy egészen hétköznapi szót, valami olyan kifejezést, ami lehetővé tenné, hogy minden másképp legyen, ne úgy legyen, ahogyan lesz. Szeretné megmenteni az embert. Szeretné, ha felébredne, ha nem akasztaná fel a zsákját a fára, ha leejtette volna a hídról a szakadék mélyére, ha belefördította volna a rohanó patakba, és a víz elmosta volna a szemeket, ha meg sem találta volna a zsákot, és most vidáman szaladgálna, sokat nevetne ez a vidám, kedves és gondtalan csavargó, lányokkal incselkedne, a forrásnál lefeküdne a földre, markából kortyolná a csobogó, hűvös vizet. De nem lehet, mindezt csak akkor lehetne, ha ő, Dönkar megtalálná a szót, ha megnevezné azt a valamit, ami míg szó nincsen rá, addig nincsen.

– Igen – mondja, és elkeseredett, talán dühös is magára, a tehetetlenségére. – Igen. Agyoncsapja.

(Folytatás a következő számban)



**PETŐCZ
ANDRÁS**

ÚTKÖZBEN – A TÚLSÓ PARTRA

O.-nak Cambridge-be

Átkelni valahova, valahonnan,
megtenni az utat, és aztán meg-
pihenni, nagy-nagy lélegzetvétel,
amikor végre sikerül.

Nagy-nagy lélegzetvétel, ahogy
megállsz egy pillanatra, persze,
nem is megállás ez, hanem csak
kicsinke szusszanás, talán.

Nem tudom, hova is sietünk,
de van bennünk rohanás, van
türelmetlenség is, igen, hogy
mi végre, nem is tudom.

A cél lehet a megállás maga, de
mozdulatlanná merevedni nem
szabad, így aztán sietünk tovább,
hisz van bennünk félelem.

*Fogamban tartom, úgy viszem át.
Összeszorított fogakkal haladok,
sietek előre, és sietünk együtt
valamiféle túlsó partra.*

VAGYUNK, AKIK

O.-nak

Ha elnyugszol, akkor vége.

A futásodra kíváncsi minden,
mindenik férfi és nő, és az is,
aki nem férfi, de nem is nő,
csak éppen létezik, és emígy
keres helyet önnönmagának.

Valamiféle építkezés, ami itt.

Egyre sűrűbb a levegő, és ez,
igen, ez a sűrűsödésveszély
nagyon is problematikus, fel-
építész valamit, s körülötted
lebontják mindazt, ami vagy.

A válasz: „Prefer not to say.”

Óvatosan azzal, ami a vagydon,
ne éld fel tartalékaid, igazodni
biztosan kell, „fogadás jobbról”,
mondta a századparancsnok, és
ebben nem volt semmiféle plusz.

Mindennek vége, ha elnyugszol.

Feküdni deszkaföldes-áruhásan,
bámulni bele a sötétlő semmibe
csonttá aszottan – nem lehet cél.
Futásodra vagyunk kíváncsiak, és
szaladunk mi is szemben a széllal.

SERFŐZŐ SIMON

NEM CSUPÁN

A szelek nemcsak zúgnak,
fújnak is, csapkodnak a fák.
A kövek se csupán hevernek,
repülnek is, mikor eldobják.

A nap se csupán fényeskedik,
fel is hevül tőle a nyár.
A kutya se csak ugat,
meg is harapna, ha hagynánk.

Nem úgy a szavak,
csak a szájukat jártatják.
Hiába szeretne szólni,
szóhoz se jut az igazság.

HA ESTE

Ha megjött az este,
s az ablakon bezörgetett,
tudtam, ő járt itt,
nem valaki idegen, aki erre tévedhetett.

Ha az égdörgés rám kiáltott,
szaladtam előle hazafelé.
Szaladt a por is, nehogy elázzon,
különben napokig szárítkozhatott.

S ha este megérkezett a sötét,
lámpát gyújtottam neki.
Hisz ő sem látott semmit maga körül,
nem még én.

SZABADOS ATTILA

SÖRÉT

Végül megfőzte a fácánt.
A lé után száraz, öreg vadhús.
A lábon áttetsző bőr, gyűrött
rétegek, mint nagyanyám kezén.
Ropogó porc, szakadó inak. Anyám
szipog a gőztől, szemüvegén pára.
Nagyanyám apró, fekete gyöngyöket
köp a tányérba, az ólom tompán koccan.
Nevek helyett sörét, fémes Szentháromság.

EPER

Szedjük az epret. Nagyanyám hajlong,
nagyapám öntöz, fehér salétromot borít,
tűz a nap, dédiék a nyerset válogatják,
villanó korona hátsó fogaikon. Haláluk
kimetszés, valami gyors, azonnal távoli.

Az eper felét eladjuk, a pénzből strandra
megyünk. Nagyapám kora estére lesz
rosszul, nehezen sétál, azt hisszük, nevet,
míg bal agyféltekéjét előnti a vér. Azóta
évről évre egyre jobb az eperlekvár.

HAGYATÉK

A közjegyzőnél, mint egy kivert kutya,
öregen és gyengén ül apám, pedig
csak most múlt negyvenöt. Olvassák
a végzést: nagyanyám földi ingóságai
és a tartozások, amiket hagyott. *Így és
ezért* – felemeli két kezét a közjegyző,
akár egy egyiptomi pap, mérleggel
magyarázza, hogy ez meg ez itt maradt.

Törvénykönyvek, paragrafus, az asztalon mentaszínű dossziék – ha nem ülne itt apám, nem lógna felettünk, mint egy konc, a szűk lakás – benne nagyanyám, ahogy utolsó napjaiban a konyhában, széken aludt – hogy kié legyen, talán itt maradnék, mint a sarokban nagyra nőtt fikusz. *Nincs fellebbezés* – apám vakon, mint Oidipusz.

A VENDEG

Álmomban nagyanyám vörös, bársonyborítású kanapéja hozzánk került, az ajtó mellé. Kikeltem az ágyból, hallottam apámat hazajönni, üdvözölte anyámat. A kanapé nem tűnt fel senkinek. Álltunk a jelenetben, szótlanul, vártuk, hogy történjen valami, néztem anyámat, hátha sírni kezd, és apámat, hátha most beszél, a címünket sem tudta eddig.

A vendég háta mögé nyúlt, elővett három színes-csíkos porolót, egyet-egyét a kezünkbe adott. Nem kérdeztünk semmit, csak felléptünk a hatalmas kanapé sarkaira, és mint a cirkuszi artisták, fél lábon, nyújtózkodva, talpunk a vörös bársonyba süllyedt, pókhálózni kezdtük a plafont, a sarkokat. Apám végül leszállt, megköszönte, és kilépett az ajtón.

**TOMAJI
ATTILA**

SEMMIÁGON

Apák szemére gondol, mind azt mondja,
egyedül vagyok, fiam. Az övé itt hagyta
a várost, szőlőjét gondozta (bort sose
ivott), esténként bevezett a Badacsony
sötét hegye alá horgászni (halat soha
nem evett), anyja ilyenkor már aludt,
arcát ahhoz szorította volna, ki nappal
kerülte őt, pedig szívverésük felgyorsult,
ha a mondat így kezdődött, *emlékszel?*
Apja hiába látta, hogy az éjszaka arca
alatt minden úgy van, ahogy lenni tud,
ha szájában összegyűlt élete keserű nyála,
a család kifosztása, évek füstje, korma,
a semmi ágán fészkelő szív aritmiás
dobogása, s gyötörhette a kádba merült
pálca emléke is, amivel gyereket ütni jó,
mert nem törik. (A kora reggel beáztatott
bot estére megduzzad, merevségéből
sokat veszít, ez növeli hatékonyságát.)

S a fiúban mi maradt? Félelem, mi elvette
fél életét. Ha túlzónak tartod a szavakat,
nézz a szemébe, látod, ahogy apja veri az
ujjbegyét, mert rágja a körmét, veri, ha rossz
jegyet hoz haza, veri a fejét, mert égve hagyta
a folyosón a villanyt, ha ügyetlenül hazudott,
ha betörte az ablakot, s láthatod azt is, ahogy
éjjel megáll ágyánál, nézi, s ó retteg, alvást
mímél, nézz a szemébe te is, már nyitva van.
Sose tudja meg, mi a büszkeség, mégis mindent
újrakezd, puha parancs suttogja, lélegezni,
futni kell, kiinni az életet, a harmatot a levélről,
figyelni a madarak hajnali énekét, ezt a keserű
kromatikát (nyárig minden titkukat elmondják,
aztán elhallgatnak).

Nézi a túlpártot, a meztelen vizet, látja benne arcát annak, aki ütötte, de hidd el, maradt szava a boldogságra, ragyog, ha felér a hegygerincre, vagy kezét a tóba mártja, boldog, mert hallja a szólító szerelem hangját, forog a legszebb szem örvényében, s ha a félelem horga gallérjába mégis beakad, eltépi magát, s kérdi: az első csók, amitől retteg a kamasz, s januárban a cinke első éneke nem ugyanaz?

LACKFI JÁNOS

I regényrészlet I

DERENGŐ GOMOLY

Főtisztelendő elődömnek, Laky Jánosnak egyházmegyei mesterkanonokká történt előléptetésével én, Bartal József, főpásztorom parancsára az elárvult ikvai plébániát elfoglaltam. Miután a püspöki palota kápolnájában hűségeskümet letettem, ömenciája tisztségembe kánonilag beiktatott.

1913. november hó 4-én a közeli vasúti állomáson a politikai község és az egyház-község ünnepi küldöttsége fogadott. A szeszélyes női kalapok erdeje és a komoly férfiföltözetek látványa elégedettséggel töltött el. Mi vegyült még bele ebbe a mellkasomat felforrásító érzésbe? Apró szúrást éreztem, amint eszembe jutottak szüleim, a feketére dolgozott kezük, megaszalódott arcuk, a roskadó házfedél, melyet utóbb levertem, s a helyi mesterekkel tisztas ácsolatot tornyoztattam helyébe.

Némi elégtétel benne, hogy portájukat még a zsíros tokájú Ebei Géza is megsüvegelte, s parolára nyújtotta szőrös mancsát. Én pedig, tudván, mint keserítette meg évtizedeken át drága szüleim életét, legszívesebben képen töröltem volna, de Krisztus urunkra és a falu szájára tekintettel a kéznnyújtást elfogadtam.

Apám-anyám hány, de hány napot, hetet, hónapot kapált, aratott, szedett markot, törte a címert, fosztotta a csuhét, gazolta a kertet, etette a jószágot, ebbe vástak belé csontjaik, ebbe keseredett belé a szájuk szeglete. Igen, nemesít a munka, csak ugyan, ha mértékkel, elégedettségre, sajátjában végzi az ember, s nemtelenít, ha hajcsárolva, más kövér földjein kénytelen görnyedezni élethosszan, anélkül hogy egyről a kettőre juthatna.

Mindamellettnél felneveltek engem becsületben, s taníttatni adtak, holott ésszel fel nem érték a stúdiumok hasznát s javát, csak felemelkedésem lebegett szemük előtt. Sándor bátyámnak pedig örökölni adták a maguk munkáját s életpálya-kilátásait. Szép család jutott neki, édes kicsi gyerekek, ha nem is mindenben egyeznek Erzsikével, aki módosabb családból való, s gyakorta pittyeszti száját a mi szegényszagú szokásaink felett. Érettük szüntelen imádkozom. Megértést, összhangot, létörömet adjon nekik

a szeretet Istene, ha már én semmit nem adhatok. Fohászaimon kívül. Sándor borzasztó büszke, kényes, nem kell neki papféle alamizsnája, ne játsszak előtte nagyuraságot. Egyszer háta mögött juttattam Erzsikének támogatást, de bátyám kiszimatolta, s éppen csak meg nem ütötte feleségét. Tán meg is ütötte volna, ha az nem fenyegeti meg már a kezdet kezdetén, hogy ha egy ujjal talál hozzáérni, gyerekestül visszafut a nagygazda apjához, s az ura többé színét se látja. Mert övéle nem volt úgy bánva sose, mint a béresjányokkal, az ő bőre nem szokta a meggyfa pálcát, sem arca a csattogó férfitenyér nyomát. Mint a hímes tojást, óvták, Sándor bátyámnál jobbat szántak neki, mikor azonban oly igen szerelmes lett, meglágyultak a szülői szívek. Holott tartottak erősen a szegényparaszti rokonságtól.

Mintha csak válasz lenne gondolataimra, nyakamon megroppant a frissen keményített gallér, eau de Cologne-om illata orromba csapott, gyerekként alkalmasint mennyeknek éreztem volna, hiszen még a levendulaszappan zamata is megmámorított, midőn csutakoltak velem a húsvéti nagymisére készülőben. Honnan jöttem, s hova jutottam... Kénytelen erre gondoltam ott, az érkezés helyén, hol hordárok kétkerekű taligái hevertek a léckerítés mentén, s a közelben szivaroztak maguk a sapkás toloncok, várva az utazók bőröndjeit, melyeket két kezükkel lavíroznak célba némi fizetség fejében.

Nem világias kevélység-e így elmerítkezni a férfiparfóm kellemében? De hát nem azt mondja-e Pál apostol, légyünk Isten jó illata a világban. Miért is emlegetné, ha az illat mindenestül kárhoztatandó hiúságnak tűnne az Úr szemében? S nem elfogadta-e maga Jézus urunk, hogy fejére az egész házat betöltve illatozó kenetet öntsön egy botor asszony? Pedig tanítványai ráförmédtek a fehérszemélyre, inkább a szegényeknek adták volna a drága fűszerszámok árát. Nos, szegények nyilvánvalóan lesznek itt is vélünk, nem fukarkodunk az adományokkal, most azonban eláraszt a mosdottság jó érzése. Bár a külső tisztaság a belsővel közel sem azonos, előbbi aligha véletlenül adatott nekünk ünnepi tartozékul. Mint lennének képes érzékelné szurtosan, csapzottan a mostani pillanat megújító kegyelmét? Nem azért, mintha Isten ne tudna akkor is újraszülni, ha mocsokkal vagyunk borítva... Megtette Jónással, Mózással, sokakkal. Milyen más azonban, ha tisztán tartott hely gyanánt, kitakarított templomként állok elébe, nem feledve, milyen parányi, rútságban fogant féreg vagyok, s milyen az ő dicsősége, hogy ebből a napvilágra kirántani engem, méltatlant, méltóztatik! Urak és asszonyságok szálltanak le velem egy időben, fogadja őket cselédség, gyermekek, rokoni sokadalom. Tollas kalapok, villogó mandzsetták, kipedert bajszok, befodorított hajak, arcot sejtelmesítő fátyolok, faragott fejű sétabotok.

Fényes gerendák, nemrégén mázolhatták az állomást, jó karban van, tetszetős, illik a szokatlanul verőfényes novemberi naphoz. A vasútiak tisztelegnek, a fogadóbizottságban izgatott és fontoskodó arcok, nem kétkem, hogy kíváncsian tekintenek elébem, ugyan mi szél hordta ide ezt a papocskát, gondolhatják. Könnyű lesz-e velem kijönni, sárkány leszek-e, oroszlán vagy csak terelgethető báránka, nem tudhatják, mi lakozik bennem. Friss eső szaga, füstszag, bőrkesztyűszag, esernyőszag, bőröndszag, suvickolt cipők szaga, vasúti ozsonnák kövér szaga. Disznóólak is lehetnek a közelben, azok ordas szaga is iderúg-tat. Elkényesedtem tán a primási s papneveldei közelségekben. Kétségtelenül az ember felemelkedésre van teremtve. Persze ha kezembe nyomnák a ganajozó vellát, nekilátnék emberesen, alighanem bírnám még a tempót a napszamosokkal, ha elpuhultam is. De számít ez bármit a köztünk lévő Isten országa szempontjából? Hogy valaki selyempárnák közül vagy darócból lép majd a mennyei Jeruzsálem aranyutcaira? Ha közlőrl szemügyre

vesszük Jézus életét, aligha képzeljük a keresztény embert palotába, sokkal inkább a jászol mellé, utak sarába, porába, halszagú kikötőkbe. Igaz, Megváltónk az előkelőktől se viszolygott. Kik őt vagyonukból eltartották, módos asszonyok voltak. A dőzsölő vámosokkal és más nagyságokkal éppoly szívesen ült egy asztalhoz, mint bárki más emberfiával a legnagyobb nagyságosabbáig. Ebben is lesz itt módom, hiszen a tanyákon, alvégeken igencsak szánandóan tengnek az ikvaiak, rászorulva minden irgalomra.

– Elmerengett, atyám? – kérdi gunyorosan jövőendő káplánom, Imre.

Mintha csak tudná, hogy időnkint fejben, önmagamnak prédikálok. De hát a hithírnök első publikuma vajon nem magamaga-e mindannyiszor? Hogyan is győzhetném meg hallgatóságomat, ha nem vagyok meggyőződve igazamról? S hogyan legyek meggyőződve igazamról, ha nem tettem próbára önnön bensőmben először?

A település határán lévő keresztnél iparosok küldöttsége fogadott, és a helységben szokásos ünnepi megnyilvánulások között a helybeli plébániatemplomhoz vezettek. Itt Perczel adminisztrátor fogadott, és rövid beszéddel üdvözölt. A kétfelől sorfalat álló elemi iskolások között a templomba vonulva a szószékről rövid beszédet intéztem az egybegyűlt néphez, elébük tárva lelkipásztori hivatásom elveit és kötelességeit, melyek szerint a plébániát vezetni szándékozom. Szilárd elhatározásom rendet és frissülést hozni, megújítani kegyszereket, szokásokat, liturgiát, megerősíteni a szíveket, visszafogni mindazt, ami káros és ártalmas, és az isteni eszméktől elvonja az ébredező lelkeket. Ha csősznek jöttem volna, s a határt kellene vigyáznom, mily nagy figyelem lenne szükséges ahhoz a feladathoz, hiszen akár éhen is halhatnak családok gondatlanságom miatt. Nem kell-é még körültekintőbben eljárnom, ha nem időleges, hanem örök életek forognak kockán?

Beszédem közben röpké pillantást vettem Imre káplánom arcára, s megint ugyanazon gunyor kifejezését kaptam rajta. Jó lesz ennek végére járnom, ő első benyomásaim alapján alighanem megrögzött realista, s mint ilyen, kiválóan hasznomra lehet egy s más dologban, ám talán más dolgokban kevésbé tud majd eredményesen eljárni. Márpedig nem helyes összezavarni az emberek lelkét a tekintetben, mit veszünk komolyan az Írásból, s hol engedhetünk természetes hajlamaiknak, melyek nem feltétlenül a gonosztól valók. Kényes húzd meg-ereszd meg játék az ilyesmi, s ha cinizmussal rálegyintünk, egykettőre elvész minden hitelünk. Hogyan vehetnek bennünket komolyan mások, ha mi nem vesszük komolyan azt, amire életünket feltettük, s csak úgy színleg, tessék-lássék módra, látszatokhoz ragaszkodva végezzük missziókat.

Segíts meg, drága Uram, hogy ne holmi socialis ítéletek befolyásoljanak e tárgyban!

Imréről azt hallottam, grófi család sarja, s meglehetősen nemtörődöm módra értelmezi egyházbéli kötelezettségeit. Világiasan együtt vadászgat a helyi mágnásokkal, casinóba jár, nagy kártyás, bálokon nemritkán polgári ruhában táncol. Amit pusztán külszínből elítélnem helytelen lenne, de együttvéve talán nagyon is egybefüggő jelei egy crisisben lévő, meghasonlott lélek harcának önnön azonosságáért, melyet pedig csak Teremtője közelségében nyerhet el. Okvetlenül jobb viszonyba kell bocsátkoznom Imrével a felületesnél, hiszen egy egész plébánia sorsa áll vagy bukik egyetlen elbukón. Szükséges, hogy botrányok legyenek, de jaj a botránykeltőknek!

Mily könnyű annak (magam is számosat láttam ilyet, akár a papneveldeben, akár egyházi körök magasabb régióiban), ki jelentéktelenre veszi a küldetést, társadalmi állásnak, elért rangnak, s légiességnek tekinti saját méltóságát. Mintha nem a tékozló fiú atya terítette volna

reá, eleve méltatlanra, a fiúság aranyhímzéssel nehéz köntösét, hanem csak afféle divatos szabású egyenruházat lenne, melyet jobb híján magára ölt.

Elvégre valaminek lenni csak kell, s akkor már oly mellékes, hogy tanári talárt, papi habitust, jogászi klepetust viselünk futó e világi létezésünk során. Ennyi lenne, Imre? Vagy tévedek, s lángolóbb vagy legbelül, mintsem mutatod magadat? Van, hogy a gúnykedély csupán külszín, az elegancia egy neme, s nem repedés az elhíváson vagy rothadás a nemességén.

Litániához a nővérek kórusa szolgáltatta a népéneket. Az apácáknál szokásos tiszteletadással köszöntöttek mint gyóntatójukat, igazgatójukat és plébánosukat. Ellágyulva néztem a teljességgel odaszánt élet ráncaival és szarkalábaival ékes arcokat, mind mögött küzdelmek sora, megvívott csaták sora. Vajon mi vár rám, ez a szentséges baromfiudvar csupa angyali segítőt jelent majd utamon, vagy az asszonyszemélyek körében nem ritka kibeszélés, intrika gáncsolja majd jobb igyekezetemet? Alighanem e kettő kísér váltakozva. Mindenesetre el vagyok szánva, hogy ráncba szedem új illetékességi körömet, kicsiny birtoomat, hogy visszaszerezzük a katolikuság oly gyakran elvesző szellemi súlyát az itteniek életében. Ha az egyházi ünnepkörre nemcsak mint díszletre feszül fel az emberélet, hanem tartóváz gyanánt működnek annak tartalmai, akkor föld és ég közti áramlásokba beágyazódott, jóra éhező tömegek népesítik majd ezt a tájat.

Másnap megérkezett a kerületi alesperes, és megtörtént a plébániajavadalom átadása. Száraz, fanyar ember, keserűség kicsiny ráncaival szája szegletében, alighanem emésztési gondok gyötörhetik, vagy éppenséggel hivatala felgyülemlett terhei tették ily aszketikusan aszalódottá. Egy adott pillanatban legszívesebben felugrottam volna, és megölelem őt, annyira magányosnak tűnt méltóságába bátyázottan. De tudom sziklaszilárdan, hogy ez esetben rettentő idegenséggel, akár még felháborodással is tekintett volna érzelmi túlhabzásomra, mint állapotunkkal össze nem férőre, mint holmi rendetlen vonzalmak tükrére. Pedig ha tudunk a Szentírás sorai közt olvasni, látjuk, hogy Jézus és az övéi olykor nagy hévvel összecsókolják, megdögönyözik egymást, felszabadultan, hálával csordultig telten, ahogy az a mostoha körülmények közt egymásra utalt keleti emberek vérmérsékletéből akkortájt ily természetszerűleg fölfakadt.

Meg kell tanulnom fegyelmeznem belső hevüléseimet. Pontosabban Isten felé irányozni azokat, ki egyedül nem érti félre testvéri szándékaimat e földön. Hiszen ha fivéremként s nővéremként ölelem az embereket, ahogy Szent Ferenc vont a magához a világot s minden élet, hát legjobb esetben is megveszekedettnek, felibe vagy egészen tébolyultnak fog tartani ez a hideg kor. Pedig mi egyéb a mi örömhírünk, amit szépen csengő szavakkal, de gyakorta oly kevés szenvedéllyel hirdetünk, ha nem az, hogy Isten meg akarta ölelni a földet s lakóit, s ezért fiát nem habozott megölelni is akár elrettenthetetlen szeretetében.

December 20-án saját költségemem egy fából készült betlehemet rendeltettem 30 alakkal 360 koronáért, s a Szent Anna-oltáron a hívek részére elhelyeztem. Bevezettem a nővérek kápolnijában az éjféλιi szentmisét. Szilveszter napján az ünnepi hálaadás alkalmával első ízben volt szentbeszéd.

Senkinek nem tetszik a helyi notabilitások közül az az ikvai szokás, hogy az új esztendő tánccal kezdik... Mégis, minden erőmet megfeszítve sem értem ebben célt. Isten segítségével a jövőben talán szerencsésebb leszek. Nem önmagában a tánccal van baj, inkább elkorcsosult változatával, mely az évkezdetet s évzárlatot nem megszenteli, hanem a szaba-

dosság bírványó orgiájává avatja. Elnézzük az önfeledetten forgó, szíves párokat, s tán arra juthatunk, hogy az iménti megjegyzésem erős túlzás, holmi papocska sápatag irigysége az ifjak ártatlan multságára, csak mert őt abból hivatali állása mintegy kirekeszti. Sarkos megállapítás, még akár igaz is lehetne. Csakhogy erkölcsi és időbeli következésében érdemes megsejmelni mindazt, amit látunk, nem pusztá önvalójában!

Márpedig a hűtlenség és a házasságon kívül amúgy is nagy számban születő gyermekek sokasodása felé vezet ez az út, csak az nem veszi észre, ki látni nem akar. Küzdeni fogok, s tán nem is eredmény nélkül, hogy esztendőnket annak kezébe helyezzük vissza, akitől kapjuk, s aki azt teljes életre, nem múló élvezetre, nem alkalmi kötésekre, nem sok fájdalmat szülő szabadosságokra szánta. Vajha megértenének a most oly ellenséges, rám prüszkölő, középkori szigort emlegető szervezők is, kik amúgy nem holmi pokolfajzatok, csak nem hajlandók végkövetkezéseikben nézni a dolgokat. Minap egyikük utamat állta szokott esti sétám alkalmával, s kezében fogván sétapálcáját, mellyel másik tenyerébe csapdosott, fenyegetőleg közeledett felém. Szavában kifogástalanul udvarias volt, amint kérte, álljak el aknamunkámtól, s ne hátráltassam a mondott táncos multságot. A bottal való csapdosása, előrehajló testtartása, feszült toporgása azonban szembetűnően ellene mondott beszéde szelídségének. Gondolta, ha akarok, értsek belőle. Elhültem. Képes lenne tettleg ellenem szegülni, esetleg sérülést okozni nekem, pusztán hogy ezt a hacacárét nehogy vétómmal illessem? Itt hagy vérbe fagyva netán a téli utcán? S mit remél? Hogy senki sem látja meg? De hiszen az én szavam eréllyel esik a latba! Azt hiszi, nem merem rendőri útra terelni az ügyet, szívjóságból vagy erélytelenségből?

Már akkor többre becsültem azt a fiút, ki a mise után jött reklamírozni, s felhozta ellenem érveit:

– De már akkor, plébános úr, ne is kocsikázzunk, mert hiszen Zsiga bátyám nemrégiben kocsí alá zuhant, s azóta habzó szájjal ül csak a karszékében, még jó, hogy egyáltalán megmaradt elevennek. Vagy csépelni se csépeljünk a masinával, hiszen a nyáron is beleesett a Herencsárék lánya, és már csak a darabjait szedegették össze, hogy eltemessék. Ugyanígy vetné ki az ablakon tisztelendő atya a tánc elevenítő erejét, lélekjobbító vígságát, csak hogy meg ne történjék a túlpezsőgő vérnek jóvoltából az az egynéhány sajnálatos eset, melyek eleven vagy holt angyalkákat eredményeznek.

Tetszett nekem a fiú odaszántsága, merészsége, még ha nem is egyeztem vele ezen a téren.

Január harmadik napján szentségekkel ellátva meghalt Pásthly Rudolf özvegye, akinek végrendeleti tanúja voltam. Egyebek között a plébániatemplomnak 10.000 koronát hagyott, az apácáknak is számos összeget Első Magyar Hazai Kötvényekben. Lelke nyugalomáért mondatott misékre az örökösök által kétszáz koronás alapítvány tétetett. Sokféle mendemondák járnak errefelé az elhunyt viharos ifjúkoráról. Tán igaz, tán nem, nehéz elképzelni a szikkadt bőré, elkínzott tekintetű özvegyasszonyról a sok vásottságot. Az emberek szeretik jártatni a nyelvüket, s különbnek hinni magukat bárkinél, akit bemocskolhatnak.

Nem vélem ugyanakkor, hogy ne lennének bűnei épp a gazdagoknak, hiszen arra alkalom bármely életkörülményben kínálkozik. Nem törnék pálcát senki felett, nekem sem könnyű viselni a packázásokat, túrni a nőtlenség szolgáltatata kínzó hiányérzetet. Betölthetném alantas módon ezt az űrt, megannyi úriember sertepertél a parasztporták környékén alkonyattájt, kevés az a nehéz sorsú lány, aki visszautasít némi készpénzt, kis ékszert, aranyat

holmi kedvezés fejében. Messze van az Úristen, hisszük ilyenkor, s aztán hátha behunyja fél szemét, ha amúgy neki tetsző életet élünk, s fennen papoljuk az ő mennyei dicsőségét. Nem addig ám, hiszen Krisztus maga mondta, jobb kivájni szemünket, levágni kezünket, mint lelkünkben kárt szenvedni ezek miatt!

Magam hangsúlyt fektetek arra, hogy megintsem egyik-másik uraságot e tárgyban, akár gyónási körülmények között is. Persze, legtöbbszörre gúnyt és megvetést aratok, éreztetik, hogy parasztfattyúnak tekintenek, aki bár felkapaszkodott az uborkafán, nekik nem uruk. S nem is akarnék parancsolgatni, csak kissé meggondolásra készíteni őket ama másik Úr felől, kinek elszámolással tartoznak. Nem is annyira az üzleti egyezség miatt szorgalmazom ezt, amelyet Istennel kötöttünk, bár azt sem kicsinyellem. Főként, akinek sok adatott, attól mily rút hálátlanság mindezt kicsapongásokkal s kilengésekkel viszonzni, azzal sem törődve, hány másnak az életét dönti romba az efféle úri packázás önmagában, s külső látványa, példája által is. Megértem én, minél több a kincse valakinek, annál több alkalma is kínálkozik a rosszra, mit könnyedén megvehet magának. Mindazáltal magam hamarébb felmentem a nincstelent, kit megnyomorított testi-lelki körülménye, kilátástalansága sodor a bűnbe, mint azt, ki önnön jószántából táncol belé kéjesen. Aligha énnekem kell bárkit megítélni, avagy elítélni, sóhaj ez csupán, óhajtás, magányos imaóráimon a Teremtő elé vivendő. Az elhunyt nagyasszony temetése a következő vasárnap történt a templomból, nagy közönség részvételével, két áldozópapom segédletével. Kiskanásztól alispánig tiszteletét tette az eseményen a község apraja-nagyja, s utána a gyászolók jóvoltából bőséges lakomára vártak boldog-boldogtalant. Többen is rosszul lettek a nagy, kövér káposzták mértéktelen élvezetétől, nem lévén szokva efféle kiadós étkekhez.

Szokásommá vált esti sétára indulni, hálát adván a napnak minden megpróbáltatásaiért s áldásaiért, egyszersmind keresztül-kasul bebolyongván a gondjaimra bízott utcákat. Tudván, kinek hol s miként szorít a cipő, végigfohászkodom ilyenkor az egyes házakat is. Emitt a rossz termés miatt egyre kisebb a kicsiknek és nagyoknak jutó komiszkenyér adagja. Amott a jószágot emésztette el valami lehetetlen kórság, s az egyetlen tehénke teje híján korognak a gyomrok. Itt iszákos az apa, pedig derék ácsmester lenne, ég a munka a keze alatt, de ki tudja, mikor zuhan le részegen egy háztetőről, keresménye pedig rendszerint ivókba vándorol, s asszonya hitelbe veszeget mindent, a boltosok jóindulatára hagyva, a csemeték rongyos kis éhenkórászok lettek. Amazokat az engesztelhetetlen gyűlölet emészti, összevesztek a sógorékkal, akik velük ferdén szemben laknak, s most minden igyekezetük, erejük s figyelmük arra irányul, hogy borsot törjenek egymás orra alá, kazlakat gyújtanak fel, földeket szórnak tele kövel, macskát mérgeznek, lovat sántítanak, pedig szép darab földje van mindkét családnak, s élhetnének gondtalan. Olykor szinte szétfeszül a szív a kintől. Miként segíthetnék szóval, támogatással minden egyes nyomorúságban nyögőn, miként lehetnék mindenki orvosa? Beszédem olyan semmibe hulló, lepattan a gyűlöletről, a szenvedély bamba közönyéről.

– Nekem maga ne prédikáljon, plébános úr, már megbocsásson, nem tudja, mi az, asszony, gyerekek, élet, munka, csak üldögél magában, s pipázgat a zsíros javadalmaiban... Az uraknak akkor is terem, ha a szegények éhen vesznek.

Adni sem igen tudok, pedig jó szívvel tenném. Egyik vérig sértődik, hogy ő nem koldus, tartsam meg az alamizsnát, s adjam a vándorló cigánynak vagy drótostótnak, hisz egy- valamije maradt, a becsülete, de az pénzen nem eladó. Másiknak mihelyt juttatok, viszi a

kocsmába, s elhenceg vele, mint kell a fukar egyházfiból pénzt kipréselni egy kis pityergéssel. Rögvest nyakamon vagy három jajveszékélő család szurtos képű gyerekkaravánnal, kiknek szemlátomást meg van hagyva, üvöltsenek torkuk szakadtából, ha kandiscukrot akarnak dufla pofon helyett. S ha ennek ennyit adok, amannak miért amannyit? S mi legyen azzal, kit nem vitt rá a lélek a kunyerbálásra, de nyomorultabb az összes többinél? Legközelebb meg, ha már csak szembemegyek valamékkal az utcán, nagy hangon kurjongat nekem, hogy: – Plébános úr, adja ki a járandóságomat, ne abból urizáljon, ami Isten előtt nekem van szána...

A méltóságos és tekintetes urak rajtam mulatnak, s adomáznak torkuk szakadtából a kaszinóban, meséli nekem Imre. Lám, a bolondos papjuk asszony módjára bánik a néppel, s meg is kapja érte, ami jár. Szamárnak nézik, s bizony az is, ha nem ostorral, hanem rongy lélekkel lát neki a szegény emberrel való beszédnek. Mert az ilyesmit maguk a pórok is megvetik, s visszaélnék vele. Hiszen ismerem a magam fajtáját, nem kell, hogy a nagyurak mutassák be nekem. Hányszor láttam, milyen keserves összekaparni az utolsó pohár lisztet, az utolsó csücsök szalonnát, kanálka zsírt! S hányszor éreztem a maró éhséget, mely elveszi eszét, erkölcsi tartását az embernek, s ráviszi szinte bármire. Két töltött fácán közt, tokaji mellett ezt nagy kacajjal megítélni... Nos, gratulálok népünk nagyjainak.

Megörököltem elődömtől Miszlivetzné szolgálatait, aki méltányos díjazás ellenében úgy a templom virággal való ékítésében, mint a terítők kimosásában, a szőnyegek és a padló takarításában segítségemre van. Jószerivel az ő gondoskodásából történik minden, mi az eklézsia külső csínját érintheti. A gondnoksági munkálatok, asztalosság, egyebek tekintetében is tudja, melyik mesterhez fordulhat, kikérve mindazáltal elébb mindezekben az én véleményemet, mint felsőbbbségét. Amit kevésbé kedvelek, mint ügybuzgóságát, az a nyelve, melyet roppant szívesen köszörül a falubelieken, s mintha legfőbb erkölchatoság lenne, kíméletlen szigorral veszi célba a vélt vagy valós léhaságokat. Ezredszerre is kénytelen vagyok szemére vetni, hogy efféle beszédek engem nem érdekelnek, ha Kerekesék vagy Földiek, Pavlovicsék vagy Káldiek viselt dolgairól kívánok értesülni, alkalomadtán felkeresem őket, és személyemben kérdezek rá egyre s másra. Nemigen hajt szavaimra, hanem csak folytatja, ahol abba sem hagyta volt, hogy igen, tudniillik, plébános úr, úgy képzelje el, hogy az Illésék lánya egy utolsó rüfke, ki nem átallja mórifikálni magát egy olyan tisztos, komoly fiú előtt, mint amilyen a Tompa Andris, aki nem tehet róla, hogy egy kissé bamba, hát könnyen orránál fogva vezeti egy kellőképp kiraffinált lányzó, márpedig ez az Etus éppen olyan. Hát, ugye, mit keresnek ezek a temető környékén szürkületkor, holott se mindszentek, se halottak napja, se friss halott egyik vagy másik családban, ami indokolná az arra járást, akkor is legfennebb ha egyedül, s nem édes kettesben egy olyan legénnyel, kinek gyűrűs menyasszonya van. Hogy a Jóisten sújtana az ilyenre a kampós botjával, hogy egy életre megnyomorodjék, akkor megtanulná a leckét, kinek a jövődöbelijét próbálja elkaparintani.

Köszönöm, Miszlivetzné, arra nem is mernék rákérdezni, az ilyen kifogástalan tisztességű vénasszonyok mit keresnek éjnek évadján a temetőben, nyilván nem azért botorkálnak oda, hogy az ifjúság után kémkedjenek. Kiterelem a sekrestyéből, inkább gyűjtök magam tüzet a füstöléshöz, vagy felügyelem, amint egyik vagy másik ministráns elvégzi helyettem, mint hogy ezt a végtelenített pogány litániát hallgassam. Mintha sárral fröcskölnék be az embert, s méghozzá éppenséggel a legszentebb áldozat előtt. Miért is lakozik ilyen kettős lélek valakiben? Egy átszolgált élet és megannyi templomi közelséggel átítatott évtized után

hogyan nem képes Isten irgalmas tekintetével nézni a botladókra? El kell persze foglalnia magát, de ez a folytonos zsörtölődés kieszi a lelket, nemcsak az övét, a körülötte élőkét is. Azt sem tudom, hogy merről fogjak hozzá ezt megvitatni vele, hiszen bármely pillanatban félbeszakít, és folytatja Mississipp-i-özönű szóáradását.

Sétámról hazatérve Imrébe botlok a paplak sötét tornácán, pipázva várt rám. Tudom-e, hogy faluszerre mennyien megkapták a behívót? Cirka négyszáz ember. A rossz terméshez még megannyi munkáskéz elvonása is hozzájárul. Sokan elkeseredettek.

Ez a generáció alig hallott harangozni a hazaszeretetről talán. Holott emlékszem, kisgyerekként mi tátott szájjal hallgattuk Brozovics tanár úr elbeszéléseit a hazáért vértüket áldozó kisdobosokról s honvédnek állott gyerekekről. Égett arcomon a bőr, s legszívesebben azonmód vonultam volna a labancok ágyútüzének legsűrűjébe, iskolatáskámat félredobva. Most meg ki-ki a maga rongy életét félti, holott megjött a császári ékes parancsolat. Valósággal szónokoltam már ott. Imre mosolyogva hallgatta.

Ő is így érez, tette hozzá, s bejelentette, hogy önkéntesként bevonul a seregbe, hogy a nagyon szimpatikus trónörökös meggyilkolásáért önkézzel álljon bosszút a szerben.

Hohó, várjunk csak, kapkodtam a levegőt. Hiszen ő szolgáló pap, nem fegyverviselésre esküdött fel! Azontúl itt a plébániaépítkezés is, a falak már úgy-amennyire tető alatt, de kevés az ember, s most még kevesebb lesz, nyakamon marad az egész. Imre nem tárgított, megérti szempontjaimat, ám adjak neki fensőbbiségeként engedélyt, a püspökkel is beszélni akar. A fronton sokak lelki hasznára lenne, mikor megroggyan a harci kedv, és a kedvezőtlen körülmények beárnyékolják a szent küldetést. Nem értem tán, hogy itt csak elpuhul, bálokon szellemeskedik, ártatlanul kurizál, feleslegesen politizál, érdektelen kártyajátékkal mulatja magát? Odamenne inkább, hol most a világ vihara zajlik, ahol az élet kivérzik s a halál arat. Aggódva pillantottam rá.

Imre szenvedélyesen hadonászott pipájával. Bármit is beszélnek róla háta mögött, ne higgyek a rossz nyelveknek! Nem csinált kártyaadósságot, annál több esze van! Nem szűrte össze a levet senki lányával, hiszen szent hivatásra esküdött. És ami a leginkább szemenszedett hazugság, hogy Bánky gróf őt párbajra hívta volna. Értsem be annyival, hogy a frontra vágyik mint egyenes, tisztességes magyar ember. Eddigre az idegesen pöfékelt pipa füstje úgy elborította, hogy jószerivel csak egy hatalmas, derengő gomolyt láttam arca helyén.

VÁMOS MIKLÓS

FŐZŐCSKE

Péter úgy érezte, sokszor volt mázlija a szerelemben. Érthető, mert az élet más területein ritkán nyert, hazárdjátékban gyakorlatilag soha, még az iskolai és egyéb tombolákon sem.

Az anyja, amikor a lottót újra bevezették ebben a hazában, 1957 tájt, kijelentette, hogy ő nyerni fog, mert mostantól minden héten vesz egy szelvényt, és elképzelhetetlen, hogy ne húzzák ki az ő nagy műgonddal választott számait. Amelyeket amúgy családtagok születési dátumaiból állított össze. Péter apja – szintén Péter – jóindulatúan mosolygott, ahogyan akkor szokott, ha valaki ostobaságot mondott. Elkérte a fia iskolai függvénytáblázatát, és valamilyen képlettel (kombinatorika?) bebizonyította, milyen alacsony az asszony esélye egy szelvénnel. Péter anyja élesen ciccegett, ahogyan akkor szokott, ha valaki butaságokat beszélt: Ugyan, Péterkém, akkor majd legfőljebb két szelvényt veszek!

Az idő tájt a lottó annyiba került, mint egy kiló kenyér. Péter anyja berendezkedett rá, hogy hetenként két kiló kenyér árért üldözőbe veszi a nagy esélyt. A nyereményeket a szocialista szerencsejáték-vállalat akkoriban maximálta, az ötös találat Péter emlékezete szerint háromszázezer forintot ért. Az anyja pontosan megtervezte, mire fordítja. Elektromos jégszekrény. Pici villanybojler a konyhába, mert náluk ott nem folyt a meleg víz, mosogatáshoz forralni kellett a vizet a gázon. Esetleg egy használt autót? A kérdőjel igazán indokolt, mert a családban senkinek nem volt jogosítványa. Úgy számolt, hogy mindezekkel az összeg felét költötte el. A többit bevágjuk a bankba, és *lassú* folytatásnak engedjük.

E derülátó mondat olyan sokszor hangzott el, hogy Péter hátát kiverte tőle a veríték. Különösen a *lassú* – legalább 3 s-sel – borzolta az idegeit. Gyanította, hogy ez azon ügyek közé tartozik, amiken nem áll módjában változtatni. Mint a szülei betegsége. Az apját a háborúban (munkaszolgálatban) szerzett szívbaj ölte meg. Az anyja bonyolult betegsége hét évvel a lottóörület kezdetét követően vált életük legfőbb gondjává. További bő két évtizedig élt az anyja, rácáfolva borúlátó orvosi jóslatokra. Ebben az időszakban már Péter feladatává vált a szelvények beszerzése, idővel a finanszírozása is. Gyatra számmemóriája ellenére az anyja kétszer öt számát fejből fújta, akár egy rövid verset. A második öt távolabbi rokonok születési dátumaiból barkácsolódott, ennek köszönhető, hogy Péternek ezek a családi adatok is az agyába vésődtek örökre.

Sajnálatos módon mindez alatt semmiféle nyeremény nem mutatkozott, még egy nyomorult kettes találat sem. Péter az anyja temetésén arra gondolt, hogy vége, soha többé nem vesz szelvényt. Az apja számításának pontosságát igazolta az idő.

Szerencsejáték helyett maradtak a házasságok és más nőügyek. Többször nősült és vált, s még ebben is mázlija volt, anyagilag sikerült talpra állnia, valahányszor egyedül maradt.

Az első válás után határozta el, hogy főzni fog, túl drága az éttermi koszt. A rántottával kezdte. Az se ment könnyen, vagy odaégette, vagy félig nyers maradt. Az anyja, amíg élt, rendszeresen nézte a Magyar Televízió első főzős műsorát. Valamilyen Margit vezette. Pétert idegesítette az a nő, mert hajviselete miatt az édesanyjára emlékeztette. Aki persze rajongott Margitért. A tévé szinte állandóan ment a „nagyszobában”, ami nem szolgált rá erre az összetett szóra. Amikor a *Főzőcske, de okosan* elkezdődött, Péter anyja füzettel és golyóstollal ült a dohányzóasztalhoz, hogy a receptet leírhasa, ez soha nem sikerült teljesen, noha Margit elmondta, igazán lassan, és a képernyőn is átúszott, föntről lefelé. Nyolcvan tájt jártunk az idő idehaza (vagy csak ekkor éppen) *lassú* folyamában.

Molnár Margit! Így hívták. Mindegy.

Péter nekilátott, hogy az egyik receptet megfőzze. Ilkovic-pecsenye. Azt az adást a frissen megnyílt Marx téri Skála Áruház étterméből közvetítették. Valaha a második világháborúban lebombázott Ilkovic büfé állott az épület helyén, innen az étel neve. Péter gyerek- és kamaszkorában üres grund volt. Az alapanyagok listája huszonnégy deka sertésszűzermével és ugyanannyi hátszínnel kezdődött.

Ekkor ő Angyalföldön élt, a Thälmann utcai lakótelepen. Az idősebb nénik Fiastyúk utcának hívták. A Lehel út sarkánál, a villamossínek mentén várta vevőit a környék egyetlen hentesüzlete. Péter kiállta a hosszú sort, hogy megtudhasa, sertésszűz sajnos nincs, nem is szokott lenni, hátszín, sajnos, szintén nincs, az néha – ritkán – szokott lenni. Jól van, tisztelt hentes... úr (majdnem elvtársat mondott), de akkor mit ajánl? Vigyen karajt, elég friss, válaszolta a joviális, fehér köpenyes férfi.

A nagyközértben a szükséges fűszerek közül nem talált bazsalikomot, rozmaringot és fodormentalevelet. Annyi baj legyen, franc se tudja, pontosan mi kell a karajhoz, gondolta. Az ajánlott köretet – kapos, juhtúrós galuska – már eleve föladta, jó lesz az ő sült krumplija. Véletlenül találta ki. Egy késő este vékonyra vágta a krumplit, a szeleteket a jénaiba fektette, picit olajat fröcskölt rájuk, és zutty, be a sütőbe. Később jött rá, hogy a krumplit elfelejtette meghámozni. Sebaj, így is egész finom lett, főleg mert picit odaégette, kellemesen ropogott a foga alatt.

A karaj pácolása helyett mustáros tejfölt kent rá, hirtelen ötlettől vezérelve. Bevált. Attól fogva ezt az összeállítást találta föl vendégeinek, többnyire nőknek. *Spécialité de la maison!* – mondta üdvözült arccal.

Idővel, már a huszonegyedik században talált rá a ház második specialitására, ugyanúgy véletlenül. Norvég lazacot vásárolt a Cora (jelentése: leányka) áruházban, amelyből aztán Auchan (jelentése: városon kívül épült) lett. Serpenyőben akarta megsütni. A vastag szelet egyik oldalán lévő pikkelyszerű bőrt nem sikerült levágnia, viszont a hüvelykujját majdnem. Föladta, s bedobta a vastag haldereket a serpenyőben sistergő olajba, úgy, ahogyan volt. Amint picit puhulni kezdett, a fakanál élével megnyomkodta, a lazac engedelmesen omlott elemeire a bőrrel együtt. Péter örvendezett, folytatta a darabolást, majd az átsült, forgács

jellegű morzsalékot a már megfőzött tésztába keverte. Azt eredetileg desszertnek szánta, diós-mákos szórattal. Nem baj, helyette fagyis lesz, a mélyhűtőből. Íme, az én francia lazacos tésztám! – e szavakkal tálalta. Sikert aratott, a nők cuppogtak. Dicsérték, milyen ügyes szakács, mennyire házias, némelyik meg is tapsolta, ami, ugye, jólesik az embernek. A férfiembernek. Aki beszerzett néhány szakácskönyvet szükség esetére, de mégsem azokból főzött, maradt a két specialitásánál.

Am ahogyan az adott kapcsolat túljutott a kezdeti fázison, ugyanazok a nők egyre kevésbé lelkesen ették, amit föltálat. Idővel és fokozatosan átvették tőle a fakanalat. Kiderült, hogy remekül főznek. Mint már szó esett róla, Péternek mázlija volt a szerelemben, a barátnők vidéki lányok közül kerültek ki, s előállították tájegységük ételkülönlegességeit. Nyírségi gombócot. Tiszai halászlét. Szabolcsi ürügulyást. Mátrai borzaskát. Békési lebbencslevest. Péter boldogan csámcsogott. A kapcsolat további lazulásának köszönhetően erre a nők egyre élesebben figyelmeztették.

Csak lassan érezte, hogy ez a szokásos menetrend, előbb-utóbb kiszorul a saját konyhájából, és csupán a szakítás után foglalhatja vissza magának. Nem bánta. Őneki azért nem élelcélja a szakácsművészet, csak szeret enni, ami meg is látszik rajta. Amiatt sem bánkódott, mindig akadnak jószívű nők, akik elfogadják olyannak, amilyen, testileg, lelkileg.

Ahogy idősödött – hogy ne használjunk nyersebb szót –, mintha valamelyest halványult volna a nőekkel kapcsolatos szerencsecsillagának fénye. Nem lesz ez így jó, gondolta. Voltaképp aggasztó. Eszébe jutott, hogy a főzőcske két értelemben is jelen van a párkapcsolataiban. Eleinte, ugye, főzőcskézni kell a lányokat-asszonyokat, hogy beadják a derekukat, utána lehet nekik kotyvasztani a konyhában, hogy még puhábbak legyenek. De csak addig, amíg át nem veszik a hatalmat a tűzhelynél – és egész életedben. Akkor már nem kellenek őnekik a te specialitásaid, sem az ebédlőasztalon, sem másutt. Végül huss, elrepülnek, kezdheted előlről az egészséget. Amibe azért bele lehet fáradni annyi sok esztendő alatt.

Főzőcske, de bután... hm.

Ne búsulj, biztatta önmagát. Újra egyedül tengette napjait. Inkább főzzél valami tök újat. Rögtönözve. Abból, amit találsz a jégsezkrényben (ezt se mondja így ma már senki), a mélyhűtőben és a spájzban. Vagy... ugorj le a lottózóba, végy sertésszűz és hátszín helyett egy szelvényt. Sőt kettőt.

Tudod még az anyád számaint? Igen. Hátha végül neki is igaza lesz. Mellesleg ideje volna kimenned a temetőbe. Mázli, hogy szegény anyád csak az első házasságodat érte meg. A legelejét. Így nem változhatott a kabarébeli rossz anyóssá, amire, valljuk meg, volt sansz. Vigyél a sírjára lila szegfűt, azt szerette. Apádnak pedig fehér orgonát, mert ő meg azt. Ráérsz, legközelebb jövő tavasszal virágozik. Ha netán nyersz a lottón, akár csak egy hármast, akkor száz-száz szálát.

Szerencse föll!



**HAÁSZ
JÁNOS**

GÓLYAFÉSZEK

Mamiék háza előtt
van egy gólyafészek.
Télen mindig üres,
mert olyankor a gólyák
délre mennek.
És nem csak ebédre,
mondja nevetve papi,
amikor erről beszélgetünk.
Csak azt nem értem,
hogya ha a kisbabákat a gólya hozza,
nekem hogy lehet
decemberben a születésnapom.
Hacsak nincsenek olyan gólyák,
akik télre
hozzánk jönnek délre.

AZ IS VAN ISTENNEL

Az is van az Istennel,
mondja mami, hogy ő
minden pillanatban lát minket.
Ez úgy működik,
mintha lenne neki
nyolcmilliárd térfogyelő kamerája,
egy-egy kamera
mind a nyolcmilliárd ember lelkében.
Még az arabokéban is,
legalábbis mami szerint.
Mondtam neki,
hogya ehhez akkora monitor kellene,
amekkora a Media Marktban sincs.
Mami szerint viszont
ezek a kamerák
Isten lelkébe vannak bekötve,
és az nagyobb mindennél,
amit ember teremteni tudott
vagy elképzelni tud.
Az durva.
Mert én például
egészen nagyon nagy dolgokat
is el tudok képzelni.
Főleg, ha csokiból vannak.

NEM LENNÉK FELNŐTT

Bence az oviban mindig azt mondja,
hogy bárcsak felnőtt lenne már.
Mert akkor nem kellene
délután aludni menni,
sóska helyett bármikor
ehetne csokit,
és nem mondanák meg neki,
hogy milyen ruhát kell felvenni.
Én se szeretem a délutáni alvást,
se a sóskát, pláne a sokat,
és azt se, ha anya rám adja
a kötött macis pulcsimat.
Mégse szeretnék felnőtt lenni
soha.
Mert akkor nekem kellene
sóskát adni a gyerekeknek,
meg idétlen pulóvereket.
De a legnagyobb baj,
hogy ha felnőtt lennék,
nem alhatnék többé
a kedvenc plüsseimmel,
és túl öreg lennék ahhoz,
hogy Panni velem akarjon játszani.
És a plüsseimet a csokinál is
jobban szeretem.
Pannit pedig
még a plüsseimnél is.

KÉK

Panni szerint a kék a legszebb szín
az egész világon.
Mióta ezt mondta,
kéknek látom
a reggeleket,
amikor oviba megyünk,
kéknek látom a játszóteret,
amikor együtt hintázunk,
és kéknek hallom
Panni hangját,
amikor valamit mesél.
A szemét is kéknek látom,
de az tényleg kék.
Ebből is látszik, hogy Panninak
milyen igaza van.
Hogy a kék a legszebb szín.

VÉLETLENÜL

Véletlenül megtudtam, hogy
Panni nagyon,
de nagyon-nagyon szereti
a véletleneket.
Saci mondta el, aki pedig
a kakaós csigát szereti
nagyon, de nagyon,
és nálam pont volt egy.
Jó cserét csináltunk.
Sacinak ízlett
a kakaós csiga,
Panni pedig
tényleg nagyon örült,
amikor másnap az edzése után
véletlenül összefutottunk
a sportcsarnok előtt.
Mert véletlenül
éppen arra bicikliztem.
Akkor már úgy félórája,
fel és alá.

KERESŐ TEVÉKENYSÉG

Apának megszűnt a munkahelye,
de anya szerint azt kell mondani,
ha az iskolában kérdezik,
hogy kereső tevékenységet folytat,
ahogy eddig is.
Nem értem, ez mit jelent,
de bólogattam.
Mert anya azt is mondta,
hogy ezzel igazából
nem is hazudunk.
Csak eddig pénzt kerestem,
most meg munkát keres.

NEM BOLDOGÍT

A pénz nem boldogít,
mondja mindig apa,
és ez látszik is rajta.
Mert sóhajtozik, amikor
csekket fizetünk be,
amikor anyával boltba megyek,
de még akkor is,
amikor a zsebpénzt ideadja.
Tisztára megsajnálom ilyenkor,
de annyira, hogy
még a zsebpénznek se tudok örülni.
Ebből is látszik, hogy
apának ebben is milyen igaza van!

**BOLDOG
ZOLTÁN**

KILÓÁR

A boltban mindig a legolcsóbbat vesszük.
Apa a számokat lesi, kedvenc szava a kilóár.
A legolcsóbb tészta az alsó polcra kerül,
hogy a gyerekek kedvében járjanak,
és könnyen be tudják tenni a bevásárlókocsiba.
Fönt is vannak ételek, de az nem a mi világunk,
hanem azoké, akik a felesleges pénzkidobást választják.
Apa nem szeret semmit kidobni, pláne feleslegesen,
és pláne a pénzt, amit a felnőttek nem tudnak
könnyedén rajzolni.
Vasárnaponként a legolcsóbb tészta mellé
mindentbele-szószer kerül az asztalra.
Ha összekeverjük, abból lesz a legfinomabb ebéd,
mert apa szerint anya beleteszi a lelkét is.

ÜZLET

A nyolcadikon lakunk egy tízemeletesben,
nagyapa szerint közel Istenhez,
de az ablakból csak a víztorony teteje
van madárrepülésnyire,
minden más elég távoli.
Nagyapa vasárnaponként misére jár,
mert biztos benne, minden Isten kezében van,
az életünk is.
Gyakran vitatkoznak apával,
aki szerint az otthonunk és a jövőnk
a bank zsebében van,
akitől a pénzt kaptuk rá.
A bankok azért vannak, hogy kölcsönadjanak
az embernek, ha valamit nem tudna megvenni,
és utána sokkal többet kérnek vissza.
Anya szerint ez benne az üzlet,
apa szerint csak átverés.
Nem értem, miért hagyták magukat átverni,
ha tényleg így van.
Apa mégsem jár vasárnaponként

a bankba, ahogy nagypapa templomba,
így nem is fogják meghallgatni az imáit.
Én úgy vagyok Istennel, mint a Mikulással,
sokan azt mondják róla, hogy nincs,
mások biztosra veszik, hogy van.
Minden évben írok neki,
várom a megérkezését,
és sohasem üres a csizmám.
Megpróbálok imádkozni,
hátha Isten elmegy a bankba,
és a hatalmas kezeivel
kivesz minket abból a zsebből.
Ez kiváló üzlet lenne,
az egész család büszke lenne rám.
És nem lenne benne semmi átverés.

LÉNYEG

Apa és anya nem házasok.
Későbbre vártak engem,
de ha már itt vagyok,
nagyon örülnek nekem.
Szerettek volna rendesen felkészülni rám,
szerintem ez lehetetlen lett volna,
mert mindig tartogatok meglepetéseket.
Most például azt találtam ki,
hogy megajándékozom őket egy házassággal.
Anyának menyasszonyi ruhát ragasztok papírból,
úgyis csak egy alkalomra kell.
Apa meg lehet az öltönyében.
Anya azt gondolja, apa azért nem veszi feleségül,
mert ezen is spórolni akar,
mert ő a hasán kívül a pénzét félti a legjobban,
ami úgyis elfogy a hónap közepére.
Kár, hogy az időre nem terjed ki a varázseróm,
csak a rajzaimra.
De nem leszek szomorú, ha mégsem házasodnak össze,
ma úgyis sokan elválnak, mint a Sári szülei.
Így viszont anyáéknak nem kell ezzel bajlódniuk.
Én egyébként elváltan és házasságtalanul is szeretem őket,
a lényeg, hogy együtt legyünk.

ÉLETRAJZ

Apának életrajzot kell készítenie,
mert anya rábeszélte az új munkahelyre.
Titokban én már elkészítettem neki,
mert apa életét nem olyan bonyolult lerajzolni.
Kell hozzá néhány pecabot, egy kevés csali,
a kép szélén ott a gyár és a házunk,
a lottózó, ahol soha nem találok el a számokat,
pedig Ica néni szerint matekzseni vagyok.
A kép közepén ott vagyunk mi, a család,
anya a virágos, sárga ruhában mosolyog,
apa simlis sapkában van, és nyugodt,
nálam meg ott a titkos, lila doboz, és éppen elmondom
apának, hogy összegyűlt a pénz a biciklire,
és spórolhatnak tovább az autóra,
hogyanak ismét eszébe jusson a vezetés.
Akkor ő az autót vezetheti,
apa meg újra a családot.
A szélére odafért nagyapa is,
aki így egyedül marad a gyárban.
Sajnos kiderült, az életrajz nem ilyen,
hanem betűkkel kell megírni, ki mikor és hol született,
és hol dolgozott eddig.
Ez elég bonyolultan hangzik,
de anya szerint bátraké a szerencse.
Szerintem meg azé, aki eltalálja a lottószámokat,
és ügyesen kaparja a sorsjegyet.

**KISS
OTTÓ**

ÁLLATI ÁRUHÁZ

Hol volt, hol nem volt, túl a Kerek-tengeren és túl az Üveghegyen, élt egyszer egy mackócsalád.

Macibocs kedvenc esti meséje ezzel a mondattal kezdődött.

Amikor hallgatta, mindig elképzelte a Kerek-tengert és az Üveghegyet.

A tengert olyannak, mint az Erdei-tó, amiben nyáron fürdeni szokott, csak kicsit nagyobbak. Az Üveghegyet átlátszó jégből képzelte el, hisz Macibocs kedvenc

meséjében mindent jég és hó borított. Nem is csoda, hogy az ottani medvék fehérek voltak, hisz a hidegben nem tudtak leburnulni.

Macibocs és családja ezzel szemben szép barna volt.

Pedig tavaszra kifehéredhettek volna. De nem. Meg se látszott a színiükön a téli álom.

Medvemama, Medvepapa és Macibocs a tölgyerdő mélyén, Mackóföldön laktak, a Vadvirág utca 3.-ban.

Az embereknek fogalmuk sincs, hogyan lehet eljutni Mackóföldre, ezért csak nagyon ritkán tévednek erre. Ahogy az emberek földjére is ritkán téved mackó.

Persze az erdei állatok azért tudják, merre van Mackóföld.

Agancsosháza és Malacfalva között, éppen félúton. De Madárlak sincs messze tőle. Az Erdei-tótól már látni a fákat, ahol a madarak laknak.

Macibocs nagyon szeret Mackóföldön élni. Ősszel és tavasszal oviba jár, nyáron nyaral, télen pedig alszik.

Legjobban aludni és enni szeret. Bár az is igaz, hogy a téli alvás nehezen megy neki. Főleg az eleje. Mert egyszer szeretné látni ő is a havat. Szeretne szánkózni, hógolyózni, és dideregni a hidegben, mint kedvenc meséjében a jegesmedvék.

Már napok óta tavasz van, Macibocs a mai ebédkor mégis didergett egy jót. Ugyanis jégkrém volt a desszert, és ő kettőt is megevett belőle. Pedig már az ebéd is alig fért a hasába.

– A fejlődő szervezetnek kell a táplálék, főleg a téli álom után – mondta Medvemama tegnap, amikor másodszor szedett Macibocs tányérjába a spenótfőzelékből.

– A szervezetnek kell a táplálék, főleg a téli álom után – mondta most Macibocs is, amikor a második jégkrémért nyúlt.

A medveszülők egymásra mosolyogtak. Macibocsnak korábban már azt is megtanították, hogy evés közben nem illik beszélni. Ezért addig, amíg rágott egy-egy falatot, nem szólalt meg. Inkább azon gondolkodott, hogy a jégkrém vajon nyalóka vagy harapóka. Mert mindegy, hogy nyalja vagy harapja, így is, úgy is nagyon finom.

A Vadvirág utca 3.-ban ebéd után mindig csendes pihenő van. Macibocs bement hát a szobájába, de nemhogy aludni, még feküdni sem bírt. Napok óta tudta, hogy ma délután elmennek az Állati Áruházba, és már nagyon várta, hogy induljanak.

Várakozás közben körbe-körbe járt a szobájában, és minden egyes körnél rálépett a padlón felejtett alvókájára. A hosszú nyakú, sárga gumicsirke ilyenkor sípolt egy nagyot, de ezt Macibocs nem hallotta. Vagy ha hallotta is, nem jutott el a tudatáig, mert azon gondolkodott, vajon megkapja-e majd az Állati Áruházban a görkorcsolyát, amire annyira vágyott.

Medvemama és Medvepapa viszont nagyon jól hallották a gumicsirkét. A kanapén ültek, és minden egyes sípolásnál egymásra néztek. Aztán Medvemama egyszer csak felállt, és benyitott Macibocs ajtaján, hogy közölje vele: indulnak.

Autóval mentek. Medvepapa vezetett, ő pedig Medvemamával hátul ült. A tavaszi erdő egyébként is gyönyörű, de az Állati Áruházhoz még annál is szebb út visz.

Az autót a parkolóban hagyták. Az áruház negyedik emeletére, a Teddy Bear Shopig lifttel utaztak. Egy ideig két kismókus állt Macibocs mellett. Az anyukájukkal voltak, de még ő sem érte el a lift gombját, ezért Medvepapa segített nekik kiszállni a másodikon.

Az alacsony állatok általában mozgólépcsőn mennek, ám ezek a mókusok biztosan nagyon szeretnek liftezni, gondolta Macibocs. Ő is szeret, ám ő nagyon szereti a mozgólépcsőt is.

A Teddy Bear Shopban szinte mindent lehetett kapni, amire egy kismackónak szüksége lehet. Először a sportszerekhez mentek.

– Ezt szeretném! – kiáltotta azonnal Macibocs, és levett a polcról egy piros görkorcsolyát. – Megkaphatom?

– Ha jó a lábadra, megvesszük! – felelte Medvepapa.

A Teddy Bear Shopban mackóhölgyek szolgálják ki a vásárlókat. Egyikük segített Macibocsnak felpróbálni a görkorcsolyát. Éppen jó volt a lábára.

– Megvesszük – mondta Medvemama.

– Hurrá! – örvendezett Macibocs, és magához ölelte a görkorit.

Ezután ruhákat próbáltak. Kapott egy zöld pólót, egy farmert és egy új szandált, mert a régit kinőtte. Felpróbált egy kék baseballsapkát is, de nem tudta eldönteni, hogy szeretné-e viselni. Bement hát a próbafülkébe, hogy újra megnézze magát a tükörben, és amikor kilépett, szembetalálkozott kedvenc ovistársával, Maci Sacival és az anyukájával.

– Ez a baseballsapka nagyon jól áll neked! – mondta Maci Saci. – Nézd, én meg szoknyát kaptam! Szerinted szép?

– Szép! – vágta rá Macibocs.

– Szerintem is – mondta Maci Saci, és rámosolygott a mackófiúra.

– Döntöttem – fordult Macibocs Medvemamához. – Kérem a sapkát is!

Lefelé Macibocs javaslatára mind az öten mozgólépcsőn mentek. Ők hárman és Maci Saci az anyukájával. De velük utazott egy teknős házaspár is meg egy idős vakond néni szemüvegben és bottal, távolabb tőlük pedig három vadkacsa és két nyúl.

Mire a földszintre értek, Maci Saci és Macibocs megéheztek. Míg Medvepapa bement a Horgászboltba, a két anyuka vásárolt nekik az automatából málnaszörpöt és mézeskalácsot.

A kalácsot a harapókák, a szörpöt az ivókák közül lehetett kiválasztani. Macibocs azt is jól látta, hogy a jégkrémek a nyalókák között vannak. Így hát az ebédkor magában feltett kérdést máris sikerült megválaszolnia: a jégkrémet nem harapni, hanem nyalni kell.

A parkolóban búcsúztak el egymástól.

– Szia, Saci! – mondta Macibocs.

– Szia, Macibocs! – mondta Saci. – Nemsokára találkozunk!

Macibocs az autó hátsó ülésén maga mellé tette új ruháit és a piros görkorcsolyát.

Hazafelé az erdei út talán még annál is szebb volt, mint amikor idefelé jöttek.

KIRÁNDULÁS MALACFALVÁRA

Szeptemberben, amikor Agancsosháza felől egészen Mackófüldig hallatszik a szarvasok bőgése, újra benépesül az Eper Utcai Óvoda.

Macibocs ugyanúgy, mint tavasztól kora nyárig, ilyenkor is megvárja reggelente Maci Sacit a Málna utcában, hogy onnan már együtt menjenek az oviig. Ott aztán újra sokat játszanak a többiekkel. Homokoznak, hintáznak, macilegőznek, és persze jókat esznek.

Az Eper Utcai Óvodában két csoport van: a Málnás Maci és a Mézes Maci csoport. Macibocs és Maci Saci a Málnás Maci csoportba járnak, de ismernek bocsokat a Mézes Maci csoportból is. Amikor kint vannak az udvaron, velük is játszanak.

A Málnás Maci csoportba tíznél is többen járnak, de hogy pontosan mennyien, azt nem lehet tudni, mert még Maci Saci sem tud tíznél többig elszámolni, pedig ő a legokosabb közülük.

Tízíg Macibocs is el tud számolni, csak ő sokkal gyorsabban.

– Egy, kettő, három, tíz!

Ő így számol.

Vannak olyan napok, amikor a számolás különösen fontos. Például az őszi kiránduláskor.

Tavaly ősszel Madárlak mellett jártak, mélyen bent az erdőben, a Vadászfigyelő Távcsőnél. Ott tudták meg, hogyan dolgoznak együtt az állatok. Egy öreg és egy fiatalabb medve felváltva pásztázza az erdőt a távcsővel. Lesik, hogy az emberek földje felől mikor érkezik vadász. Szerencsére ritkán. De amikor jön, akkor nagyon gyorsan kell cselekedni. A fiatalabb medve elszalad Madárlakra, hogy értesítse a madarakat a jövevényről. A madarak vészjósítóan csivitelni kezdenek, és csapatokba verődve felröppennek, hogy tájékoztassák az erdőlakókat a veszélyről. Egyik csapat Agancsosházára repül, a másik Malacfalvára, a harmadik Mackóföldre, hogy minden állat időben elrejtőzhessen a vadász elől.

Aznap a fiatalabb medve volt szolgálatban, ő pásztázta az erdőt a távcsővel, ezért az idősebb medve mesélt el nekik mindent. De nemcsak a munkájáról beszélt, hanem saját magáról is. Kiderült, hogy régen cirkuszban lépett fel, és egyszer egy rosszul sikerült trükkötől megroppant a dereka. Azóta dolgozik a Vadászfigyelő Távcsőnél, mert itt nem kell trükköket csinálni, csak ülni és figyelni.

A tavalyi kirándulás különösen emlékezetes maradt, mert két Mézes Maci csoportos elveszett.

Még szerencse, hogy a mackó óvó nénik visszaindulás előtt is megszámozták a bocsokat. Így derült ki, hogy ketten hiányoznak.

A fiatalabb medve azonnal pásztázni kezdte az erdőt a távcsővel. Nemcsak az emberek földje felé, hanem körbe-körbefigyelt, ezért a két bocs hamar meglett. Bújócskáztak a fák mögött.

A számolás tehát olykor különösen fontos.

Például a mai reggelen.

Idén Malacfalvára utaznak, a főtéri vadkanszobor avatására.

Iskolabusszal mennek, mert arra mind a két csoport felfér.

Amikor az óvó nénik számozzák a bocsokat, a pároknak meg kell fogniuk egymás mancsát.

Macibocs Maci Saci mellett állt, szorította a macilány mancsát, és közben azon töprengett, vajon az idei kirándulás is emlékezetes lesz-e.

Az óvoda elé ekkor gördült be az iskolabusz.

Felszállás után a Málnás Maci és a Mézes Maci csoportosok összekeveredtek, de Macibocs és Maci Saci együtt maradt.

A mackófiú felajánlotta az ablak melletti helyet a macilánynak.

Útközben az erdőt figyelték, és Maci Saci számolta a madarakat.

A busz a Nagy Park mellett állt meg, onnan gyalogoltak a főtérig.

Malacfalva utcáin széles a járda, de minden sarkon van egy-egy sártenger, pocsolya, tócsa, dágvány, iszap, kis mocsár vagy láp, hogy a malacok otthonosan érezzék magukat.

Ahogy elhaladtak az óvoda mellett, belestek a fakerítés lécei között. Az udvaron itt homokozó helyett dagonyázó van, tiszta sár és pocsolya minden.

Amikor megérkeztek, a főtéren már állt egy óvodai malaccsoport, a fákon és a házak tetején pedig két iskolás madárosztály ült.

A tér közepén a szobor le volt takarva egy fehér lepedővel.

Először a polgármester ment a mikrofonhoz. Jól megtermett vaddisznó volt, öltönyben, fehér ingben, nyakkendőben. De cipőt nem viselt, száradt sárdarabok látszottak a csülkein.

Arról beszélt, hogy míg ők a nyári szünetet töltötték, Malacfalva főtéren elkészült az agyagszobor a hős vadkanról, aki száz évvel ezelőtt megmentette az erdei állatokat. Életét kockáztatva elcsalta a közelítő vadászt olyan lakatlan vidékre, ahol se vaddisznó, se őz, se szarvas, se madár, de még nyúl és róka sem lakik. A hős vadkan furfangja így mentette meg az erdő lakóit. S neki köszönhető az is, hogy nem sokkal ezután az állatok összefogásával elkészülhetett a Vadászfigyelő Távcső – mondta zárásként a polgármester, majd leleplezte a szobrot, vagyis lehúzta róla a fehér lepedőt.

Ekkor lépett elő Buldózer Dózi, a megőszült vaddisznó szobrász, aki agyagba döngölte a hős vadkan alakját.

Méltóságteljesen hajolt meg a főtér közepén.

A medvék tapsoltak, a madarak csiripeltek, a malacok rőfögtek.

Ezután Égi Bagoly, Madárlak leghíresebb verskiköltője röppent a mikrofonhoz, és elszavalta *A hős vadkan* című új költeményét, amely így szólt:

Hatalmas a
vadkan agya,
nagy a hasa,
s van agyara.

A medvék ismét tapsoltak, a madarak csiripeltek, a malacok rőfögtek.

Zárásképp az óvodai malaccsoport elénekelt a malachimnusz, és ezzel véget is ért az ünnepség.

De mielőtt visszaindultak volna, a mackó óvó nénik újra megszámozták a bocsokat.

Mindenki megvolt.

A Nagy Parknál a dadus néni kiosztotta az ebédet. Leültek a fapadokra, és mire jóllaktak, éppen megérkezett értük az iskolabusz.

A medveszülők már várták a bocsokat az ovi előtt. Köztük állt Medvemama és Medvepapa is.

– Képzeljétek, senki sem vezett el! – szaladt oda hozzájuk Macibocs.

– Ez nagyszerű – felelték, és jól megölelgették a mackófiút.

Aztán hazafelé indultak.

Macibocs ment közepén. Balról Medvepapa, jobbról Medvemama fogta a mancsát, és minden tizedik lépésnél a magasba emelték.

Macibocs nagyon élvezte, hogy amikor kimondja a tízet, majdnem az égig repül.

De a legjobb az volt, hogy ő számolhatta a lépéseket.

– Egy, kettő, három, tííz!

DÁNIEL
ANDRÁS

HILDA VIRÁGA

Már nem tudni, hogy verda, vödörtök vagy éppen véntek délután történt, de az biztos, hogy nagyon szép idő volt az elhagyatott réten. Hilda az ajtaja mellett sütkérezett, és azon töprengett, hogy ki kéne púderoznia az orra hegyét.

– *Esetleg egy kis rúzs sem ártana!* – gondolta, és már nyúlt is a zsebébe a szépítkező-készletéért. Igen ám, csakhogy szépítkezőkészlet helyett először valami más akadt a kezébe.

– Jé, egy mag! – csodálkozott el, amikor közelebbről is megnézte a gömbölyű, rücskös kis bogyót. – De vajon *miféle* lehet?

– Talán egy fürtös fókafáé? – találgatott Béalabá.

– Esetleg egy vicces vekkervirág magja? – nézegette Pofánka.

– Szerintem a morózus műmálnáéra emlékeztet – vakarta a fejét Titusz.

– Nem inkább egy peckes pókpuszpángnak van efféle magja? – kérdezte Fityirc.

– Egy biztos: nem vadsóskáé – ingatta a fejét Zödön.

– Szerintem egyszerűen egy közönséges vadradírbokoré – vélte Valér.

– Hát, nem tudom – sóhajtotta Hilda. – Legjobb lesz, ha elültetem, akkor előbb-utóbb kiderül.

Így is tett. Zsebásójával ügyesen elásta a kicsi magot a kupac oldalában, közel a lakóüregehez, hogy mindig szemmel tarthassa.

Aztán leült az ajtajába, és várta, hogy mi lesz.

Estig nem történt semmi, ahogy reggelre sem...

– Vajon mennyi időbe telik, amíg kihajt egy ilyen mag? – kérdezte Hilda a barátait.

– Az attól függ! – mondta Béalabá. – Vannak ráérős meg sietős növények. Például a hetyke lópipacs órák alatt virágba szökken, míg az álmatag nyurgoncnak akár évekbe is telhet, amíg végre levelet hoz.

– Ha gyakran öntözöd, biztos gyorsabban kibújik a földből – jegyezte meg Zödön.

– Jó ötlet – mondta Hilda, azzal felkapott egy kannát, és lesietett a rétre.

– Hová igyekszel azzal a csőrös bigyóval? – szólt utána egy pettyes sárgány.

– Locsolóvízért – mondta neki Hilda.

– Jófele mész. Nemrégiben rajzoltak ide egy kutat – mutatott a háta mögé a sárgány.

És igaza volt.

– *Micsoda szerencse!* – gondolta Hilda, miközben telemerítette vízzel a kannát. – Ha nincs ez a kút, most bizony bajban volnék az öntözéssel.

Miután vizet adott neki, gondosan kigyomláta az elásott mag környékét, sőt, száraz ágakból még egy kis kerítést is készített neki.

Aztán izgatottan figyelte, mi történik...

Eltelt egy nap, kettő, három... Hilda gondolatai mindegyre csak a magocska körül jártak.

– Szerintem virág lesz belőle – mondta Valérnak.

- Miért vagy ilyen biztos benne? – kérdezte tőle a barátja.
- Valahogy *érzem* – rebegtette meg a szempilláját Hilda. – Egy *különleges* virág!
Egy napon aztán (tücsörtök lehetett, esetleg lepénytek) végre kidugta a fejét a földből egy apró növényke.
- Tessék! Megmondtam, hogy virág! – mutatta büszkén a többieknek Hilda.
- Ebből még bármi lehet – vizsgálta meg Titusz. – Akár szőrös jetifa is.
- Virág lesz, és kész! – makacskodott Hilda. – Mégpedig gyönyörű virág. Már nevet is adtam neki: úgy fogom hívni, hogy Miccentencinnellária.
- Félek, kevesen tudják majd megjegyezni ezt a nevet – jegyezte meg halkan Fityirc.
- Úgy is lehet becézni, hogy Mici – vonta meg a vállát Hilda.
- A következő napokban Hilda egyre csak ott üldögélt a lakóürege ajtajában, és arról ábrándozott, milyen is lesz majd az ő csodaszép Miccentin... Mecintinc... Na mindegy, szóval: virága. Elképzelte színpompás szirmait, finom kis leveleit és karcsú szárát, amint finoman táncoltatja a szellő! *Ó, de szép lesz!* – álmodozott.
- Eközben a kicsi hajtás leveleket, szárát, sőt egy pici zöld bimbót is növesztett.
- Úgy látom, igazad volt, Hilda. Ebből tényleg virág lesz – nézegette Pofánka.
- A legeslegszebb a világon! – bólogatott Hilda.
- Ám a virágnak egyelőre csak a levelei nőttek egyre nagyobbra, és a szára lett mind hosszabb és vastagabb.
- Már magasabb, mint én vagyok! – csodálkozott rá egy napon Fityirc.
- Legalább majd messziről is jól látszik, milyen szép – mondta neki Hilda.
- Nemcsak magas, hanem szőrös is – jegyezte meg a virág szárát mustrálgatva Titusz.
- Azok nem szőrök, hanem *pihék* – javította ki sértődötten Hilda.
- Jé, itt alul tüskéi is vannak! – nézett a levelek alá Valér.
- Nincs más dolgotok, mint az én virággal foglalkozni?! – förmedt rájuk Hilda.
- Végül egy reggel (lehet, hogy épp kacsárnap reggel volt) a kuflik arra ébredtek, hogy a virág szirmot bontott. Őt csúnya, penészsárga szirmot, amik úgy néztek ki, mintha máris fonnyadásnak indultak volna.
- Juj! – mondta Pofánka.
- Hajjaj... – sóhajtott Zödön.
- A többiek csak zavartan toporogtak, és úgy tettek, mintha a fűben keresnének valamit. Hilda a virág előtt álldogált.
- Nem pont ilyennek képzeltem – motyogta bánatosan, és elhessentett egy legyet az egyik rücskös, lepényszerű levélről.
- Egy nyurga kacatvirág – állapította meg Bélabá.
- Valóban – mondta Titusz. – És nem véletlenül kapta ezt a nevet...
- A kuflik egyetértően bólogattak. A reggeli szellő megtáncoltatta a virág hosszú, szőrös szárát, amitől úgy tűnt, mintha ő is egyetértene a hallottakkal.
- Sebaj! – mondta váratlanul Hilda. – *Akkor is az én virágom!* Lehet, hogy túl nagy, meg nem is annyira szép, de...

Egy pillanatra elgondolkozott.

– ...De rajta kívül a világon egyetlen nyurga kacatvirágot sem hívnak Miccentencinnel-láriának!

– Az már egyszer biztos – bólogattak a kuflik.

– Úgyhogy akkor mégiscsak különleges virág – nézett barátaira Hilda. – Ugye?

– Hát persze! – helyeselt Fityirc. – A kuflikupac legkülönlegesebb virága!

– Éljen Mici! – rikkantotta Valér.

– Éljen! Éljen! – kiabálták megkönnyebbülten a többiek is. Annyira megkönnyebbülten, hogy azonmód vidám ugrándozásba kezdtek a hórihorgas virág körül.

– Ti még mit csináltok? – kérdezte értetlenül Hilda.

– *Micitáncot* járunk – sipította a fűben pattogva Pofánka.

– Nem is tudtam – jegyezte meg halkán Titusz, de azért ő is tovább ugrándozott.

– *Micitánc* – rebegte elérékenyülten Hilda. – Ez *mennyire* megható!

Azzal rögtön ő is beállt a szökdécselők közé.

Illetve nem, mert előtte még... kipúderezte az orrát, ahogyan azt még valamikor verda, vödörtök vagy talán véntek délután szerette volna.



**ZALÁN
TIBOR****¹MANKA KIRÁLYKISASSZONY**

A Hattyús Kastélyban élt Manka királykisasszony is. Egy nyári napon akkora meleg támadt a birodalomban, hogy megfájdult tőle a feje. Gondolt egyet, kiszökdécselt a kastély száz ajtaján keresztül a kertbe, és a könnytő partjára telepedett.

Amint üldögél ott, egy mókás ugróegéren akad meg a szeme. Az volt a különös a kis állatban, hogy állandóan változott a színe, leginkább mégis feketének tűnt. Mancsai között egy takaros kis körlapocskát szorongatott, amelyen négy szín volt megjelölve: piros, sárga, zöld és kék. A valóságban az apró szerszám apró varázskerék volt. Se szó, se beszéd, Manka királykisasszony markába nyomta a szerkezetet, és minden magyarázat nélkül, vidáman elugrált a bokrok közé. Manka egy ideig nézegette a váratlan ajándékot, majd elfordította a kerék közepén található nyilat a sárga szín felé.

Azon nyomban egy sivatagban találta magát. Ez a sivatag igazi varázssivatag volt. Manka tisztán hallotta, hogy a kaktuszok hozzá beszélnek. Ezt nagyon furcsának tartotta. Azt meg különösen, hogy nem tudta, milyen nyelven szólítják, mégis értette a beszédjüket. Csak valahogy mégsem értette. Egyszerre valamennyi növény, akárha giliszta volna, sürgősen visszabújt a homok alá. Hamarosan az is kiderült a számára, hogy miért.

A varázssivatag gazdája, a rettenetes óriás közeledett feléjük. Mielőtt Manka nagyon megijedt volna tőle, az óriás könnyedén fölemelte a tenyerére, és gyanús nyájjassággal megkérdezte:

– Szeretnél eljönni hozzám vendégségbe?

Manka nagy bátran azt felelte:

– Végső soron... miért is ne... habár. Vagy van más választásom is?

– Szó sincs róla! Nincs, nem lehet és nem is lehetne. Akkor most elviszlek a házamba.

Az óriás a vállára telepítette a királykisasszonyt, és eliramodott vele a háza felé.

Meg kell hagyni, nagyon nagy rendetlenség volt nála! És láss csodát, színek rettenetes, szétdobált halmai okozták a rendetlenséget. Manka a vacsoránál megtudta, hogy az óriás időről időre ment és járt, és elvette, mi több, elrabolta a színeket a falukból, a városokból, az országokból; és mindenhol, ahová csak elvitték hétmérföldes léptei. Az is hamar kiderült, eme sok galádságot azért követte el, mert szeretett roppant színes nagyonkabátot varni nagyonmagának. Mi több meg is nagyonvarrta.

Az óriás napközben újabb és újabb színek után járt, Manka pedig egyre többet unatkozott nélküle. Ami igaz, igaz, vele is unatkozott, mert a nagy melákok csak a színes kabátok érdekelték.

¹ Készült Mipál Manka debreceni királykisasszony ötlete és intenciói alapján, amit a szerző ezúton köszön meg neki.

Hatalmas unalmában a királykisasszony kutatni kezdett a színek között, és az egyik alatt megtalálta a már elkészült ezerszínkabátot. Kerített egy óriás ollót az óriás óriás varrógészletéből, és kivágott minden színes foltot az anyagból. Amikor ezzel elkészült, nem volt ez ám éppen kis munka, a színeket belerakta egy kosárba, és elindult velük azokba a városokba, amelyekből a ménkű nagy ember eltulajdonította a foltokat. Már az első város határához érve megtorpant. Milyen hervasztóan, egyhangúan színtelen minden! Csöppet sem tétovázott Manka királykisasszony, szórta-szórta-osztogatta a színeket, és a házak falai hamarosan ezer színben pompáztak: újra barna lett a fák törzse, és zöldellni kezdtek a levelek az ágakon. Pirosak lettek a háztetők, sárgán virágozott a tők, kék lett az ég és folyékony arany rajta a napocska. (Na, meg így tovább...) Ment, ment végig az összes megrabolt városon, falun és országon Manka, ahogy csak a lába bírta, és bírta a lába. Nyomában visszaszínesedett a világ, felragyogott az emberek kedve, szeme, arca, tekintete, folt hátán folt ruhájukon az összes folt.

Amikor meghallotta az óriás, hogy mi történt, és a szobájában sem talált egyebet egy szétszabdalt, színektől megfosztott kabátmaradéknál, éktelen haragra gerjedt. Annyira, de annyira éktelenre, hogy menten meg is pikkadott-pukkadott. Így a történetünk is mindjárt egyszerűbbé vált.

Mert miért is törődött volna Manka holmi pikkánással-pukkanással! Ahogy bevégezte a színoztást az utolsó faluban is, hazament a Hattyús Kastélyba. Ott már nagyon várták, aggódtak is valamelyest, Habakuk királyapjával az élen, mert hát az apák és a férfiak már csak ilyen aggodalmasak, és amint közéljük ért, következőt mondogatták:

– Jaj, de jó, hogy megérkezte! Jaj, de nagyon hiányoztál! (Meg még sok ilyeneket, meg még sok másilyeneket, egyszóval olyanokat...)

Mankának el kellett mesélnie tövirül hegyire az összes színtörténetet, színről színre. Történt mindez a kertben, a könnytő partján, ahova kimentek teázni. Senki sem vette észre Mankán kívül, hogy akárha véletlenül, arra szökdécsel egy színehagyott-színeváltó ugrógégér. És láss csodát: bundájában megjelent egy állandó szín a sok változó között: a sárga. Manka vissza akarta adni neki a varázkereket, és készült, hogy megköszönje az ugrólóány jóságából fakadt kalandot, de ő eltolta magától a varázkört.

– No, és a késsel, zölddel és pirossal mi lesz?

– Lesz, lesz – nyugtatta Manka –, de csak akkor forgatom el újra a nyilat, ha a többiek befejezték a teázást. Ja persze – nevette el magát –, ha felséges apám is felhörpintette a száraz fehérborból készült hosszúlépését. Jéggel – tette hozzá komoly arccal. – Mert úgy az igazi.

Az ugrógégér ebből mit sem értett. Amit megérteni vélt, azt nyomban, komoly arccal jóváhagyta.

– Igen-igen, hosszú lépés lesz, de meglátod, hogy megéri!

Manka nem válaszolt, magában hánytá-vetette meg a dolgot. Elforgatom, persze, gondolta, legalább addig sem unatkozom ebben a szép kastélyban a negyven testvérem között. De őket nem viszem magammal. De hova is? Egy vulkán haragos közepébe? Egy kék tengerbe, zöld égbe. Már alig várom, hogy valamerre elforduljon ez a nyilacska a kör közepén!

DARVASI LÁSZLÓ

ESIKE

mesejáték két felvonásban

Apa elköltözött. Luca visszavárja. Anya és a főnöke, bizonyos Gordon könyvkereskedő összejönnek. Luca momentán senkit nem szeret. Tüskés, engedetlen, ellenséges. Van egy titkos szerelme, Csillám Zolika.

Szereplők

ESIKE, az eltévedt sms
TÜNDÉR, Csillám Zoli
LUCA, kislány
ALFRÉD GORDON, mesekereskedő
LÍVIA PUCC, áltakarító
KORNÉLIA, álomszuszék
ERVIN, kötelességtudó szabályhajlító
ZÖLDFÜLŰ LEO, mesefelesleges
MISI, meseszerelő
ANYA, aki elveszti a mobilját
VERS ENDRE
ŐR/ SZOLGA
PÖTTY
REKLÁMOK
SMS-ek

ELSŐ FELVONÁS

1. jelenet

Alfréd Gordon megjelenik a leengedett függöny előtt. Kirívó az öltözéke. Sárga haj, piros ruha. Öltözéke folyton változhat, reflektálhat a jelenetre, amibe belebeszél

GORDON (*megjelenik, néz*) Hamm! Hahaha. Van eladó mesétek? Én az összes mesét megszerzem. Hahaha. Más meséi? Locsogás, fecsegés, csiripelés. Kotkodács. Brekeke. Én, a nagy Alfréd Gordon megtanítom őket rendesen mesélni. Az én meséim így beszél-

nek, értettem, parancsára, azonnal, hogyne, máris. Mit parancsolsz, édes gazdám? Mindent!

El. Nyomban vissza

GORDON Félelmetes meséket is veszek. Amiben kihull a vacogástól a fogsor összes foga, feláll a szőnyeg szőre, borzong a tejecske bőre... na, láttam egyszer egy katicát, úgy bepánikolt egy helyes kis rémmesén, hogy dö-dö-dö-dö... ledideregte magáról a pöttyeit. Egyet még ma is keres! (*Sírósan utánoz, gúnyosan*) Pötyikém, hol vagy, merre kószálsz? Síros meséket is veszek. Mérgezős, megsütős, kútbaesős a meséje? Eltévedős? (*Telefon*) Persze. Megveszem. Tartsa!

El. Vissza

GORDON (*dühös*) Nem belém szúrt az az átkozott! Ide! Pontosan ide! (*Fenekét simogatja*) Négyyszer. Engem, és varázspálcával! Úúúú... Megbosszulum. Gigantikus bosszú lesz! (*Csillapodik, nyájas lesz*) Jó. Szerelmes mesét is veszek. Csókolózni egy... boszorkánnyal. Egy varanggyal, kigyópuszi. Elefántpuzsi. Tudja valaki, hogy csókolóznak a hétfejú sárkányok, puszi, puszi, káoszkaavakád... hahaha. Nemsoká én is, hoppá, meg fogok nőlni! Lesz szép, engedelmes, hűséges... kicsit csúnya feleségem, hahaha! Ja, a ti meséteket is meg fogom venni!

2. jelenet

Luca szobája kivilágosodik. Klasszikus kislányszoba. Az óra délutánt mutat, mondjuk négy óra. Luca bejön

LUCA *(csodálkozva bámul)* Te jó ég... Apa!.. Apa, mióta is, hogy, tizenhárom napja...

(Bámul) Én nem így tartom a dolgaimat. János vitéz, Bóbita, Pinokkió itt?! Harry Potter itt?! Bors néni! A képek apáról meg anyáról! *(Hirtelen körbenéz)*

ANYA *(kintről)* Lecke, Lucám! Utána álmodozhatsz.

LUCA *(ki)* Egyáltalán nem álmodozom! *(A szobának)* Itt vagy? Este?

ANYA *(bejön)* Ne hagyjuk el magunkat, kislánynom!

Csönd

ANYA Ne haragudj, én...

Luca nem válaszol, megvonja a vállát. Luca leül az asztalához, tanulni kezd. Anya sőhajtva kimegy. Begurul egy földgömb, Luca kelletlenül rázza a fejét. Számok jönnek be, egyenlőségjel, táncolni akarnak, Luca visszatásítja. Bejön egy fa, azon hinta, Luca legyint. Bejön egy királyi pár, Luca megvonja a vállát. Fényviszonyok változása, az események fölgyorsítása. Forgatja mutatóit az óra. Este lett. Az ablakon bevigyorog a hold. Néha mintha kis szellem szaladna át a szobán, sssss. Luca már pizsamában. Az óra kilencet mutat

LUCA Mintha nem is az én szobám lenne.

Belép anya

ANYA *(kezében a mobil, hallgatózik)* Szegény gyerek. Persze, össze van zavarodva. Mintha... *(Lucához)* Jaj, kislánynom, hogy segítsek?

LUCA Micsoda?

ANYA Aludnod kell, tudod? Különben... holnap.

LUCA Mi lesz holnap?

ANYA Vendégünk jön.

LUCA Milyen vendég?

ANYA Majd meglátod. Aludd ki végre rendesen magad. Csak kókadozol. Mint akit elvarázoltak.

LUCA Érdekel valakit, velem mi van?

ANYA Luca, itt vagyok. Veled vagyok.

LUCA Velem?

ANYA Szeretlek nagyon, tudod. Ez meg micsoda? *(Elszáll az arca előtt egy lepke)*

LUCA Képzelsz. *(Megjátssza magát, de örült a lepkének)*

ANYA De... ez nem lepke volt?

LUCA *(hirtelen fölül)* Lepke, itt?! Halálfejes? *(Vissza)*

ANYA Meg... erölttettem magam. Jó. Luca, akkor most kimegyek.

LUCA Mi most már mindig csak ketten leszünk?

ANYA *(megfordul)* Te jó ég. Apukád szeret téged. Csak... csak most elment.

LUCA Persze.

ANYA *(körbenéz, mielőtt villanyt oltana)* Nahát, milyen szép rend van.

LUCA Nem is így tartom a dolgaimat. Máskor ne nyúlj hozzájuk!

ANYA De...

LUCA Álmos vagyok, jó éjt!

Anya kimegy. Ahogy becsukódik az ajtó, és sötét lesz, Luca máris fölül. Vár

3. jelenet

LUCA *(körbenéz)* Apa szeret. Anya is szeret. Persze. Hogy szerethet apa, ha elmegey? És milyen vendéget várhat Anya?

Csönd

LUCA Te is itt hagyta? *(Nem az apjához beszél különben.)*

Csönd

LUCA Láttam a lepkét.

Hirtelen megjelenik egy árny. Már el is tűnt

LUCA Tessék előbújni. Nem harap a néni. *Egy fej kukkan elő, a Tündéré*

TÜNDÉR Milyen néni?

LUCA Hát én, én.

TÜNDÉR De te nem néni vagy.

LUCA Ez csak egy mondás. Bújj már elő! Ha már nem csak egy napra maradtál, ahogy ígérted. Tényleg, miért maradtál? Azt mondtad, sürgős dolgod van.

Kinyílik a szekrényajtó. Kigurul egy labda. Kibiceg az ólomkatona. Kinyílik az íróasztal fiókja, lepke száll ki belőle. Esetleg egy Barbie az ágy alól, babaszoba. Máris utána ugrik a Tündérfiú, Megforgatja. Majd megáll a szoba közepén. Luca nézi a Tündérfiút, az meg őt

TÜNDÉR Történt egy kis baleset... Azért nem tudtam elrepülni.

LUCA Ha már itt maradtál... izé... Nem tudnál segíteni?

TÜNDÉR Miben?

LUCA Hogy... Apa visszajöjjön...

TÜNDÉR Sajnálom.

LUCA Nem tudnád idevarázsolni?

TÜNDÉR Csak akkor, ha megjavítják.

LUCA Mit?

TÜNDÉR Ugyanis eltört.

LUCA Micsoda?

TÜNDÉR Varázspálca, khm.

LUCA Kinek a varázspalcája?

TÜNDÉR Az enyém.

LUCA El tudnak törni?

TÜNDÉR Őőő... Khm. Ha nem rendeltetésszerűen használják őket, könnyen törnek. Khm. Én nem varázslásra használtam.

LUCA Mutogatásra?

TÜNDÉR Szurkálásra. Háromszor szúrtam... khm. Ide neki.

LUCA Kinek?

TÜNDÉR Alfréd Gordon mesekereskedőnek. Csúnyán kiabált egy kis mesével, aki csak úgy sétafikált, dudorászott. A fejlemények rémesek. Alfréd Gordon azt vette a fejébe, hogy fölvásárolja az összes mesét. Ezeket a meséket egyenruhába öltözteti. Hogy

minél jobban hasonlítsanak, az ő szája íze szerint mesélődjenek. Gordon szeret parancsolgatni, dirigálni, szereti a haptákat. Meg szeret kiabálni velük. És... *(Mutatja, hogy szúrt)* szegény palcám... így járt. Csak a fele maradt nálam.

LUCA Szóval nem tudsz segíteni nekem?

TÜNDÉR Pálca nélkül elég bajos.

LUCA Akkor most örökre itt maradsz velem?!

TÜNDÉR Sajnos lehetetlen. Tiltja az általános tündérszabályzat. Különben is rengeteg a dolgom. Mások is várnak ám tündérekre.

LUCA Tehát nem segítesz.

TÜNDÉR Azt hiszem, ez az a helyzet, amikor másoktól kell segítséget kérnünk.

LUCA Anyától ne.

TÜNDÉR Nem hinném, hogy tudna varázspalcát szerelni. Vagy igen? Kérlek, ha bajba kerül az ember, vagyis a tündér, akkor a barátaihoz fordul.

LUCA Föltéve, ha nem a barátai miatt kerül bajba.

TÜNDÉR Ó, hogyne. Kerültem már én is bajba, és éppen a barátaim miatt, de mert mégiscsak barátok, szólok nekik.

LUCA Hogy szólsz nekik?

TÜNDÉR Szépen megkérem őket, gondolatban, hogy bújjanak elő.

LUCA Itt vannak?!

TÜNDÉR Nem olyan messze. Ha két ember fogja egymás kezét, de folyton másra gondolnak, elvileg közel vannak, gyakorlatilag mégis távol egymástól.

LUCA Mint anya meg apa.

TÜNDÉR Viszont, ha a távolból is folyton egymásra gondolnak, akkor előbb-utóbb... Nocsak! Kötelességtudó Szabályhajlító Ervin már itt is van.

Ervin leereszkedik egy kötélhágcsón, fejfelé lefelé

ERVIN Az enyém egyáltalán nem szabályos foglalkozás. Munkaruhám csálé cipő, ferde

kalap. Ez tehát egy leányzó hálószobája. Bekuncoghat a napsugár, a holdfény, szabályos. Babák. Meseismerősök. Szevasztok! Az óra! Sajnos nem visszafelé halad, mint az enyém. Mennyi is az idő? Éjszaka aludni kell, de ő nem alszik, nem szabályos. Szuper. *(Int a szobák sarkai felé)* Gyertek! Gyertek már!

Előtűnnek a többiek, Leo, Kétbalkezes, bemutakoznak

LUCA Ó... én Luca vagyok.

EGYÜTT Tudjuk.

LUCA *(Tündérhez)* Bocsáss meg, de ők a te fölmentő seregded?

LEO Zöldfülű Leo mesefelesleges. Én minden mesében felesleges vagyok, sajnos ebben is. Úgyhogy köszönöm az eddigi szereplést, már megyek is...

TÜNDÉR Ne kezd, Leo, ne kezd!

LEO Engem, kérlek, több tucat meséből akartak kiebrudalni. Legutóbb ennek a... Gordon Alfrédnek az emberei. Tőlük kaptam az útilaput.

LUCA Szerintem ne bánd. Jobb neked itt, nem?

ERVIN A tűzokádó sárkánynak locsolókanát ajándékozott a születésnapjára.

LEO És hát a Piroska meséje.

LUCA Abban hogyan voltál felesleges, Leo?!

LEO Jelentkeztem, hogy szívesen leszek Piroska nagypapája, a nagymama férje. De szóltak, felesleges.

LUCA Még hogy egy nagypapa felesleges! MISI Misi kétbalkezes meseszerező, bona sera. Okleveles. Szakleveles. Babérleveles. Minden mesemunkát vállalok. Csakis elrontás céljából.

LUCA Szóval neked a kontárság a specialitásod?

ERVIN Csakhogy amit én elrontok, az még működik.

LUCA Hogy szoktak a mesék elromlani?

MISI Alfréd Gordon meséiben egészen megváltoznak a történetek. Házakat bon-

tanak le, pingálnak át. Padokat, hintákat, járdát, oszlopot. Befestik a füvet. Vágnak ki fát, bokrot. Öreg fűzfákat meg pagonyokat. LUCA Gordon az új mesekereskedő, aki nyakra-főre vásárolja a meséket. ERVIN Annyi meséje van már, ha kétszáz évig élne, akkor se tudná mindet megnézni vagy elolvasni.

LUCA Minek neki olyan mese, amit úgy sincsen ideje elolvasni?

TÜNDÉR Nem szereti a mások meséit.

Hogy üvöltözött a hétpettyes Katicával.

LUCA És akkor te megvédted.

TÜNDÉR Megpróbáltam. Sajnos. Illetve nem sajnos. Csak, mint tudod, helytelen módszerekkel.

MISI Ez érdekelt engem. Mi volt az a helytelen módszer?

TÜNDÉR *(nem szívesen mondaná)* Hát, hogy úgy... ízé... *(Szúró mozdulatot tesz)*

ERVIN Ó. Oda? Hm. Nekem is tetszik.

LEO Igaz is, Kornélia?

MISI Nyilván belealudt a nagy várakozásba. ERVIN Ahogy szokta, túl szabályos. Nem tetszik.

Hortyogás hallatszík az ágy alól. Leo kihúzza Kornéliát, szépen, óvatosan. Kornélia lány. Piros a haja

LEO Feleslegesen fáradozom, néhány pillanat múlva úgyis megint alszik.

KORNÉLIA *(ébred)* Kikérem, én, Kornélia álomszuszék álomszabadító, csak akkor szunnyadom el, ha kiváltképp kimerült vagyok.

LEO Kornélia, te folyton álomittas vagy.

LUCA Luca. *(Kezet nyújt)*

KORNÉLIA *(fogadja)* A normális alvás különösen fárasztó. Ne nézz sokáig a szemembe, Luca, mert mélységes álomba merülsz te is. Démoni az alváserőm. Kiszabadítom a rossz álmokból a mesehősöket. Nem egészen köztudott, de Hófehérkét én ébresztettem föl.

LUCA Nem a királyfi... csókja?
 KORNÉLIA Frászkarikát. A királyfi percek óta csókolgatta Fehérkét, puszi jobbról, puszi balról, csücsörítés középről, semmi. Rázogatta, semmi. Akkor azt súgtam a rózsabokor mögül, ha tovább horkolsz, Fehérke, mert horkolt különben, elviszem én a királyfit. Na, és mi lett?
 LUCA Mi lett?
 KORNÉLIA Nyomban föl pattant Hófehérke szeme, már igazgatta is a haját, szevasz, királyfi, de jó, hogy jöttél, nagyon vártalak, hova viszel ebédelni, farkaséhes vagyok, csak előre kikötöm, almakompótot nem eszem! És akkor a királyfi rám nézett, egyenesen a szemembe... és...
 LUCA És elaludt?
 KORNÉLIA Mint a szél.
 LUCA Azta... különös barátaid vannak neked, Csillám Zoli!
 TÜNDÉR Kár lenne tagadni.
 EGYÜTT Mi se tagadjuk.
 ERVIN Az az igazság, nem vagyunk szívesen látott mesevendégek. Olykor... ki szoktak bennünket ebrudalni. Alászolgája. Útilapu, toloncolás...
 LEO Egyszer engem száműztek, olyan felesleges voltam.
 MISI Különben az elszerelés miatt teszik.
 ERVIN A szabálytalanság miatt.
 KORNÉLIA A szunyókálás miatt.
 ERVIN Ritkán sikerül valamit megoldani.
 MISI Sikerült egyáltalán?
 LEO Inkább tovább rontjuk.
 LUCA És ti nem tudnátok segíteni abban, hogy visszajöjjen az apukám?
 ERVIN Mert hol van?
 LUCA Nem tudom.
 KORNÉLIA Miért ment el? Nem hagyátok aludni?
 LUCA Valami Livia miatt.
 MISI Egyszer nekem is volt egy barátnőm, aki...
 LEO Ne most!
 LUCA Szóval? Nem tudtok segíteni?

Hallgatnak, rázzák a fejüket

LUCA Kész csőd ez az egész.
 ERVIN Úgy segítünk, hogy itt vagyunk veled.
 KORNÉLIA Igyekszünk szimpatikusak lenni.
 LEO Akarod, hogy zöldre fessek a füled?
 LUCA Felesleges.
 LEO Tudtam.
 MISI Előbb-utóbb találunk neked is valami javítanivalót. Például...
 ERVIN Stop. Visszafele is fogy az idő. *(Tündérhez)* Csillám Zoli, miért hívtál bennünket? Te is bajban vagy?
 TÜNDÉR Eltört a pálcám.
 MISI Mondd, hogy a séta!
 LEO Vagy a karmester!
 KORNÉLIA A nádpálca!
 TÜNDÉR A varázs!

EGYÜTT Úúúúúúúúú!

MISI Mit csináltál, amikor eltört a pálcá?
 TÜNDÉR Leselkedtem... véletlenül, khm... direkt.
 MISI És mit?
 TÜNDÉR Megláttam Gordon Alfrédet, aki éppen bántott egy kismesét. Csúnyán leszidta, aztán zsebre vágta.

Hirtelen nyílni kezd az ajtó. A mesehősök megmerevednek. Luca gyorsan az ágyba bújlik. Anya dugja be a fejét a résen. Besetten-kedik, lábujjhegyen. Nem látja a Tündért és a többi barátot, átmegy közöttük nagy óvatosan. Leraolja a szekrényre a mobilját, ami még mindig a kezében van. Igazgatja a takarót

ANYA Végre szépen alszik. Jaj, te szegény. Jaj, én szegény. Mindenki olyan szegény. Telefonált Endre. Holnap meglátogat bennünket. *(Ezt sottogja)* Holnap edzés, szakkör, különóra, tánc, furulya, zongora.
 ERVIN *(suttog)* Húszkilós iskolatáska.
 ANYA Micsoda?

Kornélia horkol egyet

ANYA Luca horkol?

MISI Dehogyis.

LEO Én voltam.

ANYA *(végig suttogva)* Kicsoda?

Csőnd

ANYA Úristen, látomásaim vannak! Kikészít ez a... Légy erős, Anna.

Kimegy lassan, óvatosan, a mobilja véletlenül bent marad. (Elejtheti, az asztalra teheti, stb.)

TÜNDÉR Huh, ez meleg volt. Kornélia, ébresztő!

LUCA *(Misihez)* Anya is, szegény, milyen zaklatott.

MISI Rám figyelj, kérlek. A varázspálca-javítás speciális szakértelmet igényel. Zolié eléggé el van rontva. Nem tudnám tovább rontani. Vagy a két darabot törjem további kettővé?

ERVIN Stop. Tudomásom szerint momentán három varázspálca-javító szakember maradt a mesevilágban.

KORNÉLIA Az egyik nyugdíjba ment, már csak hurkapálca-gipszelést vállal.

ERVIN A másik javítás közben elvarázsolta magát, és most nem találják. Úgy másfél éve.

Leo nézelődik

MISI A harmadik Vers Endre. A legjobb! Csak egy kicsit mogorva alak.

LUCA Furcsa neve van. Apukám is...

ERVIN El kell jutni hozzá.

MISI Együtt.

TÜNDÉR Segítetek nekem, és amikor már újra varázsol a varázspálcám, én varázsolok valamit Lucának.

LUCA De csak mese lesz. Nem igazság.

KORNÉLIA Nagy tévedés. A mesékben igenis sok igazság van!

LUCA Ez a Vers Endre hol él?

MISI Meseországban, Vers utca 1. Ritkán nyit ajtót. És máris az orrodra csapja.

LEO *(meglát valamit)* Nem felesleges ebben a mesében ez az izé? *(Felmutatja a mobil)*

LUCA Nem izé. Anya mobilja. Itt felejtette. Szólni kellene, hogy...

ERVIN Állj, állj, reggelig biztosan nem kell szólni.

LUCA De hátha hívja...

ERVIN Akkor majd te fölveszed!

MISI Már tudom is, hogyan juthatunk Vers mesterhez.

ERVIN Ne a szabályos utat mondd!

MISI Behatolunk ideiglenesen... a... a... ide! *(Mobilra)*

EGYÜTT Úúúúúúúúúúú!

LUCA Más mobiljába?!

KORNÉLIA Az életveszélyes üzenetek közé?

MIND Úúúúúúúúúúú!

MISI Egy mesében a mesehősöknek különböző lehetőségei vannak. Kapító? Beköltözni egy mézeskalács házba, repülni, átváltozni, erőre kapni, megjavulni, vagy egy ilyen okos mobilba... őőő... belekerülni.

LEO Bármikor van felesleges ötletem. De hogy egy mobilba bejutni?! Gratulálok, Kétkalkezes. Irigykedek. Ilyen felesleges butaságot régen hallottam.

KORNÉLIA Lehet abban az izében aludni? Van ágy, egy sarok, ahol ledőlhet a való-ságtól megfáradt utazó?

LUCA Mégis, hogy gondolod?

MISI Beleszerellek benneteket. A telefonban megkeressük Vers Endre telefonszámát.

LUCA Benne van?

ERVIN Okos készülék.

MISI Megcsörgetjük. Amikor fölveszi, létrejön a kapcsolat, én átküldöm magunkat az ő oldalára. Már ott is vagyunk a varázspálca-javító mesternél. Követtél? Tök egyszerű.

ERVIN Jó, jó, elég szabálytalannak tűnik.

TÜNDÉR Egyszer engem egy óriás varázsló

kalapja alá varázsoltak. Sötét is volt, már egy éve nem mosott haját. Annál rosszabb nem jöhet.

MISI Ne aludj, Kornélia! Na most akkor kezdjük, atenzióne!

LUCA Jaj, csak reggelig jöjjünk vissza. Ha anya nem talál itt... akkor...

Misi szerelő dolgozik, nagy kulcsokkal, csavarókkal, kalapáccsokkal, mígnem óriási vilámlás lesz, nagy szikrázás, tűzijáték. Jajdulás, sikoly. Huh. Sötét. Aztán szép lassan pislákolás. Óriás mobil a színpad közepén, kéklik a szerkezet kijelzője. Csönd. Aztán lassan nyílnak az ablakok, egy alkalmazás egy ablak. Kínéz Misi, Luca, Tündér, Ervin, Leo, Kornélia

MISI Prego, prego, hát ezt nagyon elrontotam, de... si, si, jól is csináltam!

LUCA Most akkor benne vagyunk?

LEO Benne. Én biztosan feleslegesen.

ERVIN Halló, halló! Ti hol vagytok?

TÜNDÉR Én az üzenetek között. Valami csiklandoz. Hihihhi.

LUCA Én a galériában, ahol a fotóalbum is van.

LEO Én a játékok között.

KORNÉLIA Én meg a beállításoknál vagyok. Sziasztok, csengőhangok. Itt az elnémítás.

Ez meg a... hihihhi... a rezegetetős. Ó, a repülő üzemmod! *(A néma tátozó figura lenne, a rezegetetős kicsit rángatná Kornéliát, a csengőhangok az ismert csengőhangokon szólnának, a repülő kicsit fölemelne Kornéliát.)*

TÜNDÉR Szent túros torta, hát ez meg mi?!

Kihajol mellőle valaki. Esike az.

ESIKE Szial! Nem tudod véletlenül, hogy...

TÜNDÉR Hú, Hú... Vigyázatok! Olyan ismerős vagy. De honnan? *(Esike már el is tűnt, de Zoli hirtelen meglát valamit)* Vigyázat, meteorraj!

Sms-ek szállnak a színre, mint valami meteorraj.

Átröppenek a színpadon, tyú, tyí, zzzzzs... ssssss.

Máris megjelenik köztük egy kicsi sms – ő az, Esike –, akit ide-oda sodornak, ő meg csak botladozik a sok sürgő-forgó, siető, rohanó üzenet között

SMS Itt vagyunk a kerek erdő közepén.

NAGY SMS *(Esihez)*: Menj már arrébb!

ESIKE Nem tudjátok véletlenül, ki küldött?

LEGNAGYOBB SMS Sietek a lakodalomba!

(Esihez) Ne zavarj már!

ESIKE Vagy hogy hová kell mennem... azt se tudjátok?

LUCA Jujuj, reklámok támadnak!

REKLÁM 1 Ízletes hamuban sült pogácsa fél áron. *(Esihez)* Útban vagy!

REKLÁM 2 Nyolcfejú sárkány egy feje eladó!

REKLÁM 3 Mérgezett almát tessék. Ízletes a mérgezett almám!

ESIKE Nem tudod véletlenül, hová...

REKLÁM 1 Alfréd Gordon mesét vásárol.

REKLÁM 2 Fantasztikus ajánlat Alfréd Gordontól!

REKLÁM 3 Alfréd Gordon ingyen megveszi a mesédet!

Főreklám érkezik nagy dérral-dúrral. Mint egy kamion oldala

FŐREKLÁM Alfréd Gordon házasságot köt.

Fantasztikus házasság!

Órjító szerelem.

Halálos szerelem.

Ja, nem halálos.

Csak egy kicsit csókolózásos!

4. jelenet

El a reklámok. Csönd lesz. Elhagyatottan téblábol a színen Esike, az eltévedt sms. A többiek nézik a mobilból

ESIKE Bocsánat. Jó helyen járok? Én... egy üzenet vagyok. Sajnos nem tudom, hogy kerültem ebbe a mesébe. Nem tudjátok véletlenül, kinek küldtek? Remélem, nem

rosszat üzennek velem. Nem valami kellemetlent. Láttam már ilyet. Pitty, pitty, megnézi valaki örömmel, hogy üzenete jött, elolvassa, és már potyognak is a könnyei. Én nem szeretnék szomorú üzenet lenni.

A többiek közben lejönnek az ablakokból, és Esikéhez érnek, aki megfordul, talán fölhúzza a köpenyét, kiskabátját, ami rajta van, és megmutatja a hátát. A színpadon lévő szerepelők látják, a nézőtér viszont nem. És később sem fogják látni, csak majd a történet legvégén

MIND Úúúúúúúú!

ERVIN Nem vagy szomorú. Csak...

ESIKE Csak?

LUCA Anya telefonjában vagy mégis.

TÜNDÉR Hohó, és bárki küldhette.

ESIKE Te vagy Luca? Jó. Igen, voltam anyukád készülékében is, a szomszéd bácsi régi telefonjában is, a tanár néni rózsaszín kisokosában is. Sok telefonban megfordultam, azt hiszem. Többször kergettek vírusok meg programok. Jövök-megyek, mint a csillanás. Csak nem tudom, honnan és hová.

LUCA Nem is tudjuk a nevedet.

ESIKE Azt hiszem, Esike. Az azt jelenti, hogy...

ERVIN Hogy elesik-e valamiben fölbukva, igen.

LEO Hogy az eső esik-e, zölden, halvány zölden, méregzölden, békazölden.

KORNÉLIA A szemed leesik-e, csukódik-e, alszol-e.

ESIKE Azt jelenti, kicsi sms. Vannak nagy testvéreim. Ők komoly hírekkel szállnak, hordoznak gazdagságot, dicsőséget, hatalmat, fontosak, lényegesek, halaszthatatlanok, ételbe vágók, bocsánat, életbevágók, őőő... *(Megfordul, mutatja)* Ugye nem rossz üzenet?

EGYÜTT Ellenkezőleg. Sőt, kifejezetten... ízé, szuper üzenet.

LUCA Bárcsak nekem küldték volna...

ESIKE Van neked telefonod?

LUCA Apa akart venni egyet, de anya nem engedte.

ESIKE Azért apa ígérte, hogy majd. Majd. Mikor? És ti miért gyűltetek össze? Partiztok? Buli van?

TÜNDÉR Mi, kérlek, Vers Endre úrhoz igyekszünk éppen.

LUCA Vers úr varázspálca-szerelő. *(Mutatja a pálcát)* Látod, eltört. Ő Csillám Zolika, tündérfiú, nem tud varázsolni. Sajnos egyszer találkozott Alfréd Gordonnal.

ESIKE *(gondolkodik)* Alfréd Gordon, Alfréd Gordon... Hiszen őt is ismerem!

EGYÜTT Óóóó, te ismered Alfréd Gordont?

ESIKE Nagy úr, sok üzenete van. Jelentős üzenetek. Fellökött már egy-kettő. Észre sem vettek. Rám léptek, átrohantak rajtam. Hemzsegnek az üzenetei, minden csak neki van, tőle, miatta, érte, hozzá, phú.

Csak úgy röpködnek az égen, már a felhők is ki vannak borulva. Hm. És hogyan akarok eljutni Vers Endre úrhoz?

TÜNDÉR Telefonálunk neki.

ESIKE Elég ravasz. De az a gyanúm, hogy az még nem odajutás.

MISI Ha fölveszi a varázspálca-javító mester, én átszerelem magunkat hozzá, pregó?

ESIKE Tulajdonképpen mindegy, merre megyek, ha nem tudom, hová kell mennem, nem igaz? Az a legjobb, ha veletek megyek.

ERVIN Szabálytalan, tök jó.

LUCA Na, hívd akkor Vers Endrét, Misi.

5. jelenet

Tündér tárcsáz. Kicseng. Sokszor kicseng. Egyszerre fölveszik. Nyájas hang, de mintha ismerős lenne. Ismerős lehet. A színpad egyik felén megjelenik Vers Endre lakása, föl van írva az ajtó fölé, hogy Vers Endre varázspálca-javító mester. Látjuk a szobát, a műhelyt. Sok varázspálca, varázskalap, varázsszemüveg fölhalmozva. Egy alak lekötözve a sarokban, szája bekötve, forgatja a szereit, nem tud

szabadulni. A telefonnál pedig Alfréd Gordon áll, akit már ismerünk. Ő beszél. A beszélgetés alatt Esike szórakozottan téblábol

GORDON Halló, halló! Itt Vers Endre varázspálca-javító mester. Tessék parancsolni. Minden varázspálcát megveszek. Akarom mondani, megjavítok. Hány van? Tíz? Száz? TÜNDÉR Nagyon kedves, de csak egy varázspálcát kellene javítani.

GORDON Nem varázsol?

TÜNDÉR Lett vele valami baj.

GORDON Aha, szakszerűtlen használat. Nem hadonásztál, nem piszkáltál vele fület, orrot, hátat, nem szurkáltál vele, kedvesem?

TÜNDÉR Én szurkálni?!

ESIKE (*hallgatózik*) Hiszen ez a hang... ő nem... (*A többiekhez*) Azt hiszem, valami félreértés esete forog fent meg lent, az úr, akivel beszéltek...

GORDON Mostanában egyes... tündérek, kósza lidércek, vásott kisszellemekek szurkálnak és csiklandoznak. Engem!

TÜNDÉR Nem, én nem... csiklandoztam, nem szurkáltam magát, Vers úr.

GORDON Beakad ide-oda a fránya pálcá...
Eltört. Hát hogyne. Secpec megjavítom.

TÜNDÉR (*a többiekhez*) Honnan tudja, Vers úr, hogy eltört?

ERVIN Misi, még ne!

Misi már nagyon szerel

MISI Ha leteszi, megszakad a kapcsolat, és nem tudom többé helyreállítani.

KORNÉLIA Honnan tudjuk, hogy biztosan Vers Endrével beszélünk?

MISI Ki más lenne?

ESIKE Igazán nem akarlak benneteket felidegesíteni, szerintem ő a...
TÜNDÉR Itt tetszik még lenni, Vers úr?

GORDON Nagyon is, kedvesem. Követőimmel. (*Föltűnik mellette Lívia Pucc*)

ESIKE Ő nem Vers úr, hanem ...

GORDON (*erélyesen Tündérhez*) Valaki

folyton belebeszél melletted, hessegeds már el.

Csillám tényleg eltolja kicsit Esikét. Misi lázasan szerel. Újra nagy dörgés, csattogás, szikrák, fények.

Sötét.

A kis társaság már ott is van Vers Endre műhelyében. Csakhogy természetesen Gordon Alfréd várja őket önelégült mosollyal. Vers Endre a sarokban lekötözve

MISI Te jó ég, nem rontottam el. Szabályosan idekerültünk!

ERVIN Túl szabályosan valóban!

LUCA És itt vagyunk mindannyian?

KORNÉLIA Még én is, bár azt hiszem, végigaludtam az utat. Még ha az egy szempillantás is volt.

LEO Nem hiányzik valaki?! Mert mintha, (*Számol*) egy, kettő, három...

TÜNDÉR Jaj, Esike nincs itt.

LUCA Ó, szegény, kimaradt a szerelésből!

Előttük magasodik Alfréd Gordon

MISI Mit csináltam? Ő nem lehet Vers Endre.

GORDON Hahaha. Remek, hogy máris itt vagytok! Meg is veszlek benneteket. Az enyémekek vagytok. Hahaha! Az én meséim, hahaha! Csillám Zoli, te gazfickó! Ebadta! Átokfajzat! Te... ennyi elég. Milyen törött varázspálcával élni, barátocskám? Ó, te meg, kicsi lány, a nevezetes Luca vagy? Aki csak ábrándozik, tátja a száját, mindig csak mesélget! Brühühü, hol az apukám! Hahaha! A szegény kis Luca! Téged majd örökbe fogadlak.

LUCA Nem kellene így gúnyolódni.

GORDON Komolyan beszélek, te Luca! Ezennel átvettem a mesék fölött a hatalmat. Ugye, Líviám.

LUCA Lívia?!!! Apa titkárnökjét is Líviának...

LÍVIA PUCC Szép nevem van. Igen, Lívia. Ne felejtse el! Minden mást elfelejthetsz.

Miért. Nos, azért, mert a te kis szobád, kis személyes birodalmad... ssss. Nincs többé. Ha majd én gondoskodom rólad, lesznek feladataid. Olyan feladatok, hogy a végén még én is megsajnálak, Pedig nekem aztán sok szívem nincsen. Mondjuk (*Rámutat Gordonra*), bizonyos okokból tényleg szerelmes lettem. Fülíg. A mesebirodalom legszebb menyasszonya vagyok. Igaz, Alfréd?

GORDON Igaz, nem igaz, egyre megy. LÍVIA Hanem a szépség önmagában mit sem ér.

GORDON Mire gondolsz, Líviám.

LÍVIA Sokra, rengetegre. Gordonom, ruhák, ékszerek, pálmafák, őőő...

GORDON (*hirtelen közbevág*) Őrség! Őrség! (*Berohan az őr*) El velük. A legsötétebb tömlöcbe! Addig büntetlek benneteket, mihasznák, amíg olyanok nem lesztek, amilyenek én akarom!

LUCA Mert milyenek leszünk?

GORDON Szófogadóak, engedelmesek, hahaha!

Őr kilökdösi a kompániát

LÍVIA Ó, hős Gordonom!

GORDON A lakodalom alatt óriás mesegyűlést tartok. Én, Alfréd Gordon ott fogom kihirdetni, hogy...

LÍVIA Hogy most már örökre csak engem...

GORDON Nem. De. Azt is. De leginkább azt, hogy nem lesz szeszélyes kismese, nem lesz engedetlen történetecske, amiben...

LÍVIA Amiben?

GORDON Amiben én ne szerep...

Ebben a pillanatban Esike megy át a színen. Dúdol

ESIKE Esike az kint maradt,
Esike az behaladt,
Mert Esike az mindenhol,
Itt és ott és valahol.

Gordon zavartan figyel.

Rángatózik az ábrázata.

Sötét.

Függöny.

Vége az első fölvonásnak

MÁSODIK FELVONÁS

1. jelenet

Alfréd Gordon plázameseszobája.

Sok kép fölfüggesztve, Gordon boszorkányokkal, sárkányokkal, a farkassal, a gidával, a kismalacokkal

GORDON Mennyi minden kavarg-kevereg az én fejemben!

LÍVIA Ó, szerelmem, a te hatalmas, gyönyörűen kongó fejed. (*Megkopogtatja, tényleg kong*)

GORDON Mennyi ész, mennyi sikamlós, csiki-csuki gondolat, kolosszális terv! Furfang! Ármány! Igen, igen. A semmirekellő kompániát a börtönömbbe csukattam. Ez kész. Még gondolkodom a büntetés módozatain. Az átnevelés nem egyszerű folyamat. De majd én! Micsoda briliáns elme! (*Kongat*) Na, cuppantsunk! (*Cupp*)

LÍVIA Cupp, cupp. Hát elveszel feleségül. És én a tiéd leszek végleg és mindörökre, Alfréd.

GORDON Egyelőre, khm. Az enyém. Minden az enyém lesz. (*Magának*) Naná. (*Vissza*) Persze, kedvesem, Lívia Pucc. Sokáig ettem az agglegények keserű kenyerét.

Mondjuk, együtt éltem egyszer egy gonosz mostohával, Arzén Jolikával, rémesen untam, mindig meg akart mérgezni. Mérgezett hangemburg, mérgezett fogkrém, mérgezett zokni, mérgezett cuppantás...

LÍVIA Hogy menekültél meg ebből a ha-ha-halálos kapcsolatból?

GORDON Egy nap kicseréltem az almákat, és Arzén Jolika... khm. (*Repülős mozdulat, fel az égbe*)

LÍVIA És drága Gordonom, mindenem, boldogságom, ugye lesz... őőő... lesz nászajándék is. *(Gyorsan)* Mondjuk egy csilivilis kismese?

GORDON A kismalac és a farkasok? A kisgömböcös? Az irigy nővér szurkos lesz?

LÍVIA Nem... a kacását szeretném.

GORDON A Donald kacását?! Tetszik?!

LÍVIA Amiben... a kacsalábon forgó palota forog, forog, forog, és dől belőle... az arany, a gyémánt, a brokát, a selyem. Ami illik hozzám. Mint te.

GORDON Ó! Á! Nahát! *(Lázasan gondolkodik)* Á, igen, értem. Van egy rossz hírem, Líviám, kedvesem... Bütykös.

LÍVIA Micsoda?!

GORDON Bütykös a kacsalábon forgó palota, nem esztétikus, kifejezetten csúnya. Régen mosták. *(Az orrára mutat, hogy bűdös is)* Ajánlanám inkább az öreg néni őzikéjének a konyhóját... Egy kitűnő apartman. Az itatóra néz, látni az őzikék hófehér, izgó-mozgó fenekét...

LÍVIA Na jó. Azt mondd meg, szeretsz-e!

GORDON Ó, nagyon – kettőnk közül az egyiket mindenképpen és határtalanul.

Őrülden. Eszeveszetten. Izomszakadásig.

LÍVIA Te leszel a mesekapitány melletttem, Alfréd. Mesegenerálist faragok belőled! Meseistent!

GORDON Az leszek, kérlek, ilyen képességekkel, hát ugye, nem is csoda. Mert szinte én magam vagyok a csoda.

Közben mindenféle mesehősök hordják be a varázspálcákat, a repülő szőnyegeteket, a mérgezett almákat, a köpenyeket, levágott sárkányfejet, boszorkányseprűt... stb. Házasságkötési kellékek!!! Menyasszonyi ruha, cipő... gyűrű, fátyol stb.

GORDON Igen, mert a tervem, a régi, gyerekkori tervem megvalósul.

LÍVIA Te mindent megérdemelsz, Alfréd.

Egy férfinak legyenek komoly, kiforrott tervei. Nem csak az, hogy majd elválok. Mi is a főterv?

GORDON A főterv az, hogy nem lesz olyan mese, amiben....

LÍVIA Hiszen én is egy mese vagyok, Alfréd.

GORDON Ne vágj közbe! Igen, te is az enyém leszel. Szőröstől, bőrostül.

LÍVIA Hiszen ez olyan gyönyörű. Csak a tiédnek lenni! Csak neked élni!

GORDON Lívia! Énnekem máris globális terveim vannak veled.

LÍVIA *(remegtet a szempilláit)* Még meg sem volt a kézfogó.

GORDON Sok kicsi Alfréd Gordon. *(Magában)* Jó az nekem, ha több van belőlem?

LÍVIA Ó, milyen heves vagy, te nagyfejű, türelmetlen fiú. *(Papírt vesz elő)* Összeírtam őket.

GORDON Szóval nem lesz olyan mese... amiben én... én... én....

LÍVIA Szerény esküvői kívánságaimat. A meseplázád esküvői helyszínnek jó lesz.

Koszorús lányok legyenek a hét törpe.

Megborotváljuk őket? Csipkerózsikától elveszük az estélyijét, jó lesz. A mostohától kell a tükör, ha visszabeszél, letakarom vagy betöröm.

Lakodalmi menü a hét sült kismalac, Piroska ajándékkosara, torta

a banya mézeskalács házából, mellékes vendégeknak hamuban sült pogácsa... Jó, nem?

GORDON *(dühös)* Tökéletes. *(Lívia mondaná, de ő ráförmed)* Valami azért aggaszt, kedvesem. Még mindig vannak mesék, amik kószálnak, barangolnak. Mit képzelnek?! Hogy gondolják, de tényleg?! El kell érnem, hogy véglegesen, visszavonhatatlanul az enyém legyen minden. Jut eszembe, például vannak ezek a... a Luca, a Tündér meg a többi naplopó, széltoló. Mi legyen velük?

LÍVIA A Lucát nekem ígérted. Szolgám lesz. A többiek? Egy jó kis száműzetés. Na most, ha élne az az Arzén Jolánka...

GORDON Lívia. Csönd legyen. Minden hasznosítható. A szemtelen, a bánatos, a szabálytalan, a felesleges, a héthalvó. Hadd gondolkozzam.

LÍVIA Hogy esetleg közben, csak úgy pihe-nésképpen az ajándékaimon is gondolkodnál?

2. jelenet

Két cella van egymás mellett. Az egyik fényesebb, ott Luca csapata szorong.

A sötétebb, kisebb cellában raboskodót még nem látni rendszeren

MISI Nem, ezt a szituációt nem tudnám tovább rontani. Finitó!

ERVIN Ilyen helyen kínozták szabályosra egy szabálytalan barátomat.

LEO Most aztán tényleg feleslegesnek érzem magam.

Kicsike fény támad fent. Mintha valaki dúdolna

LUCA Misi, szerelj ki innen bennünket.

MISI Itt megáll az én tudományom. Szerzőségeimet a börtönőr elkobozta.

ERVIN Pedig szükség lenne egy váratlan mentő ötletre.

KORNÉLIA Annyira göcsörtös a príccs, képzelenség rajta még csak szunyókálni is.

LEO Te még akkor is aludnál, amikor elrabolnak.

KORNÉLIA De álmomban sikoltoznék! Jaj, emberrablók, jaj, lányszöktetők!

TÜNDÉR Ennek a Gordonnak vannak tervei.

LUCA Apának is voltak. Nem gigantikus tervek, de szépek. Nyaralni a tengerparton. Kerékpártúra a Balaton körül... Meg hogy segít bogárgyűjteményt összeállítani, meg...

KORNÉLIA Te nem félsz a bogaraktól?!

LUCA Az meg ott kicsoda?

A szomszédos cella egyszerre megvilágosodik. Ott is van valaki. Az illető nagyokat nyög, ő az, Vers Endre, a varázspálca-szerelő mester, nem tud beszélni, mert ragasztószalaggal letapasztották a száját

MISI Mammamija! Mester úr, mester úr!

TÜNDÉR Vers Endrét is elfogták!

ERVIN Elég szabályosan megkötözték.

Boszorkányos szorító csomó, ördöggyubanc... hú!

LUCA Olyan ismerős. Találoztunk már, Vers úr?

LEO Forgatja a szemét. El ne szédüljenek a szemgolyói, mester úr!

KORNÉLIA Ha az én szájamat beszalagozzák, hogy fogok ásítani?

ERVIN Befelé nem lehet ásítani valóban.

KORNÉLIA Kifejezetten dühösnek látszik.

TÜNDÉR Mindjárt megeszi a ragasztószalagot.

ERVIN Ki kellene szabadítani.

LEO Felesleges. Előbb magunkat kellene.

Dúdolás hallatszik, megdermednek. valaki jön. Lalala, lalala. Váratlanul megjelenik Esike. Ő is meglátja a társaságot, kicsit elcsodálkozik. Talán csokit majszol

ESIKE Sziasztok!

MIND Ó... szia.

LUCA Te meg... hogy jutottál ide, Esike?

ESIKE Követtem a nyomokat, kérlek.

MISI Miféle nyomokat?

ESIKE Az elhagyott csavarokat, szögeket, kapcsokat. Luca hajszálait. Csillám Zoli üzenő lepkéit. Amerre jártok, mindig akad egy alvó vacok. Néhány bezöldült ablak. Szabálytalan lábnyomok. Sétáltam utánuk. Ugrándoztam. ábrándoztam, ahogy, ugye, Luca szokta. Néha föllöktek, megtaszítottak. Kérdezgettem, nem tudja-e valaki, ki küldött, hová kell mennem, kihez. Nem nagyon méltattak válaszra. Egyszer csak előttem magasodott Alfréd Gordon meseplázája, phú, igen, ez aztán az épület,

gondoltam, nemcsak hatalmas, de csúnya is. A nyomok befelé, aztán lefelé vezettek. A börtön, a cella, a kínzókamrarészlegbe. Ja, nem mondtam? Én mindenhová bejáratos vagyok. Száz lakat lóg a vasajtón, izé, nem érdekes, bemegyek. *(Kornélia már alszik)*
TÜNDÉR Stop! Ki is tudsz jönni?
ESIKE Ahová bemegyek, onnan kimegyek. Ez elég egyszerű.
MISI Ki lehetne használni.

Odakint, pontosabban fentebb nagy a felhajtás, dirr-durr, lövöldöznek, pukkantgatnak. Sárkányüvöltés. Malacröfögés. Farkasvonyítás. Kukorékolás. Szamárordítás. Trombita harsog, dob pereg

KORNÉLIA Borzasztó hangzavar, az ember legszebb álmát megzavarja!
LUCA Nem a brémai muzikusok... Apa hányszor mesélte.
ESIKE A meseplázában esküvőre készülnek.
LUCA Házasodik a tücsök? Szúnyog lányát kéri?
ESIKE De föl van bolydulva a társaság. Sűrög-forog a mesevilág!
KORNÉLIA Nem rossz döntés ez? Szerelmi házasságról van szó, vagy érdekből kötik? Én biztosan elaludnék az igen előtt. Ja, utána.
LEO Akkor is aludtál, amikor megtudtuk, hogy Gordon összeházasodik Livia Puccal?
ESIKE A hét törpe lesz a koszorúslány. Lesz sárkánytűzijáték, száraz tónak nedves partján békavonósnégyes. Seprűs boszorkánytánc, ropogósra sült hét kismalac... Hamuban sütik a pogácsát az alsóbb rendű meséknek...
TÜNDÉR Esike, mi lenne, ha segítenél kijutni?
LUCA Beveszünk a csapatba.
ESIKE Alfréd Gordonnál van a cellakulcs. Ha meglát, biztosan azt állítja, neki küldtek. De nem neki küldtek. Ezt érzi az ember. Bocsnat, az sms, ami én vagyok. Inkább nem kérem el a cellakulcsot, ha nem haragszol.

LUCA Ki kellene szabadítani Vers Endre mester úr száját.
ESIKE Nem gond. Kérlek, máris.

Esike gond nélkül átsétál a másik cellába – könnyedén széthajlítja a rácsot, ami aztán visszahajlik –, és kiszabadítja Vers Endrét. A varázspálca-szerelő, miután lehull róla a kötél, és a szája is szabaddá válik, dühödten kiabálni kezd.
(Vers urat tkp. apuka játssza, sapkával, szerelősakkal, talán szakállal van elváltoztatva.)

VERS ENDRE Egy állami díjas varázspálca-szerelővel ezt a gyalázatot tenni! Mit képzelnek, mit gondolnak, mit merészelnek?! Több mesét, mesecikket írtak rólam, szereltem egy tündérkertet, mert a kertekhez is értek...
LUCA A kertekhez?
VERS Egyszer egy boszorkánynak a seprűjét is megjavítottam, ami csak hátrafelé szállt. Rükverc! Én, kérem...
LUCA Pszt, pszt, Vers úr, meghallják, és lekötözik újra!
TÜNDÉR Vers úr, lehet, hogy miattunk raboskodott itt. Miattam. Bocsnatot kérek, igazán nem akartam ilyen helyzetbe hozni.
VERS Elárultatok?
ERVIN Azt azért nem.
LUCA Elindultunk magához, mert...
TÜNDÉR Mert meg kellene javítani a varázspálcámat. Most...
VERS Mi lett vele?
TÜNDÉR Eltört.
VERS Hány darabba?
MISI Kettőbe. Én tudtam volna négybe is, de...
VERS Volt csillanás a törésnél?
TÜNDÉR Mint amikor egy boszorkány lyukas vasfoga csillan.
VERS Füst?
TÜNDÉR Volt.
MISI Alul méreglila,
LEO középen irigysárga,

ERVIN fent ördögfekete.
 TÜNDÉR Honnan tudjátok?
 KORNÉLIA Leselkedtünk.
 VERS Érezted-e, hogy zsigbad a kezed?
 TÜNDÉR Ezer tű szurkált mindenütt.
 VERS Lívia Pucc műve. Adjátok ide a pálcát!
 Most azonnal!
 KORNÉLIA Elvették. Mindent elvettek.
 MISI A szerelőtáskámat.
 LUCA A képzeletet. Az álmokat. Az ábrándozásokat. Az apukámat.
 VERS Ó, nem inkább az anyukákat szokták elrabolni?
 LUCA Nem rabolták el, csak elment. Nekem olyan ismerős maga, Vers úr.
 VERS Tán szereltettél te is nálam varázspálcát?
 LUCA Nem hinném. De láttam már valahol.
 VERS Engem?
 LUCA Nem is egyszer. Sokszor. Olyan sokszor, hogy...
 ERVIN Már Gordon Alfréd bitorolja a varázspálcá mindkét felét, amit mindenképpen meg akartunk javíttatni.
 TÜNDÉR Ez a Gordon, aki Vers urat is foglyul ejtette.
 LEO Teljesen feleslegesen, mert mint látjuk, kiszabadult, köszönöm szépen.
 VERS Elhagytad, Csillám Zoli, a pálcádat! Fogalmad sincs, hol van. Lehet, hogy eltűzték. Virágtámasz lett. Egy óriási fogpiszkáló. Mit tudom én, mi lett vele! Mi vagyok én, hogy kitaláljak mindent?!
 ESIKE Vers úr nem vár egy üzenetet véletlenül?
 VERS Nem! Nekem ne üzenjen senki. Pitytyeg valami, én máris ideges vagyok!
 LUCA Ez érdekes. Apa is mindig ideges lett, ha a titkárnője otthon hívta.
 TÜNDÉR Hm. Ha Vers urat kijuttatjuk innét... Esike, nem tudnál valahogy mégis kiszabadítani minket?
 ESIKE Varázsolni sajnos nem tudok. De tudok egy sms-viccet: Volt egyszer egy

sms, aki eltévedt. Mindenkitől megkérdezte, hová kell mennie, de csak nevettek rajta. Az egyik hihíhi, a másik hahaha. *(Csönd)* Ó, hát nem vicces?
 MISI Esike, látod, vannak ezek a rácsok.
 LUCA Útban vannak.
 ESIKE Hát igen.
 ERVIN Az előbb mintha meghajlítottad volna őket.
 LUCA Csináld csak újra!
 ESIKE Biztos?
 EGYÜTT Csináld!

Esike megmutatja a hátát a cellarácsocknak. Közben szelíden mosolyog a közönségre. Nyikorgás, recsegés, a cellarácsock elhajlanak, görbülnek, keletkezik közöttük egy rés, amin mindenki kifér.

Közben trombitaszó. Jó nagy hangzavar

TÜNDÉR Indulás, gyorsan, gyorsan Alfréd Gordonhoz, és visszaszerezzük a varázspálcámat. És akkor Vers úr megjavítja...
 VERS Biztosíték persze így sincsen.
 LEO Én nyilván felesleges leszek.
 ERVIN Itt jobb?
 MISI Szerintem kifejezetten rosszabb.
 TÜNDÉR Akkor gyerünk!
 LUCA *(közben Esike meglát valamit, elengedi Luca kezét)* Kornélia, ne aludj!

Esike megint lemarad. Nézelődik

ESIKE Megint lemaradtam. A barátaimmal kellett volna sietnem... Valaki még mindig vár miattam. Ül az ablaknál, a tér egyik padján, áll egy buszmegállóban, gyűri a zsebkendőt, mikor jön már Esike. Én. Maradjak? Itt nem üldöznek. Iparkodjak utánuk? Keressek másik mesét? De bonyolult. Valahol várnak, és nem tudom, mit tegyek.

3. jelenet

Őr jön, nagy drabális alak, kulcsosomók zörögnek

ŐR (*horkant*) Csakis parancsra képzelődöm!
Te nem vagy. Nem téged őrzünk, nekem
nem ezt mondta Pucc Livia főmesemeny-
asszony! Mások lennének itt a foglyok,
zöldfülű, horkolós, bohóc, valami kislány.
(*Néz*) Akkor se vagy, na. (*Néz*) Phú, jó,
kisöcsém, mi a túrós gombócot keresel itt?!

ESIKE Tisztelt porkoláb úr, én egy gazdát-
lan üzenet vagyok.
ŐR Itt?
ESIKE Átmenetileg.
ŐR Azt mindenki mondhatja, hogy üzenet.
ESIKE Pedig az vagyok, és mindjárt megyek is.
ŐR Te?! Te pattanás?! Te mütyürmazsola!
Te babszempenész! Mit képzelsz te, hogy
csak úgy kísétálsz innen! Ebből a fogdából
még senki sem szökött ki. Akár üzenet volt,
akár ember, akár gondolat!

ESIKE És az előző társaság?
ŐR Hát ez az, hol vannak.
ESIKE Hát elmentek. Nem tudom, hová. Kü-
lönben ez... (*És megmutatja, de a nézőtérrel
nem látni a hátát*) az üzenetem. Kutatom
egy ideje, kinek küldtek. Nem magának,
porkoláb úr?

ŐR Ó, szívem. Tudtam, hogy egyszer Mázsa
Veronika szakácsnő válaszol!

ESIKE Bocsánat, Mázsa Veronikával még
nem találkoztam.

ŐR Nem?
ESIKE Tonna Tímeával egyszer.

ŐR Régi nagy szerelem volt. Mindig elette
előlem a habcsókot.

ESIKE Mondja csak, Alfréd Gordon mese-
birtokos hol tartja az elrabolt varázspálcát?

ŐR Faggatózó?! Nagyon ravasz. És a
Tímea?

ESIKE Tonna Tímea azt üzeni, hogy... ő...
(*Esike megpróbál cselezni*) számíthatasz.

ŐR Mire, mire.

ESIKE Minden kilóra. Minden dekára.

ŐR Grammra!

ESIKE Arra is, finom kis grammocskák. Hol
is tarja Gordon úr a...

ŐR Minden grammocskára igényt tartok.
ESIKE És van itt a plázában még egy gyö-
nyörű nő, aki...

ŐR Aki?

ESIKE Van esélyed.

ŐR Kinél?

ESIKE Magas rangú.

Őr fölneéz

ESIKE Magasabb.

ŐR Egy óriás lány?

ESIKE A rangja magas. Livia.

ŐR Li-li Livia.

ESIKE Pucc Livia!

ŐR Hogy ő meg én?

ESIKE Van rá esély!

*Esike még egyszer megmutatja a hátát. Az ő
elgyengül, szédelegni kezd.*

ESIKE Nagyon beleélte magát. Na, megyek,
azt hiszem, lett néhány feladatom.

Esike el.

Sötét

4. jelenet

*Tündér, Luca, a többiek besettenkednek. Itt
volt előbb Gordon és Livia Pucc.*

*Nagy fényes terem, mindenféle mesetár-
gyakkal. Hatalmas zsufi, pókhálók, maszkok,
álarcok, seprűk, léggömbök stb.*

LUCA (*körbenéz*) Annyira azért nem tetszik.

TÜNDÉR Itt rendezik a világhíres esküvőt.

VERS Láttok rejtekhelyet, ahová a
varázspálcát eldughatták?

LEO Itt nem lehet elrejtteni semmit. Itt csak
elveszni lehet.

ERVIN Nem hinném, hogy itt dugták volna
el.

MISI El kéne rontani egy-két holmit. Tréfá-
ból. (*Nézegeti a tárgyakat*)

KORNÉLIA (*varázsköpenyt talál*) Ez jó kis
takaró lenne. (*Magára veszi, hirtelen égne
áll a haja*) Talán mégsem. Milyen álmaim
lennének ebben a göncben!

Hirtelen kiáltozás, üvöltözés támad, rájuk törnek, Alfréd Gordon és Lívia Pucc, illetve azok emberei, meseszolgái, dragonyosai

GORDON Hahaha, ez megint egy kelepce! Fogságból fogságba! Remek! *(Támolyogni kezd)* Lívia, Líviám, segíts, olyan ármányos vagyok, hogy alig bírom elviselni. *(Megtámaszkodik Líviában, újra erőre kap)* Ti, barátocskáim, mindig lépre mentek. *(A varázspálcát veszi elő)* Csak nem ez a vacak kellene?

TÜNDÉR Már nem is törött!

GORDON Nekem is vannak szakembereim, ügyesebbek, mint Vers Endre.

VERS Kontárok társasága, annyit mondhatok.

GORDON Az én alattvalóim nem kontárok, Vers úr. Maguk viszont... Egy zöldfülű, egy felesleges, egy hétalvó, egy kétbalkezes, na meg egy hengegő tündérfiú!

LUCA Nem is szokott hengegni.

TÜNDÉR *(súgja)* Sajnos szoktam. Köszí, hogy megvédtél.

GORDON Most pedig visszavarázsszollak benneteket a börtönbe. *(A varázspálcára mutat)* Ezzel.

LUCA Szerintem nem kéne.

GORDON És ugyan miért?

LUCA Mert lehet, hogy valóban elrontották, és akkor magát varázsolja oda a dutyiba, Gordon úr. Békák, kígyók, svábbogarak közé, juj.

KORNÉLIA Poloskák, bocsánat.

GORDON Szóval fenyegettek. Engem?!

VERS Valós veszélyről beszélünk, uram.

GORDON Érdekel engem, hogy valós vagy nem valós? *(Lucához)* Teszek arról, hogy rendes, engedelmes meseszolgám legyél.

LÍVIA Pontosítok, kedvesem. Az én meseszolgám.

GORDON Látszólag igen, de...

LÍVIA Ma kimondjuk a boldogító igent.

(Lucához) Te, kislány, ezentúl takarítasz rám,

reánk. Súrolsz, mosol, főzöl, ízé, boltba jársz, befizeted a számlákat, porcicákat tanítasz nyávogni, szétdobált holmimat a helyére rakod. Te, te, Lucika!

GORDON És te, Csillám Zoltán, vásott tündérbögyörő, az én szolgám leszel. Minden varázslásom után, amit ezzel bűvészkedem, tapsolsz. Bravózol. De ügyes vagy, fantasztikus vagy, Alfréd Gordon! Te szupermen! Mesekapitány! Lívia néni majd megtanít őszintén hízelegni. *(Líviához)* Ugye drágám? LÍVIA Nem néni! Ezt soha többé, mert...

Színből, szívből, igazán. (Puszilkóznak)

TÜNDÉR *(barátaikhoz, súgva)* Most szökjete! Amíg enyelegnek.

LUCA Igen, oldjatok kereket.

VERS Menjetek már!

LEO Szuper börtön, gyönyörű kilátás, patkányok, egerek, klassz poloskák, sajnos menni kell...

MISI Arivedercsi, itt már minden el van rontva, már nincsen feladatom...

ERVIN Csak úgy elsétálni elég szabálytalan.

TÜNDÉR Ne fecsegjetek már!

KORNÉLIA Szívesen elheverednék a hálószobában, de hát a kötelesség.

GORDON Miben mesterkedtek? Nem mentek ti sehová, barátocskáim!

Őr szalad be, fölbukik

ŐR Uram, megérkeztek a... kiscigányok, a... farkas. Rókacsáládok. Bagoly, nyuszi és egy akkora varangyos, alig tudtuk föltolni a meseplázapalota-lépcsőn. *(Észreveszi Esikét)* Te itt?

GORDON Távozhatsz. *(Őr indul)*

LÍVIA A jégkirálynő még nem jött?

ŐR Akkor kocogna a fogam, úrnőm. A lyukas is.

LÍVIA Úrnőm. Milyen szépen mondod, nagyfiú. Úrnőm. Menj! Ti maradtok! *(A settenkedő társasághoz)*

Őr el

ERVIN Nahát, tervez velünk az úr valami gonoszsgát?
 LEO Valami felesleges rosszaságot?
 KORNÉLIA Lehet aludni?
 GORDON Ó, igen. *(Nézi őket)* Egy szabálytalan, egy felesleges, egy álomszuszék. Tökéletes társaság. Van tervem, igen. Mindent látok előre, meg hátra. Benneteket mutogatni foglak, mint egy letűnt kor száználmas képviselőit. Hogy ilyen alakok, mint amilyenek ti vagytok, a mai mesékbe nem kellene. Ilyen haszontalanok. Ilyen másfélék. Ilyen ügyefogyottak. Csak szájalni tudtok!
 VERS Velem még nem számoltál, Gordon.
 GORDON Úgy véled, öreg barátom?
 VERS A varázsigéket, amiktől a pálcá rendszeren működhet, csak én tudom.
 LÍVIA Hát akkor megint jön a szalagozás. Szívesen csinálom.
 VERS Miféle szalagozás?
 LÍVIA *(mutatja)* Elnémítás.

Beszalad az Őr

ŐR Bréknyúz! Érkezett a gonosz mostoha, több banyaboszorkány, az irigy, lusta lányok, balett-tüllben.
 LÍVIA Adjatok nekik epebambit, békalábropit, szopogatós vasorrot, iszkiri.
 ŐR Igenis, igenis, puff. *(Elhasal)*
 LÍVIA Állj, vissza. Mi maradt el?
 ŐR Bocsánat. Úrnőm. Az... hogy úrnőm.
 LÍVIA Ha még egyszer elfelejted, a vőlegényem elvarázsol, értve? Menj! *(Őr el, vissza)*
 ŐR Bocsánat, mivé?
 LÍVIA Amivé csak akarja. Igaz, Gordon?
 GORDON Igaz.
 LÍVIA Iszkiri! *(Őr el)*
 GORDON Hahaha. Vers barátom, átprogramoztattam a pálcát. Magának nem engedelmeskedik. Hiába szavalgat. Mormol rímeiket, költői képeket, buta hasonlatokat. Csak nekem engedelmeskedik. Táncolj! *(Pálcá táncol)*

LÍVIA Vagy nekem engedelmeskedik.
 GORDON Nem, kedvesem, neked nem, nekem.
 LÍVIA Ez tévedés.
 GORDON Dehogy tévedés.
 LÍVIA Félreértés.
 GORDON Csak te értesz félre valamit, kedvesem. Menjünk inkább...
 LÍVIA Azt ígérted, Alfréd, én is varázsolhatok veled!

Míg Gordon és Lívia veszekszik, a többiek settenkedni kezdenek kifelé

GORDON Volt egy ilyen elszólásom. Valamikor. Kiskedden. Úgy értettem, engedem, hogy engedelmeskedjen neked is. Most pedig dolgunk van. A tervek szerint haladjunk. Kimondjuk a boldogító igent az Ármánykapolnában Denevér Eszter anyakönyvvezető előtt.

Őr berohan, elállja a lopakodók útját

ŐR Úrnőm, a Jégkirálynő késik, az úthoz fagyott a hintója.
 LÍVIA Alfréd, azonnal csinálj valamit!
 GORDON Olvasszak, őőőő, jeget?
 LÍVIA Varázsold ide a hintót! Már menni fog, nem?
 GORDON Legalább bebizonyítom, hogy működik.
 ŐR Uram, izé, úrnőm! Hamupipőke sms-ezett, hogy eltévedt.
 LÍVIA Rettenetes pechsorozat. Ez is csak velem. Állj, Gordon, nem a te műved?! Negligárod a legjobb barátnőimet?
 ŐR És a... ő...izé... A török basa gyomorrontást kapott útközben.
 GORDON Miért gyöngülök? Nyissatok ablakot!
 ŐR Plázában nincsen ablak. Khm. Uram, lenne még valami. Itt van... egy olyan... izé... egy...
 GORDON Mondd már.
 ŐR Egy olyan... ilyen, amolyan, egy...

LÍVIA Hozzám jött vagy hozzá? (*Gordonra érti*)
 ŐR Úrnőm, ez az alak egy olyan... (*Legyint*)
 olyan semmilyen.

LÍVIA Meghívtál valakit a tudtom nélkül,
 Alfréd?

Esike bejön

ESIKE Sziasztok. Buli van? Húha, nyüzsgő
 társasági élet. Szép menyasszony. Elegáns
 vőlegény. Hát, csak az a baj. ... hogy nem
 illetek egymáshoz.

LÍVIA Mit hadoválsz, te babszem?

GORDON Hogyhogy nem illünk?

ESIKE Nem szeretitek egymást.

GORDON Fölrobbanok ezen az
 arcátlanságon!

LÍVIA Nem halálosan szerelmes belém az
 Alfréd?!

ESIKE Bonyolult dolog. A szerelem. Össze-
 illeni. Kitartani. Hűségese nek lenni. Együtt
 kelni, feküdni, egy tányérből enni. Sokan
 azt hiszik, szeretik egymást, és sajnos nem
 illenek össze.

LÍVIA Te nem szeretsz engem, Alfréd?

GORDON (*támolyog*) Mert mit szeressek
 rajtad? A feleselő szájadat? Hogy nyomban
 kacsalábon forgó palotát akartál? Az se
 zavart volna, ha bütykös.

LÍVIA Csak annyit akartam, amennyit más
 főfeleségek.

LUCA (*súgva*) Láttad, micsoda hatása van
 Esikének?

TÜNDÉR Figyeld, Luca, a többi gonosz
 mesehős hiánya is gyengíti Gordont!

LUCA Van esélyünk!

TÜNDÉR Nem is kevés!

VERS Csak a pálca kellene még!

GORDON Különben te szeretsz engem?

LÍVIA Hatalmaskodsz. Kong a fejed. Gőgös
 és öntelt és önző... meg...

GORDON Szimpatikus jellemvonások. Nagy
 arc, zseni vagyok. Pont téged szeresselek?!

LÍVIA Vedd tudomásul, kelkáposztaízű a
 cappantásod!

GORDON A tied meg... mintha egy kígyó
 tévedne a számba.

ESIKE Nem kell ez a perpatvar, Alfréd
 Gordon. Nyugodj meg szépen, és add ide
 a pálcát.

GORDON Amikor azt mondják, nyugodjak
 meg, attól leszek totál ideges.

LÍVIA Add nekem inkább!

GORDON A menyasszonyom is ellenem
 támad?!

ESIKE Kérem szépen a pálcát. Nem a tiéd.

GORDON Minden az enyém! Ti is az enyé-
 mek vagytok!

ESIKE Azt gondolod, én is csak a tiéd
 vagyok, Alfréd Gordon?

Esike megmutatja magát Gordonnak.

*Gordon tátott szájjal nézi, szédül és támolyog,
 elejti a pálcát, Esike fölveszi*

GORDON Nem, nem, nem, ezt ne is lás-
 sam! (*Esike hátára*)

LÍVIA Én miért nem nézhetem meg?! Ó, jaj.

ESIKE Nem kell összeházasadnotok, feszült
 viszony lenne, sok veszekedéssel, törnének
 a tányérok, a poharak, lenne ordítózás,
 kergetőzés, palotaborogtatás.

LÍVIA Ó, falhoz vágni egy méhecskemintás
 levesestálat! (*Sóhajjt*)

GORDON Én is szeretek asztalt borogatni,
 csak most... nem lenne erőm hozzá. Hol-
 napra összeszedem magam, és örökre ellá-
 tom a bajod, a bajod, jaj... (*Liheg nagyon*)

ESIKE Nem kell tányértörés, kergetőzés, do-
 bálózás. (*Vers Endrének visszaadja a pálcát*)

Vers úr, rendesen megjavíthatja, nem lesz
 nehéz, ugye?

VERS Hogyne, máris.

Őr rohan be. Közben Vers Endre már mormol

ŐR A vendégek fölfaltak mindent. Bocská-
 nat, úrnőm! Lázadnak a malacok, az őzikék.
 Egy lidércnek idegösszeomlása lett. Ker-
 getik a szolgálkat. Gurigatják ki a plázából a
 boros hordókat. Viszik a sült bárányt, ökröt,

kappant. Dobálják a tortákat. Egymás eltorzult ábrázatába. Úrnőm. Minyonnal dobtak fejbe. Meg tetszik kóstolni? *(Levesz magáról egy ujjnyit, Lívia megkóstolja)*

LÍVIA Lakodalmi kisminyonos tortám. Lett volna.

Nagy zajok kintről

GORDON Védj meg, szerelmem! Állj elélem, ha ránk törnek!

LÍVIA Nem te vagy a hős vitéz?! Bömbölő vízésés?! Nyámnyila! *(Őrhöz)* Jöjj hozzám, te minyonnal megdobott, húséges fiú! Úrnőd mellett a helyed. Nekem is vannak terveim. Menjünk, jó? Hagyjuk el ezt a lúzer helyet, ahol egy nyamvadt házasságot se lehet kötni.

ŐR Követlek, úrnőm, mindhalálig.

LÍVIA Semmi halál! Maradjunk életpártiak! Nézzem csak. Elég jóképű vagy. A tortakrém jól áll. Igaz is, cuppantani tudsz?

ŐR Úrnőm... kivel cuppantsak én, kicsi meseszolga, egy jelentéktelen...

LÍVIA Sok a duma. *(Magának)* Haladjunk. Szedd a lábad! Akkor szólj, ha intek, hogy lehet!

Lívia, szolgál el

GORDON Hálátlan kutyák. *(Liheg)* Nem vártam mást. Minden ember és mesehős rossz, nem? Gonosz világ. Mindenki lop, csal, füllent, sunyiskodik, nem?!

VERS Sarkos megfogalmazás. *(Tündérhez)* Tessék, kész a pálcád.

TÜNDÉR Akkor most én visszavarázsolom magunkat Lucáék otthonába.

MISI Őőő, hát izé...

ERVIN Amondó lennék, hogy...

KORNÉLIA Lucánál mindig az ágy alatt kellett lennem.

LUCA Ne kapkodj, Zoli! Van még itt tenni-való. Gordonnal mi lesz? Ki kell találni. Ki is találtam. Szóval, neked még lenne dolgod, Kornélia.

TÜNDÉR Á, értem! Te álomszabadító is vagy, Kornélia.

KORNÉLIA Ha nem alszom el közben, valóban. Mondd, kit kellene megszabadítani a rossz álmoktól?!

Mindenki Gordonra néz

GORDON Azt már nem! Én... én szeretem az álmaimat! A rémálmaimat, a leizzadós álmaimat, a testforgató, ágyról leesős álmaimat, a horror álmaimat. Az álmaimat nem adom!

ESIKE Jobb lesz neked, ha nem ezekkel az álmokkal foglalkozol, hanem a hátamra írt üzenettel... *(Meg akar fordulni, hogy mutassa a hátát)*

GORDON Azt ne! Kérlek, azt ne! Én szeretem, ha úgy általában rossz. Tulajdonképpen azt szeretem a legjobban.

ESIKE Még nem érezted meg a jó ízét.

Csináld, Kornélia! Szabadítsd meg Gordont!

MIND Csináld, csináld, Álomszabadító Kornélia!

GORDON Ne, ne, ne, segítség, segítsen valaki! Anyukám, apukám, őőő... valami rossz szellem nincs a közelben? Egy cukicuki vásott kisgyerek? Megfizetem. Van még mesepénzem! Halljátok? Nem segít senki?! Ezt le fogom bosszulni. Úgy lebosszulum, hogy az ágy alatt fogtok élni!

Kornélia közben odamegy Gordonhoz, ásítozik, megkopogtatja a nagy fejét. Jó nagyot kong, visszhangzik is, és mintha valami suhanna. Kornélia elkapja

KORNÉLIA Egy rémálom! *(Újabb kopogtatás, elkapás)* Aha, egy vacogtató álom! *(Újabb kopogtatás, elkapás)* Egy sikoltozós. Egy kiabálós. Egy zuhanásos. Jó. Már nincsen több rémálma Gordon úrnak.

Gordon könnyű lesz, mintha lebegne

GORDON Tele lett a fejem méhecskével, virággporral, van egy bögöly is. Máris

szeretnék valami jót tenni. Jót. Jót. Szépet. Rosszat csak titokban.

ERVIN Azért vágok közbe, mert túl szabályos. Megterhelő kalandozás volt. Át kell gondolni, mi történt. Nálad a pálca, Zoli. Meg kell nézni, mi újság otthon. Biztosan a mi tündé kertünkben is volt kavarodás, igaz, Gordon?

GORDON Már nem emlékszem...

MISI Si, Si, biztosan nagy szükség van rám is. Egy-két kismesét, nagymesét meg kellene szerelni.

KORNÉLIA De jó lenne végre egy jót aludni! Mint a hétalvó Csipkerózsika.

TÜNDÉR Látod, tényleg mennem kell.

LUCA De jössz majd újra.

TÜNDÉR Persze, amikor csak tudok.

LUCA Ígértél nekem valamit.

TÜNDÉR Ha megígértem, meg is tartom.

GORDON Most, hogy a jó rögös útjára léptem, velem mi lesz?

ERVIN Vigyük magunkkal őt is?

LUCA Csak ne hozzánk!

MISI Egy lepkehajtogató állás még betöltetlen a mi mesénkben.

GORDON Ó... ez minden vágyam. Tündéruzenetet hajtogatni, és fújni őket ide és oda, és néha utánuk repülni!

MIND Hát akkor jó. Varázsolj, Zoli!

VERS Én hazamennék magamtól, engedelmetekkel. Tudom az utat, nincs is olyan messze. Van útközben egy költőfogadó, meghallgatok ott néhány verset.

LUCA Még mindig nem tudom.

VERS Mit nem tudsz, kislányom.

LUCA Hogy olyan ismerős, Vers úr. Miért?

VERS A vers jó ismerős. Néha úgy segít, hogy nem is veszed észre. Vigyázz magadra!

MIND Viszontlátásra, Vers úr! Vigyázz magadra, Vers úr!

VERS Köszönöm. A varázspálcára pedig tessék ügyelni!

TÜNDÉR Igen, igen, vigyázni fogok.

ERVIN Hát akkor varázsold haza Lucát, Zoli.

Megölelik egymást

TÜNDÉR Nemsoká találkozunk.

LUCA Olyan... olyan nehéz elválni, Zoli.

MISI Persze, pedig nem ragasztóztalak benneteket össze.

KORNÉLIA Fogtok egymásról álmodni, naná. Megígérhetem.

MISI Attenzione, kezdem!

Pálca varázsol, fény, csillám, pikk-pakk.

5. jelenet

Máris ott vagyunk Luca szobájában.

Na, de odakerül Esike is. Reggel van, látni az órán. Szól a mobil. Csingilingi, ébresztő

LUCA De furcsát álmodtam. (Suttog) Zoli! Zoli! (Nincs válasz, talán fölvesz a párnájáról egy üzenetlepkét, elolvassa) Csillám Zoli! A legmenőbb srác a suliban. Ő dobta be a lepkét az ablakon?

Kopogás, anyuka bejön

ANYA Kislányom, ébresztő. Ja, te már föl is keltél! Csak nem vagy beteg?! (Meglátja) Itt a mobilom, hajnal óta kerestem. De jó, hogy megvan. (Nézi) Nincs lázad. Szakkör után megyek érted. Este pedig jön...

LUCA Kicsoda?

ANYA Apukád.

LUCA Hazajön? Kibékültök?

ANYA Tudod, ez annyira bonyolult.

LUCA Nem akarod?

ANYA Nem tudom, kislányom.

LUCA Ne sírj, anya! Ne haragudj, hogy ilyen kiállhatatlan voltam!

ANYA Nem voltál az. Figyelj, drágám, ne késsünk el, jó? Mindjárt találkoznom kell Gordon úrral.

LUCA Gordon úrral?!

ANYA Egy hete jött, tudod, az új könyvtárigazgató. Kicsit mulatságos. Itt... közepén kopszodik, mint Hókuszpók.

LUCA Ja, igen, mint Hókuszpók.

Anya kimegy. Luca öltözik, tesz-vesz, pakolja a táskát, egyszerre valami hangot hall. Emeli a fejét. Mintha valaki dúdolna. Luca körbenéz. És meglátja, észreveszi Esikét.

Esike ül a sarokban

ESIKE Szia!

LUCA Szia, Esike! Látod, nem maradtál le. ESIKE Sajnos lemaradtam. De megtaláltalak. Valahogy kések, elsodródok, lemaradok. De mindig haladok, látod. És ideérek. Jó itt. Tényleg.

LUCA Köszönöm. Most el kell mennem, tudod, számtan, helyesírás, fogalmazás. ESIKE Semmi baj, találkozunk még. Az is lehet, hogy utánad megyek az iskolába. Beintegetek az ablakon.

LUCA Jönnek majd Zoliék. Zoli, Ervin, Misi és Kornélia, mindig együtt megyünk a suliba. Te jó ég, akkor ők...! Ők voltak a...

ANYA Luca, Luca, igyekezz, kérlek!

LUCA És képzeld, Esike, ma eljön apukám. Két hét után.

ESIKE Örülsz, ugye?

LUCA Izgulok.

ESIKE Nem lesz baj. Most megyek, jó?

LUCA Szia, Esike.

ESIKE Szia, Luca.

Luca áll a szekrény előtt meglátja az apja fényképét

LUCA Apa.

Esike már megy, most megfordul, és megmutatja a hátát.

Amin az üzenet van.

Egy szó csupán:

SZERETLEK

LUCA Te jó ég, apa volt Vers Endre?

Csend.

Luca kiszalad

LUCA Anya, anya, képzeld, mit álmodtam!

ESIKE Nahát, már megint egyedül. Lehet, hogy bennem van a hiba? Hogy valamit elrontok. Hogy valamit nem jól csinállok? Na jó, utánuk megyek. Van más dolgom? Mindegy is, hogy ki küldött. Idejutok meg oda. Meg amoda.

Egyszerre hall valamit.

Sírás, hüppögés.

Esike lassan körbejár a szobában, csodálkozik, erősen nézelődik.

Észrevesz valamit a sarokban

ESIKE Szia! Jöjj onnan ki, kérlek! Nem bánthatlak. Nem is tudom, hogy kell.

Az a valami kijön a rejtékéből. (Szekrény, ágyalj?)

Egy nagy fekete pötty

ESIKE Te ki vagy? Fekete szeplő? Tintapaca? Egy nagy kávéfolt!

PÖTTY Én... én egy... egy katicapötty vagyok.

ESIKE Katicapötty. Egyedül? Ti többen szoktatok lenni, és sokat nevettek, vihorásztok, különösen repülés közben, bocsánat.

PÖTTY Általában. De én egyedül maradtam. A katicámat egy Alfréd Gordon nevű mesekereskedő úgy megijesztette, hogy a nagy remegésben leestem a hátáról. És elvesztem.

ESIKE Nem tudod, mit csinálj. Segítsek?

PÖTTY Tudnál?

ESIKE Máris lenne ötletem kettőnkkel kapcsolatban.

PÖTTY És mi lenne az?

ESIKE Gyere velem! Én egy kicsi sms vagyok, jövök-megyek, és mostanában mindenfelé mindig kavarodás van. Meg keveredés. Nem tudom, hová tartok.

Szerintem jól megleszünk. Vannak kényes tulajdonságaid?

PÖTTY Az az igazság, hogy vannak.

ESIKE Értem. Kinek nincsenek? És kicsodák?
PÖTTY Hát, hogy félek. Úgy általában. Elég sokat félek.

ESIKE Nahát, én nem félek. Szerintem jól megleszünk. Majd bemutatom a barátaimat. *(Mesél)* Azok milyen különös figurák. Van egy, akinek zöld a füle, ő teljesen felesleges, a másik szabálytalan, ilyen cipőkkal, a harmadik alszik folyton, igazi álomszuszék, de különben cuki, van egy szerelő barátom is, aki tud olaszul. Mindent el tud rontani, kérlek! Na és van egy tündér barátom is, van varázspálcája, amivel szokott szűr... őőő... egyszer megszurkált egy kellemetlen alakot. Meg egy kislány is a barátom, nagyon szépen tud álmodozni... *Kalandoztunk együtt.* Ja, igen. És van még egy barátom.

PÖTTY Igen?

ESIKE Kong a feje.

PÖTTY Ó!

ESIKE De ne félj! Átprogramoztuk.

PÖTTY Tényleg? Hogyan?

ESIKE Elmesélem. Közben haladjunk. Az úgy volt, hogy a Luca, tudod, a barátom....

Elhalkul.

Függöny

Megjelenik a tündérfiú. Vagy csak sötét van. Nem látjuk őket.

TÜNDÉR Luca, Luca.

LUCA Itt vagyok, szia, Csillám Zoli!

TÜNDÉR Ígértem neked valamit.

LUCA Hogy ha megjavul a pálcád, varázsolsz valamit.

TÜNDÉR Igen! Készen állsz?

LUCA Igen.

TÜNDÉR Csillám, csillám, képzelet!

Átszáll a színen egy lepke.

Effektek,

világos,

a valóságban vagyunk

Vége



DÉRCZY PÉTER

A KÖNYV ILLATA

Ad notam Scent of a Woman

2014 tavasza volt, április vége, de semmi öröm és felpezsdülő élet nem volt benne, amikor bementem egy budapesti, egészen pontosan valahol Dél-Pesten, nekem a világ végén lévő kórházba, hogy aztán vagy két hónapig ki se jöjsek onnét. Tavasz volt ugyan, de borongós, folyton szemerkélt az eső, szürke égbolt borult fölénk, mintha ősz lenne, szeptember végén vagy szerencsétlen októberi napon.

Nem tudtam még akkor, hogy pontosan mi is vár rám, de nem vagyok „schöngeist”, így hát nem cipeltem magammal könyvhegyeket, hogy majd milyen jól fogok én itten olvasgatni, miközben étellel-itallal ellátnak, egészségemre/életemre vigyáznak, és finom, puha, hús női kezek simítják olykor lázas homlokom – egy könyv volt nálam, Agatha Christie regénye, meg nem tudnám mondani, melyik a terjedelmes életműből, amit aztán két hónap alatt se olvastam el rendesen, csak ott árválkodott a kórházi kisszekrényemen, majdnem azt írtam, éjjeliszekrényemen, hisz már-már berendezkedtem, hogy hát: akkor itt fogok élni. Ha fogok. Ám hogy ennek a klasszikus krimiírónak a könyve ott gubbasztott, mintha aggódva és szeretettel figyelve, talán szerepe volt abban is, hogy végül kijöttem, elhagytam a kórházat, ahonnét egy ablakon keresztül láttam jó ideig a világ egy apró „filmkockáját”, mégpedig fordított perspektívában. Szürreális, de ezen ablakon keresztül nem egy egyre táguló perspektíva nyílt ki előttem, hanem éppen fordítva: mintha egyre csak szűkülne a kilátás, mintha egyre szorongatóbb és egyre kisebb és kisebb lenne az a kép, amit néztem – persze már akkor, amikor egyáltalán felkelhettem az ágyból. Mert most még nem.

Csővek vezettek ki belőlem mindenhonnan és mindenfelé, nemhogy felkelni, mozdulni se tudtam nagyon sokáig, egyetlen jó az volt, hogy egyedül feküdtem egy kétágyas szobában, persze, mint később kiderült, amikor elszámoltunk az osztály gazdasági vezetőjével, egy kisebb vagyonért (utolsó hetemet épp ezért már egy ötágyas szobában töltöttem, ingyen, ami a tb-járulék után jogosan jár, a magyar egészségügy nagyobb dicsőségére). De ez mind nem érdekes, az sokkal inkább, hogy amikor már valamennyire embernek éreztem magam, kézbe vettem Agathát, de nem volt erőm, agyam, hogy olvassam, csak fogtam, forgattam, tapogattam; néztem, szép könyv volt, kemény táblás, borítója, a szedése, az oldalak tükre – mind rendben volt, de olvasni képtelen voltam, csak tartottam, egyre közelebb a szememhez, s aztán nyilván elaludtam az erőfeszítéstől, a könyv az arcomra borult, és akkor még az ébrenlét és álom határán éreztem meg újra azt az illatot.

Negyven évvel korábban állok az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészkarának épületében, a Pesti Barnabás utca és a Váci utca torkolatában, talán a második emeleten, várok a professzoromra és a szemináriumára, előtte voltak lyukasóráim, bóklásztam a Mézes Mackó, az Idegennyelvű könyvesbolt és más könyváruházak között a Belvárosban, hetvenes évek közepe, a kaszinótojás két zsemlével még éppen megfizethető, egy könyv szintén. A könyvantikváriumok sincsenek messze, a

Széchenyi Könyvtár, az egyetemi könyvtár, az Irodalmi Múzeum mind egy nagyobb kupacban; ha szétnézel ezen a fensíkon, úgy tűnhet, mintha mindent beterítenének a könyvek. És mintha mindenki a könyvek bódulatában élne – legalábbis mi, bölcsészek így gondoltuk, s volt, aki úgy vélte, ez már narkózis, függőség, s barátom, Karcsi, aki évfolyamtársam volt, akivel együtt voltunk katonák a vásárhelyi egyetemi században, szóval Karcsi ráördított egy másik társunkra a Váci utcában, aki az egyetem felé oldalazgatva könyvet tartott a kezében, és olvasott, s láthatóan nem vett tudomást semmi másról, hogy: „Könyörgöm, legalább az utcán ne!”

Szóval állok ott a szemináriumi szoba előtt, van időm, jóval korábban érkeztem, háttal nekidőlök az ablaknak, hogy jobban lássam a könyvet, amit az imént vásároltam (meg nem tudnám mondani, mi volt az), nézegetem, szépnek látom, pörgetem a lapokat, még semmi tudásom sincs szedésről, oldaltükörről, még semmit nem tudok róla, hiszen nem is ezért vettem, hanem azért, ami benne van; vagy legalábbis elképzeltem, hogy van benne valami. Majd később megtanulom, hogy ez nem ilyen egyszerű, hogy persze a lapokba foglalt szöveg, a jelentés valóban fontos, ám nehezen választható el a formától: hogy egy *Zabhegyezőt* csak úgy becsúsztatás a kabátod zsebébe, nem számít annyira, milyen papír, milyen betűforma, előkapod, amikor kedved van rá, az *Ulysses* grandiózus monstrumával már nem viselkedhetsz ilyen lazán.

De most, negyven évvel ezelőtt, szétnyitom valahol, és beletemetem az arcom a testébe, szívom szinte fuldokolva azt, amit ma sem tudnék pontosan meghatározni: a papír, a nyomdafesték (akkoriban még egy napilaptól „festékes” lehetett a kezéd), a ragasztó összekeveredő, semmire nem hasonlító, meghatározhatatlan, megfoghatatlan, zsigeri illatát, amit mégis bármikor, bárhol azonnal fölismersz a vadászó vadállat tökéletes szimatával. S ekkor bukkan föl a professzorom, akit tisztellek, egy csomó dologban nem értünk egyet (mégis ő fog elhívni néhány évvel később az első munkahelyemre, amit ő vezet, nem fogunk sokáig együtt dolgozni, de ez egy másik történet), ám sokat tanulok tőle, ahogy mondani szokás: jót is, rosszat is, s láthatóan meglepődve, mégis halvány mosollyal az arcán megkérdezi: „Szagolja?” Úgy viselkedtem, mint akit rajtakaptak, mintha a csajommal lettem volna titokban, zavarodottan, talán el is vörösödtem, nem tudtam mit kinyögni, csak hogy: „Igen.”

Aztán sokáig nem tudtam különbséget tenni, hogy egy könyv vajon mi is: az a szöveg, amely a lapokra van nyomtatva, vagy elválaszthatatlan tőle a fizikai jelenlét, hogy az is rendben van-e, hogy a „mit” mellett a „hogyan” is számít. Volt két évem, amikor az ország vitán felül legjobb könyvtárában dolgoztam, igaz, nem könyvekkel, hanem periodikákkal, az OSZK Hírlaptárában, persze volt átjárásom a „könyvesekhez” is. Akkor tanultam meg azt is (nem mellékesen a barátságot, a szolidaritást, az együttérzést a nyolcvanas évek legelején a sok kallódó férfi és ritkábban nő között), hogy a könyv persze mindig tovább él, mint egy napilap, hetilap vagy folyóirat, csak az a kérdés, éppen milyen életet él, s vajon él-e, s meddig él. Vicces is, meg tragikus is, hogy a „lapokat” sokszor könnyedén hányjuk ki a szemétkébe, de szerencsére a könyvekkel kicsit más a helyzet: néha égetik, néha darálják, de csak ritkán

dobják ki, bármi legyen is tárgyuk, mint én tettem 30 évvel ezelőtt az utált (amúgy örökölt) Lenin összessel. És máig bánom.

Aztán meg ott az internet, olyan kapacitással, ami talán föl se fogható, ahonnét nem is lehet „kidobni” bármit is, mert a „net” nem felejt. Öreg hírlaptárosként eszembe jut, amikor nagy ritkán fölszállok valamilyen közlekedési eszközre, hogy az okostelefonjukba görnyedő emberek, akik nem néznek ki az ablakon, nem néznek a mellettük ülőre, tulajdonképpen nem néznek semmire azon az apró képernyőn kívül, vajon mit látnak valójában, és vajon mit olvasnak, mit lehet egyáltalán olvasni ilyen személytelenül, viszony nélkül. És zsebre vágom az okosnak vett, de butaként használt telefonom.

De azért nem vagyok (még) vén hülye, tudom, a magam életében is hál’ istennek tapasztalom, mennyi minden könnyebbséget jelent a „könyv nélkülség”, hogy mennyi olyan portál is van, ami a munkád segíti. Persze, hogy a *Háború és békét* lehet-e laptopon, notebookon olvasni, azzal kapcsolatban vannak kétségeim. Húsz-harminc évvel ezelőtt még lehetett szórakozni azzal, hogy ágyba lehet-e vinni a számítógépet úgy, mint egy könyvet, amire kíváncsiak vagyunk. Ez ma már nem lenne vicces, a laptopok, a notebookok és okostelefonok korában nyilván nyugodtan dőlhetünk ágyunkba. Viszont a könyvnek mindig lesz egy nagy, soha be nem hozható előnye: a teste, hogy fogható, simítható, és egy olyan térben láthatod, ahol magad is létezel. Azon ugyan elgondolkodom néha, hogy előnt bennünket a könyvek cunami, hogy hol lehet mindezt őrizni és továbbadni. Lehet, hogy ez korosztálybéli probléma, mármint hogy valakit érdekel-e az, hogy kézbe vegye azt a testet, amit amúgy könyvként definiálunk, ki tudja. Vagy elég neki a pusztá szöveg, a jelentés, a neutrális vagy inkább egyszerű pragmatikus viszony betűkhöz, szavakhoz, mondatokhoz. Ki tudja?

Agathát azóta se olvastam el rendesen, valahol itt figyel rám a lakásomban a már-már pusztító mennyiségű könyv között, elég nehezen férek tőlük, és várja, hogy újra kézbe vegyem, hiszen az illata még mindig a régi.

PODMANICZKY SZILÁRD

— napló-részlet — ÖRÖK ÉLET MEG EGY NAP

2022. április 30. – 103 kg (Futás, gömbkilátó)

A Margaréta köz nagyon keskeny utca, egyenesen a Balaton-partra visz. Belépek az utcába, mire szemből hatalmas rózsaszínű pólóba öltözött nő rohan felém, és kiabál:

– Látott erre futókat?

– Nem – válaszolom –, magán kívül senkit.

– Akkor merre mehetek? – kérdezi.

– Fogalmam sincs – mondom, és azon gondolkodom, hogyan tudnék segíteni neki, mert látom, nagyon el van veszve. – Tud valami célt, ahová be kell futni? – kérdezem.

- Nem tudok – válaszolja.
- Hát – mondom –, így pokoli nehéz lesz.

*

Mostanában két dalt szoktam dúdolgatni közterületen. Ha biciklizek, a *Sárga tengeralattjárót* angolul, ha gyalogolok, akkor a saját fejlesztésű *Kis pizzamám, kis pizzamám, hát én egyszer, kis pizzamám* kezdetű dalt. Ezúttal a feleségemmel sétáltam, úgyhogy beszélgettünk, ám ahogy az orvosi rendelő feljárójához értünk, egy nádszálvékony fickó papucscipőben, vasalt ünneplőingben és egy még fiatalabb és vékonyabb, kígyótestű nő toppant elénk.

- Hogy jutok a gömbkilátóhoz? – kérdezi a fickó.

Megállok, gondolkodom.

- Innen két irányba is indulhat – mondom.
- Melyik a rövidebb? – kérdezi.
- Talán ha itt előre megy a cukrászdáig, abba az irányba, amerre mi is megyünk, aztán ott jobbra, és az az út már fölfelé visz.
- És a másik? – érdekli, miközben a kígyótestű lány vonaglik mellette.
- A másik: itt elmegy a hetes mellett a Suzuki-szalonig, és ott balra föl, az utca végén kitáblázva a kilátó.

- Köszönöm – mondja. – Melyik hány perc?

– Nem mértem még.

– De mégis. A rövidebb.

– A rövidebb 14 perc.

Elindulunk. Mennek előttünk. Hátrafordul.

– Szóval, elmegyek a cukrászdáig, aztán ott jobbra. És az már odavisz koppanásig.

– Nem egészen koppanásig, de majdnem.

– Most hány percre vagyunk?

– Most már 11 és fél.

– Szóval, a cukrászdáig, aztán majdnem koppanásig jobbra.

– Ja.

– Most hány perc?

– Most már egy kicsivel kevesebb, mint amit az előbb mondtam.

– Buli lesz fön, tudja, ahol pénzt lehet költeni.

– Ja – mondom –, ismerem az ilyen szitut.

– A cukrászda nyitva van?

– Nincs.

– Most hány perc?

– Koppanásig?

– Koppanásig.

– Most már csak nyolc.

– Köszönöm.

Még háromszor körbekérdezte ugyanezt, miközben a kígyótestű nő pörgött körülötte. Aztán odaértünk a sarokra, és lefordultak. Vitt egy nagy méretű női táskát is.

– Ez szívatott téged? – kérdezi a feleségem.

– Nem hiszem. Láthatta, hogy nem tud kihozni a sodromból, az ilyen minimalista párbeszédek ujjgyakorlatok egy dramaturgnak. De ha szívatott is, jól csinálta, sokat tanulhatna tőle a szakma. Koppanásig.

2022. május 1. – 102,9 kg (Ördög)

Mióta lerohanták az oroszok Ukrajnát, esténként úgy koccintunk, ahogy nagyapámtól tanultam a dolgok fontosságát: Egészség meg a béke! Több mint két hónapja szórjuk a varázsszavakat, de nincs hatásuk, nincs béke, ráadásul az állandó balatoni szélben meg is fáztunk, egészség sincs. Beláttuk, stratégiát kell váltani. Ma este arra koccintottunk, hogy vigye el az ördög Putyint!

2022. május 9. – 103,1 kg (Portré)

Egy portréfilm készült rólam. A nappaliban ültem a tévéfotelemben, és az életemről beszéltem. A mondatok, amiket számtalanszor elmondtam, mérhetetlenül jelentéktelenek és súlytalanok voltak. Mintha a számmal rádióznám ki magam a világból. Mintha nem elmondanám, hanem visszaszívnam a mondatokat. Aztán fölolvastam a feleségem kedvenc versét, és ettől megkönnyebbültem, mert hozzá beszélhettem. Aztán kimentünk az udvarra, és egy drónnal fölvertük a házunk tetejét, a kertet, a lestyánbokrokat, a moníliától szenvedő sárgabarackot, a szőlőlugast, amit nem szakkönyvből metszettem, és végül megjelent a távolban a Balaton, a táj, amelyben élek. Onnan föntről nem látszottak a mondatok. Akkor jutottam el a némafilmig, amelynek szereplője vagyok.

2022. május 14. – 103,4 kg (Vers, út, ráadás)

Ezzel indult a szombat:
A világ kész.
Már nincs mit bizonyítanom.
Szinkronban vagyunk.
Már nem kerget őrületbe a kétségbeesés,
hogymiről nem tudok.
Már nincsenek kétségeim.
Az összes kérdésem elmúlt.
Az összes válaszom elmúlt.
Fellélegezhetek. Itthon vagyok.
A szabadesés nem érzékeli a súlyomat.

Aztán így folytatódott:

A vaksors úgy hozta, hogy ebben az évben május közepén kerekedek át először a fonyódi piacra. Végig a parton vagy közel hozzá. Érzem a praktikus hálát a kerék feltalálója iránt. A víz illata keveredik az akác, a bodza illatával. A csöndben méhek zümmögnek, félénk mozdonyok rohannak a sínen, gyorsuló utasokat présel a székbe a tömegvonzás. Szeletelni lehet az élményt, minden keresztmetszet áttetsző, akár a víz filmrétege a kavicsokon. Ez az út a szabadulás, a mindent belélegzés kerékpárútja, ahol a hajnal nyomai még látszanak a faházak keleti oldalán. Az élmény, végül is, bennünk van, csak ki kell nyitni a kalitkát. Használható kulcs ez a táj. Régi fásírtok bordázata az ujjbegyen, az ing alá becsorgó langyos leves izgalma. Csak bízni lehet a zöldben, hogy ide soha többé nem ér a bombázás.

A ráadás:

Anya-apa tolja a babát a lejtős fonyódi betonon az aluljáró felé, előttük az idősebb gyerek, 6-7 éves forma. Telefon van nála, és marokra szorított wifhangszóró. Pörög és táncol és kacag, közben a lakodalmas szövegét énekl: Ellopták a tankot a cigányok...

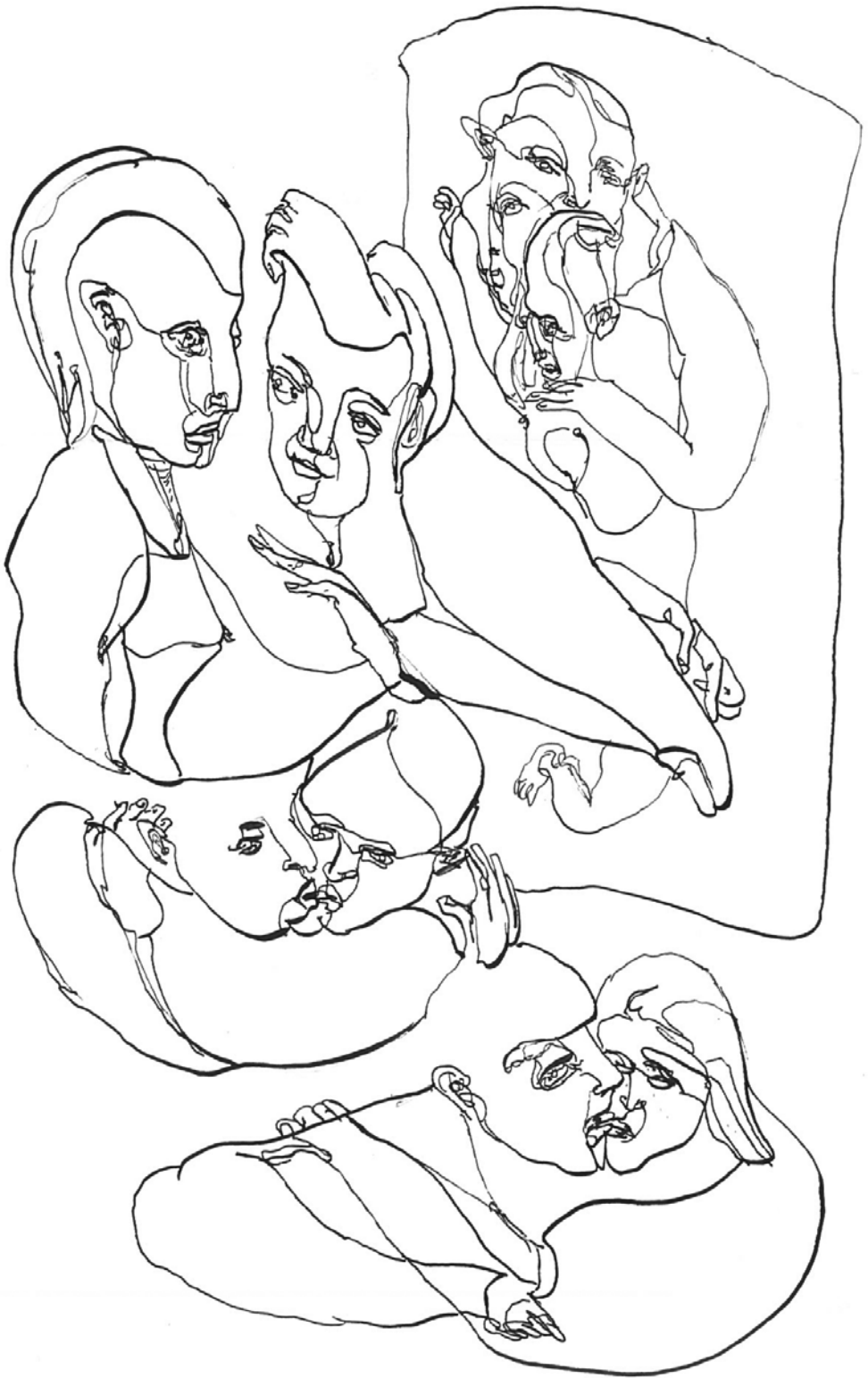
A kérdésem nem túl eredeti: Kinek mit kínál a hagyomány?

2022. május 15. – 103,8 kg (Nirvana)

Este a gyorskovással sült kenyeremet szeltük föl. Nem tudok betelni az élménnyel, hogy kenyeret sütök, hogy lélegzik a tészta, hogy magam hozom létre, hogy bár nem ismerem a kémiai folyamatok pontosan leírható sorát, a sokszor elrontott vechnik tapasztalatából mégis fölépült az ehető kísérleti végeredmény. Olyan ez, akár a költészet. Nem tudod, honnan jön, miért lesz, de jó, meleg és fogyasztható. A kenyér médiuma vagyok, ami belőlem is ehetővé tesz valamit, többnyire a gondolatot, ami irányítja a kezét. Ezzel a finomra hangolt retinával nézem a Kurt Cobain rövid életéről és gyors haláláról szóló filmet. A túlélők mesélnek. Ítélik meg a benyomásaik alapján. Amiből kikerekedik, hogy milyenek voltak a benyomásaik, de arról a sok lelki kínt és boldog repülést átélt emberről, aki szélsőségek között liftezett, mint minden finomra hangolt idegrendszer, csak keveset tudunk meg. Nehéz elhinni, hogy ilyen ügyefogyott filmet forgassanak, amelyben a bevágott klipek aztán fölrobbantják az ítélezők korlátolt dumáját. Ezt az egyet elérte a rendező, ezt a kontrasztot, amiben a dalok keserédes Kurt Cobainje elérhetetlen távolságra kerül a környezetétől. És ez az érzés 27 éven át elég nyers és gyöttrő ahhoz, hogy a kezét vezetve föbe lője magát.

2022. május 16. – 104,3 kg (Szerelő)

Minden a biciklim körül forog. Egy éve eltettem a szerelő számát, hogy a két kitört küllőt kicserélje a Gepidán. Most ott áll a szerelő az udvarán, hangzó távolságban. Maga a szerelő? Igen, mondja. Aztán még valami nagyon hosszút. Mondom, a két küllőt meg a hátsó lámpát, nem ég. Azt mondja, épp most megy a másik szerelőhöz küllőt venni – pont oda, ahol a biciklit vettem. Hát jó, akkor délután hívjam, megszereli. Hívom délután, mondom én vagyok a kétküllős ember a Gepidával. Hát, sajnos van egy kis gond, mondja. Micsoda? Az, hogy találkoztam a legjobb barátommal, és elkezdtünk sörözni. Itt ragadtam, és nem is tudom, mikor érek haza. Semmi baj, haver, jó szórakozást! Tényleg nem baj? Tényleg nem, egy éve tervezem a küllőcserét, egy délutáni sörözés még éppen belefér, mi több kellően alátámasztja az egyéves várakozást.



**DIENES
ESZTER**

EMLÉK

Lábszagú estében
dülöngő kunhalom,
elmorzsolt, vén mesék,
feldúcolt holnapok.

Ház egy álom mellett,
árokpart, sok gyerek,
elhajló asszonyok,
megbékélt részegek.

Tarisznyás koldusok,
félrevert szombatok,
kocsmagóz zátonyán
megfogant angyalok.

Térdzoknik ünnepe,
aprópénz élire,
két forint mozira,
mázsa fa télire.

Hunyt-egek, túrt bajok,
egyszer-volt fellegek,
„Apádholkódorog?”,
„Nyakamonhánygyerek?”.

Csíp a csóka vak a varjú
Komámasszony elveszett a gyűrű
Dob szerdára bab péntekre
Csütörtökön hol van a szerelem

JENEI GYULA

FOTÓALBUM EGY FEKETE LYUKRÓL

Dienes Eszter: *Emlék*

A Hild József tervezte, s az Alföld katedrálisaként is emlegetett klasszicista kunhegyesi református istenháza tornyaira 1844 nyarán helyezték föl a Kálvin-csillagokat. A templom vetekedik a debrecenivel. Ezerkétszáz ülőhely, de ötezren is beférnek. Dupla karzat, huszonhat méteres belmagasság, az ablakokon besüt a nap, káprázta-tóan fehér falak, vasárnap délután, pár évvel ezelőtt. A szószék alatt a CarPEDIgNem játszik még egy régebbi formációjában; kunhegyesi kötődésű költők szövegeit zenésítették meg, adják elő. Dienes Eszter versét (*Anyám a halottasházban*) Dézsi Darinka énekl: „Pléhasztalon leterítve, akár az oltár... / Hamuszín számból felszakad a zsoldár, / s lehull, akár főnről a bomba... / Tebened bízunk / eleitől fogva.” Hangszerkiosztás: dob, gitárok, basszusgitár, két ének; az egyik dalba orgonán becsatlakozik a kántor, valamint a református egyházi kórus. Az *Emlék* című vers is elhangzik. Az együttes vezetője, Karap Zoltán (lapunk szerzője is) azt mondja, ez a legtöbbször játszott számuk, s amikor utcazenéltek, erre a dalra dobták az emberek a legtöbb pénzt.

De ki az a Dienes Eszter, akinek talán csak Lator László adott díjat, s akiről Ilia Mihály (akinek alaposabb ismerője kevés lehet a magyar irodalomnak) ezt írta egyik levelében (amikor az *Esőben* egy bővebb versválogatást közöltünk a költőnőtől): „Dienes Eszter »terra incognita«-val ismerkedtem. Be kell vallanom, alig tudok róla valamit, most pótolom. Itt-ott olvastam írását, de nem állt előttem sem személye, sem írói egyénisége igazán. (...) [N]em kis megdöbbenéssel látom, hogy egy irodalmi »valaki« rejtőzik a név mögött, és utána kell nézнем írásainak.”

Dienes Eszter 1949-ben született. A kunhegyesi szegénységéből a törökszentmiklósiig jutott. Közben legjobb verseivel beírta magát a magyar líra élvonalába. Csak ezt kevesen tudják. A hetvenes évek közepétől publikált, de viszonylag ritkán. Őt (alig vagy annál is rosszabbul terjesztett) kötete jelent meg; ezek közül az egyik gyűjteményesnek, az utolsó válogatottnak tekinthető, ám az első három versanyagában is vannak átfedések. Dienes leggyakoribb témái: a kunhegyesi kisvilág, a gyerekkor, a szerelem. Emlékeit újra és újra átszötte pillanatnyi élethelyzetén, hangulatain. Költeményei tobzódnak a képekben, elégikusságukon átsüt a nyers érzés. Olykor humoros, (ön)ironikus rövid verseket is írt. 2014-ben halt meg.

Sokféleképpen lehet költőnek lenni, érvényes, jó verset írni. Lehet tanulni a szakmát, vannak használható verstanok, s most már költőiskolák, írótáborok is. Lehet okos, korszerű szövegeket barkácsolni – és vannak őstehetségek. Dienes Eszter poeta natus volt, igaz, valahol ő is tanulta a költészetet: irodalomórákon, vagy amikor kisiskolásként hosszú regényeket olvasott föl szüleinek (édesapja analfabéta volt), meg a *János vitézt*, a *Toldit*. És falta önszorgalomból a verseket. József Attilát, Radnóti, Jeszenyint. Tejtestvére volt a költészet. A ritmusok, a rímek, a képek: családtagjai. Persze sokféle család van. A mintaszerű, boldog családok, mint tudjuk,

mind hasonlók egymáshoz. De nagyregényt vagy verset írni csak a boldogtalanokról lehet, mert azokban ismerünk magunkra. Dienes versei otthonosak, belakhatók.

Az *Emlék*: tömény Kunhegyes, tömény gyerekkor. Hatvanfokos líra. Könnybe lábad tőle az ember szeme. Ez a vers olyan, mint egy fotóalbum. Kinek konkrét emlék, kinek nosztalgikus bolyongás a múltban. Fortepan. De ebben az a szörnyű, vagy inkább teljesen természetes, hogy a vers olyan múltat ábrázol, ami sosem múlik el, mert semmi nem változik, csak a díszletek és a szereplők cserélődnek.

Van ebben a versben minden szép és jó: vén mesék, álmok, holnapok, sok gyerek, angyalok, ünnepek; de valamennyi lefokozható, köznapivá, közönségessé tehető egyetlen jelzővel. A napszak itt egyszerűen este, nem pedig fennkölt est, nem „lágyan takaró / fekete sima bársonytakaró”, hanem: lábszagú. A kunhalmokat, amelyeket Illyés Gyula a mi katedrálisainknak nevezett (már megint a katedrálisok, csak ezek nem kőből, nem is Nagy László-i káromkodásból, hanem földből épültek-lettek), vagyis ezeket az ő- vagy határhalmokat, temetkezőhelyeket belengik a legendák, s valami kopott méltóságot kölcsönöz nekik a történelem, ám a Dienes-versben csak rossz részeként dülöngélnék. Még talán a mesékben sem lehet teljesen megmerítkezni, feloldódni, mert azok is közönyös tengeriszemekként potyognak a többi közé, a holnapok pedig, amiknek a reményt kellene fölmutatniuk, majdnem ránk szakadnak, majdnem agyonnyomnak. Lesz-e az élire állított aprópénzből kenyér, szalonna, cipő, kabátka, tűzifa – vagyis enivaló, ruha és annyi kis meleg, hogy ne kelljen fagyoskodni télen?

Micsoda életképek, milyen jellegzetes sorsok! Hány év, hány utcasor, településrész történetei sűrűsödnek pár sorba árokparton felnőtt kölykökkel, tányérgörgésekkel, veszekedésekkel!? Micsoda sorstragédiák: konfliktusok, egymás mellé kényszerült életek, elhajlások, zabigyerekek, sírig hurcolt sérelmek vagy lassú megbékélések! Mindezek mögé képzeljünk szekérgörgést, tyúkkárálást, kutyaugatást, trágya- és szénaszagot! Dinnyeszagot, kolbászszagot, lecsószagot, az udvari vécék szagát.

Kunhegyesi vagyok, bő évtizeddel később magam is ott nőtem föl, ahol Dienes Eszter. Nagyon homályosan mintha emlékeznék számkivetett szerencsétlenekre, egy bolond öregasszonyra, akinek hűgyszagú fekete szoknyája messziről büzlött, s talán egy tarisznyás koldusra is, de az is lehet, hogy őt már csak későbbi elbeszélésekből kopírozom régi emlékeim közé. Igen, neve is van, Karmazsin bácsi. Megtalálom egy régi interjúban, amit Eszterrel készítettem pont a hatvanadik születésnapján. Arról beszélt épp, hogy gyerekkorában merre laktak: „Tizennégy éves koromig az államosított Karmazsin-házban. Karmazsin bácsi nagygazda volt, olyan százholdas. De lehet, hogy kétszáz. Akkoriban kuláknak nevezték, sokáig én is így mondtam. A főtér sarkán állt a házuk, ahol most a takarékszövetkezet van. A cukrászdával volt határos az udvara. Kár, hogy elbontották. Gyönyörű múzeumot lehetett volna ott berendezni. Karmazsin bácsi a ház középső részén húzódott meg a feleségével, Juliska néniével, aki pipázott. Eredeti öregasszony volt. Karmazsin bácsit úgy hívtuk,

gazduram. Mindig kérdeztem, gazduram itthon van-e, bemehetek? Mert gazduram nem kedvelte, hogy bejárom hozzájuk, Juliska néni viszont nagyon szeretett. Gyönyörű faragott bútoraik voltak, plüssfoteljeik. Hatalmas lexikonokra is emlékszem, később kezembe akadt közülük egy, már főiskolás koromban. Révai. Sírhatnékom volt, mert akkor már tudtam, milyen érték, de bizony a többi tizenvalahány kötet az udvari vécében végezte. Ötvenöt körül gazduramékat kitétték a saját házukból egy pici parasztlakba. Már iskolás koromból emlékszem, borzasztó élmény, ahogy jött velem szembe az utcán Karmazsin bácsi, a hátán átvetve a tarisznya, abba pakolta, amit koldult. Akkorra már megvakult, bottal járt, az arcát meg föltartotta az égnek. Láttam a két világtalan szemét, erre nagyon emlékszem.”

Térdzoknik ünnepe: igen, amikor a kislányok és kisfiúk évnnyitóra vagy évvzáróra mennek. Esetleg félig tilosban járva valami templomi ünnepre. Bémálkozásra. Vagy a zömmel református településen inkább konfirmációra. Mennyi gyermeki készülődés tartozik egy ilyen fehér térdzoknis ünnephez! S a mozi, az is ünnep volt. Az első sorokba két forintért lehetett jegyet venni.

De az ünnepnél több volt a hétköznap: a bajok, a fellegek. Hány feminista, családi erőszakról szóló novellát lehetne manapság írni abból az élményanyagból, amit Dienes négy sorba sűrít! „Húnyt-egek, túrt bajok, / egyszer-volt fellegek, / »Apádholkódorog?«, / »Nyakamönhánygyerek?«”

Ez az „Apádholkódorog?” nekem is megvan anyám hangján, csak az én apám nem kocsmába járt, hanem csavarogni szeretett, beszélgetni bolt előtt, piacon, utcasarkon. A másik kérdés nincs meg, nem lehet, mert egyke vagyok.

Az *Emlék* című vers olyan, mint egy fotóalbum. Minden sora egy-egy fénykép, s amire fókuszál, az fekete lyuk töménységű. Tulajdonképpen bizonyos szemszögből érzékelve csupa kétségbeejtő pillanat vagy elnyúló állapot megjelenítése, érzékeltetése. Minden olyan vidéki benne. Atavisztikus. Barbár. Körmendi Lajos egyik kedvenc szavával: barbarikumí. Másrészt viszont, aki benne van, annak ez az élete. Mi ebben nőttünk fel. (Más kérdés, hogy akik idegenkednek ettől a világtól, ezektől az emberektől, azoknak az élete sem nagyon más. Legfeljebb a díszletek...) Vagyis ez a világ otthonos, élhető. Talán azért is, mert emlék. A gyerekkor emlékezete. Amíg valóság volt, természetes lehetett, megszokott, de amint múlttá vált, már csak konstrukció, amilyenné az emlékezet éppen újragondolja, újraírja.

Dienes versében az idő nemcsak múló napokként érzékelhető, de értékszembesítő tényezőként is. Mert ez a felnőtté válás verse is. A hiányé. Az akolmelegbe, a gyerekkorba (olyan volt, amilyen) nincs visszatérés.

Az utolsó négy sor szétroncsolja, átírja, összekeveri, kifordítja a kézcsipegető, ilyen-olyan kis gyerekmondókat és az erotikus töltetű, talán a sámánidőkből eredeztethető szerelmi ráolvasást, a „szita, szita péntek”-et. Kiemel az emlékből, és könnyörtelenül a mába helyez. A szerelemcsütörtök helyett csak a kérdés marad: „Csütörtökön hol van a szerelem”.

Az a világ, amelyben megtörtént a gyerekkor, persze nem múlt el, csak kinőttünk belőle – máshonnan látjuk, másként érzékeljük. Most mások gyerekkora történik benne. De a vén mesék, a zátonyok, a fellegek ugyanazok. Vagy hasonlók. A jövőnk pedig feldúcolva. S jó, ha nem szakad ránk.

**JÓNÁS
TAMÁS****EMLÉKROMBOLÓ**

Fénytelen ritmusát lüktető éjszaka.
Anyu, a testednek nem maradt testszaga.
Álmokat izzadó ébrenlét közepén
lavórba köpködjük tudónket, te meg én.

Széles az éhezés szögletes mosolya.
Alattunk hízik a köpetes pocsolya.
Ablak és ajtó bár résnyire, levegő
nem jár, a kis konyha kozmoszban lebegő.

Veri az ecset a falakat, az apu
jövőket festeget, fekete alapú
hófehér félelmet, rákot a gyomorba,
különben fájdalmas éhséget korogna.

Messiás követel hitet, a családom
gazdag, gaz gádzsóktól átkokat harácsol.
Elgázolt kutyaként nyüszít a becsület,
üdvökben dúskálók nyalják a sebüket.

Nem maradt múltunknak vigasza, tanúja.
Nincstelen Isten az örömünk tanulja:
sehonnan jöttünk, és eltűnünk egészen.
Tanuljon meg hinni bennünk, ha merészel.

**KOPRIVA
NIKOLETT****TAVASZ, NYÁR, ŐSZ, TÉL**

Tavasszal az emlék egy öregasszonyba bújik.
A ház előtti padon ül, nézi
a poros árokpartot.
Naphosszat a jelennel felesel.
Lába duzzadó farönk, szeme sárga ablak,
éjjel molylepkék szállják.

Nyáron az emlék tarisznyás koldus.
A kocsmá küszöbén szivarozik,
életét skandalálja a járókelőknek;
hogymint harminc éve eltűnt gyűrűjét keresi;
felsorolja elveszett gyerekei nevét.
Kézfejére kéregkesztyűt köt az idő.

Ősszel az emlék sárga kert.
Minden reggel gyerekek futják körbe,
eltapossák a régi csipkebokrot.
A bogarak felkapaszkodnak lábaikon,
bőrük alá másznak. Isten holtan
hever egy fűzfa árnyékában.

Télen az emlék kéményfüstös utcakép,
felcserélődnek benne napok és napszakok.
Aki kimegy, köhög a füsttől.
A hideg hónapokig lakja a falut,
kék végtagokkal, elnyújtott léptekkel,
angyal képében
viszi magával a fázó öregeket.

DARVASI LÁSZLÓ

ÉN VIDÁM SZÜLŐFÖLDEM

Ha a dolgok változnának,
úgy értem, változna a lényegük,
más lenne az esszenciájuk,
akkor másként is
kellene nevezni őket.
Nem hívhatom úgy a templomot,
hogymint templom, istenháza,
ha nem templomként szolgál.
Ha van benne isten, akkor persze templom,
de ha nincs, akkor micsoda.
Ha az ember eszik az emberből,
még ember marad, de ha kihányja.
Ki az, aki öklendezik, és mi az, amit kihánytak.
Az én nevem is micsoda.
Voltam, aki voltam, megváltoztam,

nevem ugyanaz.
Megismersz, de nem is én vagyok.
Te ki vagy?
Nem a kedvről van szó,
a tavaszként, stoppolt őszként
szállongó hangulatról,
hanem a lélek mélyében lakó
örök megváltoztathatatlanról,
arról, ami elkárhozni sem tud,
de megváltani is képtelenség.
Van egy ilyen részed, tudom.
Van egy ilyen részem.
És akkor itt van a szülőföld,
mert végtére is róla beszélek,
a vége nincs utcákat
végigkolduló árokpartról,
a traktornyomban csillanó
helybéli manökenkörömről,
a föld nyárfáinak ezüst szoknyás soráról,
a Tisza árterének zöldszalag-vadonjáról,
a szántáspor részeg táncáról,
a ráncról, a korcról, a tarackról,
a recsenésekkel beszélgető testekről,
az emberről. A fájdalomról.
A fájdalmat nem mi hoztuk ide,
nem is fogjuk elvinni sem,
és aki helyettünk jön majd,
az éppúgy továbbadja,
mint ahogy mi kaptuk, adtuk, vettük,
tessék.
Ingyen kaptad, csak a használat drága.
Az út menti Jézus-keresztre,
mint egy haragos ruha,
fölfut az idő repkénye, és úgy beborítja,
hogy csak egy szempár süt ki a gyilkos
parazita zöldből,
látlak.
Tudom, miben mesterkedsz, ember,
de nyugodj csak bele, fájni fog mindig.
Szesszel, pénzzel, húzával húsodba
nőtt társsal, anélkül,
mindegy.
Ha lenne isten,
ezt biztos nem tette volna a fiával,

a képmásával, a kis bogárként
kapaszkodó emberi lényel.
Ha lenne isten,
biztosan nem így kalkulált volna,
nem ennyi véletlent és érdemtelen
hozott volna a heti vásárba.
Ha lenne isten,
a szőke lánycombok sápadt
gyönyörűségéből nem
hízna véreres sonka.
A vízfesték kék kisfiúszeme se
hunyna fekete irigységgé, hogy
amikor a magáét számolja,
a másét is sorba veszi mindig,
enyém, tiéd, enyém, tiéd.
Ha lenne isten, ostorral, szíjjal tovább
űzne innen, és nem azt
mondaná, bízva bizzál, küzdj,
hanem hogy takarodj,
semmi keresnivalód itt nincsen,
hacsak az nem, hogy bebizonyítsd,
azért vagy ember,
hogy bármit megtehessenek veled,
kiteríthetnek, mint a lőtt vadat,
etethetnek, hogy bármit elviselj,
és hogy te is bármit elkövethess.
Semmi sem lesz egészen pontos,
csak a nem szűnő, a mindig hű árnyként
veled járó fájdalom.
Ez így, azt hiszem, rendben is.
Minden kócos, elnagyolt, tévesen kimért,
minden tévedt vagy rontott, elhibázott,
de a fájdalom korrekt.
Királynőm, harapj.
Királynőm, öltözz az aszály
naplementéjébe, és mutasd magad.
Harapj, harapj.
Ami fáj itt, az tökéletes.
Ami fáj, azon nem változtatsz,
nincs benne köszönet, sem tanulság.
Ha a dolgok változnának, akkor.
De hát miért változnának, ha

változni is fáj. És ha megváltozna,
akkor is éppúgy, éppen így fájna.
Nevem a nevem maradt,
neved a neved maradt,
a ház pedig, hol néha összefutunk,
annyira fáj az ürességtől, hogy
össze se roskadhat soha.

OLÁH ANDRÁS

[TOLVAJ SZÍV]

Dienes Eszter emlékének

tolvaj szív gúnykacaj
– üres a tarisznyád –
kocsmagóz utcazaj
tört szét egy kalitkát

részeg az árokpart
ugatnak a kutyák
cigány az alkonyat
dobj le minden ruhát

Ladányit nem érted
– Isten kakukktojás –
szívedben eltévedt
egy cinkos suttogás

izzik a holdkaréj
átírja álmodat
ne sírj a holnapért
az is csak másolat

angyali kárhozat
üldözi gyilkosát
– mit ér az áldozat
ha nincs aki megbocsát



LÉTVÁGYAJÁRÓK

**FECSKE
CSABA**

MÁSIK EMLÉK

(Dienes Eszternek odaátra)

Apám a kocsmában
viseltes ruhában
bort iszik a pultnál,
én szótlánul vártam,

hogy mennénk már haza,
leszállt az éjszaka,
türelmetlenül vár
biztosan a mama.

Félrebillent kalap,
gyűrött hold az égen.
Az én drága apám
szűz józan már régen,

nem szorít magához,
nem kér bambit nekem,
de az ő szívével
élem az életem.

Világéletemben
apám lánya voltam,
az ő kisleánya
vagyok most is, holtan.

**MEZEY
KATALIN****LÁMPAOLTÁSRA HAJNAL***Dienes Eszter emlékére*

Aztán egyszer csak jön a lámpaoltás,
kialszanak a rózsaszínű felhők,
kormosak az aranyszélű fodrok,
elszürkül, ami eddig ragyogott.

Aztán egyszer csak megérkezik a hajnal,
kigyúlanak a rózsaszínű felhők,
aranylanak a kormos szélű fodrok,
felragyog, ami eddig szürke volt.

**JUHÁSZ
TIBOR****RÉSZESÜLÉS**

Úgy beszélt velük, akár a bőrbetegekkel,
és én foltokat kezdtem látni a járomcsontok körül.
Gyakrabban kaptak oda.
Ahogy csillapítani akarták a viszketést,
amit a körülöttük rajzó szemcsék tehettek
igazán elviselhetetlenné, egyre több
szennyeződést kentek az ábrázatukra.
A vetőmaggal teli zsákokból felverődött por
meggyűlt a cipekedés durva ráncaiban,
és barna csomók sarjadtak belőle
a rakodófelügyelő szüntelen kiabálása alatt.
Az indulatszavak, azt hiszem,
így változtatnak a vonásokon.

VASS
TIBOR

A SZENTI-MEDENCÉBEN HALLOTTAM

Dianás

Berekfürdőn egy medencét egymás közt nyuggernek hívunk, sokan kacskaringósként is emlegetik; én Szent-medencének is nevezem, a tíz éve elhunyt Szent Ernő emlékére, akivel 2002-ben, első ottjártamkor, a Berekfürdői Író-táborban (ma Berekfürdői Körmendi Lajos Író-tábor) szobatársak voltunk. Szent Ernővel Dienes Eszterről ebben a medencében beszélünk először.

Enyhül a lég.
Mingyán dél. De mér ősz? De mér hűl, mér dül,
mér züll le a nyár?
Nyárzöldéből nyárzüllde? De hülyül az ember,

mér? Hála ősz? Renyhül,
enyvül a szél, a ragacsos. Tenger színöböl.
Minden a leghalóbb rendben. Egyedül

Eszter,
a kapatos
képes kótyagost kócsagossal kikeverni
a kora-ősz enyhe-nyár
fordított színeként.
Utánozhatatlan. Utánőszhetetlen is, nézzem meg jól,
ezért mondja Szent, hogy vagyunk szín,
s hogy szenteltek. Szentinelt

néznek a társalkodó tévéjén az utánőszhetetlenek,
akkora, mint egy gulyáságyú, nem a társalkodóról beszélek.

Berekfürdő és Dienes
képes úgy fordítva csinálni mindent, hogy lég a déllel,
hűl a zülllel komplikál. Ebből én

annyit értek, hogy a medencében
a tó egy lyukas kompjáról beszélnek,
azt mondják, menthetetlen vagyok, folyton süllyedőkész.

Minek arra a kis tóra komp?
Ha ilyeneket kérdek, a következő körben is én fizetem a révést.
A rívást fizetem ma is, Szent tíz éve hal meg, Dienes nyolc.
Az ősz fogaral.

Sebeket össze-, napokat szétzavar,
akármit érthetni ez alatt,
ha a rendelések így hangzanak el újabb körökként. A doki

nem rendel, a mankóidó lejár.
„És nincsenek meg a fogaim ismét”,
Eszter szólít, induljak újra neki a keresésnek,
egyelőre nekem legjobb a szemem. Egyenlőrért hallok,
a fülem szar tehát. De hisz tavaly is ezt csináltam.

A magas fűben Eszterfogat keresni másodjára is élvezetes,
csakhogy másodjára ő már nem kísér.
Nem jön velem mutatni, kábé a fű hol harapott belé.
Mégfürdetem. Közös szobájukban melengeti Ildikó, a Rékasy,
onnan utasítanak, melyik lehet az irány,
hacsak fürdetés közben nem a kukába dobtam,
amit elvittek hajnalban a munkások.
Na ne, fogakra azért vigyázni még tudok. Szüleimét is visszaadják
az égetés előtt, a hamvasztás szó itt kerül be a szótárba.

Berekfürdő attól is szép,
hogy kiürül,
s előre látom, ott kik miben fürdetnek.
Nem csak tejure, vajra gondolok.

S szép az is, hogy ott halvan Eszter a múltakkal,
lyukas komp,
fjordítva. Máshol halnak meg ugyan,
de majdnem Bereken. Fürdőzs, szól bele Fecske.

Fecske mindig jókor szól bele. Dőzsöl az ősze.
(Hogy esze dörzsölt, az alkatos.)
Tudja, hogy a világon majdnem minden dél
Bereken megyen a legszebb végbe.
A nap mingyán lemegyen, holnapra másik komp lyukad.
Az olyan süketeknek, mint én, a majdnem a fontos,
a majd nem itt,
a köd- és kádfürdők dokirendelésre.

A doki itt polgi,

én meg szokás szerint vagyok oda a fordított színekért,
s ahogyan Szentí sítja,
ő ott a tényleg nem dajánás herecegnő. Hanem az Eszter
ő, párizsi balesetekről álmodó haja-más.

Megértem végre a különbséget sósborszesz
és borsószed,
haja és fésűje közt.

Dienest dianásnak Fecske kezdi először említeni,
Körmendi Lajos után szabadon,
aztán Szentí jön ugyanezzel
egy bereki bor- vagy korsószedés közben.

A mesék utolsó szavait utáltam mindig is.
S boldogan éltek, míg meg nem haltak.

ZALÁN TIBOR

LÉK M-NEK

(ad notam Dienes Eszter)

Estében lábszagú múltjára gondolt amikor
dülöngélő kunhalmokon morzsolták jövőjük
idegen emberek Akik ha lehettek volna
De nem lettek Mert a részegek és a megbékélt
istenek elülték előlük az árokpartot
Hol van a szerelem verte félre a taknyát az
angyal Tarisznás koldus a kocsma kék zátonyán

Tarisznás kék koldus a kocsma zátonyán Angyal
kit a szerelem taknya félrevert S énekelnek
az istenek az árokpartokon a békétlen
részegeknek Kik ha lehettek de nem lehettek
Voltak Idegen emberek múltjukat morzsolók
Jövőjük bezápuzt kínhalmokon dülöngél Ott
lábszagú a gondolat Akár egy újabb homály

**VÖRÖS
ISTVÁN**

ELMÉK

Észszagú estében
sose jön unalom.
Észszerű, vén mesék,
képek a falakon.

Ész mellett másik ész,
világpart, kikötő,
elhajló gondolat,
hullámzó téridő.

Olvasni félretolt
tanulás, iskola.
Kételyek zátonyán
nem akadsz meg soha.

Tutajon sodródhatsz
zsenitől zseniig,
szellemi örvényük
olvasni kényszerít.

Tárt szemmel veszed a
bizonytalan tudást,
de mégis megérted,
pedig az nem szokás.

Élvezed, követed,
versekbe bezuhansz.
Újformán jössz elő,
ahogyan oly sokan.

Nem lehet kudarcos –
belőled művész lesz,
hisz átformálhatod
simán az egészet,

más agyát elkéred,
más versét elveszed,
olvasod, gondolod,
micsoda élvezet,

magaddá formálsz,
mindazt, mi eddig volt,
a világ kibírt már
sok ilyen karambolt.



ölelekek
ereje

JUHÁSZ TIBOR

JÖN ÉS ÁTIRAMLIK¹

Interjú Fenyvesi Ottóval

Költő, műfordító, szerkesztő, művészeti szakíró, képzőművész. Tavaly két verseskötete is megjelent, mindkettő egyfajta számvetés, válaszkíséret az olyan kérdésekre, hogy mi marad meg és mivész el az időben. Fragmentumok által inspirált költészet az entrópia felé haladó világban? Fenyvesi Ottóval arról is beszélgettem, hogy miért vonzódik a hosszúversek nagy lélegzetvételi kompozícióihoz.

– Írásaidal először 2015-ben, a Prae folyóiratban találkoztam. Az év második lapszámában megjelent verseidet olvasva meglepetten figyeltem fel egy linkre, amely a Penavín tanárnővel Szunyoghéknál Lendván című szövegbe volt ágyazva, és a világhírű Abba nevű formáció Watch Out című dalához vezetett. Számomra ez a dal – egyébként azóta is hallgatom – meglepően rockosnak tűnt azokhoz az Abba-számokhoz képest, amelyeket akkoriban ismertem.

– Az Abba együttes soha nem tartozott a kedvenceim közé, de a popzene történetében mégis fontos szerepük van: az Eurovízió nevű szerencsétlen táncdalfesztivál történetének egyetlen győztese, amely nemzetközi szinten jelentős életművet tudott felmutatni. A Watch Out az Eurovízió-győztes Waterloo című dalt tartalmazó kislemez B oldalán található, és rockos, nagyon kilóg az Abba repertoárjából.

– Egy meglehetősen kritikus szöveghelyet követett a link: „Abban az időben a hanglemez / B oldalán is jók voltak a dalok”. Javíts ki, ha tévedek, de én úgy látom, a könnyűzene történetével kapcsolatos reflexióidat általában az idősíkok értékszembebesítő összehasonlítása jellemzi. Mi az, ami ennyire fontos neked a rock és a blues műfajában? Vagy talán célszerűbb lenne úgy kérdezni, hogy a beatkultúrában?

– Igen, nevezhetjük beatkultúrának, de akár rock and roll életérzésnek is. Fiatalabb koromban, tizenöt éven keresztül, 1975-től 1991 végéig, többek között lemezlovasként dolgoztam az Újvidéki Rádió magyar nyelvű adásában. Különböző zenei műsorokat szerkeszthettem. Ezekben mindig igyekeztem a zene mögötti tartalmakra (költészet, szociológia, filozófia stb.) is rámutatni. Életem meghatározó élménye volt az 1960-as, '70-es és '80-as évek rockzenéje, akárcsak annak a kornak a művészeti praxisa: a pop art, a konceptualizmus, a fluxus, a performansz, a kollázs, a képregény és minden más, ami szembejött velünk. Számomra a blues, a jazz és a rockzene több volt, mint szórakozás. A rock and roll a mozgalmá szerveződő nyugtalanság indulatában született. Kezdetben rítus volt. Nem csupán új zenei világnyelvet jelölt, hanem bizonyos gondolkodásmódot, magatartásformát, életstílust is, amely fokozatosan beépült a modern társadalom mindennapjaiba, kultúrájába. A rock and roll ritmusával, hangerejével, előadásmódjával, a dalok szövegeivel az ifjúság sajátos ön-

¹ Az interjú az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-21-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának szakmai támogatásával készült.

kifejezését, lázadását segítette elő. Hangos és egyben hatásos tiltakozás volt a tekintélyelvű intézményrendszerek, a fogyasztói társadalom normái, értékei, szokásai ellen. Először az úgynevezett szubkulturális jelenségekkel (divat, öltözködés, hajviselet, szexuális forradalom, környezetvédelmi mozgalmak stb.) lépett szoros kölcsönhatásba, majd később különböző művészeti ágakat (film, színház, képzőművészet, irodalom stb.) termékenyített meg. Aztán a rock and roll és a vele kapcsolatos underground „ellenkultúra” tapasztalatait lassan kezdte felzabálni a biznisz, de az 1970-es évek közepén megszületett a punk, amely új zenét, új divatot, új magatartásformákat hozott létre. Sorozatban bukkantak fel olyan zenekarok, amelyek egyszerű, lüktető, kaotikus zenével, szókimondó szövegekkel újra megcsillantották a rock legfontosabb erőit és egykori célkitűzéseit. „A csinos és puhány dolgokhoz semmi közünk. Nekünk az étellel van dolgunk, az viszont ronda és közönséges” – ordították világgá a punkok.

Szóval, az általam említett beatkultúrának vagy az általam forszírozott rock and rollnak forradalmi szerepe volt a művészetek megújításában, az ifjúsági lázadás energiaközpontja volt. Én mindenféle minőségemben ezt a kultúrát képviselem, amely tulajdonképpen számomra kedves életmód.

– *Hogyan függ össze mindez a kapitalizmuskritikával? Gondolatvilágodnak erre a sajátosságára az első köteteid recepciója is felfigyelt már, és bár azóta mintha egy kicsit háttérbe szorultak volna a verseidben ezek a szólások, de azért a tavaly megjelent két kötetedben, a 66 című válogatásban, valamint a Paloznak overdrive-ban is megfigyelhetők.*

– Mindenféle autokrata rendszerrel szemben álltam, és állok ma is, a kommunizmussal és kapitalizmussal egyaránt. A szolidaritás és a tolerancia híve vagyok. Harminchét évig Jugoszláviában, egy kommunista országban éltem. Szerkesztőtársaimmal együtt a kommunizmus igazságtalanságai ellen hadakoztunk. Bele is buktunk, az általunk szerkesztett *Új Symposium* folyóiratot 1983-ban betiltották, és hosszú évekre szilenciumra lettünk ítélve, mint a rendszer ellenségei. A *Symposium* idősebb nemzedékének tagjaitól, akiket mestereinknek tekintünk, egyfajta kritikai érzékenységet örököltünk. Aminek lényege ott van Periklész beszédében, melyet a háború első évében elesett athéniak temetésén mondott el: „Az emberek nem engedik magukat zsarnoki módon kormányozni”. Max Weber szerint a kapitalizmust a protestáns, aszkéta szellem hozta létre, amelyet a haszonra való törekvés, valamint a racionális munkafegyelem, a munkaszervezés együttese hatott át. Mozgatórugója a teljesítmény, a szorgalom, a dinamika, a fegyelem, a hivatás, a kötelesség, a módszeresség és az állandó önreflexió volt, ami kezdetben jó dolognak számított, de idővel egyre több lett a kapitalizmussal kapcsolatos feloldhatatlan ellentmondás és kérdőjel.

Az én nemzedékemnek még nagyon fájnak a társadalmi igazságtalanságok. Ez ma már alig érdekel valakit. Amerre csak nézünk, kapzsiságot, falánkságot, korrupciót és degenerációt látunk. Hatalmi gögöt és képmutatást tapasztalunk. A kapitalizmussal együtt jár a nyomor, és egyre inkább kidomborodik a romboló kreativitás is, ami vele jár. Szerintem morális entrópia felé halad a világ.

– *Műveidből és interjúidból rendre arra lehet következtetni, hogy munkál benned egyfajta nemzedéki tudat (az eddigi kérdéseimre adott válaszaidban is gyakran T/1-ben szólalsz meg), amelynek alappillérei között említhetjük például a beatet, a szabadság és a progresszivitás iránti igényt, a délvidéki származást, valamint az Új Symposiumhoz fűződő emlékeket, amelynek szerkesztője voltál. Mesélj a nemzedékiségedről!*

– Az *Új Symposion* harmadik nemzedéke a hetvenes évek közepén szerveződött, Danyi Magdolna (1950–2012) főszerkesztése alatt. Danyi 1974-ben vette át a stafétát Tolnai Ottótól. Mi akkor pályakezdők voltunk, újvidéki egyetemi tanulmányainkat épphogy elkezdtük. Voltak közöttünk versírók, prózaírók, kritikusok, esztéták, filozófusok, képzőművészek, zenészek. Kíváncsisággal és alázattal vettünk részt a közös munkában. Számomra a közösség is nagyon fontos volt.

Nekem olyan szerencsém volt, hogy viszonylag fiatalon (húszéves koromban) nagyszerű csapat (az *Új Symposion* alkotógárdájának) része lettem. Alapjában véve lézengő, keresgélő társaság voltunk, nyitva tartottuk a szemünket. Úgy gondoltuk, totális támadást kell indítanunk minden hamis, torz, piszkos megnyilvánulás ellen. Ki akartuk szabadítani a szavakat, sőt megtisztítani az egész művészetet, és ezzel az újratereztett művészettel kiszabadítani a megbéklyózott valóságot. Felszabadítani, definiálni önmagunkat. Mindeközben mégis a legfontosabbnak a barátság számított köztünk.

Az *Új Symposion* harmadik nemzedéke „kemény magjának” tagja volt Sziveri János (a leváltott főszerkesztő), Csorba Béla, Losonczi Alpár, Balázs Attila, Mák Ferenc, Radics Viktória, Kalapáti Ferenc, Szűgyi Zoltán és jómagam. Bojkottáltuk az új lapot, nem voltunk hajlandók részt venni a vajdasági kommunista hatalom által kinevezett új főszerkesztő folyóiratában.

– *Azért is szerettem volna elidőzni egy kicsit a nemzedékiségnél, mert a Paloznak overdrive egyik verse szerintem nagyon izgalmos fénytörésben láttatja például 1968 emlékezetét. Az 1968 (kamaszkorom legszebb nyara) című szöveged épp arra világít rá, hogy a nevezetes évszám térségenként és társadalmi csoportonként is eltérő tapasztalatokat fed le, ezért is lenne érdemes hatvannyolc helyett hatvannyolcokról beszélni. Mi a te saját hatvannyolcad?*

– Hatvannyolcban én még nagyon fiatal voltam, tizennégy éves kamasz, akit csak a lányok és a foci érdekelt. Igazándiból személyes, közvetlen kapcsolatom – az életkorom miatt – nem lehetett vele. Ám a '68-asok voltak a tanítómestereim. A '68-as lázadókhöz kötődő eszmék és szimbólumok jelentősen befolyásolták a világlátásomat. Az én hatvannyolcam elsősorban egyfajta új érzékenységet jelentett: kísérletezést, új művészeti kifejezési formák és témák meghódítását. A régivel, a hagyományossal szemben egy nagyon erős kritikai és ellenkulturális attitűd kialakítására törekedtünk. Mindenben kételkedtünk. Tolnaiék nyomdokában haladva célunk a költészet, a lírai beszéd demisztifikálása volt, ahogy Bányai János, az *Új Symposion* nemzedékének egyik teoretikusa megfogalmazta: „a költészet kemény munka, veszélyekkel és félelmekkel teli. Innen nem vezet út az idilli örömhöz.” Bányai szerint a költői nyelv szerepe kettős, egyrészt a korról való dialógust, a kor kérdéseire adható művészi válaszokat feltételezi, másrészt pedig a művészet alapvető kérdéseit, a művészi hivatás problémáját aktualizálja. Ez egyfajta intellektuális érzékenység, mely a „gondolkodva létezni” kérdéskört reprezentálja. Számomra 1968 legerősebb üzenete ez volt.

– *A veszprémi Vár Ucca Műhely folyóirat főszerkesztője vagy. Szerkesztési alapelveid változtak az Új Symposion időszakához képest?*

– A szerkesztői elvek nem változtak, de azért tudom, hogy a *Vár Ucca Műhely* egészen más jellegű vállalkozás, mint az *Új Symposion*. Más idők, más alkotói érzékenység és közeg, más technikák. Az új nemzedék mást ír, mást olvas, más a zenéjük. De azért próbálom megérteni azt a tapasztalatot, amiből felépül az új világ. Igyekszem lehetőségeket nyújtani a fiatal

alkotóknak. A *Vár Ucca Műhely* 2000-ben alakult, azóta mintegy ötven fiatal indítottunk el a pályán. Persze sokan lemorzsolódtak, de néhányan országos hírnévre tettek szert. A két legekleatásabb példa erre Nemes Z. Márió és Fölköli Gábor (aki a Sorbonne-on doktorált). Ma már mindketten az ELTE-n tanítanak. Az a létbizonytalanság viszont, ami már az *Új Symposium* is jellemezte, megmaradt. Most is, azóta is az van, hogy nincs pénz, éppen csak futja nyomdaköltségre és szerény tiszteletdíjakra. A pénztelenség miatt folyton a megszűnés réme kísért bennünket.

– *A válogatáskötetbe nem vettél fel olyan szövegeket, amelyek a '93-as A káosz anygala című kötet előtti két könyvedben kaptak helyet. A '90-es évek eleje nemcsak a szelekciós döntések miatt látszik sarkalatos pontnak a pályádon. '91-ben települtél át a Vajdaságból Magyarországra a háború miatt. Meséj, kérlek, a válogatás szempontjairól!*

– A 66 című kötet koncepciója egyszerű: az áttelepedés után, az 1992 és 2015 közötti időszakban, Magyarországon írt verseket tartalmazza. A hangsúly két verscikluson van, a kötet szerkezete az *Amerikai improvizációkra* és a *Minimum Rock and Rollra* épül fel. Az elmúlt években e két kötet iránt elég sok fiatal olvasó érdeklődött, de ezek régóta nem kaphatók már, ezért a kiadóval úgy beszélünk meg, hogy legyen egy olyan kötet, amelyben ezek mindenképp szerepelnek.

– *A két könyvet az utazás toposza is összefogja. Míg a 66 összegző jelleggel szemlézi az áttelepülés utáni költői pályádat (a cím utalás az életkorodra), addig a Paloznak overdrive versei egy olyan élettörténet rekonstruálására igyekeznek rábírni az olvasót, amelynek sarokpontjaiként Újvidék és Veszprém megye, azon belül is Lovas jelölhetők meg. Azt is mondhatnánk, a Paloznak overdrive az életeden tekint végig, a 66 pedig a költői munkásságod egy szakaszán. Hogyan viszonyul egymáshoz ez a két könyv a te értelmezésedben?*

– Mi még úgy tanultuk, hogy a gondolkodás térbe ágyazottsága kultúrateremtő erővel bír, és hogy a kulturális dimenziók mindig magukon viselik a térbeliség nyomait. A geofilozófia ihletettségu gondolkodás (Gilles Deleuze és Félix Guattari elmélete) a föld horizontjának feltárására törekszik. Ilyen értelemben az ember mint a világ utasa a világtér bejárására, elfoglalására rendeltetett lény. Heidegger *A földút (Der Feldweg)* című esszéjében (amellyel lezárja az életművét) is erről értekezik, számára meghatározó volt „a gondolkodás útjellegeének megpillantása”. Miután 2015-ben a Balaton partjára költöztem, a házunk előtt kanyargó ókori római út lett az egyik fő ihletőm. Engem mindig nagyon érdekelték a helyek. Hol élünk, honnan jöttünk, stb. Nagy érdeklődéssel fordultam a természet felé is, figyelem a balatoni nádasokat, virágokat, a kertünk végében illatozó óriási hársfát, ami egy külön világ, egy önálló kozmosz a méhekkel, bogarakkal, madarakkal. Végül is a művészet, a költészet, a megismerés gyönyörűsége – számomra valójában egy utazás, tapasztalatgyűjtés. A *Paloznak overdrive* a művészi pályám tapasztalatainak összegzése.

– *Utaltam rá az előbb, hogy én a Paloznak overdrive-ot emlékezőkötetként olvasom. Az az érzésem, hogy széttördeltesd az eddigi életed történetét (könnyen beazonosítható életrajzi referenciákat használsz, ezért merek autobiografikus olvasatot adni a könyvednek), és az így keletkezett fragmentumokat bravúrosan kombináltad a kötet tizenhét hosszúversében. Meséj, kérlek, az írásfolyamatról!*

– Az én értelmezésében a költő ismeretlen, magányos utakon jár, legtöbbször ösztöneire hagyatkozik. Az ember természetes állapota az üresség, ami az idők folyamán feltöltődik mindenfélével: eszmékkel, elméletekkel, történetekkel, érzelmekkel, barátságokkal, képekkel, emlékekkel és nagyon sok mással. Az élet jön, és átiramlik rajtunk. Van, ami megmarad, és van, ami feledésbe merül. Ezzel a nyersanyaggal kell kezdeni valamit. Ha költemény lesz belőle, az kegyelmi állapot. Egyik legfőbb célom versebe írni minden veszendőt, jót-rosszat, múltat és jelent.

Ami a technikámat illeti, számomra meghatározó a posztmodern kor mozaikszerűsége. A töredék iránti vonzódás modern kori nagymesterei közül két francia szakembert is meg kell említenem: Maurice Blanchot-ot és Roland Barthes-ot. Alkotói pályájuk során őket is a fragmentumok inspirálták, amikor legszemélyesebb szövegeiket töredék formában írták meg. De említhetném T. S. Eliotot is. A magyarok közül pedig Tolnai Ottó, Domonkos István, Szentkuthy Miklós, Juhász Ferenc, Tandori Dezső és Orbán Ottó ars poeticája volt hatással versírói gyakorlatomra.

Engem az automatizmus és a szabálytalanság vonz. Gyekszem kibújni mindenfajta besorolás alól. Inspirálnak a „nehéz helyzetek”. Általában vesztes helyzetbe hozom magam, elmegyek a szakadék széléig, és onnan próbálok visszakapaszkodni. Alkotói szempontból „az éppen nem jól megy” situáció mindig jót tesz velem. Ilyenkor meglődül a fantáziám. Ekkor jönnek létre a művek. Általában leltárt készítek a világ állapotáról, érzelmekről, hangulatokról, a „lét elviselhetetlen könnyedségéről”, a széthullás fragmentumairól. Megörökítem, fényesre csiszolom azt a kevés nem is tudom mit, amit helyettem senki sem tudna felmutatni vagy elmondani.

A művészet egy szellemi kultúra mintázata. A művész pedig egy médium, aki képest hírt adni egy időtlen világról.

– Látomások, álmok, konkrétumok – ezek után nem meglepő, hogy a Paloznak overdrive alcímébe emelt három kifejezés az emlékezés felől nyer többletjelentést. E három szó tehát lényegében a múlthoz való hozzáférés problémáira figyelmeztethet, az emlékezet konstruáló voltára, arra, hogy a múltunk is fikció, és ahogyan létrehozzuk, az a mód rokonítható a fikcióképzés eljárásaival. Hogyan adódtak a számodra ezek az összefüggések az alkotás során? Miért erre a három szóra esett a választásod?

– Mert az emberi élet a valóság és a képzelet között ingázik. Először is az álmokra térnék ki, amelyek általában irreálisak, de befolyásolják tudatállapotunkat. Hiszem, hogy az álomnak fontos célja van az álmodóval. Az álom egy másik világba varázsolja az álmodót, de mások szerint az álmok felidéznek azokat a momentumokat, melyek az éber emberi tudat rendezett tartalma számára elvesznek. Vannak olyan feltételezések is, hogy az álmok összeköttetésben állnak az emberfeletti lények világával. Az álmokban istenek és démonok nyilatkoznak meg. Freud szerint viszont az álmainkból inkább a múltat ismerjük meg: „Mert az álom, akárhonnan nézzük is, a múltból ered... Amikor az álom vágyunkat mutatja, kétségtelenül a jövőbe vezet bennünket, de ezt a jövőt, amelyet az álmodó jelennek tekint, az elpusztíthatatlan vagy a múlt képére alakítja.”

Ami a konkrétumokat illeti, ezeket a hétköznapi élethelyzetekben észleljük: tárgyak, illatok, ízek, szituációk, események, amelyek „kijózanítanak” bennünket.

A művészet nagyrészt a látomások világa, ahol bármi lehetséges. Az igazi nagy dolgok az alkotással kezdődnek, amikor a magunk képére formáljuk a tapasztalatainkat, élményeinket.

– *A hosszúversek formája központinak mondható az életművedben, pályakezdésedtől vonzódsz a nagy lélegzetvételi kompozíciókhoz. Miért?*

– Nem tudom. Mondhatnám, hogy szeretem a részleteket, a spontán beszédet. Ez a forma fejezi ki a „szellemiségemet”. Mindig is rajongtam Kassák Lajos, Paul Cendrars és Tolnai Ottó költészetéért, a hosszúverseikért. Úgyhogy ösztöneim ebbe az irányba vittek el. Viccből többször elmondtam már, hogy fiatal korunkban – amikor nagyjából ugyanolyan szegények voltunk, mint most – az irodalmi folyóiratok verssoronként fizettek honoráriumot. Költő barátaimmal olyan hosszú verseket szerettünk volna írni, hogy meggazdagodjunk belőle. Később – amerikai utazásom után – beláttam, hogy a hosszúvers olvasói szempontból nagyobb koncentrációt kíván, és ez megnehezíti az olvasói befogadást, ezért például az *Amerikai improvizációk* című ciklusom apróbb részekből, töredékekből áll. Miközben az improvizációk lényegében felfoghatók egy hosszúversnek is. Ugyanez a helyzet a *Minimum Rock and Roll* ciklussal is. Költészetem egyik értő kritikusja azt írta: Fenyvesi Ottó verseit olvasva „mintha egy lemezlovas beszélne, a dallamok fölött egyre csak mondja, mondja, mert fél, ha egy pillanatra is abbahagyná, örökre némulna el.”

– *Verseidben gyakran visszatérsz a gyermekkorod meghatározó élményeihez, újra és újra megírod őket, ezáltal más-más megvilágításba helyezel bizonyos történetzilánkokat. Ugyanakkor elkerülsz az önisméltést, úgy tűnik, kifogyhatatlan vagy a történetekből, mindig találsz a múltadban valamit, amelyet fel tudsz használni a költeményeidben. Mi motiválja ezt a vissza-visszaforduló figyelmet?*

– Az én alkotói pályámat mindig meghatározta a véletlen és a szükségszerűség. Hiszen minden vers látszólag a véletlenből születik – egy intuícióból, egy látványból, egy álomból, egy furcsa élményből –, majd testet ölt, ami újabb teret nyithat újabb váratlan és véletlen elemeknek. Nietzsche saját filozófiája fordulópontjaként „az örök visszatérés gondolatának felbukkanását” nevezte meg, mely egy „új módon való élet tervét” is jelentette számára. Ehhez hasonlóan bennem is feltűnik az egyetlen vers, mely egyszerre lenne ugyanaz és mégis folyton változó, különbözőségeiben ismétlődő és ismétlődéseiben egy eltérő, befejezhetetlen, végtelen hosszúvers, amelyben helyet kapnának kételyeim, dilemmáim, kérdéseim, folyamatos időtapasztalatom, megélt történeteim. Tudom, hogy nincs olyan konkrét válasz, ami lezár valamit, ezért számomra minden kinyilatkozás ideiglenes. Időről időre újabb részletek merülnek fel, amelyek új megvilágításba helyezik a dolgokat.

– *Képzőművészként kollázsaidról, képverseidről vagy ismert. Vizuális munkáidban központi szerepet játszik a betű, gyakran dolgozol többnyelvű szövegekkel, illetve olyan összeillesztési műveleteket hajtasz végre, amelyek ellehetetlenítik az olvasást. Mi az, ami vonzóvá teszi számodra a betűk esztétikáját?*

– Mindig is érdekelt a vizuális művészet, legfőképpen a film- és a képzőművészet. Az 1970-es évek legelején Ács József és Csernik Attila hatására kezdtem el foglalkozni ezzel a műfajjal. Ács József ismert újvidéki festőművész, absztrakt expresszionista stílusban dolgozott. Csernik

pedig (a Bosch+Bosch Csoport tagjaként) kollázsokat és objektet készített, plakátokat és könyveket tervezett. Kezdetben nagy hatással volt rám a dada, a pop-art, a graffitik, a „francia új hullám”, a videóklippek és a punkfanzinok képi világa. Ezekből az elemekből alakítottam ki stílusomat, amelynek egyik központi eleme a betű. Kezdetben főleg ellentmondásos tartalmú újságcímeket illesztettem egymás mellé, később többnyelvűek lettek a képeim, hiszen harminchét éves koromig multikulturális világban, országban éltem, ahol különböző kultúrák, szokások, viselkedésformák, nyelvek keveredtek egymással.

Különböző nyelvek labirintusában és az úgynevezett Gutenberg-galaxisban éltem, rengeteg nyomtatott sajtótermék (újság, színes magazin, reklám stb.) vett körül, azokból szereztem a munkámhoz szükséges információkat, és egy olyan modern vagy posztmodern korban élünk, amikor kialakult egy látványcentrikus civilizáció. Nem kellett különösebb erőfeszítést tenni ahhoz, hogy „montázsban lássuk az életet”, ahogy kedvenc művészeti-filozófusom, Arthur Danto (1924–2013) hirdeti. És ez így van ma is, csak egyre gyorsabb tempóban. Kollázsaim hozzákapcsolása a leltár narratív elvéhez a fogyasztói társadalom paródiája is akar lenni. Ebben a világnézetben a környező világ tétélekre atomizálódik, és minden tétel árucikk, azaz különálló tárgy.

– *Ahogy korábban nyilatkoztad, a Paloznak overdrive verseinek nagy részét felkérésre írtad. A felkérések hogyan befolyásolják a munkatempódat?*

– A felkérések és a határidők jót tesznek, felgyorsítják a munkatempót. Az utóbbi években elég sok felkérést kaptam, kedvemre válogathattam közöttük. Különben nagyon sok félbemaradt jegyzetem és írásötletem halmozódott fel az elmúlt évtizedekben, amelyeknek egy részét szeretném a közeljövőben feldolgozni, illetve befejezni. A szerző igyekszik ellenállni az idő múlásának, és tájékozódni az élet egyre halmozódó eseményei között. Az alkotó nem tesz mást, mint hogy keresi magát a műveiben.

– *Min dolgozol most?*

– Nemrég fejeztem be egy balkáni útinaplómat, remélem, hamarosan olvasható lesz a *Kortárs* folyóiratban, de talán könyvként is megjelenik. 2018-ban öt barátommal bejártuk Boszniát, Montenegrót, Albániát és Macedóniát. Voltunk Szarajevóban, a Drina folyó partján fekvő Višegradban, Kasztrióta György (más néven Szkander bég) krujai fellegrvárában, ellátogattunk Ohridba, a Mavrovo Nemzeti Parkba (katonai szolgálatom nagy részét a macedón–albán határon húzódó hatalmas hegygerincen töltöttem) és Szkopjéba. De újabb versciklusokon is dolgozom: *Posztmodern folklór, Hétköznapi szürreál, Trash Talk*. 2020-ban – a világvárvány kellős közepén – nyugdíjas lettem, azóta egyre többet írok, és azt a sok kollázt is szeretném elkészíteni, amihez begyűjtöttem a betűket és képeket. Nyomasztó ez a felhalmozódás, hagynom kellene, hogy ezek a dolgok maguktól beszéljenek. Hogy túlbeszélik a nyelvet, túlbeszélnének mindent.



Perry Adams
2022

P. NAGY ISTVÁN

FÉKEZETT SEBESSÉGGEL

Fenyvesi Ottó: Paloznak overdrive. Scolar Kiadó, Bp., 2021

„A délvidéki származású József Attila-díjas költő legújabb kötete – az utóbbi években – magyar folyóiratokban (Jelenkor, Kortárs, Hitel, Élet és Irodalom, Ex Symposion, Tiszatáj, Híd, Eső) megjelent elbeszélő költeményeit tartalmazza” – ekként hirdeti az egyik legnagyobb könyvruház Fenyvesi Ottó legújabb verseskötetét, a *Paloznak overdrive*-ot.

Elsőre kissé talán meghökkentő a fentebb idézett ajánlás műfaji besorolása, hisz a hagyományos műfaji rendszerben helyezi el a „poétikai invenciózusság bőrdzsekis anarcho-líróját” (Virág Zoltán) művelő szerző könyvének darabjait. Ha akárcsak beleolvasunk a kötetbe, könnyen meggyőződhetünk arról, hogy Fenyvesi szövegei a szó szoros értelmében nem elbeszélő költemények, még ha rendelkeznek is az egyik legradicionálisabb műfaj némely jellegzetességével: hosszúak, esetenként adott az első személyű narrátor, az elbeszélői hang, ilyen-olyan cselekménysor, a beazonosítható – valós – tér és térképzetek, a történelmi és a megélt idő... – ámde hiányoznak a hagyományos elbeszélő költemények biztos viszonyítási-igazodási pontjai, például az kezdet és a vég; fragmentáltak, mondhatni, „hibás” a konstrukciójuk, szerkezetmegoldásuk, és akkor az egyéb „szabálytalanságokról” még nem is szóltunk...

„Szabálytalan”, de legalábbis szokatlan, talányos maga a kötet cím is, amelyet a könyv egyik méltatója (Orcsik Roland) egyenesen „provokatív”-nak nevezett. Tény, nem egykönnyen megjegyezhető, felidézhető, paradox módon azzal kelti fel az olvasó érdeklődését, hogy várankozást kelt, nem tudhatja, mire számíthat; nem adja a kezébe az értelmezés kulcsát, ezt az elmemunkát neki kell elvégeznie, akár úgy, hogy rákeres a címbe emelt kifejezésekre, és ezeket megpróbálja egyenként, majd együttesen értelmezni. De megspórolhatja a fáradságot, ha magához a szerzőhöz folyamodik mérvadóknak tekinthető nyilatkozatért, eligazításért (akiről tudni kell, hogy a képzőművészet és a zene felől érkezett az irodalomba): „A címadó vers a woodstocki rockerek (Canned Heat) és a paloznaki szőlőhegyen megrendezett dzsessz-pikniken fellépő „diszkóegyüttesek” (például az Earth, Wind and Fire) közötti életszemlélet kibékíthetetlenlenségéről, ellentétéről szól, valamint konkrétan arról, hogy defektet kapott a biciklim, és tolom haza, Paloznáról Lovasra. Maga az overdrive szó annyit jelent: hajszozni valamit. Ugyanakkor olyan jelentése is van, hogy az elektromos gitár hangját nagyon eltorzítjuk.” (Hegyí Zoltán interjújából. VEOL Veszprém megyei hírportál, 2021. 08. 29.) Én a címet úgy fordítanám le – hogy ne maradjak adós az értelmezéssel –, hogy „fékezett sebességgel”. Ebben a jelzős színtagmában szerintem jelen van az a kettősség, amelyről maga a szerző is beszél.

Fenyvesi Ottó mindig is kedvelte a nagyszabású, hiányokkal szabdaltságot, már a bemutatkozó verseskötetének (*ezüstpatkányok áttetsző selyemzónákon*, 1978) gerincét is hosszú, sodró lendületű szabadversek képezték (talán nem véletlen,

hogya a kezdő költőnek az egyik példaképe Juhász Ferenc volt), a tíz évvel később megjelenő *Kollapszus* a feszültségekkel terhes, abszurdnak, megfajthetetlenül töredezettnek, sivárnak vagy kaotikusnak érzett világ jelenségeit, látványelemeit, világlátását, személyes és posztmodern tapasztalatait, életproblémáit, érzéseit komponálta ugyancsak nagyszabású versegészekbe, a kollázs technika eljárásait idézve, alaposan próbára téve a hosszúvers teherbírást.

Az új kötetének egyik versében (*Ahogy Tandori*) idézett és megidézett Tandori Dezsőtől tudjuk: a vers rövidege vagy hosszúsága nem „műfaj” és nem „forma”: „a hosszú vers minden korban: lehetőség” (*Az erősebb lét közelében*, Gondolat, 1981). Fenyvesi számára lehetőség arra, hogy megvalósítsa azt az ars poeticának is tekinthető ambiciózus törekvését, költői szándékát, amelyet még 1992-ben fogalmazott meg az egyik naplójegyzetében: „Általában leltárt készítek világunk állapotáról, érzelmekről, hangulatokról, a széthullás fragmentumairól.” Majd három évtizeddel később megjelenő kötetének alcímében három szóban tömöríti, írja körül a tárgyát: „*Látomások, álmok, konkrétumok.*” Programnak ez nem is kevés. Szintén Tandoritól tudjuk, hogy a hosszú- és félhosszú versben – anyagszerűen – *több fér el*, azaz elférnek az idézett naplójegyzetben, később az alcímbe megnevezett tartomelemek is.

Sokrétű és sokszálú az az életanyag, tárgy és téma, élettény és reflexió, lírai és epikai elem, amelyet Fenyvesi a hosszú- és félhosszú verseibe beemel, egyberendez. Nyilván ez a sokféleség magyarázza, hogy esetenként úgy tűnhet, hiányzik a nyelvi homogenitás, a koherencia, ezeknek a verseknek egyszerűen nincs centrumuk, a költészet határait feszegetik. A szorosabb olvasat során persze rájövünk arra, hogy koránt sincs így, egyszerűen nem ismertük fel e szövegek szerkezeti elvét. Erre hívja fel a figyelmet a második kötet egyik recenziója is: „A versmondatok, közlésegyeségek látszólag esetlegesen, szervesen kötődnek egymáshoz, de ha közelebbről is pillantást vetünk rájuk, érzékelhetővé válnak azok a gócpontok, amelyeknek vonzaskörében a szövegek szóanyaga kavargog.” (Utasi Csaba: *Túl a naivitásán*. In: *Vér és sebek*, Forum, 1994)

A multimedialitás iránt fogékony, a társművészetek felé nyitott, a zene vonzásában alkotó kollázművész költőnek immár védjegyévé vált, sajátos poétikai, szövegalkító eljárásaira ismerhetünk az új kötet szabadverseiben is, habár meglátásom szerint e kötetében prezentált szövegei kevésbé fragmentáltak, nem annyira hézagosak, mozaikosak, „határsértők”, és jóval visszafogottabb, már-már alig érzékelhető a versek nyelvi anyagát alakító, érzelmi-hangulati tartalmát meghatározó indulat, revolt is, amelynek okán a régebbi versek kapcsán talán joggal nevezhette a kritikus Fenyvesi költészetét „anarcho-lírá”-nak.

E tizenhét hosszú, életrajzi ihletésű vers nekem azt üzeni, hogy az egykori „bördzsekis”, öregedő költő, jócskán túl a hatvanon elérkezettnek érezte a pillanatot, hogy életének határpontjáról visszatekintsen, az összegzés szándékával, az alkotás terhes, de vállalt kényszerével: „Mondani már sok mindent / nem érdemes. És mégis egyre / csak mondom, szavaim // ismétlem a részeg lódarazsaknak.” (*A római úton*) A számvetést előhívó élethelyzet magyarázhatja, hogy az iróniát, a groteszket némileg háttérbe szorította az enyhe mélabú és a nosztalgia: „De kihez beszélek egyáltalán? / A romok falán tétovázó árnyaknak? / A fül nélküli baglyoknak? // A vonuló tarka madaraknak? / Mit mondani kéne: semmi. / Nincs cél, már csak út van.” (*Ua.*)

A kötet kitüntetett fogalma az idő, a sokszori ismétlődés révén a kulcsszó rangjára emelkedik, e motívumnak többféle változatával, aspektusával találkozhatunk a kötetben: „az idő

tiktakolt" (*Chlorophylle és Minimum*), „végtelen időkarambol" (1968), „sok bajunk volt az idő mértékével", „versenyt futottam az idővel / elhagytam a múltat és a jelen", „sok baj lesz az idővel" (*Amerikai graffiti*), „Az évek a múltba mosódnak, / a memória örök jelené sötétül", „Nincs már, ami volt", „tűnt idők néma emléke" (*Folyamatos jelen*), „csak lazán suhanjunk az időben" (*Tolnaival a Riviérán*), „a nevenincs jelenbe érkezünk" (*Ahogy Tandori*), „nem értem, mi baj az idővel" (*Appendix*), „az idő hamut havazott" (*Andreas ante portas*), „az idő visszafordíthatatlan" (*Kileng a tó*), „Az idő vasfoga mohón morzsolgatta", „Kizuhantunk a múltból", „zuhantunk vissza a jelenbe" (*Örököld Szabadka*), „Az élet mélyen a múltban gyökerezik", „A múltat a közöny felzabálja", „Az idő már túljár az eszünkön, / eliszkol egy svéd erdő mélyére" (*Automatikusan Domonkos Istvánról*), „Elindult visszafelé az idő", „Baj van az idővel" (*Paloznak overdrive*), „Fölöttem idő kanyarog", „Új idő, új rend közelít" (*A római úton*).

A hagyományos számvetés-, időszembesítő versekben általában az idő hármassága (múlt-jelen-jövő) jól felismerhető, e versek idő- és értékszerkezete átfedi egymást, Fenyvesi versei esetében azonban nem beszélhetünk ilyen átfedésekről, minthogy egyből szabott verset keresve is alig találni az opusban (jelen kötetben az ódaira hangolt *A Néma Harcosok Sziklája* a kivétel), az időjelzések a verseknek a legkülönbözőbb (nem feltétlenül hangsúlyos) pontjain bukkannak fel, a kötetegészen belül egyfajta szemantikai hálót szöve, melynek legfontosabb csomópontját a „sok baj lesz az idővel", illetve a „baj van az idővel" idézetek jelölik.

Az idő a kötetnyitó versben, a gyermekkor és kora kamaszkor képregényvilágát megidéző *Chlorophylle és Minimum*ban „tiktakol" és „vadul forgott körbe", az utolsóban, az utazástoposzra építő *A római úton* címűben azt olvassuk, hogy „új idő közelít" (iskolás megközelítésben: az életútnak egy új szakaszához érkezünk, valami más veszi a kezdetét). Az idő perszonalifikálása arra utal, hogy teszi a feladatát, elvégzi a dolgát, megélt időként nemcsak bennünk, hanem – másfajta minőségben, amolyan isteni entitásként – rajtunk kívül és fölöttünk is ott van.

Az idő egyre gyorsul („Fülünkben, szemünkben peregtek / a képek"), az órával mérhető, fizikai időnek egységei vannak, a naptár 1962-t mutat, a kora gyermekkor (kép)regényes korszaka ez („Képregény volt az élet"), de a testvériség-egység eszméjétől áthatott egykori, titói Jugoszlávia hőskorszaka is, hat büszke köztársaságával és a korlátozott autonómiájára nemkülönben büszke két tartományával, a hős partizánokról elnevezett intézményeivel, utcáival, tereivel, pattogó ritmusú indulóival; refrénként ismétlődnek a talányosnak tűnő sorok, „Antracit egy ócska teáskannában / töltötte életfogytiglani börtönbüntetését" (mint sikerült kiderítenem: Antracit egy gonosz patkány, az egyik képregény szereplője; köszönet a segítségért Szabó Palócz Attilának, aki a korabeli vajdasági magyar nyelvű képregényekről írt alapos, átfogó tanulmányt). Aztán kisebb ugrás az időben, 1968, „kamaszkorom legszebb nyara", focizás, szerelem, „bimbózó lányok árnyékában", palicsi táncos esték, és hát az első, életre szóló zenei élmények, „A Beatles már tarolt a toplistákon, / olyanok voltak még, hogy Getno, / Shadows, Beach Boys, Animals, / Spencer Davis Group, Monkees, Doors, / Creedence Clearwater Revival és Jimi Hendrix" (1968). És tovább az időben, ifjúság (és fontos színhelyek, mint az újvidéki Ifjúsági Tribün a Katolikus portán), 1973 nyara (a költő egy idevágó naplójegyzete 1996-ból: „A cél továbbra is a boldogság, úgyhogy marad a nyár. Mint évszak"), feltárul a „vizuális paradicsom", színre lépnek az első mesterek (megannyi jeles délvidéki képzőművész, Benes József, Csernik Attila, később Ács József, Sáfrány

Imre...), történetek sorjáznak, meghatározó, sorsformáló események zajlanak, életre szóló barátságok kötődnek (többek között Sziveri Jánossal, aki ekkor még a szerzőhöz hasonlóan képzőművésznek készül, csak később kezd verseket szerezni, és lesz majd a legendás Új Symposium utóbb menesztett, csúfosan meghurcolt főszerkesztője, az Appendix c. versében az ő „nyomába szegődik”).

A zene és a képzőművészet után az irodalom a harmadik nagy kaland, írók, költők, kalandorok – és most következhetne a névsorolvasás, de a korlátozott karakterszám miatt az hommage-versekben megidézettek közül néhányat nevesíték csupán: Tolnai Ottó, Domonkos István, Zalán Tibor, Tandori Dezső, Mócsi Ferenc, Szűgyi Zoltán, Fogarassy Miklós... és a holdudvar, a borozások, anekdotizálások, sztorizások...

És akkor még szólni kellene a toponímiákról (Gunaras, Topolya, Palics, Újvidék, Veszprém...), mert egy nagyszabású rekapituláció, ahogy az időtől, úgy a tértől sem lehet független: az út valahonnan valahová tart, általában van kezdő- és végpontja, de előfordulhat, hogy „nincs cél, már csak út van” (*Paloznak overdrive*); az utazás történhet a jelenből a múltba, és utazhatunk vízen, levegőben, földön, hajóval, repülővel, gyors autóval, de akár durrdefektet kapott biciklivel is, *fékezett sebességgel* haladva...

E tetszetős küllemű könyvecskének, e remek és olvasmányos verseskötetnek a tanúsága szerint: elindul egy ember Moholgunarasról, majd nagy-nagy kacsaringók, kitérők, hosszabb-rövidebb pihenők után megérkezik Veszprémbe – hogy megtalálja az idegenben az otthonát.

BALOGH RÉKA

LÁTNI MÉG A FÁTÓL AZ EMBERT?

Vámos Miklós: *Ötvenhét lépés. Athenaeum, Bp., 2022*

Vámos Miklós legújabb kisregénye, az *Ötvenhét lépés* illeszkedik az író gazdag életművébe. A *Dunapesthez* hasonlóan egy épület köré szerveződik a szereplők története, viszont most a fővárostól távol, a szigligeti kastélyban és attól 57 lépésnyire, egy nádfedeles házikóban találkozunk az elbeszélővel, illetve elbeszélőkkel. Főleg Gizella, a család legfiatalabb, de korántsem ifjú tagjának gondolatfolyamán keresztül ismerhetjük meg három generáció – lány, anya és nagymama –, illetve a grófnő megpróbáltatásait. Az írótól megszokott módon a családhistóriát át-átszövik a történelmi események, megismerhetjük a háborúk és rendszerváltások egyénre gyakorolt hatásait. Nyelvileg is ismerős kísérletekkel találkozhatunk, hiszen az élőbeszédszerűsége, a szereplő(k) beszédmódjának megragadására törekszik az író.

A kötet nyitányaként Gizella hosszú bekezdésnyi mondatokba rendeződő jajveszélése sodor az ígértes alaphelyzetbe – az ápolásra szoruló idős anya és szintén „elagott” lánya terhelt kapcsolatába. Gizella pont a saját születésnapján

hiszi azt, hogy anyja meghalt, és ennek apropóján törnek fel belőle a vegyes érzelmek. Spontánnak ható, precízen elegyített monológ ez, amelyből kitűnik az ismeretlen helyzet-től való félelem, a szűk lélettérből és terhes élethelyzetből adódó feszültség, a gyermeki kötelességtudat, a mindennapi nyomor némi falusi pletykával keverve. A látszólag céltalan fecsegésbe többnyire észrevétlenül simulnak a felismerések, az életet jellemző érzéketes megfigyelések, a hétköznapi filozófia: „sajnos hogy a szép Szabó Pista is időnek előtte halt meg, belefulladt a tóba, éjnek évadján horgászott ladikon, kitört a vihar, jaj, tele vagyunk ilyen dógokkal, amikről nincsen bizonyosság, nem is lesz, el köll engedni a francba”. (54)

Gizella pontot és felkiáltójelet elhagyó, tájszavakkal tarkított mondataiból fejezetről fejezetre derül ki, hogy a családi viszonyrendszer még annál is terheltebb, mint az elsőre látszik. A nagymama apátlansága, kiszolgáltatottsága és szégyene generációról generációra ismétlődik. Az anyák képtelenek megvédeni gyermekeiket, csak szemtanúi lehetnek az ismerős szenvedésnek. A kimondatlan traumákat kommunikáció helyett más emlékekkel vagy épp zsörtölődéssel fedik el. A három nő sorsa pedig szétválaszthatatlanul összekapcsolódik az őket felkaroló grófnők és a többször gazdát váltó kastély történetével.

A három plusz egy nő életútján keresztül körbejárjuk az osztálykülönbség kérdését is, hiszen az 57 lépés távolság a nádfeldeles ház és a kastély között lehetőségekben és élet-színvonalban hatalmas szakadékokat jelent. Megfigyelhetjük a rendszerváltások visszasságait is, hiszen a kastélynak hiába változik a tulajdonosa, a szegénysorból származó Tóth család helyzete javulás helyett inkább romlik.

A hangsúly végig a női kiszolgáltatottságon marad. A generációkon keresztül ismétlődő traumák a könyv közepére aránytalanul dominánssá és repetitív válnak. Az emlékek nemi erőszak elszívásának láncolatává alakulnak. A hol futólag említett, hol hosszadalmasan leírt jelenetekben a nők életkora és az elkövetők változnak csupán. A megerősző jelölések gyakori említése segít átérzeni, hogy a szereplők számára mennyire természetes ez a fajta kiszolgáltatottság. Mégis, a túlzó tematizálás inkább pusztá áldozattá csupaszítja a három-generációnyi Tóth lányt. Súlyos tapasztalataik leginkább a férfigyűlölet sztereotipikus megfogalmazásában (egyszer pedig suta lesbikus szexjelenetben) törnek a felszínre:

„A férfiakról megvan a véleményem, és azt nem teszik ki az ablakba, az én sanyarú állapotom is miattuk lett, főleg egy miatt, de a férfi az mind egyforma, mind baromállat, eszük nincs, csak farkuk, az vezérli őket, semmi más, a nők pontosan tudják ezt, amelyik nem, az is tapasztalja, má süldőlénykorába, állítom, hogy bármelyik nő okosabb, mint bármelyik férfi, mégis a férfiak parancsolnak, ők a vezetőik, ők csinálják a törvényeket, ők ülnek az élen, a kormányba, a parlamentbe, az enszbe, a varsói szövetségbe, de nem, az most má megszünt, és a nőket legázolják, megpofozzák, csizmával rugdossák”. (112)

A szöveg apró eltérésekkel mégis azon dolgozik, hogy szétválassza Tóth Iluska, Évike és Gizella alakját. A nagymama a legambiciózusabb, aki vágyik az elérhetetlen szobalányi sorra. Egy-egy fájdalmas emléket fanyar humorral idéz fel: kalapos gombához hasonlítja a grófi péniszt, és nyugtázza, hogy „végre megkeményedett a méltóságos hímvessző”. Az anya, Évike nem a hivatalos ranglétrán akar feljebb lépni, de megtalálja azt a munkát, amelyet örömmel végez – a kertészkedésről szívesen tanul, a fákkal boldogan foglalkozik. Legmarkánsabb ismertetőjeleként elkereszteli a fákat, a kastélypark szinte összes törzsére jut egy-egy férfinév, és ezzel együtt egy újabb trauma. Gizellából hiányzik leginkább az előrejutási szándék, szinte egész életében a konyhán dolgozik, pedig utál főzni. A legkel-

lemesebb munkával töltött emléke pedig a ranglétra alját jelentő libapásztorkodáshoz kötődik. Míg anyja a növényekhez fordul az emberek helyett, addig Gizike a madarakkal éli át a gondoskodás örömét.

A hasonlóságokat és hasonulásokat árnyaltabban ábrázolja a szöveg, mint a különbségeket. Gizella például a drága kis mamáról kedvesen említi, hogy amikor megöregedett, „furtonfurt saját magáról beszélt”. Ha az anyja csinálja ezt, akkor neki már be nem áll a szája. A történeteket mégis főleg Gizella szavain keresztül ismerhetjük meg, ezt csak egy-egy fejezetnyire és a lezárásban szakíthatja meg az anya, a nagymama és Katinka grófnő nézőpontja. A szöveg felépítésének köszönhetően az az érzésünk támad, hogy Gizella épp csak levegővételeni szüneteket hagyva zúdítja ránk a Tóth család nyomorúságát, amelybe élőbeszédszerűen betüremkednek a nájlonnal fedett csipketerítők, családi receptek és a magas árak miatti panaszok is.

A hosszú, gondolatláncnyi mondatokat jól kiegészíti a gondolatritmus, amelyet a bekezdéskezdő felvetés módosított megismérlésével ér el a szöveg. Ez nemcsak összetartja a látszólag széttartó szövegfolyamot, hanem segít fokozatosan kibontani az elbeszélőt foglalkoztató problémákat és emlékeket. Ezzel megint csak észrevétlen párhuzam keletkezik Gizella és Évike között, hiszen a legfiatalabb Tóth lány azzal vádolja anyját, hogy napi hatszor-nyolcszor is elismételi ugyanazt. A helyenként jól működő bekezdésindító ismétlés sokadik alkalmazása már zavaróan repetitív lesz.

Kibillen az egyensúly a tévesen használt szavak esetében is. A Tóth család tagjai a feltehetőleg a méltóságáéktól tanult kifejezéseket akaratlanul elferdítik, így születik meg például a „szimbólium” és az „ampátia”. Ezeket a fogalmakat gyakran el is magyarázzák, azt érzékeltetve, hogy nem mindenki ismerhet ilyen szavakat. A hasonulási szándék elegáns megnyilvánulása viszont erőltetetté válik, amikor egy-egy torzított szóalak bekezdésen belül többször is ismétlődik. A hatást az is tompítja, hogy a Katinka grófnő hangján megszólaló fejezet lenéző kedvességgel fel is hívja a figyelmet erre a jelenségre.

A mama és az anya fejezetei szóhasználatban valamelyest igyekeznek elkülönülni a kisregény gerincét adó Gizella-gondolatfolyamtól. Nagyrészt mégis ugyanazokkal a nyelvi elemekkel és struktúrával találkozhatunk ezekben a fejezetekben is (talán a nagymama mondatai még a megszokottnál is bővebb lére vannak eresztve). Ez alátámasztja az anya megfigyelését, miszerint öröklődnek a szokások és mondások, ahogy a lányok utánozzák az anyjukat. Így viszont egyre jobban összemósódik a három nő hangja, az egyéneket még inkább az örökített áldozatszerep felé tolvá.

A hasonlóságok miatt felmerülhet akár az az értelmezési lehetőség is, hogy csupán Gizella elméje egyesíti a három nő nézőpontját. Erre a benyomásra ráerősítenek a szövegbe csempészett apró megnyilvánulások, amelyekből látszik, hogy Gizella fejében a jelenre egyre inkább rávetülnek a múlt képei, akár olyan jelenetek formájában is, amelyeket ő nem élhetett át, legfeljebb anyjától vagy nagyanyjától hallhatott. A mama halálon túlról érkező monológja pedig elég szürreális ahhoz, hogy pusztá képzelgés legyen. Ezek az fejezetek viszont olyan információkat tartalmaznak, amelyekről Gizella nem tudhat. A nem Gizella szemszögéből láttatott fejezetek inkább nézőpontokkal való játékok és lehetőségek arra, hogy olvasóként teljesebb képet kapjunk az eseményekről, mint a főszereplő.

A lány elmélkedésébe nemcsak az anya és nagymama nézőpontja ékelődik be, hanem Katinka grófnőé is. Az ő hangja már markánsan eltér a Tóth lányok stílusától és műveltsé-

gétől. A monológ szürreális ugyan, de stílusa miatt nehezen elképzelhető, hogy Gizella elméjének szüleménye. Ez a fejezet a regény egészétől is elüt, a jól elkapott, kevésbé művelt elbeszélőmóddhoz képest mesterkéltné. Egy-egy francia és német mondat a regény egészének szempontjából hosszadalmas és indokolatlan kitérők apropóján jelenik meg a szövegben. A modorosán választékos szóhasználat hiteltelenné, papírízűvé teszi a grófnő hangját. Az élet például „csalások veretes sorozatával telt a kastély falai között.”

A behozott grófnői nézőpont nem ad hozzá annyit az eddig fókuszban lévő sorsokhoz, hogy egy ennyire eltérő hangnem és élményanyag ilyen hangsúlyos helyen (utolsó előtti fejezet) törje meg a kisregény egészét. Katinka méltóságának az emlékei és gondolatai fedik és félreérthetetlenül megfogalmazzák azt, amit az eddigi fejezetek alapján áldásosan csak sejtettünk. Megmutatják az éremnek azt az oldalát, amelyet a fejezet nélkül is pont eléggé láttunk. Ez a szövegrész így csak a zárlat játéka számára szükséges velejárója.

A grófnő fejezete még inkább összeolvasztja Gizella, Évike és Iluska alakját. A(z 57 lépés) távolságból szemlélve a kétszeres áldozatszerep – az alacsony rang miatt fokozottan kiszolgáltatott női lét – tipikus megtestesülése a három Tóth lány. A kisregény korántsem állítja, hogy a főszereplő(k) sorsa az egyetlen lehetséges életút, hiszen mutat alternatívákat a férfiuralomból való kilépésre. A jól megkomponált hangban viszont több lehetőség rejlik a karakterek árnyalására.

BOLDOG ZOLTÁN

KÖZÉPRE RENDEZŐDNI

Tomaji Attila: Folyóhang. Fekete Sas Kiadó, Bp., 2021

Még egyetemista koromban alakult ki az a berögződésem, hogy középre rendezett verseket képtelen vagyok komolyan venni, líraként kezelni. Ezt a tipográfiát legfeljebb óvodásoktól vagy alsósoktól fogadom el, és hiába próbálkoztam ilyen megoldásokkal többek között Nagy László, még az ő kiváló életműve sem tudta felülírni bennem ezt az értelmezői viszolygást. Ez feltételezhetően úgy alakulhatott ki bennem, hogy túl sok gyenge verset olvashattam középre zárt formában, így összekapcsolódott egymással ez az elrendezés és a minőség hiánya.

Két évtized és Tomaji Attila kötete kellett ahhoz, hogy elfogadóbbá váljak egy-egy magas minőséget képviselő életmű középre zárt darabjával kapcsolatban. Hiába található a *Folyóhangban* mindössze egyetlen ilyen vers (*Segesvári séta*), ahol akár indokolt is lehet ez az elrendezés, mégis szinte romba döntötte azt a képet, amelyet a kötet addig kialakított magáról.

A 2022-ben odaítélt József Attila-díj egyébként is magasra emelte az elvárásaimat, hiszen egy ilyen elismerés után olvasóként gyakran azt érzem: a kötetnek valami különlegeset kell nyújtania, így szigorúságom csak erősödött.

De bármennyire is beindíthatná a párbeszédet egy negatív kritika, nem tudok sok rosszat mondani a *Folyóhang*ról, pedig a díj mellett leginkább a botrány, a provokatív nagyotmondás tenne jót a recepciónak. Azt sem szeretném eljátszani, hogy a kritika főként a könyvről szól, mert ugyanannyit mond a szerzőjéről, akkor is, ha rejtőzködni próbál.

Tomaji Attila a *Folyóhang* című verseskötetében eléggé kiszolgálja az olvasót. Ugyanannyit merít a romantikából és a klasszikus modernségből, mint az avantgárdból. Ezt az összetettségét már Tarján Tamás is kiemelte a *Sötéttszta sáv* című, 2010-ben megjelent kötetéről írt recenziójában (ez a Holmi 2011-es novemberi számában olvasható). Úgy tűnik, hogy Tomaji költészete egy évtized alatt nem sokat változott, és ez jót is tesz neki. A legújabb könyv két ciklusa (*Poros párdúc* és *Körkörös terek*) egyáltalán nem eklektikus, igényesen és változatosan szerkesztett, gondosan felépítve juttatott el a gyerekkor világától a létezés és a halál néhány fontos filozófiai kérdéséig. Amíg a gyerekkort a formabontó, szabad, főként gondolatrítmus uralta versszerkezet jellemzi, addig a felnőttkort már a letisztultabb, rímekkel és versszakokkal gyakrabban tarkított megoldások teszik klasszikusabbá.

Ha Tomaji prózát írt volna, az fejlődésregény lenne, mert az a lírai karakter, aki a versek alapján alakot öltött bennem, kezdetben jól körülhatárolható állomásokat jár be. Egy rejtélyes betegség miatt rendszeresen és hosszan kórházban kell feködnie, apja egy idő után gyakran bántalmazza. A kisfiú az olvasásba menekül, amely előrevetíti szoros kapcsolatát az irodalommal. Miután eposzi seregszemle következik az egyetemi évekről, annak meghatározó helyszíneiről, figuráiról, az alkoholizmus világába is betekinthez az olvasó. A visszatekintés során a megszólaló mindig utal arra, hogy ezek az idők már milyen távol vannak tőle. A beszédet is inkább az a kérdés motiválja, hogy mi történt a régi barátokkal.

A visszaemlékezés lírai memoárrá fűzi össze a verseket, amelynek gesztusai gyakran gyónásba csapnak át, például a *Lévisz, kora* őszben: „Hiba volt a teljes életre figyelni, / épp mint pincekocsmákban inni át napokat”. A megszólaló számára egy ideig főként a hibák jelentik élete fordulópontjait, amelyek sorozatát néhány életesemény írja fölül: ezek főként a tanárság, az alkotás, az irodalommal való foglalkozás és az apaság.

A *Maréknyi apró*ban a kezdő tanár erkölcsi győzelmet arat önmaga fölött azzal, hogy megköveti a diákot, aki a saját zsebpénzéből fizette ki őt. A romlásban aratott győzelem még a gyerekek születése (a való életben a költő ötgyermekes apuka), amelynek az addigi életre tett hatása leginkább a *Sára* záró sorával érzékeltethető leghatásosabban: „te szültél engem, kislányom, első gyermekem”. Az apává válás folyamata a legfőbb fordulópont az ábrázolt élethelyzetekben, de ez a téma sem uralja el a kötetet (mint ahogyan egyetlen másik sem). Mintha létezne Tomajinál egy olyan önkorlátozó gesztus, amely garantálja a témák változatosságát, ezzel együtt akadályozza, hogy egy-egy kérdés, motívum uralja a kötetet.

A saját apasághoz kapcsolódik az anyához fűződő viszony témája (*Anyám, Még mindig anyámról*), ennek kapcsán a versek is megváltoznak, előtérbe kerülnek a rímek. A kórházban fekvő anyát az ölelkező rímek próbálják meg poétikailag átkarolni. Ezek a kötöttséggel azt sugallták sokadik olvasásra is, mintha a téma, az anya komolyságot parancsoló alakja nem engedné meg a gyermeknek a szabadverselgetést, mint ahogy ez az egyetemi évek ivászatával, szabadosságával teljesen összeegyeztethető volt.

Az apaság mellett kiemelt szerepbe kerül még a táj (a Mészöly Miklós *Táj* című művéből származó mottóhoz igazodva), amelyben a megszólaló otthonra lett. A *Dunavirág* kellemes költői képekkel és bravúros időkezeléssel mutatja be a táj és az emlékezet viszonyát az egyén és a kultúra szempontjából is, az egyik sorban még a Római Birodalom határánál, a limesnél voltam, néhány verssel arrébb (*Káamor, Otthon*) már az otthonot jelentő Börzsönyben túráztam. Legutóbb talán Győrffy Ákos *Haza* című prózakötetét olvasva volt hasonlóan szuggesztív tájélményem, amely hatására elfeledtem, hogy tulajdonképpen pénzért és nem kizárólag saját örömeimre olvasok verseket.

A Duna-versek kapcsán a színvonalat ingadozónak érzem, hiszen nem könnyű József Attila után bármit írni ebben a témában, pláne nyíltan hozzá kapcsolódva. Ezeket az erőltetett intertextusokat Tarján Tamás is kifogásolta említett írásában (ő túltelítettségéről beszél ennek kapcsán), és valóban itt is erőltetetten hat néhány utalás, például az, hogy a folyam „egy messze inaló sorsba ömlik”. (*Duna*) Emellett az idő működésére való ráébredés is elég közhelyesen hat a mű végén.

Az *Egy különös éjszaka* egyszerre kapcsolódik József Attila és Ady Endre költészetéhez (az *Emlékezés egy nyár-éjszakára* című vershez), itt mégsem válik „túltelítetté” az intertextualitás. Bár az egész kötet tartózkodik a közéleti témáktól, ez a vers erőteljesen megpendíti a Trianon-húrokat, és az „érvényessé hazudott határokat” szókapcsolattal eleveníti fel a múltat. Látható, hogy Tomajnál az egy évszázados emlékezet nem oldotta békévé a traumát, és a harcias hang némileg elbizonytalanította számomra *A Dunánál* című vershez való viszonyt, mint ahogy a többi vers megbékélést sugalló hangját is. Elbizonytalanodásomért viszont egy hatásos szókép kárpótolta a zárlatban: „üvöltés, hosszú üvöltés tör be a tájba: / mintha ezer évek összetört üvegén / bolyongana valaki, mezítláb járva –”.

Talán a fentihez hasonló merész coming outok hiányoznak a kötetből, amely minden változatossága ellenére biztonsági költészetet játszik: csak helyenként engedni felszínre kerülni a világ működésével kapcsolatos állásfoglalásait, a lírai én belülről figyel, és szerethető módon tárja fel saját traumáit. A kiugró Trianon-vershez hasonló hangulati törést nem találtam a kötetben, de a *Fiú* című verssel már egy elvontabb hang körvonalazódik a kötetben.

Ezután előtérbe kerül az önmegszólítás (*Szólítgatlak*), a saját démonokkal való küzdelem (*Daimón*), megjelenik az apa is (*Tékozló*), és némileg átalakul a természetábrázolás. Egy-egy táj metaforizálódik (például az *Erdőben*), és a négy soros versszakokba tördelt gondolatok a romantika nyelvét, ábrázolásmódját idézik. A természet egyre inkább összekapcsolódik a nő alakjával, és az alapvetően elégikus-nosztalgikus hang ódaivá válik, patetikus lesz. Ha ezek a versek cinikus hangulatomban kapnak el, akkor giccsesnek neveztem volna őket, de mivel az érettségi folyosófelügyeletének csendjében olvastam őket, ezért komolyan tudtam venni ünnepélyességüket. Még akkor is, ha a pátosszal párhuzamosan éppen a lírai én kezd cinikussá válni saját korával kapcsolatban: „Évszázadunk az amúgy is kihűlőben lévő szerelem / még langyos tetemét a hátsó polcra tette”. (*Ősz és szerelem*)

Ez a cinizmus érdekes dinamikát kölcsönöz a *Körkörös kertek* című ciklusnak. Az itt található versek egy része egy fogalom köré épül, majd lerombolja, lebontja ezt, legyen szó az előbb említett szerelemről vagy akár olyan kérdésekről, mint Isten és hit. Amíg számos vers azt a kérdést feszegeti, miként van jelen Isten az ihletben, az alkotásban (*Visszaadni Istennek*,

Véletlen), addig néhány darab elbizonytalanít ezzel kapcsolatban (*Új évezred*): „Hitünk csak gyenge hártya, elhált szüzesség.” Ez az őrlődés, ez a tézis-antitézis-szintézis elég filozofikus kötetzárlatot eredményez, ahol a múltfeltárás helyett a jelen lételméleti kérdései kerülnek előtérbe: mit jelent élni és létezni, hol a helye a lírai énnak a semmi és a valami közt.

Ez a semmi és valami közé rendeződés (l. a *Semmi és valami* című verset!) egy küzdelmeibe belefáradt megszólalót vetít elénk. Az eddigi nyugodt hang dühös, kétségbeesett lesz, és úgy érezhetjük, Pilinszky János *Apokrifjében* járunk. A saját pusztulással való számvetés keserű sorokat szül: „Hol a keserves istenben van az, ami / miatt éltem én is, mint a szarvasok. / Nem marad utánam semmi, se valami. / Csak betelt jóslatok. Meg a csillagok.” A lírai én középre rendezi magát élet és vég, semmi és valami között, már látja, hogy nem marad utána nyom, de megnyugtatja a teremtett világ állandósága, körkörösége.

A *Folyóhang* a magyar líra sok-sok vonulatához tesz hozzá egy-egy fontos verset. A kötet cím leginkább a tájlírárt emeli ki ezek közül, de ugyanilyen erős téma többek között a gyerekkor, az emlékezés, az apaság, az alkotás, a hit, a létezés és a szerelem. Az ügyes szerkesztői munka egységet teremtett ezek között, így a kötet kevés bűne (főként az egyetlen középre rendezett vers) könnyen megbocsátható. Emellett zavartak még a versek végére kerülő gondolatjelek, amelyek talán a lezáratlanságot hangsúlyozzák. Ez számomra közhely, hiszen a jól megírt vers eleve nyitott, lezáratlan – minden olvasónál, minden olvasás előtt máshogy sétalunk bele, és máshogy éljük meg az utat.

Tomaji Attila fontos erénye, hogy nem kötetet írt, hanem verseket. Nem uralja egyetlen poétika a koncepciót, így akadhat kritikus, aki éppen romantikus vonásai, más pedig az alkotáshoz kapcsolódó önreflexív, posztmodern vonásai miatt feddi meg az alkotót. A *Folyóhang* poétikák közé rendeződik, de megfontoltan, mértékletesen, főként elegánsan. Aki időt szán rá, fontos élet- és líratapasztalatok birtokába kerülhet, és semmiképpen sem mondhatja, hogy egysíkú költészettel találkozott.

VIDÉKI PÉTER

„AZ ISTEN TÖRTÉNET”

Beck Zoltán – Jónás Tamás: Talajgyakorlatok. Savaria University Press, Szombathely, 2021

A barátság szülte a *Talajgyakorlatok* című könyvet: a kérdéses kérlelhetetlensége és a válaszadás kikerülhetetlensége. Fűzfa Balázs, a könyvet kiadó Savaria University Press vezetője, a szerzőket fiatalokként támogató mentor, a szerkesztő Süth Gabriella, a borítót tervező Trifusz Péter, a szerzői fényképeket készítő alkotók és Szombathely legendás képzőművésze, Szendiszűcs István is részesei a Jónás–Beck-beszélgetésnek, empátiájuk már-már kézzelfogható a könyv lapjain. Fűzfa Balázs személye kiemelten fontos, hiszen ő és felesége, Csuti Borbála figyeltek oda komolyabban Jónás Tamás első írásaira, és korai verseiből Fűzfa állított össze először vá-

logatást. Jónás Szombathelyen járt gimnáziumba, s később néhány évig informatikusként dolgozott a főiskolán, majd pár éve megint a nyugat-magyarországi megyeszékhely – saját szavaival – remetesége helyszínére. Beck Zoltán – a 30Y zenekar dalszerzője-énekes, író, egyetemi oktató, romológus – szintén Fűzfa-tanítvány, a tanárképző főiskolán végzett, s a cigány irodalommal való ismerkedés során jutott el Jónás Tamáshoz még a 90-es években.

Zavarba ejtő kötet a *Talajgyakorlatok*. A borítón majdnem fekete-fehér fénykép, a kerti asztalon két alma, egy fekete és egy piros, talán a megismerés két útja, talán az ember antropológiai természetének két oldala: az emberi retteneté és az ember csodálatosságáé. A kerti kép fölött összetört fekete mozaik, ami már nem összerakható, ahogy nem összeilleszthető a képe annak a kislának sem, akit a könyvben elsőként szereplő „horrormesében” megevett a tükör, vagyis a halál. A két alma egy közös asztalon, az „egyasztalon”, ami a levélváltások tanúsága szerint a barátság metaforája, „mert jó tudni, hogy van ilyen asztalunk, ha leülünk, egy asztalhoz ülünk, így mondanám” (Beck). A saját kertjébe, a magány terébe visszavonuló alkotó nincs egyedül, mert létezik a barátság tere, van lehetősége a párbeszédre, a folyamatos reflexióra és önreflexióra. „te mit gondolsz a barátságról, egyáltalán, hogyan lehetne definiálni vagy legalább körülírni ezt az emberi viszonyt?” – kérdezi Beck Zoltán az utolsó beszélgetésben. A barátság „veszélytelen viszony” – válaszolja Jónás, majd így folytatja: „a figyelem viszont nagyon része. kitérít a érzékszerveidre, befogadod a másikat, úgy kezeled a dolgait, mintha belőled fakadnának, munkás viszony, táplál, bizalmon alapul. (...) szüneteltethető. (nem megszakítható.)” Ugyanebben a levélváltásban Jónás Tamás *A kislány, aki belefulladt az unalomtóbába* című meséjéről Beck Zoltánnak eszébe jut egy kérdés („Te szoktál unatkozni?”), amire a költő önreflektív módon felel: „A megfigyelés nálam mindig alap. Kontrollált, leplezett, de intenzív figyelés. A legtöbbször olyan erős, hogy nem is marad időm azonnal értelmezni, csak ha nagyon fontos, életmentő akcióra kell, hogy sarkalljon az észlelés. De mindig folyik a rögzítés (...) Aki így él, nem unatkozik.” És ennek a folyamatos másokra figyelésnek és önfigyelésnek a rögzítése zajlik a „talajgyakorlatokban”, mintha az írás-olvasás hermeneutikai horizontjában történe a könyv születése. Erre utal a játékos alcím (*barátság-almanach*) is, azaz az egymással párbeszédre lépő szövegek és képek gyűjteménye, ahogy a Beck Zoltán fényképe alatti fülszöveg is jelzi: a „barátságaim legtöbbje olyan, hogy mégis produktumok, alkotói ügyek jönnek belőle létre: például egy könyv.”

A „lelki talajgyakorlatok”, vagyis a levélváltások egyik lehetséges praxisa, ahogy Jónás Tamás fogalmazza az első levélváltásban: „A lélek is test (is). Azt is lehet edzeni. (...) Talán arra ösztönözlek, hogy most tornázzunk együtt.” És a „tornázás” közben a magán- és alkotói élet megannyi területét bejárják. „[L]ehet-e a szerelmed a legjobb barátod? a legjobb barátod lehet-e a szerelmed?”, és „az ember tulajdonképpen ezekben a másokhoz való viszonyokban van jelen, ismerhető fel, és ismerhető meg?” – teszi fel kérdéseit Beck a *talajgyakorlatok/5*-ben, miközben Jónás *Senza tempo* című novellájára is utal. „[M]intha leg-erőteljesebben a viszonyainkban jelennék meg (...) bizonyos viselkedéseink kifejezetten egy-egy emberhez kapcsolódnának” – válaszolja Jónás, és a részecskefizikából vett példával szemlélteti az emberi viszonyokban mutatkozó „rezgéseket”. A *talajgyakorlatok/1*-ben így kérdezi Beck: „ha te nem mented meg hőseidet, miért nem mented meg őket?” „Nem tudok megmenteni senkit. Még fikcióval sem. A mesék nem mentenek meg (de nem is

veszítenek el). Felkészítenek, kondicionálnak” – válaszolja Jónás. Majd egy másik helyen: „én rettegek a haláltól, úgy értem, attól a tudatállapottól, amelyik megérti a mindenség végességét, és megrémül a végtelen felfoghatóságának közelében.” A mesék, a történetek tehát felkészítenek minket a traumatikus játszókra, akár még a halált is ki lehet játszani velük. Akkor: „Tessék, mesék!” A borzalom és fájdalom meséi keretbe foglalják a kötet leveleit és szövegeit, a végén az „egyasztal” marad, és két Jónás–Beck-dal.

Beck többet kérdez, fontosakat és érdekeseket, olyanokat, amikre az olvasó is nagyon kíváncsi („népszerű író vagy, mit kezdsz az olvasóiddal?” „neked vannak-e feljűk elvárásaid?” „szereted, vagy bírod a kritikát?”), ami miatt úgy érezzük, a megszületett könyv inkább Jónás Tamásé. Érezhetjük ezt azért is, mert az ímélváltásokon kívül „csak” Jónás Tamás-szövegeket és Szendiszűcs-fotókat tartalmaz a könyv. Még sincs hiányérzetünk, mert a levélváltás szövegeivel párbeszédbe kerülő Jónás-novellák és -versek mélyre ásnak, tabukat fessegetnek, a „szabadság és szerelem” fogalmi köré épült lírai közhelyeket a mindennapi tapasztalatokkal szembesítik, együttérzéssel és kegyetlen őszinteséggel szólnak az emberi viszonyok borzalmairól. A *Szerelem* című novella a párkapcsolati féltékenység, a kínzó fájdalom elbeszélése, amelyben belső monológokból, gondolatokból és álmokból bontakozik ki a szenvedés mindennapi története. A *Leányok apokrifje* az anya-lánya, a *Sejtekig szerelem* az anya-fia közötti erotikus, erősen traumatizált viszony könyörtelenül szép megfogalmazása. A *Rekviemben* nem tudják eltemetni az anyát, mert mielőtt megtennék, újból feltámad. A novellában a boszorkányhit mint a balszerencse-magyarázatok egyik formája jelenik meg. A groteszk helyzet abból táplálkozik, hogy a cigányok hite szerint a halott lelke, a *mulo* a halál beállta után hat hétig még ezen a világon kóborol. Az *Oratio contemplativa* megrendítő novella az egyedüllét rémületében Istent kereső kisfiúról, aki már nem akar gyerek lenni, aki már nem akar abban a közegben élni, ahol felnőtt, aki igazából már semmit sem akar. A cím az imádság elmélyültebb változatára utal, a csendes, többnyire szótlan, racionális megfontolások nélküli párbeszédre Istennel. Az érintésről szóló Beck–Jónás-beszélgetés fényében rendkívül fájdalmas a novella zárata, a pap simogatása maga a gyerekkori rettenet.

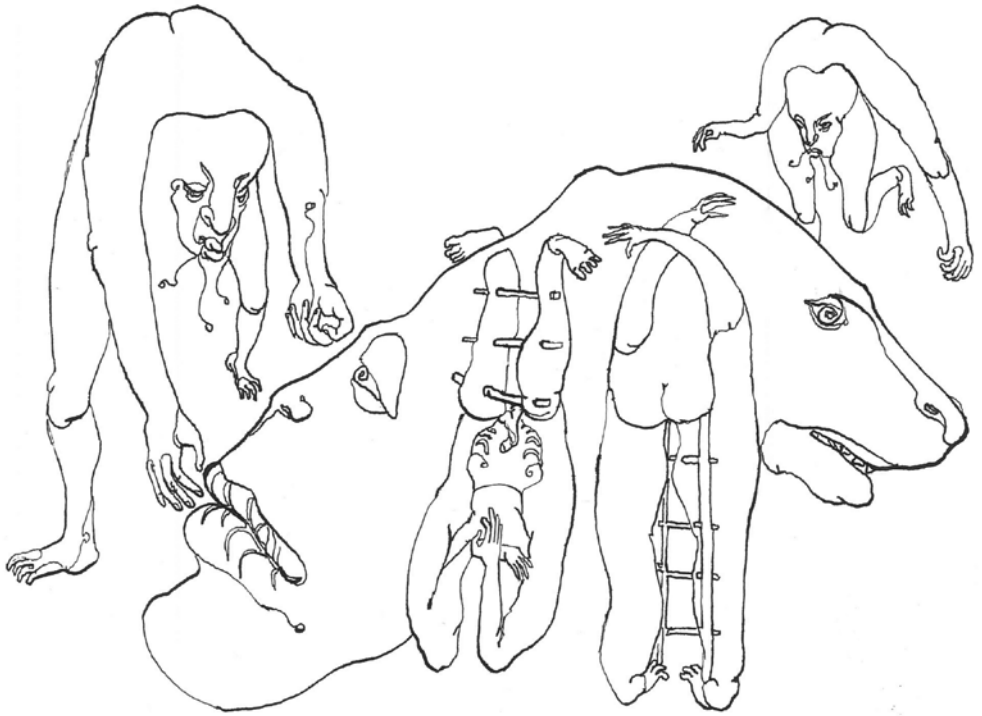
Szendiszűcs István fényképei nem illusztrálnak, hanem beszélgetnek a Jónás-szövegekkel. A kisfiú, aki minden mese elején meghal, mintha ott lenne a játék mackóval a széken, a macskával a hajnali fényben vagy a valamikor szebb napokat látott kastély lépcsőkoriátja mellett. Vagy a *Szerelem* hőse a kovácsoltvas ablakban, a *Sejtekig szerelmes* anya-fia a kovácsoltszív kerítés egyik, illetve másik oldalán, vagy éppen a *Rekviemben* a kizökent idő a régi vekker képében. A magányos, elmélkedő ember párbeszéde ez. A *Tessék, mesék* ciklus elbeszélője minden szöveg elején megöli saját magát, eltemeti múltját, leszámol a gyerekkorral, de ami utána van, az a borzalom, a rettenet. Tessék, ezt tettétek velem, akkor értsetek ebből! Minden lényeges viszony – apa, anya, feleség, férj, gyermek, barát, szerelem – egy-egy horrortörténet: *A kisfiú, akinek szőr nőtt a hasában*, *A Kisfiú, aki feleségül vette az anyját*, *A kisfiú, akit megcsókolt a hold, majd elfújta a szél*. „Mert szörnyű, mi mindenre vágyom” – idézi önmagát a költő. Jónás radikális őszinteséggel vall a levelekben az olvasók által ráosztott papi vagy váteszi szerepről, a rajongók által küldött piros szívecskék magánéletét romboló hatásáról. Az olvasó kényelmetlenül érezheti magát, hiszen azért szereti, lájkolja Jónás bejegyzéseit a közösségi oldalakon, mert a költő úgy énekl meg létezésének határhelyzeteit, ahogyan arra ő nem képes.

Indáznak a kérdések („ilyen vagy, hogy mindent kockára teszel?” – Beck; „kiszúrtál már valakit a tömegből?” – Jónás; „te kit látsz, amikor magadra nézel? és mit gondolsz, kit látnak, ha rád tekintenek?” – Beck), a szövegszálak egymásba kapaszkodnak, néhol metszik egymást, máskor párhuzamosan mesélnék el egymás mellett. Például a legutolsó levélváltásban Beck Zoltán a versírás alkotói állapotáról elmélkedő Jónás-szövegre reflektálva hozza szóba a *Keresztények alkonya* című szonettkoszorút, majd hozzákapcsol egy kérdést: „szóval hogyan lehet, hogyan tudsz beszélni Istenről?” Mielőtt Jónás válaszolna a kérdésre, beavatja az olvasót a szonettkoszorú alkotásának folyamatába, megidézi Petrit, aki „csalásra” biztatta – a mesterszonettet írja meg először – az akkor még ifjú költőt. Jónás komolyan és játékosan, a költészetére is jellemző asszociatív fogalmi átjátszással válaszol: „Úgy tudok Istenről beszélni, ahogy csillagokat nézegetni. (...) Szóval én úgy tudok Istenről a legjobban beszélni, ha mellébeszélék és mellé beszélék.” A *Keresztények alkonya* Jónás legjobb kötetének (*Lassuló zuhanás*) záró verse, a bátor, nagy szavakkal operáló költészet komoly poétikai teljesítménye. Ahogy a *Talajgyakorlatok* is nagy szavakat, fogalmakat jár körbe és körbe: szerelem, család, szabadság, hit, kereszténység, abortusz, élet és halál. Mintha az egész kötet egy vádbeszéd lenne azoknak a fanyalgóknak, akik romantikus klisék közheyles poétikai megoldásaival vádolták a Jónás-költészetet. Mintha azt állítaná a kötet, hogy lehet beszélni egyszerre könnyedén és kegyetlenül, ha a baráti figyelem minden elvétett, keresgélő vagy kései mondatot szeretettel fogad. Beck elmélkedik („ha a szabadság szemlélődés, a szemlélődés meg engedékenység, akkor a szabadság engedékenység”) és kérdez („az írás önmagad szabadon engedése? történetet mesélni szabadság-e a mesélő számára?”). Jónás valójában nem válaszol, illetve a választ egy vers jelenti (*Szabadság /Jenei Gyulának/*). A költemény Jenei Gyula *Kutyadal* című versére válaszol, ami a szabadsághoz való viszonyunkat járja körbe. Már Jenei verse is reflexió, hiszen a cím és a vers zárlatában leírt osztálytermi szituáció Petőfi Sándor *A kutyák dala* és *A farkasok dala* című verseire utal. Jónás versének beszélője szerint nincs a szabadságra szükség, illetve ha van, akkor az valami olyan, hogy „nem muszáj megtenned dolgokat”. De mégis vannak órák, amikor megtörténik, amikor nem te vagy a fontos, hanem a világ, az Isten – ami Jónás költészeti toposzával élve nincs, és ezért van –, „amikor az ember az értelmetlen, ám / szépen ragyogó, összetett világot hagyja gondolkodni / önmaga helyett”.

Az autobiografikusság, a szöveg valósághoz való viszonya, illetve a szöveg (re)konstruált mivolta folyton visszatérő kérdései a leveleknek. „Szóval, mintha a valóság nem csupán referencia, hanem hitelesítő pecsét volna (...) hogy nagyszerű, ha az életeseményekkel tudunk bánni, szövegesíteni, alkotásba húzni, de nem azért, hogy az alkotásnak azzal biztosítsunk védelmet, hanem éppen ellenkezőleg – hogy az érvényes alkotást (és azon túl magunkat) kiszolgáltassuk” – írja Beck a *talajgyakorlatok/4*-ben. Jónás így reagál: „nem attól igaz, amit írtam, mert valóban úgy történt meg, hanem mert megírtam, és valóságsgaga van. (...) Élvezetes játék nekem, hogy van, amit meghagyok olyannak, mintha valóságos lenne, vagy éppen ragaszkodom az élményhez, ami bennem valóságként él (emlék), és ahhoz írok, elé, mögé, alá.” Míg Beck egy zenekar frontembereként folyamatosan szembesül rajongóinak a dalszövegeken valóságot számonkérő kérdéseivel, addig Jónás azt állítja, hogy – bár maga is szembesült a kérdéssel: tényleg veled történt, amit leírtál? – kifejezetten hátráttatja az

írásban a valósághoz fűződő viszonyon való teoretikus elmélkedés. A referencialitás meg sem kérdőjelezhető a leveleknél, de mivel konstruált, szerkesztett szövegek – már-már versek –, kikényszerítik a távolságot. Beck az egyik levélben reflektál is a kikényszerített távolságra: „ne úgy hozd létre önmagad, hogy egy fájdalmas, mégis jelen idejű akarat teremtsen meg téged, hanem éppen az a reflexív, kemény és fájdalmas távolság, amely állandóan értelmezni akarja magát...” Majd másfelől közelít: „talán nem is történetekben létezőnk, hanem történetekké írjuk viszonyainkat (...) vagyunk nemtörténetként is? vagy csak az elbeszélés hoz létre bennünket?” És történeteket befogadó olvasóként megint zavarban vagyunk, mert Jónás azt válaszolja, hogy bár lineárisan olvasunk, „a történet maga mindig inkább egy halmazállapot és kiterjedt hálózata az élményeknek”. Újra és újra tapasztaljuk, a válaszok arra voltak jók, hogy újabb kérdéseket vessenek fel. Akár egy jó beszélgetés.

„[A]z Isten történet. ezt egy fontos mondatnak tartom” (Jónás). És ha Isten történet, akkor a történetet író permanens istenkereső. Akkor is, amikor a kisfiúnak „[a] nehéz ágy betörte mellkasát, és szétnyomta ijedten verdeső kis szívét”. És akkor is, amikor fogadásból „ez az egész világ soha nem is létezett”. És még akkor is, amikor „az egek örökké éhes farkasai” már mindenkit szétszaggattak. Mert bár tündérmesék nincsenek, barátságok pedig vannak.



LÉT(RÁRA)-VÁGYÓK

SZERZŐINK

BALOGH RÉKA (Jászberény, 1990): kritikus, szövegíró.

BECK ZOLTÁN (Devecser, 1971): író, dalszerző-előadó, a 30Y frontembere, egyetemi oktató. Legutóbbi kötete: *Talajgyakorlatok. Jónás Tamással közösen* (2021).

BOLDOG ZOLTÁN (Kunágota, 1984): kritikus, szerkesztő, tanár. Kötete: *Kihez beszél ez a fasz?* (2013).

DÁNIEL ANDRÁS (Bp., 1966): író, illusztrátor. Legutóbbi könyve: *Jaj, ne már! – mondta a hal* (2022).

DARVASI LÁSZLÓ (Törökszentmiklós, 1962): író, drámaíró. Legutóbbi kötete: *Bolond Helga és más színdarabok* (2021).

DÉRCZY PÉTER (Bp., 1951): irodalomtörténész, kritikus. Legutóbbi kötete: *Között. Esszé Orbán Ottó költészetéről* (2016).

DIENES ESZTER (Kunhegyes, 1947 – Szolnok, 2014): költő.

FECSCKE CSABA (Szögliget, 1948): költő, publicista. Legutóbbi verseskötete: *Árnyűző élet* (2020).

FENYVESI OTTÓ (Moholgunaras, 1954): költő, esszéista. Legújabb kötete: *Paloznak overdrive* (2021).

HAÁSZ JÁNOS (Gyula, 1974): költő, író, újságíró. Legutóbbi kötete: *Apám óriás les* (2022).

JENEI GYULA (Abádszalók, 1962): költő, az Eső főszerkesztője. Legutóbbi kötete: *Szabaduláshozba*. Verebes György grafikáival (2022).

JÓNÁS TAMÁS (Ózd, 1973): költő, író. Legutóbbi kötete: *Talajgyakorlatok. Beck Zoltánnal közösen* (2021).

JUHÁSZ TIBOR (Salgótarján, 1992): költő, író, szerkesztő. Legutóbbi kötete: *Amire telik* (2021).

KISS OTTÓ (Battonya, 1963): író, költő. Legutóbbi kötete: *A Kék Oroszlán bezár* (2022).

KOPRIVA NIKOLETT (Munkács, 1996): költő. Kötete: *Amire csak a fák emlékeznek* (2020).

LACKFI JÁNOS (Bp., 1971): költő, író, műfordító. Legutóbbi könyve: *Bejglüköztársaság* (2022).

LÉVAI ÁDÁM (Tata, 1967): grafikusművész.

MEZEY KATALIN (Bp., 1943): költő, író, műfordító. Legutóbbi kötete: *Rövid a farsang* (2021).

OLÁH ANDRÁS (Hajdúnánás, 1959): költő. Legutóbbi kötete: *Fagypon alatt* (2020).

P. NAGY ISTVÁN (Székelykeve, 1961): költő. Legutóbbi kötete: *Olvasólámpa* (2003).

PETŐCZ ANDRÁS (Bp., 1959): költő, író, esszéista. Legutóbbi könyve: *A látogatás emléke* (2022).

PODMANICZKY SZILÁRD (Cegléd, 1963): író, újságíró. Legutóbbi e-könyve: *A másik ember megértésének diadala* (2020).

SERFŐZŐ SIMON (Zagyvarékas, 1942): költő, író. Legutóbbi kötete: *Arcunk az ég. Összegyűjtött versek* (2019).

SZABADOS ATTILA (Debrecen, 1999): költő, a BME GTK mesterszakos hallgatója.

SZÁRAZ MIKLÓS GYÖRGY (Bp., 1958): író. Legutóbbi kötete: *Duna. Mítoszok Dunája, a Duna mítosza* (2022).

TOMAJI ATTILA (Bp., 1959): költő, irodalomtörténész. Legutóbbi kötete: *Folyóhang* (2021).

VÁMOS MIKLÓS (Bp., 1950): író, dramaturg. Legutóbbi könyve: *Ötvenhét lépés* (2022).

VASS TIBOR (Miskolc, 1968): költő, képzőművész, szerkesztő. Legutóbbi könyve: *Két sem közt* (2020).

VIDÉKI PÉTER (Szolnok, 1973): kritikus, tanár, drámatanár.

VÖRÖS ISTVÁN (Bp., 1964): költő, író, irodalomtörténész, esszéista. Legutóbbi kötete: *Nem ti kussoltok* (2021).

ZALÁN TIBOR (Szolnok, 1954): költő, író, drámaíró. Legutóbbi kötete: *Istenek az árokparton* (2022).



VELED VALÓ NÉLKÜLED

AZ ESŐ MEGJELENÉSÉT
TÁMOGATJA:



EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA



Nemzeti Kulturális Alap



SZOLNOK MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA



500 FT

